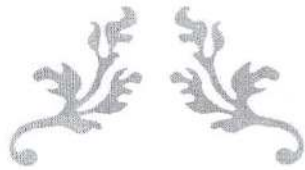

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

جامعه‌شناسی

Sociology

مقطع کارشناسی پیوسته

گروه علوم اجتماعی

پیشنهادی کارگروه تخصصی علوم اجتماعی

بیت

عنوان گرایش‌ها: -
دوره تحصیلی: کارشناسی پیوسته
نوع مصوبه: بازنگری
تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۱۰/۰۵

نام رشته: جامعه‌شناسی
گروه: علوم اجتماعی
کار گروه تخصصی: علوم اجتماعی
پیشنهادی: کار گروه تخصصی علوم اجتماعی

برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی پیوسته رشته جامعه‌شناسی، در جلسه شماره ۱۶۳ تاریخ ۱۴۰۰/۱۰/۰۵
کمیسیون برنامه‌ریزی آموزش به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب برنامه درسی یاد شده وارد دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی می‌شوند، قابل اجرا است.

ماده دو - این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته جامعه‌شناسی مصوب جلسه ۸۶ تاریخ ۱۳۹۵/۰۹/۱۴
کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی می‌شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول‌های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده
است و برای اجرا در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و
برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می‌شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در
صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمدرضا آهنچیان
دبیر کمیسیون برنامه‌ریزی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

جامعه شناسی

SOCIOLOGY

مقطع کارشناسی

بازنگری شده توسط:

کارگروه علوم اجتماعی و دانشگاهها

جدول تغییرات دروس

ردیف	عنوان درس در برنامه قبلی	عنوان درس در برنامه بازنگری شده
۱.	تاریخ تفکر اجتماعی در اسلام	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان
۲.	مبانی روان شناسی	مبانی روان شناسی عمومی
۳.	کلیات حقوق	جامعه شناسی حقوق
۴.	مبانی فلسفه ۱ و ۲	مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی
۵.	نهضت های اسلامی صد ساله ی اخیر	جامعه شناسی جنبش های اسلامی معاصر
۶.	انسان از دیدگاه اسلام و سایر مکاتب	انسان از دیدگاه مکاتب جامعه شناختی و اندیشه اجتماعی اسلام
۷.	نظریه های جامعه شناسی ۱ و ۲	سیر تحول اندیشه اجتماعی در جهان / نظریه های کلاسیک جامعه شناسی / نظریه های معاصر جامعه شناسی / نظریه های متأخر جامعه شناسی
۸.	روش تحقیق نظری / روش تحقیق عملی	طراحی پژوهش در جامعه شناسی / روش های تحقیق کیفی / روش های تحقیق کمی
۹.	کاربرد کامپیوتر در علوم اجتماعی	کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه شناسی
۱۰.	جامعه شناسی توسعه	جامعه شناسی پیشرفت و توسعه
۱۱.	جامعه شناسی در ادبیات فارسی	اجتماعیات در ادبیات فارسی
۱۲.	جامعه شناسی انقلاب	جامعه شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران
۱۳.	جامعه شناسی انحرافات اجتماعی	جامعه شناسی انحرافات و آسیب های اجتماعی
۱۴.	جامعه شناسی ارتباط جمعی	جامعه شناسی رسانه های جمعی / جامعه شناسی اینترنت و شبکه های اجتماعی
۱۵.	جامعه شناسی پزشکی	جامعه شناسی سلامت
۱۶.	جامعه شناسی جنگ و نیروهای نظامی	جامعه شناسی دفاع مقدس
۱۷.	جامعه شناسی کار و مشاغل	جامعه شناسی اشتغال و کارآفرینی
۱۸.	جامعه شناسی کشورهای اسلامی	جامعه شناسی جوامع مسلمان
۱۹.	بررسی آثار صاحب نظران جامعه شناسی	بررسی و نقد آثار صاحب نظران جامعه شناسی
۲۰.	تغییرات اجتماعی	تغییرات اجتماعی و فرهنگی
۲۱.	کار تحقیقی	کارورزی اجتماعی

مسائل و سیاست های جمعیتی ایران	جمعیت شناسی اقتصادی اجتماعی / جمعیت شناسی ایران / کاربرد جمعیت شناسی	.۲۲
تکنیک های تحلیل جمعیت	روش های مقدماتی تحلیل جمعیت	.۲۳
فنون و روش های برنامه ریزی اجتماعی	کلیات برنامه ریزی اجتماعی اقتصادی	.۲۴
مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی	---	.۲۵
توانمندسازی و مداخله اجتماعی	---	.۲۶
ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی	---	.۲۷
کارآفرینی اجتماعی	---	.۲۸
جامعه شناسی استعمار نو و مقاومت	---	.۲۹
جامعه و فرهنگ	---	.۳۰
فلسفه علوم اجتماعی	---	.۳۱
جامعه شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی	---	.۳۲
جامعه شناسی محیط زیست	---	.۳۳
جامعه شناسی جوانی	---	.۳۴
جامعه شناسی کودکی و نوجوانی	---	.۳۵
جامعه شناسی سالمندی	---	.۳۶
جامعه شناسی ورزش	---	.۳۷
جامعه شناسی اوقات فراغت	---	.۳۸
جامعه شناسی جامعه اطلاعاتی	---	.۳۹
جامعه شناسی سبک های زندگی	---	.۴۰
مقدمه ای بر جامعه شناسی بومی	---	.۴۱
جامعه شناسی عواطف	---	.۴۲
جامعه شناسی تروریسم	---	.۴۳
جامعه شناسی امنیت	---	.۴۴
جامعه شناسی تاریخی	---	.۴۵

جامعه شناسی گردشگری	---	.۴۶
جامعه شناسی بحران	---	.۴۷
جامعه شناسی علم و فناوری	---	.۴۸
جامعه شناسی مهاجرت	---	.۴۹
جامعه و جنسیت	---	.۵۰
مهارت ها و فنون تدریس علوم اجتماعی	---	.۵۱
اصول و روش های سیاست گذاری فرهنگی	---	.۵۲
آشنایی با سازمان های فرهنگی و اجتماعی ایران	---	.۵۳
کاربرد GIS در پژوهش های اجتماعی	---	.۵۴
بازاریابی اجتماعی	---	.۵۵
پژوهش مجازی و تحلیل کلان داده ها	---	.۵۶
اصول و شیوه های نگارش جامعه شناختی	---	.۵۷

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

۱-۱- مقدمه

جامعه‌شناسی علمی پویاست که با مطالعه روشمند به فهم زندگی اجتماعی، ساختارهای جامعه و کنش اجتماعی می‌پردازد. جامعه‌شناسی یکی از اصلی‌ترین رشته‌های علوم اجتماعی است. در علوم انسانی و اجتماعی توجه به نظام معنایی و فرهنگ جامعه حائز اهمیت است و نوع نگرش به انسان، تاریخ و جامعه از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد. این علم دارای مکاتب و نحله‌های مختلفی است که ضمن برخی اشتراکات، هر یک نوعی از دریچه تحلیلی (و بالتبع روشی) متنوعی را پیشنهاد کرده‌اند.

بر کسی پوشیده نیست که علوم انسانی (و از جمله جامعه‌شناسی) در خلأ شکل نمی‌گیرند و زایش و توسعه آن‌ها بی‌ارتباط با عوامل تمدنی، تاریخی، فرهنگی و اجتماعی نیست. بنابراین، متفکران و پژوهشگران اجتماعی بر اساس شرایط اجتماعی و سنت فکری جامعه خود به بررسی و تحلیل مبادرت می‌ورزند. اساساً، علوم انسانی روح دانش است که تلاش می‌کند با نگرشی ژرف و عالمانه، زمینه تحرک و پیشرفت جامعه را هموار سازد. در این میان، جامعه‌شناسی می‌تواند سهم ممتازی را برای نیل به این مقصود ایفا کند.

در یک چشم‌انداز علمی، می‌توان امید داشت که پشتوانه غنی فرهنگی و دینی انقلاب اسلامی ایران و آرمان تمدن‌سازی آن، بتواند زمینه‌ای معرفتی برای آینده جامعه‌شناسی در مسیر تحقق‌انگیزه‌ها، نیازهای واقعی و اقتضائات جامعه ایران اسلامی باشد. در این مسیر، استفاده انتقادی و نیز فعالانه و مشارکت‌جویانه از دستاوردها و تجربیات جامعه‌شناسی با لحاظ کردن اصل‌گزینش‌مدبرانه و همچنین، ارتقا و جهت‌دهی هدفمند مؤلفه‌های اثربخش آن نیازمند اهتمام پژوهشگران و دانشگاهیان این رشته است.

این برنامه پس از حدود سه دهه بازنگری شده است. در فرآیند بازنگری از ظرفیت جامعه علمی دانشگاه و حوزه (ترکیبی از نظرات و پیشنهادهای سه نسل از اساتید جوان تا اساتید پیشکسوت و با تجربه) تا حد مقدور بهره‌گرفته شده است (به منظور تنویر اذهان مخاطبان، مراحل بازنگری در پیوست برنامه درج شده است). بر این اساس، برنامه پیش‌رو آغازی برای فعال‌سازی مؤلفه‌های راهنما و هدایت‌بخش همچون به‌روز بودن، کارآمد بودن، بومی‌گزینی و دین‌باوری است. بی‌شک، پس از بازخورد از اجرای این برنامه، مسیر بازنگری آن باز خواهد ماند تا این کوشش به نحوی خردمندانه در سال‌های آتی استمرار و اعتلا یابد.

۱-۲- تعریف رشته

جامعه‌شناسی علم مطالعه و فهم ساختارهای اجتماعی و کنش‌های اجتماعی افراد و تحلیل و تفسیر ریشه‌ها، زمینه‌ها، علل و عوامل مسائل اجتماعی است که در هر پارادایم، ابعادی از تعریف مذکور برجسته و تأکید می‌شود. جامعه‌شناسی به دنبال شناسایی چرایی و چگونگی شکل‌گیری تغییرات و تحولات نظم اجتماعی در دنیای پویای جدید است. این شناخت به ترمیم برخی مسائل و بهسازی اوضاع اجتماعی کمک خواهد کرد.

جامعه‌شناسی رشته‌ای وابسته به میدان است. به عبارت دیگر، آموختن همراه با انجام دادن در جامعه‌شناسی یک وضعیت مطلوب است. پژوهشگر اجتماعی در بستر زندگی مردم فعالیت می‌کند. دروس و واحدهای جامعه‌شناسی را می‌توان شامل سه حیطه دانست:

۱- دروس مبتنی بر روش‌های علوم اجتماعی (کمی و کیفی)؛

۲- دروس مبتنی بر نظریه‌ها؛

۳- دروس مربوط به حوزه‌های جامعه‌شناسی.

۳-۱- اهداف

هدف دوره کارشناسی جامعه‌شناسی آشنایی دانشجویان با عمده‌ترین موضوعات نظری و کاربردی رشته است و ایشان را برای فراگیری عمیق‌تر و جزئی‌تر موضوعات و مسائل در مقاطع بالاتر تحصیلی آماده می‌سازد. همچنین، امید است که این برنامه گامی کوچک در راستای تربیت و تأمین نیروی انسانی ماهر برای انجام امور پژوهشی در زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی و مسائل اجتماعی بردارد. جامعه‌شناسی می‌تواند برخی از زمینه‌ها را برای دستیابی به ایده جامعه‌سازی دینی را نیز تسهیل و فراهم سازد.

لازمه حرکت و پویایی جامعه، بهره‌گیری مداوم از پژوهش‌ها، پایش‌ها و برآوردهای اجتماعی است. بنابراین، این رشته نقش بسیار مهمی برای عملکرد نظام اجتماعی، سازمان‌ها و زندگی مردم دارد.

۴-۱- ضرورت و اهمیت رشته

ضرورت رشته کارشناسی جامعه‌شناسی پاسخگویی به نیازهای پژوهشی و برنامه‌ریزی سازمان‌های دولتی و غیردولتی مختلف در زمینه‌های گوناگون اجتماعی و فرهنگی و مسائل اجتماعی با رویکردی متناسب با فرهنگ ایران اسلامی است.

اکثر رشته‌های علوم انسانی نیازمند پژوهش‌های جامعه‌شناختی هستند. طی سال‌های اخیر، موجی از ورود متقاضیان رشته‌های فنی و مهندسی به سمت جامعه‌شناسی شکل گرفته است.

مردم نتایج پژوهش‌های متخصصان جامعه‌شناسی را به طور غیر مستقیم دریافت می‌کنند. این نتایج در صورت اتکا به مبانی فکری و فرهنگی جامعه می‌تواند در برنامه‌ریزی‌ها، تصمیم‌گیری‌ها و تقنین قوانین به کار گرفته می‌شود.

طیف موضوعات پژوهشی برای جامعه‌شناسی بسیار گسترده و متنوع است که این موضوع دلالت بر اهمیت و کاربرد جامعه‌شناسی در کشور دارد. پس، سایر رشته‌ها و تخصص‌ها به پژوهشگران اجتماعی نیازمند هستند.

۵-۱- لزوم بازنگری برنامه قبلی

۱-۵-۱- آسیب شناسی برنامه قبلی و معرفی اشکالات آن:

- از جنبه آموزشی: معطوف به هدف نبودن برخی از واحدها و قدیمی بودن سرفصل‌ها با بیش از سه دهه تدریس.
- از جنبه پژوهشی: مؤثر نبودن برخی از واحدها برای نهادینه کردن مهارت و روحیه پژوهشی در دانشجویان و دانش‌آموختگان متناظر با تحولات جامعه ایران اسلامی.
- از جنبه فرهنگی: عدم تناسب تعداد قابل توجهی از سرفصل‌ها به لحاظ محتوایی با تغییرات ایران اسلامی و پیشرفت‌های انجام شده در کشور بر اساس مؤلفه‌های هویت ایرانی اسلامی.
- از جنبه سازمانی-اجرایی: ضرورت تغییر عنوان از پژوهشگری علوم اجتماعی به جامعه‌شناسی متناسب با آخرین نیازمندی‌های سازمانی و اجرایی.

۶-۱- میزان تفاوت، تغییرات و نوآوری برنامه جدید با برنامه قبلی

تغییرات انجام شده حدود ۷۵ درصد نسبت به نسخه سال ۱۳۶۶ است. این تغییرات شامل وضعیت‌های زیر بوده اند:

جدول ۱- تغییرات انجام شده با برنامه قبلی

جا به جایی برخی دروس	ادغام برخی دروس	حذف برخی دروس کم کاربرد
تغییر در چینش دروس (تخصصی الزامی و تخصصی انتخابی) و گروه بندی آن‌ها	حداقل سازی دروس تخصصی الزامی	حداکثر سازی دروس تخصصی انتخابی با دو گروه
تغییر عنوان برخی دروس	ایجاد تعداد قابل توجهی از دروس جدید	متناسب سازی با وضعیت بومی دانشگاه‌ها در هر استان و فرهنگ ایرانی اسلامی در کشور

۱-۶-۱- میزان انطباق برنامه با سیاست‌های کلان کشور

این برنامه ناظر به فصل سوم از نقشه جامع علمی کشور، بند ۳-۲ (اولویت‌های علم و فناوری کشور) است که جامعه‌شناسی یکی از رشته‌های اولویت‌های الف نقشه جامع علمی کشور در حوزه علوم انسانی و معارف اسلامی به شمار می‌رود.

۲-۶-۱- میزان انطباق برنامه با نیازهای ملی و منطقه‌ای

در اجرای رشته جامعه‌شناسی و ارائه دروس آن، شایسته است که اقتضائات بومی و مسائل روز استان‌ها در نظر گرفته شود و از این‌رو، عنایت به تنوع و تفرع دروس یک ضرورت در بازنگری این برنامه بوده است. با توجه به وجود تخصص‌ها و

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

ظرفیت‌های متفاوت در گروه‌های آموزشی هر استان، لازم است این اختیار به دانشگاه‌ها واگذار شود که برخی دروس را به‌عنوان واحدهای تخصصی-اختیاری (دارای دو دسته) ارائه کنند. این ادله از مطالبات جدی دانشگاه‌ها در دو همایش رشته مورخ دی ماه ۱۳۹۵ و تیرماه ۱۳۹۹ بوده اند.

۷-۱- تعداد و نوع واحدهای درسی

طول دوره کارشناسی جامعه‌شناسی چهار سال تحصیلی است. نظام آموزشی دوره کارشناسی مطابق با آیین‌نامه‌ها و ضوابط دوره کارشناسی مصوب دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که در آن هر سال تحصیلی شامل دو نیمسال و هر نیمسال شامل شانزده هفته کامل آموزشی معادل با ۳۲ ساعت است.

واحدهای درسی دوره کارشناسی جامعه‌شناسی شامل ۱۳۹ واحد عمومی، پایه، تخصصی-اجباری، تخصصی-اختیاری (دارای دو دسته) و کارورزی اجتماعی (پروژه) است. تمامی دروس (به جز واحد کارورزی اجتماعی) دو-واحدی هستند.

توضیح مهم: تعداد کل واحدهای تخصصی-اختیاری ۱۱۴ واحد است که گروه‌های آموزشی دانشگاه‌ها باید در مجموع ۵۲ واحد آن را انتخاب و ارائه کنند؛ با این ملاحظه که از دسته اول ۴۰ و از دسته دوم ۱۲ واحد بر اساس مزیت نسبی، ظرفیت‌ها و تخصص گروه، علائق دانشجویان و نیازهای بومی و استانی ارائه شوند.

جدول ۲- تعداد و نوع واحدهای درسی

جمع واحدها	نوع واحدهای درسی	
۲۲	عمومی	
۲۶	پایه	
۳۶	تخصصی اجباری	
۴۰	دسته اول: حوزه‌های جامعه‌شناسی	تخصصی اختیاری
۱۲	دسته دوم: روشی-مهارتی	
۳	کارورزی اجتماعی (پروژه)	
۱۳۹	کل	
طول دوره تحصیلی: ۴ سال (معادل با ۸ ترم تحصیلی)		

۸-۱- تواناییها و مهارت‌های دانش‌آموختگان

اکثر سازمان‌ها بخش، معاونت یا مرکزی را به امور پژوهش اجتماعی اختصاص می‌دهند؛ مانند معاونت اجتماعی ناجا، معاونت اجتماعی و پیشگیری از جرم قضاویه، معاونت فرهنگی و اجتماعی شهرداری و غیره. جایابی دانش‌آموختگان می‌تواند در همین مراکز انجام شود.

انتظار می‌رود دانش‌آموختگان ضمن کسب بینش نظری مبتنی بر اقتضائات بومی ایران اسلامی، در انجام پژوهش‌های بنیادی و کاربردی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی و به ویژه مسایل اجتماعی توانایی و مهارت اجمالی را برای ایفای نقش به عنوان یک کارشناس جامعه‌شناسی یا دستیار و همیار پژوهشی کسب کنند. امید است که علاقه‌مندان با ورود به مقاطع بالاتر، بتوانند پس از تعمیق ابعاد نظری و فکری، صلاحیت‌های تکمیلی را نیز برای اثرگذاری بیشتر تحصیل کنند.

جدول ۳- تواناییها و مهارت‌های دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	برخی دروس مرتبط در برنامه
کاربردی و عملی کردن بینش و روش‌های جامعه‌شناختی و کمک به انجام پژوهش‌های اجتماعی و جامعه‌شناختی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی / کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه‌شناسی / توانمندسازی و مداخله اجتماعی / فنون و روش‌های برنامه‌ریزی اجتماعی / اصول و روش‌های سیاست‌گذاری فرهنگی
ارائه ایده و مشورت درباره برنامه‌ریزی‌ها، فعالیت‌ها و امور اجتماعی و فرهنگی	بررسی مسائل اجتماعی ایران / ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی / کارآفرینی اجتماعی / مسائل و سیاست‌های جمعیتی ایران / بازاریابی اجتماعی / جامعه‌شناسی انحرافات و آسیب‌های اجتماعی
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	برخی دروس مرتبط در برنامه
آشنایی با نظریه‌های اجتماعی و جامعه‌شناختی	سیر تحول اندیشه اجتماعی در جهان / اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان / نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی / نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی / نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی / بررسی و نقد آثار صاحب‌نظران جامعه‌شناسی
آشنایی با روش‌های پژوهش اجتماعی	کاربرد آمار در جامعه‌شناسی / روش‌های تحقیق کیفی / روش‌های تحقیق کمی / کاربرد GIS در پژوهش‌های اجتماعی / تکنیک‌های تحلیل جمعیت / تکنیک‌های خاص تحقیق / پژوهش مجازی و تحلیل کلان داده‌ها

۹-۱- شرایط و ضوابط ورود به دوره

تمامی داوطلبان علوم انسانی و غیر انسانی پس از پایان مقطع متوسطه دوم و با شرکت در آزمون سراسری مجاز خواهند بود که در صورت کسب امتیازات و نمرات لازم به دوره کارشناسی جامعه‌شناسی راه یابند. انتظار می‌رود دانشجویان با گذراندن چند طیف از دروس نظری، روشی و حوزه‌های جامعه‌شناسی ضمن کسب بینش نظری، به تدریج خود را مهیای انجام پژوهش‌های بنیادی و کاربردی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی سازند.

- مواد آزمون ورودی و ضرایب آنها

بر اساس تغییرات ادواری مربوط به کتاب‌های نظام جدید مدارس که بر عهده سازمان سنجش آموزش کشور و وزارت آموزش و پرورش خواهد بود. همچنین، شامل دروس عمومی و اختصاصی در کنکور است.

فصل دوم:

جداول کلی دروس و سرفصل‌ها

جدول ۴- جدول عناوین درس‌های پایه

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	مبانی جامعه‌شناسی ۱	۲	نظری	
۲	مبانی جامعه‌شناسی ۲	۲	نظری	مبانی جامعه‌شناسی ۱
۳	مبانی جمعیت‌شناسی	۲	نظری	
۴	مبانی روان‌شناسی عمومی	۲	نظری	
۵	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان	۲	نظری	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی
۶	تاریخ اجتماعی ایران	۲	نظری	
۷	کاربرد آمار در جامعه‌شناسی	۲	نظری	
۸	زبان تخصصی ۱	۲	نظری	
۹	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی	۲	نظری	
۱۰	مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی	۲	نظری	
۱۱	اقتصاد ایران	۲	نظری	
۱۲	مردم‌شناسی ایران	۲	نظری	
۱۳	اصول علم سیاست	۲	نظری	
	جمع	۲۶		

جدول ۵- جدول عناوین درس‌های تخصصی اجباری

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	انسان از دیدگاه مکاتب جامعه‌شناختی و اندیشه اجتماعی اسلام	۲	نظری	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان
۲	روان‌شناسی اجتماعی	۲	نظری	مبانی روان‌شناسی
۳	نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی	۲	نظری	
۴	نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی	۲	نظری	نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی
۵	نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی	۲	نظری	نظریه‌های معاصر جامعه‌شناسی
۶	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی	۲	نظری	
۷	روش‌های تحقیق کیفی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی
۸	روش‌های تحقیق کمی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی
۹	ظرفیت‌ها و مسائل اجتماعی ایران	۲	نظری	نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی
۱۰	جامعه‌شناسی دفاع مقدس	۲	نظری	
۱۱	کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه‌شناسی	۲	نظری-عملی	روش‌های تحقیق کمی / روش‌های تحقیق کیفی
۱۲	توانمندسازی و مداخله اجتماعی	۲	نظری-عملی	
۱۳	ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی	۲	نظری	
۱۴	کارآفرینی اجتماعی	۲	نظری	
۱۵	مسائل و سیاست‌های جمعیتی ایران	۲	نظری	مبانی جمعیت‌شناسی
۱۶	جامعه‌شناسی استعمار نو و مقاومت	۲	نظری	

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

	نظری	۲	جامعه و فرهنگ	۱۷
	نظری	۲	جامعه‌شناسی پیشرفت و توسعه	۱۸
		۳۶	جمع	

جدول ۶- جدول عناوین درس‌های تخصصی اختیاری

دسته اول: حوزه های جامعه شناسی (۴۰ واحد انتخاب شود)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	سیر تحول اندیشه اجتماعی در جهان	۲	نظری	
۲	فلسفه علوم اجتماعی	۲	نظری	مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی / روش های تحقیق کیفی / روش های تحقیق کمی
۳	جامعه شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران	۲	نظری	
۴	جامعه شناسی و ادبیات فارسی	۲	نظری	
۵	جامعه شناسی قشرها و نابرابری های اجتماعی	۲	نظری	
۶	جامعه شناسی انحرافات و آسیب های اجتماعی	۲	نظری	
۷	جامعه شناسی شهری	۲	نظری	
۸	جامعه شناسی خانواده	۲	نظری	
۹	جامعه شناسی سازمان ها	۲	نظری	
۱۰	جامعه شناسی رسانه های جمعی	۲	نظری	
۱۱	جامعه شناسی اینترنت و شبکه های اجتماعی	۲	نظری	جامعه شناسی رسانه های جمعی / جامعه شناسی جامعه اطلاعاتی
۱۲	جامعه شناسی سلامت	۲	نظری	
۱۳	جامعه شناسی سیاسی	۲	نظری	
۱۴	جامعه شناسی اشتغال و کارآفرینی	۲	نظری	
۱۵	تغییرات اجتماعی و فرهنگی	۲	نظری	
۱۶	جامعه شناسی آموزش و پرورش	۲	نظری	

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

	نظری	۲	جامعه‌شناسی جوامع مسلمان	۱۷
اقتصاد ایران	نظری	۲	جامعه‌شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی	۱۸
	نظری	۲	جامعه‌شناسی جنبش‌های اسلامی معاصر	۱۹
	نظری	۲	جامعه‌شناسی محیط زیست	۲۰
اصول علم سیاست	نظری	۲	جامعه‌شناسی حقوق	۲۱
	نظری	۲	جامعه‌شناسی روستایی	۲۲
	نظری	۲	جامعه‌شناسی صنعتی	۲۳
	نظری	۲	جامعه‌شناسی هنر	۲۴
	نظری	۲	جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران	۲۵
	نظری	۲	جامعه‌شناسی جوانی	۲۶
	نظری	۲	جامعه‌شناسی کودکی و نوجوانی	۲۷
	نظری	۲	جامعه‌شناسی سالمندی	۲۸
	نظری	۲	جامعه‌شناسی ورزش	۲۹
	نظری	۲	جامعه‌شناسی اوقات فراغت	۳۰
	نظری	۲	جامعه‌شناسی جامعه‌اطلاعاتی	۳۱
نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی	نظری	۲	بررسی و نقد آثار صاحب‌نظران جامعه‌شناسی	۳۲
	نظری	۲	جامعه‌شناسی سبک‌های زندگی	۳۳
نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی / فلسفه علوم اجتماعی / تکنیک‌های خاص تحقیق	نظری	۲	مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی بومی	۳۴
روان‌شناسی اجتماعی	نظری	۲	جامعه‌شناسی عواطف	۳۵
	نظری	۲	جامعه‌شناسی تروریسم	۳۶
	نظری	۲	جامعه‌شناسی امنیت	۳۷

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

۳۸	جامعه‌شناسی تاریخی	۲	نظری	مبانی تاریخ اجتماعی ایران / نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی
۳۹	جامعه‌شناسی صنایع بومی و گردشگری	۲	نظری	
۴۰	جامعه‌شناسی بحران	۲	نظری	
۴۱	جامعه‌شناسی علم و فناوری	۲	نظری	
۴۲	جامعه‌شناسی مهاجرت	۲	نظری	مبانی جمعیت‌شناسی
۴۳	جامعه و جنسیت	۲	نظری	
۴۴	سیاست‌های اجتماعی در ایران	۲	نظری	
۴۵	جامعه‌شناسی موعودگرایی	۲	نظری	

جدول ۷- جدول عناوین درس‌های تخصصی اختیاری

دسته دوم: روشی - مهارتی (۱۲ واحد انتخاب شود)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	زبان تخصصی ۲	۲	نظری	زبان تخصصی ۱
۲	فنون و روش‌های برنامه‌ریزی اجتماعی	۲	نظری-عملی	
۳	مهارت‌ها و فنون تدریس علوم اجتماعی	۲	نظری-عملی	
۴	اصول و روش‌های سیاست‌گذاری فرهنگی	۲	نظری	جامعه و فرهنگ
۵	آشنایی با سازمان‌های فرهنگی و اجتماعی ایران	۲	نظری	جامعه و فرهنگ
۶	کاربرد GIS در پژوهش‌های اجتماعی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی
۷	بازاریابی اجتماعی	۲	نظری	اقتصاد ایران
۸	کاربرد نرم‌افزارهای Office در جامعه‌شناسی	۲	نظری-عملی	
۹	تکنیک‌های تحلیل جمعیت	۲	نظری	مبانی جمعیت‌شناسی
۱۰	تکنیک‌های خاص تحقیق	۲	نظری-عملی	روش‌های تحقیق کیفی / روش‌های تحقیق کمی
۱۱	پژوهش مجازی و تحلیل کلان‌داده‌ها	۲	نظری	کاربرد نرم‌افزارهای کمی و کیفی در جامعه‌شناسی
۱۲	اصول و شیوه‌های نگارش جامعه‌شناختی	۲	نظری-عملی	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی

جدول ۸- درس کارورزی اجتماعی (پروژه)

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد	پیش نیاز
۱	کارورزی اجتماعی	۳	عملی	ارائه در ترم آخر

فصل سوم:

شرح دروس و سرفصل‌ها

دروس پیش نیاز:	☒ نظری	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	مبانی جامعه‌شناسی ۱ Principles of Sociology 1
	☐ عملی			

روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف این درس عبارت اند از:

- یک. آشنایی دانشجویان با تعاریف متفاوت از جامعه‌شناسی و تعمق در یک تعریف خاص از آن
- دو. آشنایی با تمایزات تحلیل جامعه‌شناختی از مسائل اجتماعی با تحلیل‌های غیرجامعه‌شناختی به خصوص تحلیل و درک دینی از آنها
- سه. آشنایی با شیوه کاربرد مفاهیم در جامعه‌شناسی و نحوه تولید آنها
- چهار. با آشنایی با برخی مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی

سرفصل درس:

- گزارشی تاریخی از نحوه پیدایی و تکوین جامعه‌شناسی در قرن نوزدهم به مثابه یک «علم جامعه»
- نسبت جامعه‌شناسی و اقتضانات دولت ملی صنعتی مدرن: گزارش نسبت «مفهوم» و «نظم» (یا کنترل اجتماعی) (چگونه «مفهوم»، واقعیت‌های متکثر، پراکنده و متعارض جهان واقع را به «نظم» و تحت انقیاد در می‌آورد؟).
- گزارشی از اساسی‌ترین مفاهیم در جامعه‌شناسی: مورد «Society» و بررسی تمایزات آن از مفاهیم مشابهی نظیر «Polis» یا «مدینه» یا «عمران».
- بررسی تاریخ مفهومی نهاد، ساختار، فرهنگ، واقعیت اجتماعی، تکامل، ارزش، دین، طبقه، تقسیم کار، قدرت، و نظایر آن.
- تمرین «مفهوم‌سازی»: بررسی نحوه ساختن مفاهیم در متون کلاسیک‌های جامعه‌شناسی و انجام کار تجربی (اعم از میدانی یا اسنادی) به منظور ساختن یک مفهوم تازه
- نسبت جامعه‌شناسی با رشته‌های علوم انسانی به ویژه مردم‌شناسی، انسان‌شناسی، روان‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی، فلسفه، اندیشه اجتماعی ...

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		

	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ابرکرامبی، نیکولاس (۱۳۸۹)، درآمدی بر جامعه‌شناسی، مترجم: هادی جلیلی، تهران: نی؛
- ✓ اونز، مری (۱۳۹۳)، تکوین امر مدرن، مترجم: محمد نبوی، تهران: آگه؛
- ✓ باومن، زیگموند (۱۳۹۳)، اشارت‌های پست‌مدرنیته، مترجم: حسن چاووشیان، تهران: نشر ققنوس؛
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۷)، جهان‌های اجتماعی، قم: کتاب فردا؛
- ✓ جمشیدیها، غلامرضا (۱۳۸۳)، پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛
- ✓ دورکیم، امیل (۱۳۹۳)، قواعد روش جامعه‌شناسی، مترجم: علیمحمد کاردان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛
- ✓ رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۷)، آناتومی جامعه، تهران: شرکت سهامی انتشار؛
- ✓ شارون، جوئل (۱۳۸۲)، ده پرسش از دیدگاه جامعه‌شناختی، مترجم: منوچهر صبوری، تهران: نی؛
- ✓ صدیق اورعی، غلامرضا (۱۳۹۸)، مبانی جامعه‌شناسی مفاهیم و گزاره‌های پایه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛
- ✓ کافی، مجید (۱۳۹۷)، مبانی جامعه‌شناسی، مرکز جهانی علوم اسلامی؛
- ✓ گیدنز، آنتونی و کارن بردسال (۱۳۸۷)، جامعه‌شناسی، مترجم: حسن چاووشیان، تهران: نی؛
- ✓ وبر، مارکس (۱۳۸۵)، مفاهیم اساسی در جامعه‌شناسی، مترجم: احمد صدارتی، تهران: مرکز؛

دروس پیش نیاز: مبانی جامعه‌شناسی ۱	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	مبانی جامعه‌شناسی ۲ Principles of Sociology 2
	عملی □			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □			تعداد ساعت: ۳۲	
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی با دسته بندی‌ها و گرایش‌های درونی جامعه‌شناسی
- آشنایی با مفاهیم پیشرفته تر جامعه‌شناسی و شرح تنوع دیدگاه‌ها درباب یک مفهوم خاص
- آشنایی کلی با مکاتب اصلی جامعه‌شناسی

سرفصل درس:

- توضیح پیدایی آراء متنوع و گاه متضاد در مورد یک «مفهوم» معین در میان جامعه‌شناسان: مورد تعریف «جامعه» بر اساس «کنش»، «روابط»، «ساختار»ها یا «نهاد»ها (به خصوص مقایسه دیدگاه دورکیم و وبر)
- توضیح برخی همبسته‌های مفهومی نظیر همبسته «فرهنگ» و «هنجار» و «معنا» و «ارزش»، یا همبسته «ساخت» و «ساختار» و «نهاد» و «سازمان»، یا همبسته «گروه» و «قشر» و «طبقه» و «نقش» و «منزلت» یا همبسته «درونی شدن»، «اجتماعی شدن»، «نهادی شدن»، یا همبسته «قدرت» و «اقتدار» و «مشروعیت» و «کنترل» و «نظارت»، و نظایر آن.
- آشنایی کلی با مکاتب و سنت‌های نظری در جامعه‌شناسی نظیر ساختارگرایی، کنش متقابل نمادین، کارکردگرایی و نظایر آن.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ بی، ارل (۱۳۸۶)، درآمدی بر جامعه‌شناسی: علمی انتقادی، مترجم: محمدحسین پناهی، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی (ره).
- ✓ بارنز، هری المر و بکر (۱۳۸۹)، تاریخ اندیشه اجتماعی از جامعه ابتدایی تا جامعه جدید، مترجم: جواد یوسفیان و علی اصغر مجیدی، تهران: امیرکبیر؛
- ✓ صدیق اورعی، غلامرضا (۱۳۹۸)، مبانی جامعه‌شناسی مفاهیم و گزاره‌های پایه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛
- ✓ کافی، مجید (۱۳۹۷)، مبانی جامعه‌شناسی، مرکز جهانی علوم اسلامی؛
- ✓ کوزر، لوئیس آلفرد (۱۳۹۴)، زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی، مترجم: محسن ثلاثی، تهران: مرکز؛
- ✓ کوئن، بروس (۱۳۷۲)، مبانی جامعه‌شناسی، مترجمان: غلامعباس توسلی و رضا فاضل، تهران: سمت؛
- ✓ کیویستو، پیتر (۱۳۷۸)، اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی، مترجم: منوچهر صبوری، تهران: نی؛
- ✓ گیدنز، آنتونی و کارن بردسال (۱۳۸۶)، جامعه‌شناسی، مترجم: حسن چاووشیان، تهران: نی؛
- ✓ لالمان، میشل (۱۳۹۴)، تاریخ اندیشه‌های جامعه‌شناسی (جلد یک و دو)، مترجم: عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: هرمس؛

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	مبانی جمعیت‌شناسی Principles of Demography
	☐ عملی	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

هدف از این درس آشنایی دانشجویان با مبانی و مفاهیم جمعیت‌شناسی، منابع آمارهای جمعیتی، و تحولات جمعیتی ایران و جهان است. در این راستا، ابتدا به ارائه حوزه مفهومی جمعیت‌شناسی و منابع آمارهای جمعیتی پرداخته، سپس تحولات جمعیتی ایران و جهان مرور خواهد شد. در ادامه، گذارهای جمعیتی، تعیین‌کننده‌ها و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی آنها مورد بحث قرار می‌گیرد.

سرفصل درس:

مقدمه و معرفی درس
 جمعیت‌شناسی، تعاریف، مفاهیم و حوزه‌ها
 تاریخچه علم جمعیت‌شناسی
 منابع آمارهای جمعیتی
 آشنایی مقدماتی با برخی از سنجه‌های تغییرات جمعیتی و نرخ رشد جمعیت
 سیر تحولات جمعیت جهان
 سیر تحولات جمعیت ایران
 ساختار و ترکیب جمعیت
 نظریات و دیدگاه‌های جمعیتی
 گذار مرگ و میر، روندها و تعیین‌کننده‌های آن
 گذار باروری، روندها و تعیین‌کننده‌های آن
 گذار ازدواج و خانواده
 گذار مهاجرتی: مهاجرت‌های داخلی و بین‌المللی
 گذار ساختار سنی و پیامدهای آن
 جمعیت، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ امانی مهدی (۱۳۷۷). مبانی جمعیت‌شناسی. تهران: سمت.
- ✓ کاظمی پور شهلا (۱۳۸۴). مبانی جمعیت‌شناسی. تهران: مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه
- ✓ لوکاس دیوید و پاول میر (۱۳۸۱). درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ سرایی حسن (۱۳۹۰)، جمعیت‌شناسی: مبانی و زمینه‌ها، انتشارات سمت.
- ✓ ویکس جان (۱۳۹۶) جمعیت: مقدمه‌ای بر مفاهیم و موضوعات، ترجمه الهه میرزایی، موسسه مطالعات و مدیریت جامع تخصصی کشور.

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	مبانی روان‌شناسی عمومی Principles of psychology
	☐ عملی			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

آشنا کردن دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی با موضوع مطالعاتی، تاریخچه پیدایی، بنیان‌ها و مکاتب نظری، متدولوژی و مفاهیم اساسی روان‌شناسی و رابطه آن با سایر علوم از اهداف این درس به شمار می‌روند.

سرفصل درس:

- مفاهیم و کلیات
- تعریف روان‌شناسی و موضوع مطالعاتی آن برحسب پارادایم‌ها و مکاتب
- روش‌شناسی روان‌شناسی
- حوزه‌ها و مکاتب روان‌شناسی
- مفاهیم اساسی روان‌شناسی:
 - روان‌شناسی، روان‌کاوی و روان‌پزشکی
 - بحث تحول انسان یا رشد
 - یادگیری
 - هوش، حافظه و ادراک
 - انگیزش و هیجان
 - شخصیت
 - اختلالات رفتاری
- ارتباط روان‌شناسی با سایر علوم
- روان‌شناسی اجتماعی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ گنجی، حمزه (۱۳۸۶)، مبانی روانشناسی عمومی، تهران، انتشارات بعثت.
- ✓ اتکینسون، ریتال و ارنست هیگارد (۱۳۶۵) زمینه روانشناسی، ترجمه محمدتقی برهانی و دیگران، تهران، رشد
- ✓ سیاسی، علی اکبر (۱۳۷۵)، نظریه شخصیت با مکاتب روان شناسی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ دش و کراس (۱۳۷۰) نظریه‌ها در روان شناسی اجتماعی، ترجمه کتبی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ کاویانی آرانی، محمد و پناهی، احمد (۱۳۹۹)، روان‌شناسی در قرآن، مفاهیم و آموزه‌ها، حوزه و دانشگاه
- ✓ آذربایجانی، مسعود و شجاعی، محمد صادق (۱۳۹۸)، روان شناسی در نهج البلاغه، حوزه و دانشگاه
- ✓ سالاری فر، محمد رضا و همکاران (۱۳۹۸)، روان‌شناسی اجتماعی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- ✓ ویتن، وین (۱۳۹۷) روان شناسی عمومی، ترجمه یحیی سید محمدی، تهران: روان
- ✓ Kazdin, A.E. (1998). Research Design in Clinical Psychology, MA: Allyn and Bacon

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان social thought of Muslim thinkers
مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی	عملی □	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف عمده این درس آشنایی دانشجویان با اندیشه های اجتماعی متفکران مسلمان است. در بستر تاریخ، تمدن های مختلف شکل گرفته است. از نقاط مهم و مؤثر بر تمدن بشری، تمدن اسلامی است. دستاوردهای تمدن اسلامی در زمینه علوم اجتماعی، برآمده از شناخت متفکران مسلمان از اجتماع و جامعه است. این سنت فکری علی رغم جهانی سازی غرب، همچنان زنده و پویا پاسخگوی سوالات زمانه است.

سرفصل درس:

- مقدمات :
- ۱-تاریخ مختصر تحولات اجتماعی سیاسی دنیای اسلام
- ۲-جایگاه رفیع علم در اسلام
- ۳-نهضت و جنبش علمی مسلمین
- ۴- جریان های فکری دنیای اسلام(ظاهرگرایی، باطن گرایی و عرفانی، تاریخ نگاری، کلامی، فلسفی، فقهی، تفسیری، سفرنامه، سیاست نامه، فتوت نامه)
- **بخش اول - عصر متقدمان**
- الف. فلسفه اجتماعی
- فارابی(مدینه فاضله، انواع عقل، تأثیر گذاری بر عقل گرایی غربی، روش شناسی)

◆ اندیشه اجتماعی فارابی پایه گذار فلسفه سیاسی و علم مدنی در اسلام

◆ تعریف علم مدنی و موضوع و روش آن

◆ ظرفیت های تفسیری، تبیینی و انتقادی در علم مدنی

◆ حوزه های مطالعاتی علم مدنی (اخلاق تدبیر منزل و سیاست)

◆ تحلیل های خرد در علم مدنی (اهداف رفتار، انواع رفتار، منشا رفتار، پیامدهای رفتار و ...)

◆ تحلیل‌های کلان در علم مدنی (انواع جامعه، ملاک در تیپ‌بندی جوامع، شیوه‌های تحولات اجتماعی)

◆ نسبت رفتار اجتماعی و انواع جوامع (گذر از تحلیل خرد به تحلیل کلان)

◆ تحلیل اجتماعی از خانواده، انحرافات، تعاملات اجتماعی و ...

- کندی، ابن سینا، محمد و ابوحامد غزالی، ابن رشد، ابن طفیل، ابن باجه

▪ ب. تاریخ و تاریخ‌نگاری

- بررسی تاریخ‌نگاری نقلی و علمی با تکیه بر بررسی متون تاریخی مانند یعقوبی، طبری، مسعودی

- تاریخ اجتماعی و مبانی حکومت‌داری در اسلام؛ نظریات ابن مسکویه و خواجه نصیرالدین طوسی

▪ ج-روش‌های مردم‌شناسی

- سفرنامه‌ها (ناصر خسرو)

-ابوریحان بیرونی (تحقیق ماللهند)

- شهرستانی (ملل و نحل).

▪ **بخش دوم - عصر بنیانگذاری فلسفه تاریخ و جامعه‌شناسی (توسط ابن خلدون)**

▪ تحول معنا و مفهوم تاریخ نزد ابن خلدون؛ از تاریخ‌نگاری به علم عمران

▪ تجزیه و تحلیل نظریات ابن خلدون (شکل‌گیری اجتماعی، انواع اجتماع، نظریه نسلها، نظریه دوری، نظریه ابن خلدون در مورد شهر و...)

▪ -تأثیر ابن خلدون در بنیانگذاری جامعه‌شناسی

▪ تأثیر فرهنگ و تمدن اسلامی بر اروپا

الف- علوم طبیعی و تجربی

ب- علوم ریاضی

ج- علوم پزشکی

د- علوم انسانی و اجتماعی

▪ **پدیده ملاصدرا و حکمت متعالیه (جمع ظرفیت‌های مشا و اشراق)**

▪ **بخش سوم - عصر جدید و مواجهه با مدرنیته**

۱- بررسی افکار و نظرات اجتماعی سید جمال‌الدین اسدآبادی، عبده، کواکبی، سید قطب، رشیدرضا، حسن‌البناء،

اقبال لاهوری، مودودی، عبدالرزاق، ارغون، العطاس

۲- آشنایی با افکار و نظرات جامعه‌شناختی و اجتماعی دکتر شریعتی، شهید مطهری، شهید صدر، علامه طباطبایی (اعتباریات)، علامه جعفری، امام خمینی (ره) و آیت الله خامنه‌ای، علامه مصباح یزدی، آیت الله جوادی آملی، دکتر داوری

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید

- ✓ آزاد ارمکی، تقی، ۱۳۷۴، اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان؛ از فارابی تا ابن خلدون، تهران، انتشارات سروش
- ✓ ابن خلدون، عبدالرحمن، ۱۳۵۹، مقدمه ابن خلدون (جلد دوم)، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
- ✓ ابن خلدون، عبدالرحمن، ۱۳۶۲، مقدمه ابن خلدون (جلد اول، چاپ چهارم) تهران، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ اقبال لاهوری، محمد، بی تا، احیای فکر دینی در اسلام (ترجمه احمد آرام)، تهران، نشر و پژوهش‌های اسلامی.
- ✓ اسدآبادی، سید جمال الدین الحسینی، ۱۳۷۹، مجموعه رسائل و مقالات (بکوشش و تحقیق؛ سید هادی خسرو شاهی) تهران، انتشارات شروق.
- ✓ ایان، ریچارد نتون، ۱۳۸۹، فارابی و مکتب او (غلامرضا جمشیدیها و کوشا وطن خواه)، تهران، انتشارات نور علم
- ✓ اشمیت، ناتانیل، ۱۳۸۸، ابن خلدون؛ مورخ، جامعه‌شناس و فیلسوف (ترجمه غلامرضا جمشیدیها)، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- ✓ بعلی، فواد، ۱۳۸۲، جامعه، دولت و شهر نشینی (ترجمه غلامرضا جمشیدیها)، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۲) جهان‌های اجتماعی، قم: کتاب فردا
- ✓ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه (۱۳۷۸)، تاریخ تفکر اجتماعی در اسلام، انتشارات سمت
- ✓ تقی زاده داوری، محمود، ۱۳۶۸، سیری در اندیشه‌های اجتماعی مسلمین، تهران، انتشارات امیری
- ✓ ثقفی، سید محمد، ۱۳۹۰، ابن خلدون؛ جامعه‌شناس مسلمان، تهران، نشر جامعه‌شناسان.
- ✓ ثقفی، سید محمد، ۱۳۹۰، نظریه‌های جامعه‌شناختی عالمان مسلمان.
- ✓ جوادی آملی، آیت الله، ۱۳۸۷، جامعه در قرآن، قم، چاپ و نشر اسراء.
- ✓ حسنی، سید حمیدرضا و موسوی، هادی (۱۳۹۷)، انسان‌کنش‌شناسی صدرایی، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ حکیمی، محمد رضا، ۱۳۶۴، دانش مسلمین، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی .
- ✓ خواجه نصیر الدین طوسی (۱۳۹۵) اخلاق ناصری، نشر فردوس
- ✓ خسرو شاهی، سید هادی، ۱۳۹۲، اخوان المسلمین چه می گویند و چه می خواهند، بوستان کتاب
- ✓ رجبی، محمود، و دیگران، ۱۳۷۸، تاریخ تفکر اجتماعی در اسلام، قم، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
- ✓ زرین کوب، عبدالحسین، ۱۳۶۲، کارنامه اسلام، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ✓ زیدان، جرجی، ۱۳۷۹، تاریخ تمدن اسلام (ترجمه علی جواهر کلام)، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ✓ صدر، سید محمد باقر، ۱۳۶۷، انسان مسئول و تاریخ ساز از دید گاه قرآن، تهران، بنیاد قرآن
- ✓ غنیمه، عبدالرحیم، ۱۳۷۷، تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی (ترجمه نورالله کسائی)، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ فارابی، ابونصر محمد (۱۳۷۹) اندیشه های اهل مدینه فاضله، ترجمه سید جعفر سجادی، سازمان چاپ و انتشارات
- ✓ قربانی، زین العابدین، بی تا، تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی، تهران، دفتر نش فرهنگ اسلامی .
- ✓ لوبون، گوستاو، ۱۳۸۰، تاریخ تمدن اسلام و عرب (چاپ دوم، ترجمه سید محمد فخر دایی گیلانی)، تهران، انتشارات افراسیاب.
- ✓ موثقی، سید احمد، ۱۳۸۰، سید جمال الدین اسدآبادی، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- ✓ موثقی، سید احمد، ۱۳۸۰، جنبشهای اسلامی معاصر (چاپ چهارم)، تهران، سمت.
- ✓ نقوی، محمد علی، ۱۳۷۷، جامعه شناسی غربگرایی، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- ✓ هونکه، زیگرید، ۱۳۸۳، فرهنگ اسلام در اروپا (ترجمه مرتضی رهبانی، چاپ ششم)، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	تاریخ اجتماعی ایران Social History of Iran
	عملی □	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

تعریف تاریخ اجتماعی را می‌توان بررسی شبکه تغییر یابنده روابط اجتماعی، تکامل نهادهای اجتماعی و تغییر در ارزش‌ها و مفاهیم اجتماعی قلمداد کرد. آشنائی دانشجویان با پیشینه اجتماعی جامعه ایران هدف اصلی است. به نظر می‌رسد اگر در این درس هویت ملی ایران و ایرانی مورد بررسی قرار گیرد این آشنائی حاصل خواهد شد. از این رو پرداختن به مؤلفه های اصلی هویت ملی ایرانی (جغرافیا، تاریخ، زبان فارسی، مذهب شیعه، و میل به پیشرفت) از ابتدای تاریخ ایران تا کنون مفید باشد. همچنین، توجه به کلیت مؤلفه هایی همچون اقتصاد و سیاست که مؤثر در تاریخ اجتماعی جامعه ایران بوده اند، حائز اهمیت خواهد بود.

سرفصل درس:

- معرفی جامعه شناسی تاریخی و تاریخ اجتماعی.
- مؤلفه های هویت ملی ایرانی.
- نهادهای اجتماعی.
- رابطه نهادهای اجتماعی، فرهنگ و تمدن.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر زبان و مذهب ایران قبل از اسلام.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر زبان و ادبیات فارسی و مذهب در ایران پس از اسلام تا تشکیل دولت صفوی و تشریح رابطه ایرانیت و اسلامیت جامعه ایران در این دوره.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر ادبیات فارسی و مذهب شیعه در ایران از تشکیل دولت صفوی تا انقلاب مشروطه و تشریح نقش اجتماعی مذهب شیعه در ایجاد دولت در ایران.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر ادبیات فارسی و مذهب شیعه در ایران از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی و تشریح نحوه تقابل مدرنیته با فرهنگ اسلامی در این دوران.
- بررسی جغرافیا، تاریخ، و فرهنگ با تأکید بر ادبیات فارسی و مذهب شیعه در ایران بعد از انقلاب اسلامی و تشریح نقش این عوامل در ایجاد هویت ملی ایران در حال حاضر.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ زاهد زاهدانی، سید سعید (۱۳۹۰) فرهنگ و تمدن ایران و فارس. شیراز، بنیاد فارس شناسی.
- ✓ زاهد، سعید (۱۳۸۱ و ۱۳۸۹) جنبش‌های اجتماعی معاصر ایران. تهران، سروش، بخش دوم و سوم.
- ✓ فوران، جان (۱۳۷۷) مقاومت شکننده: تاریخ تحولات اجتماعی ایران از صفویه تا سال‌های پس از انقلاب اسلامی. ترجمه احمد تدین، تهران، رسا.
- ✓ آبراهامیان، یرواند (۱۳۸۹) تاریخ ایران مدرن. تهران، نشر نی.
- ✓ آل احمد، جلال (۱۳۴۹)، اورازان، چاپ دوم، تهران، چاپ کاویان
- ✓ آل احمد، جلال (۱۳۷۰)، تات نشین‌های بلوک زهرا، تهران، امیر کبیر
- ✓ ابوالفرج اصفهانی (۱۳۳۴)، کتاب الاغانی، ۲۰ جلد، قاهره
- ✓ ارجانی، فرامرز خداداد (۱۳۸۹)، سمک عیار، تهران، به تصحیح پرویز ناتل خانلری
- ✓ القاضی ابویوسف (۱۳۵۲)، کتاب الخراج، طبع قاهره
- ✓ ابن بلخی (۱۳۶۳)، فارس نامه، چاپ گای لیسترانج و رینولد آلن نیکلسون، دنیای کتاب، تهران، چاپ دوم
- ✓ ابن حوقل (۱۳۶۶)، سفرنامه ابن حوقل، (یران در صوره الارض)، ترجمه جعفر شعار، امیر کبیر، تهران
- ✓ ابن خردادبه (۱۳۷۱)، مسالک و ممالک، ترجمه سعید خاکرند، مؤسسه مطالعات و انتشارات تاریخی میراث ملل، تهران
- ✓ زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۹۸) روزگاران، تهران: سخن
- ✓ شریعتی، علی (۱۳۹۲) بازشناسی هویت اسلامی-ایرانی، تهران: بنیاد شریعتی
- ✓ کچویان، حسین (۱۳۸۷) تطورات گفتمان‌های هویتی، تهران: نی

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	کاربرد آمار در جامعه‌شناسی Using Statistic in sociology
	□ عملی	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آموزش مبانی آمار، روشها، تکنیکها و مفاهیم آمار توصیفی یک متغیره
- آموزش مبانی آمار، روشها، تکنیکها و مفاهیم آمار توصیفی در متغیره و کاربردشان در تحلیل دادهها در علوم اجتماعی

سرفصل درس:

- تعریف آمار
- مبانی سنجش
- مفاهیم اساسی
- سطح سنجش
- گرد کردن
- طبقه بندی متغیرها
- طبقه بندی متغیرهای کیفی
- نمودار توزیع متغیرهای کیفی
- طبقه بندی متغیرهای کمی
- طبقه بندی متغیر پیوسته
- طبقه بندی متغیر کمی گسسته
- نمودار توزیع متغیرهای کمی
- گرایشهای مرکزی
- میانه
- میانگین متغیرهای کمی طبقه بندی شده
- میانگین میانگینها
- تغییر (پراکندگی)

- دامنه
- انحراف مطلق
- متوسط انحراف از میانه
- انحراف نسبی از میانه
- مجذور انحرافات
- واریانس
- شکل توزیع
- توزیع نرمال
- چولگی
- تغییر متغیرهای کیفی
- شاخص تغییر کیفی IQV
- منابع درس

- رابطه دو متغیر اسمی
- جدول تقاطعی
- رابطه متغیر اسمی و ترتیبی
- الگوی رابطه
- ترکیب
- اندازه رابطه متغیرهای اسمی
- اندازه‌های مبتنی بر خی دو
- اندازه‌های مبتنی بر تقلیل نسبی خطا
- رابطه دو متغیر ترتیبی
- تحلیل جدول تقاطعی
- اندازه‌های مبتنی بر تقلیل نسبی خطا
- ضریب گاما
- ضرایب دیگر مبتنی بر ترتیب جفت‌ها
- رابطه دو متغیر کمی
- رگرسیون خطی دو متغیر کمی
- ضریب همبستگی پیرسون
- رابطه متغیر کمی و کیفی
- نسبت همبستگی
- کاربرد نسبت همبستگی برای رابطه غیر خطی
- قانون اعداد بزرگ و قضیه حد مرکزی

- احتمالات
- ماهیت احتمالات
- محاسبه احتمالات
- ترکیب
- احتمالات دو جمله‌ای
- نمونه‌گیری
- جامعه آماری و نمونه
- منطق نمونه‌گیری احتمالی
- شیوه‌های نمونه‌گیری
- تعیین حجم نمونه مقتضی
- برآورد پارامتر
- برآورد آماره‌های یک متغیره
- متغیرهای کمی
- متغیرهای کیفی
- برآورد آماره‌های دو متغیره
- آزمون فرضیه آماری منطق کلی آزمون فرضیه
- آزمون فرضیه عدم تفاوت میانگین‌ها
- آزمون t
- آزمون F (تحلیل واریانس)
- نسبت‌ها

- آزمون فرضیه عدم تفاوت
- آزمون خی دو
- آزمون فرضیه ضرایب دو متغیره

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ نایی، هوشنگ (۱۳۸۸) آمار توصیفی برای علوم اجتماعی، تهران: انتشارات سمت.
- ✓ شوسلر، کاستنر و مولر (۱۳۸۸) استدلال آماری در جامعه‌شناسی، ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- ✓ دانکن، کرامر (۱۳۸۸) درآمدی بر کاربرد آمار در تحقیقات اجتماعی، ترجمه یحیی علی بابایی و امیر ملکی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم.
- ✓ منصورفر، کریم (۱۳۷۳) روش‌های آماری، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ دلاور، علی (۱۳۸۴) آمار و احتمالات کاربردی، تهران: انتشارات رشد.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	زبان تخصصی ۱ English for students of sociology 1
	□ عملی	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: ■ کلاس درس □ کنفرانس کلاسی بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

توانمندسازی دانشجویان در مطالعه متون مربوط به مبانی و حوزه‌های جامعه‌شناسی به زبان انگلیسی با تأکید بر آشنایی با واژگان تخصصی رشته به عنوان هدف اصلی درس است.

سرفصل درس:

به تشخیص استاد مربوطه بخش‌هایی از کتاب‌های اصلی رشته جامعه‌شناسی انتخاب شود.

نمونه پیشنهادی:

- Introductory discussions on English language.
- Word anatomy (i.e. types of words and their functions)
- Suffixes and prefixes
- Introduction to sociology as an academic field
- Historical foundations of sociology
- Definition of Sociology
- The cultural context of social life
- Key concepts in sociology
- Social role and status
- Socialization and Gender
- Social groups and social structure
- Deviance and social control
- Stratification and social inequality
- Urban rural society
- Social institutions
- Social Change
- Social Movements
- Sociological research
- Qualitative methods
- Quantitative methods

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ Henslin, M. James (2010) (Ed.) Essentials of sociology. A Down - to - Earth Approach: Prentice Hall (9th edition)
- ✓ Henslin, M. James (2005) (Ed.) Down to Earth Sociology. Introductory Readings New York: Free Press (thirteenth Edition).
- ✓ Giddens, Anthony (2006) sociology, Polity Press (5th Edition).
- ✓ علی بابایی، یحیی و غلامرضا جمشیدیها، ۱۳۷۸، زبان تخصصی علوم اجتماعی، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران.
- ✓ Jamshidiha, Gholamreza, Ganjabi, Mahyar, 1394, Practical English for the Students of sociology of Islam, Tehran, University of Tehran Press.

دروس پیش نیاز:	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	مفاهیم اجتماعی در متون اسلامی Social concepts in the Islamic texts
	☐ عملی	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
☐ کنفرانس کلاسی	☒ کلاس درس	روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس		
☐ سمینار	☐ کارگاه	☐ بازدید / سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار		

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم اجتماعی و گزاره‌های جامعه‌شناختی در قرآن کریم، احادیث و ادعیه معصومان علیهم السلام به منظور توانمند شدن آنان در جهت تولید علم دینی و بومی به عنوان هدف اصلی است.

سرفصل درس:

- مقدمه (پیشینه بحث)
- بخش اول: مروری اجمالی بر مفاهیم اجتماعی با نگاه تطبیقی
 - مفهوم جامعه (امت، ملت، قوم، عشیره، ...)
 - آرمان‌های اجتماعی (قسط و عدل، امنیت، فلاح، پرستش الهی)
 - قوانین اجتماعی (سنت‌های الهی در اجتماع)
 - گروه‌های اجتماعی (مؤمن، منافق، اهل کتاب، مُعاهد، کافر، ...)
 - جامعه‌پذیری (تأدیب، تعلیم، تزکیه، تقلید، ...)
 - روابط اجتماعی (محبت، عدل، احسان، مواسات، اصلاح ذات‌البین، عداوت، بغضاء، اعتداء، ...)
 - همبستگی و نظم اجتماعی (وحدت و پرهیز از تفرق)
 - نهادهای اجتماعی
 - خانواده و خویشاوندی (سکون، مودت و رحمت، معاشرت به معروف، قوامیت، تکثیر نسل، ولایت، حضانت، وقایت نفس و اهل، صلۀ ارحام، نشوز و شقاق، حکمیت، ...)
 - آموزش (علم نافع، علم در کودکی، طلب علم فریضۀ همگانی در هر زمان و هر مکان، ...)
 - اقتصاد (زکات، خمس، خراج، انفاق، وقف، تعاون، ...)
 - سیاست (ولایت، تولی، تبری، اهل حلّ و عقد، شورا، رابطه، تألیف قلوب، جهاد، بغی، محاربه، ...)
 - دین (رهبری دینی: نبی، امام و عالم، دعا و ذکر، شعائر و مناسک، تبلیغ دین، ...)
 - تفریحات (لذت‌های حلال، سبق و رمایه، سیاحه)
 - نابرابری اجتماعی (استکبار و استضعاف، اختلاف درجات، ...)
 - انحرافات اجتماعی (تقوا، عفاف، گناه، امر به منکر، اشاعه فحشاء، همنشینی با اهل معصیت، ...)

- نظارت اجتماعی (امر به معروف و نهی از منکر، نصیحت، مرابطه ...)
- تغییرات اجتماعی و فرهنگی (اصلاح و افساد، ...)
- سرمایه اجتماعی
- وقف و خیریه ها

بخش دوم: بررسی تفصیلی و نظام‌مند برخی مفاهیم منتخب

- اَمّت واحده
- سنّت‌های الهی در اجتماع
- معاشرت به معروف
- قوأمیت
- صلّه ارحام
- تعلیم و تعلّم
- ولایت و امامت
- عدالت اجتماعی
- اختلاف درجات اجتماعی
- عفاف و حجاب
- جهاد
- حج
- امر به معروف و نهی از منکر

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، درآمدی به جامعه‌شناسی اسلامی (۲) مبانی جامعه‌شناسی، تهران: سمت، ۱۳۸۸.
- ✓ حکیم، سید منذر، مجتمعا فی فکر و تراث الشهيد السيد محمدباقر الصدر، تهران: المجمع العالمي للتقريب بين المذاهب الاسلاميه، ۱۳۸۸.
- ✓ سلیمی، علی و دیگران، هم‌نشینی و کجروی: نگاهی به دیدگاه‌های اسلامی و یافته‌های اجتماعی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، ۱۳۸۸.
- ✓ صدر، سید محمدباقر، سنت‌های تاریخ در قرآن، ترجمه: جمال موسوی اصفهانی، تهران: نشر تفاهم، ۱۳۸۰.
- ✓ طباطبایی، سید محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، مترجم: سید محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۸.
- ✓ قطب، سید محمد، تفسیر فی ظلال القرآن، لبنان و مصر، دار الشروق، ۱۴۰۸ ق.
- ✓ کافی، مجید، نظریه اجتماعی ارتباط در قرآن، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴.
- ✓ مصباح یزدی، محمدتقی، جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن؛ تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸.
- ✓ مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، تهران و قم: صدرا، ۱۳۶۹.
- ✓ شرف‌الدین، سید حسین، «ارزش‌های اجتماعی در قرآن، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۶.
- ✓ کافی، مجید، سبک زندگی اجتماعی با تاکید بر آیات قرآن، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۷.
- ✓ شریعتی، علی، مناسک حج، بنیاد فرهنگی دکتر علی شریعتی، ۱۳۸۷.
- ✓ حدادعادل، غلامعلی، حج نماز بزرگ، تهران: سنا، ۱۳۷۹.
- ✓ طباطبایی، سیدمحمد، روابط اجتماعی در اسلام، ترجمه محمدجواد حجتی کرمانی، دفتر تنظیم و نشر آثار علامه طباطبایی، ۱۳۸۴.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی Philosophical Foundations of Social Thought
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

مهم ترین اهداف این درس عبارت اند از:

- آشنایی دانشجویان با وجوه اثر گذاری فلسفه در اندیشه‌های اجتماعی (غرب و اسلام)
- دستیابی دانشجویان به فهمی فلسفی از اندیشه‌های اجتماعی

سرفصل درس:

- معرفی فلسفه
 - تعریف و قلمرو فلسفه
 - مکاتب فلسفی (در جهان اسلام و غرب)
 - تاریخچه فلسفه
 - رئوس اصلی مباحث فلسفه
 - فلسفه‌های مضاف
- اندیشه‌های فلسفی تأثیرگذار بر زایش جامعه‌شناسی
 - اندیشه‌های فلسفی بعد از رنسانس: اومانیسم، اومانیسم مسیحی، نهضت اصلاح دینی، جهان بینی علمی و غیره
 - اندیشه‌های آرمان شهری
 - عقل گرایی و تجربه گرایی
 - اندیشه و متفکران عصر روشنگری
 - اثبات گرایی
 - نقش اندیشه‌های کانت و هگل
- معرفی اندیشه اجتماعی

- تعریف اندیشه اجتماعی
- تاریخچه اندیشه اجتماعی
- تفاوت اندیشه اجتماعی و علم اجتماعی
- تفاوت اندیشه اجتماعی و فلسفه اجتماعی
- نسبت اندیشه اجتماعی با فقه اجتماعی و کلام اجتماعی
- مبانی اندیشه اجتماعی در هستی‌شناسی فلسفی
 - تأثیر نظریه‌های فلسفی اصالت فرد و اصالت جامعه در اندیشه اجتماعی
 - تأثیر انواع علیت در اندیشه اجتماعی
 - تأثیر نظریه‌های فلسفی شرور در اندیشه اجتماعی
 - نظریه حرکت جوهری ملاصدرا و اندیشه اجتماعی
- مبانی اندیشه اجتماعی در انسان‌شناسی فلسفی
 - تأثیر نظریه‌های فلسفی جبر و اختیار در اندیشه اجتماعی
 - تأثیر نظریه فلسفی فطرت در اندیشه اجتماعی
 - نظریه مدنی بالطبع بودن انسان و اندیشه اجتماعی
 - نظریه استخدام (علامه طباطبایی) و اندیشه اجتماعی
- مبانی اندیشه اجتماعی در معرفت‌شناسی فلسفی
 - جایگاه عقل در اندیشه اجتماعی
 - جایگاه شهود در اندیشه اجتماعی
 - جایگاه متون دینی در اندیشه اجتماعی
 - جایگاه تجربه در اندیشه اجتماعی
 - نسبی‌گرایی معرفت‌شناختی و اندیشه اجتماعی
- مبانی اندیشه اجتماعی در ارزش‌شناسی فلسفی
 - تأثیر نظریه‌های فلسفی حُسن و قبح در اندیشه اجتماعی
 - تأثیر نظریه اعتباریات (علامه طباطبایی) در اندیشه اجتماعی
 - نسبی‌گرایی ارزش‌شناختی و اندیشه اجتماعی
- ظرفیت‌ها و چالش‌های فراروی اندیشه اجتماعی
- سایر موضوعات مهم از جمله اتحاد علم و عالم و معلوم، تشکیک در وجود، نوع متوسط بودن انسان

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- پارسایان، حمید؛ جهان‌های اجتماعی؛ قم: کتاب فردا، ۱۳۹۱.
- جوادی آملی، عبدالله؛ تفسیر موضوعی قرآن کریم، ج ۱۷ (جامعه در قرآن)؛ تنظیم و ویرایش: مصطفی خلیلی، قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۷۷.
- جوادی آملی، عبدالله؛ تفسیر موضوعی قرآن کریم، ج ۱۲ (فطرت در قرآن)؛ تنظیم و ویرایش: محمدرضا مصطفی پور، قم: مرکز نشر اسراء، ۱۳۷۹.
- طباطبایی، محمدحسین و مطهری، مرتضی؛ اصول فلسفه و روش رئالیسم (۵ ج)؛ تهران: صدرا، ۱۳۶۴.
- کیاشمشکی، ابوالفضل؛ «کاربرد نظریه اعتباریات علامه طباطبایی در علوم انسانی»؛ علامه طباطبایی: فیلسوف علوم انسانی اسلامی (۲ ج)؛ به کوشش: عبدالحسین خسروپناه؛ تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۰.
- مصباح یزدی، محمدتقی؛ آموزش فلسفه (۲ ج)؛ تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۴-۱۳۶۵.
- مصباح یزدی، محمدتقی؛ جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن؛ تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۸.
- مطهری، مرتضی؛ «جامعه و تاریخ»؛ مجموعه آثار؛ ج ۲، تهران و قم: صدرا، ۱۳۶۹.
- عبودیت، عبد الرسول، نظام حکمت صدرایی، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۷
- عبودیت، عبد الرسول، درآمدی بر نظام حکمت صدرایی، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۴
- جوادی آملی، عبدالله، فلسفه صدرا، نشر اسراء، ۱۳۸۷
- پولادی، کمال (۱۳۸۹) تاریخ اندیشه سیاسی در غرب (از ماکیاولی تا مارکس)، تهران: مرکز
- دورانت، ویل (۱۳۸۰) تاریخ فلسفه، ترجمه عباس زریاب خویی، تهران: علمی و فرهنگی

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	اقتصاد ایران Iran's Economy
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

- هدف اصلی از ارائه درس «اقتصاد ایران» در مقطع لیسانس آشنا ساختن دانشجویان علوم اجتماعی با وضعیت اقتصادی کشور در یک بستر تاریخی و توانبخشی آنها برای فهم بهتر تحولات اقتصادی و تحلیل متغیرها و نیز شناخت بخش‌های مختلف اقتصادی است. انتظار این است دانشجوی پس از گذراندن این درس علاوه بر یافتن درکی نسبتاً عمیق از شرایط حاکم بر اقتصاد کشور در گذشته، بتواند وضعیت اقتصادی حال و آینده آن را تحلیل کرده و از آن برای فهم بهتر مسائل اجتماعی مرتبط با اقتصاد استفاده نماید.

سرفصل درس:

- اقتصاد ایران در گذر تاریخ

- ۱- تحولات اقتصاد ایران از دوره باستان تا پیش از صفویه
- ۲- تحولات اقتصاد ایران در دوره صفویه
- ۳- تحولات اقتصاد ایران در دوره قاجاریه
- ۴- تحولات اقتصاد ایران در دوره پهلوی
- ۵- تحولات اقتصاد ایران در ج.ا.ا.
- ۶- روند تولید ملی و رشد اقتصادی
- ۷- جایگاه اقتصاد ایران در جهان و منطقه

بخش‌های اقتصادی ایران

یکم: بخش کشاورزی

۱- زراعت

۲- باغداری

۳- دامداری

۴- شیلات

مسایل و مشکلات کشاورزی و راه حل های آن

دوم: بخش صنعت و معدن

۱-صنعت

۲-معدن

۳-نفت

مسایل و مشکلات صنعت و راه حل های آن

سوم: خدمات

۱-تجارت خارجی

صادرات (نفتی و غیر نفتی)

واردات(محصولات سرمایه ای واسطه ای و مصرفی)

تحلیل سیاست های تجاری

۲-تجارت داخلی

شبکه های توزیع سنتی

شبکه های توزیع مدرن

۳-امور زیر بنایی(انرژی حمل و نقل مسکن بهداشت و درمانآموزش ارتباطات.بانکداری و هتل

داری.گردشگری و..)

مسایل و مشکلات کشاورزی و راه حل های آن

تقاضای کل در اقتصاد ایران

- مصرف خصوصی

- سرمایه گذاری

- مخارج دولتی

درآمدهای دولت

۱-مالیات ها

۲-درآمدهای نفتی

۳-سایر درآمدها

حساب سرمایه در اقتصاد ایران

- بدهی های خارجی

- ورود و خروج سرمایه

روند نرخ برابری ارز

هزینه و درآمد خانوار.

اشتغال و بیکاری

توزیع درآمد و شاخص‌های آن

تورم و سطح قیمتها

بخش مالی در اقتصاد ایران

سیستم بانکی و تحولات آن

بازار سرمایه

مشکلات اساسی اقتصاد ایران و راه حل‌ها (فقدان ثبات و رشد اقتصادی پایدار، تحریم‌ها، فضای کسب و

کار)

اقتصاد سیاسی

اقتصاد مقاومتی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*	*	

برخی از منابع مفید:

رزاقی، ابراهیم (۱۳۶۷) *اقتصاد ایران*، نشر نی، تهران، چاپ اول.

موسائی، میثم (۱۳۹۰) تجارت خارجی ایران (در عهد قاجار و پهلوی) چاپ دوم انتشارات جامعه‌شناسان

کاتوزیان، محمدعلی (۱۳۶۶)، *اقتصاد سیاسی ایران*، ترجمه محمدرضا نفیسی، نشر پایپروس، تهران.

ابریشمی حمید (۱۳۷۵)، *اقتصاد ایران*، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.

احمدی امویی، بهمن (۱۳۸۲)، *اقتصاد سیاسی جمهوری اسلامی*، تهران: انتشارات گام نو.

استانی پاریزی، محمد ابراهیم (۱۳۶۷)، *سیاست و اقتصاد عصر صفوی*، تهران: نشر صفی علیشاه.

دژپسند فرهاد، رئوفی حمید رضا (۱۳۸۷)، *اقتصاد ایران در دوران جنگ تحمیلی*، تهران؛ مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس.

عظیمی، حسین (۱۳۷۱)، *مدارهای توسعه نیافتگی در اقتصاد ایران*، تهران: نشر نی.

بهکیش، محمد مهدی (۱۳۹۵) *اقتصاد ایران در بستر جهانی شدن*، تهران: نی.

شاگری، عباس (۱۳۹۵) *مقدمه ای بر اقتصاد ایران*، تهران: رافع

دادگر، حسن (۱۳۸۶) *اقتصاد ایران قبل و بعد از انقلاب اسلامی*، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	مردم شناسی ایران ethnology of Iran
	□ عملی	پایه	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: ■ کلاس درس □ کنفرانس کلاسی بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار				

اهداف درس:

آشنایی با فرهنگ اقوام مختلف در ایران و عناصر و ویژگی‌های فرهنگ ملی، به منظور تقویت احساس خود باوری و ترغیب به درک مظاهر گوناگون فرهنگی و تقویت احساس هویت ملی اسلامی از مهم ترین اهداف این درس است.

سرفصل درس:

- تعریف مردم شناسی و تفاوت آن با انسان شناسی
- جایگاه مردم شناسی در مطالعات جامعه شناسی
- سیر تاریخی مردم شناسی
- تعریف خرده فرهنگ، عناصر و ویژگی‌های فرهنگی
- هویت ملی و خرده فرهنگ‌های محلی
- پوشاک محلی
- صنایع دستی
- موسیقی محلی
- آیین‌های سنتی درمانی (تکنیک‌های درمان گران محلی)
- آیین‌های سنتی عزاداری و شادی
- عناصر فرهنگی هویت ملی به مثابه میراث ملی (نوروز، فرش، آشپزی، موسیقی محلی، بازی‌های محلی)
- تعاونی‌های سنتی در ایران
- معماری سنتی در ایران (مسکن‌های سنتی، بادگیر، قنات، کبوتر خانه)
- سفرنامه‌ها و فرهنگ ایران و آثار مستشرقان
- زبان، ادبیات شفاهی، ضرب‌المثل‌ها، اسطوره‌ها، گویش‌ها و لهجه‌ها

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ فکوهی، ناصر (۱۳۹۰) انسان شناسی شهری. تهران: نشر نی
- ✓ رمضان خوانی، صدیقه (۱۳۸۴) نه روز در فرهنگ ایرانیان فرهنگ یزد سال ششم شماره ۲۲ و ۲۳ بهار و تابستان
- ✓ رجب زاده، هاشم (۱۳۸۲) سفرنامه های ژاپنی ایران، نامه انسان شناسی، دوره اول شماره چهارم پاییز و زمستان
- ✓ شریعت‌زاده، سید علی (۱۳۷۹) مجموعه مقالات مردم شناسی ایران، نشر پازینه
- ✓ فیلد، هنری (۱۳۴۳) مردم شناسی ایران، انتشارات ابن سینا
- ✓ حسن زاده، علیرضا (۱۳۸۷) مردم شناسی ایران؛ چالش‌ها و پرسش‌ها، سازمان میراث فرهنگی
- ✓ بی‌نام (۱۳۵۶) مردم شناسی ایران، وزارت فرهنگ و هنر، مرکز مردم شناسی ایران
- ✓ صفی نژاد، جواد، بنه نظام‌های زراعی سنتی در ایران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۸.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: پایه	تعداد واحد: ۲	اصول علم سیاست Principles of Political Science
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: ■ کلاس درس □ کنفرانس کلاسی				
□ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار				

هدف درس:

هدف آشنایی دانشجویان رشته‌ی جامعه‌شناسی با مفاهیم، مبانی و نظریه‌های دانش سیاسی است. در این درس دانشجویان با اصول علم سیاست، ساختار کلی قدرت و نظام‌های سیاسی، دولت، حکومت و شناخت مفاهیم مرتبط با دانش سیاسی در مکاتب مختلف آشنا خواهند شد.

سرفصل درس:

✓ سیاست چیست؟

۱. تعریف سیاست

أ. سیاست به مثابه امور عمومی

ب. سیاست به مثابه سازش و اجماع

ج. سیاست به مثابه قدرت

۲. مطالعه‌ی سیاست

أ. سنت فلسفی

ب. سنت تجربی

ج. سنت علمی

✓ روش‌های علم سیاست

۱. مسئله‌ی روش‌شناسی

أ. روش تاریخی

ب. روش مشاهده

ج. روش تجربی

د. روش تفسیری

ه. روش تطبیقی

و. روش فلسفی

✓ مفاهیم علم سیاست

۱. قدرت

- أ. معنی قدرت
- ب. ویژگی‌های قدرت
- ج. منابع قدرت
- د. انواع قدرت
- ه. اعمال قدرت

۲. اقتدار

- أ. منابع اقتدار
- ب. ویژگی‌های اقتدار
- ج. حدود اقتدار
- د. انواع اقتدار

۳. مشروعیت

- أ. معنای مشروعیت
- ب. منابع مشروعیت
- مبانی مردمی مشروعیت
- مبانی الهی مشروعیت
- ج. انواع مشروعیت

۴. فرهنگ سیاسی

- أ. دسته‌بندی فرهنگ سیاسی
- ب. اهمیت فرهنگ سیاسی

۵. جامعه‌پذیری سیاسی

۶. عامل‌های عمده‌ی جامعه‌پذیری سیاسی

- خانواده
- مدرسه
- مسجد
- گروه‌های همالان
- محیط کار
- رسانه‌های جمعی
- حکومت و کارگزارهای حزبی

✓ دولت و ملت

۱. تعریف دولت

۲. عناصر بنیادی دولت

- مردم
- سرزمین
- حکومت
- حاکمیت

۴. ملت و ملیت

الف. تعریف ملیت و ملت

ب. تفاوت ملت و دولت

۵. عوامل عینی پیدایش ملت

- نژاد و خویشاوندی
- اشتراک دین
- اشتراک زبان
- بستگی‌های جغرافیایی
- بستگی‌های مشترک اقتصادی
- تاریخ یا سنت‌های مشترک

۶. پیدایش ناسیونالیسم

الف. یک ملت، یک دولت

ب. نابسندگی دولت ملی

✓ نظریه‌های خاستگاه دولت

۱. نظریه‌ی خاستگاه الهی

۲. نظریه‌ی زور

۳. نظریه‌ی ژنتیک (نظریه‌ی پدرسالاری و مادر سالاری)

۴. نظریه‌ی طبیعی ارسطو

۵. نظریه‌ی قرارداد اجتماعی

الف. رشد اندیشه‌ی قرارداد اجتماعی

ب. نظریات کلاسیک

- توماس هابز
- جان لاک
- ژان ژاک روسو
- مونتسکیو

۷. مبانی مشروعیت سیاسی در اسلام

۶. نقد نظریه‌ی قرارداد اجتماعی

۷. ارزش نظریه‌ی قرارداد اجتماعی

✓ حاکمیت

۱. سرشت حاکمیت

ا. حاکمیت داخلی و حاکمیت خارجی

ب. تعریف حاکمیت

ج. ویژگی‌های حاکمیت

۲. تاریخ حاکمیت

۳. انواع حاکمیت

ا. حاکمیت اسمی و حاکمیت واقعی

ب. حاکمیت حقوقی و حاکمیت سیاسی

ج. حاکمیت عمومی

د. حاکمیت حقوقی (*de jure*) و حاکمیت عملی (*de facto*)

۴. کثرت‌گرایی و مسأله وحدت حاکمیت

✓ دولت و حکومت

✓ طبقه‌بندی حکومت‌ها

۱. پادشاهی

الف. سودمندی‌های پادشاهی استبدادی

ب. زیان‌های پادشاهی استبدادی

۲. آریستوکراسی

الف. سودمندی‌های آریستوکراسی

ب. زیان‌های آریستوکراسی

۳. دیکتاتوری

الف. ویژگی‌های دیکتاتوری‌های جدید

ب. زیان‌های دیکتاتوری

۴. فاشیسم

الف. ویژگی‌های فاشیسم

ب. زیان‌های فاشیسم

✓ دموکراسی

۱. معنی و تعریف دموکراسی

۲. بنیادهای حکومت دموکراتیک

الف. دموکراسی به مثابه فلسفه‌ی اجتماعی

ب. دموکراسی به مثابه قرارداد اجتماعی

۳. انواع دموکراسی

الف. دموکراسی مستقیم

۱. پله بی‌سیت

۲. رفراندوم

ب. دموکراسی غیر مستقیم

ج. مردم‌سالاری دینی و ولایت فقیه

✓ حکومت‌های پارلمانی و ریاستی

۱. ارکان‌های حکومت

۲. تفکیک قوا

۳. شکل پارلمانی حکومت

۴. شکل ریاستی حکومت

۵. مقایسه حکومت پارلمانی و ریاستی

۶. مقایسه حکومت مبتنی بر ولایت فقیه، دموکراسی و دیکتاتوری

✓ حکومت‌های تک ساخت و فدرال

۱. حکومت تک ساخت (یونیتی)

الف: ویژگی‌های حکومت تک ساخت

ب: نقدهایی بر حکومت تک ساخت

۲. فدراسیون و کنفدراسیون

✓ نهادها و نیروهای سیاسی

أ. حزب سیاسی

ب. گروه‌های منفعت

ج. گروه‌های نفوذ

د. گروه‌های فشار

ه. افکار عمومی

و. جنبش‌های سیاسی

✓ دین و سیاست: مشروعیت الهی متکی بر عقل و نقل و جایگاه مردم‌سالاری در نگرش دینی با تأکید بر

جمهوری اسلامی ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

۱. افروغ، عماد (۱۳۸۹) احیاگری و مردم سالاری دینی، شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۸۹
۲. زرشناس، شهریار (۱۳۸۶) بحران جهانی دموکراسی و اندیشه مردم سالاری دینی در ایران، انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران
۳. ابولحمد، عبدالحمید (۱۳۸۴) مبانی سیاست، تهران: توس.
۴. بشیریه، حسین (۱۳۸۴) آموزش دانش سیاسی، تهران: نگاه معاصر.
۵. تانسی، استیون (۱۳۸۱) مقدمات سیاست، تهران: نشر نی.
۶. عالم، عبدالرحمن (۱۳۸۰) بنیادهای علم سیاست، تهران: نشر نی.
۷. فروند، ژولین (۱۳۹۷) سیاست چیست، ترجمه عبدالوهاب احمدی، تهران: آگه.
۸. قوام، سید عبدالعی (۱۳۹۵) سیاست‌شناسی؛ مبانی علم سیاست، تهران: سمت.
۹. کولبچ، اچ. کی. (۱۳۹۲) سیاست، ترجمه احمد صبوری، تهران: آشیان.
۱۰. هیوود، اندروید (۱۳۹۵) سیاست، ترجمه عبدالرحمن عالم، تهران: نشر نی.

سرفصل واحدهای درسی

۲- واحدهای تخصصی - اجباری

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	انسان از دیدگاه مکاتب جامعه‌شناسی و اندیشه اجتماعی اسلام Human in view of sociological schools & the social thought in Islam
اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان	عملی □	تخصصی - اجباری	تعداد ساعت: ۳۲	
کنفرانس کلاسی □	کلاس درس ■	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس		
سمینار □	کارگاه □	بازدید / سفر علمی □		

اهداف درس:

آشنایی فراگیر با رویکردهای جامعه‌شناختی و نقد آنها و اندیشه اجتماعی اسلامی در باره انسان و مقایسه آنها با یکدیگر هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

- کلیات: مفهوم شناسی
- جایگاه انسان شناسی نسبت به علوم انسانی
- نسبت انسان شناسی با هستی شناسی و معرفت شناسی
- رویکردهای مختلف انسان شناسیک
- انسان شناسی (علم) تجربی
- انسان شناسی اساطیری
- انسان شناسی فلسفی
- انسان شناسی اسلامی
- برداشت اسلامی از هویت اجتماعی انسان: مدنی بالطبع، مدنی بالاضطرار، مدنی بالفطره و...
- موقعیت انسان در اجتماع در رویکردهای جامعه‌شناختی:
- رویکرد واقعیت اجتماعی
- رویکردهای تعریف اجتماعی
- رویکرد رفتار اجتماعی
- رویکرد زیست‌شناختی اجتماعی
- رویکرد تلفیقی عاملیت - ساخت
- رویکرد تلفیقی تضاد - کارکردگرایی و...
- نقد اسلامی رویکردهای فوق
- انسان از منظر مکاتب اثباتی، تفسیری و انتقادی و نقد آن‌ها

- روابط و مناسبات انسان در جامعه از منظر اسلامی، معرفت اجتماعی، تعاون اجتماعی، تکافل اجتماعی، تضامن اجتماعی، پیشرفت و توسعه همه جانبه، هم زیستی و ناهم زیستی اجتماعی و ...
- انسان قبل از دنیا و بعد از دنیا و نسبت آن‌ها با انسان در دنیا
- تعالی انسان در جامعه:
- شاخص‌های جامعه تعالی بخش
- شاخص‌ها و موقعیت انسان در جامعه آرمانی: رویکرد فارابی، خواجه نصیر، شهید مطهری، علامه مصباح یزدی، علامه جعفری، علامه طباطبایی، شهید صدر، اقبال لاهوری، امام خمینی (ره)
- جمع بندی: نگاه اسلام به انسان (انسان در اسلام)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) انسان در قرآن، صدرا
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) انسان و سرنوشت، صدرا
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) انسان کامل، صدرا
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۸) جامعه و تاریخ، صدرا
- ✓ مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۱) جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، امیر کبیر
- ✓ خواجه نصیر الدین طوسی (۱۳۹۵) اخلاق ناصری، نشر فردوس
- ✓ فارابی، ابونصر محمد (۱۳۷۹) اندیشه‌های اهل مدینه فاضله، ترجمه سید جعفر سجادی، سازمان چاپ و انتشارات
- ✓ جعفری، محمد تقی (۱۳۹۷) حیات معقول، موسسه نشر و تدوین آثار علامه جعفری
- ✓ گرامی، غلامحسین (۱۳۹۶) انسان در اسلام، معارف
- ✓ رجبی، محمود (۱۳۹۵) انسان شناسی، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی
- ✓ حلبی، علی اصغر (بی تا) انسان در اسلام و مکاتب غربی، اساطیر
- ✓ جوادی آملی، عبدالله (۱۳۹۲) فطرت در قرآن، اسرا
- ✓ مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۹۰) انسان شناسی در قرآن، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ جعفری، محمد تقی (۱۳۹۸) وجدان، موسسه نشر و تدوین آثار علامه جعفری
- ✓ جمعی از نویسندگان (۱۳۸۹) گفت و گوهایی درباره انسان و فرهنگ، ترجمه ناصر فکوهی، فرهنگ جاوید
- ✓ ریتزر، جرج (۱۳۹۸) نظریه جامعه‌شناسی، ترجمه هوشنگ نایی، نی
- ✓ سیدمن، استیون (۱۳۹۲) کشاکش آرا در جامعه‌شناسی، ترجمه هادی جلیلی، نی
- ✓ یعقوب، احمدحسین (۱۳۹۳) اندیشه‌های اجتماعی سیاسی امام خامنه‌ای، موسسه صادق آل محمد(ص)
- ✓ طباطبایی، سیدمحمدحسین (۱۳۹۸) انسان از آغاز تا انجام، ترجمه صادق آملی لاریجانی، قم: بوستان کتاب

دروس پیش نیاز: مبانی روان شناسی	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	روان شناسی اجتماعی Social psychology
	عملی □	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □		

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با یکی از رشته‌های خاص که با جامعه‌شناسی و نیز با روان‌شناسی رابطه‌ای نزدیک دارد ولی عملاً قلمرو خاصی از مسائل را که همان مسائل روانی اجتماعی و خصوصیات گروه‌های کوچک است، در بر می‌گیرد و امروزه وسعت و دامنه وسیعی را فرا گرفته است. این درس مکمل دروس جامعه‌شناسی نظری و کاربردی و از لوازم آن‌هاست.

مواردی که دانشجویان باید با آن آشنا شوند:

- با مفاهیم اساسی در روان‌شناسی اجتماعی از جمله عقاید، پیش‌داوری، رفتار جمعی، فرهنگ و نقش گروه آشنا شوند؛
- با سیر تحول مطالعات روان‌شناسی اجتماعی و کاربرد آن در زندگی اجتماعی و حرفه‌ای آشنا شوند؛
- با روش‌ها و شیوه‌های مطالعه رفتار جمعی در روان‌شناسی اجتماعی آشنا شوند؛
- با نقش، اهمیت و حوزه‌های جدید پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی آشنا شوند.
توانایی و مهارت‌هایی که باید کسب شود:
- مفاهیم اساسی در روان‌شناسی اجتماعی از جمله فرد و جمع، عقاید، پیش‌داوری، رفتار جمعی، فرهنگ و نقش گروه را بیان کنند؛
- سیر تحول مطالعات روان‌شناسی اجتماعی و کاربرد آن در زندگی اجتماعی و حرفه‌ای را توضیح دهند؛
- روش‌ها و شیوه‌های مطالعه رفتار جمعی در روان‌شناسی اجتماعی را با ذکر مثال بیان کنند؛
- نقش، اهمیت و حوزه‌های جدید پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی را تبیین کنند.

سرفصل درس:

- کلیات: تعریف مفاهیم،
- آشنایی با روان‌شناسی اجتماعی به مثابه حوزه‌ای بینا رشته‌ای
- آشنایی با مضامین و مباحث مربوط به روان‌شناسی اجتماعی در حوزه جامعه‌شناسی نظیر (وجدان جمعی، از خود بیگانگی، حیات ذهنی، ...)

- آشنایی با نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی (رفتارگرایی، گشتالت، کنش‌گرایی، نقش و روان‌کاوی اجتماعی...)
- نقد نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی با رویکرد اسلامی
- عوامل و زمینه‌های اجتماعی شدن و تکوین شخصیت اجتماعی از منظر اسلام:
 - زمینه‌های زیستی، فطری
 - زمینه‌های روان‌شناختی: ادراکی، احساسی-عاطفی، وهم، خیال، عقل، ایمان و...
 - زمینه‌های اجتماعی: تعلیم و تزکیه و تربیت
 - آثار وضعی و تکلیفی اعمال خود و دیگران (عوامل معنوی سعادت و شقاوت فرد و جامعه)
- بررسی مفهوم هویت فردی و اجتماعی از منظر روان‌شناسی اجتماعی (با تأکید بر مولفه‌های هویتی جنسیتی، قومیتی، طبقاتی و...)
- روان‌شناسی اجتماعی آرزوها و آرمانهای جمعی و کنش‌های مرتبط با آن (با تأکید بر رفتاری انقلابی در انقلاب اسلامی)
- روان‌شناسی اجتماعی احساسات جمعی (تعصب، خشونت، قوم‌مداری، تساهل و نسبی‌باوری فرهنگی)
- روان‌شناسی اجتماعی رابطه ناکامی و پرخاشگری (با تأکید بر تحلیل دو پدیده شورش‌های جمعی و تولید شایعه)
- روان‌شناسی اجتماعی گروه‌های کوچک (گروه‌های طبیعی و خصوصی، رهبری، گروه‌سنجی و پدیده‌های گروهی)
- فرد در جمع (انبوه خلق، تقلید و تلقین‌پذیری، تأثیر افکار عمومی، تبلیغات و آثار آن)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ رابرت، بارون و برن، دونا (۱۳۸۹) روان‌شناسی اجتماعی، ترجمه علی تحصیلی، تهران: آمه
- ✓ ارونسون، الیوت (۱۳۹۸)، روان‌شناسی اجتماعی، ترجمه حسین شکرکن، تهران: رشد
- ✓ تریاندیس، هری (۱۳۸۸) فرهنگ و رفتار اجتماعی، ترجمه نصرت فتی، تهران: رسانش و جامعه‌شناسان
- ✓ سالاری فر، محمدرضا و دیگران (۱۳۹۸) روان‌شناسی اجتماعی با نگرش اسلامی، سمت و حوزه و دانشگاه
- ✓ کریمی، یوسف (۱۳۹۹) روان‌شناسی اجتماعی، تهران: ارسباران
- ✓ گافمن، اروینگ (۱۳۹۷) داغ‌ننگ، ترجمه مسعود کیانپور، نشر مرکز
- ✓ محسنی تبریزی علیرضا (۱۳۸۳) وندالیسم، تهران: آن

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی classic sociological theories
	عملی □	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید / سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □		

اهداف درس:

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با سیر تکوین نظریه‌های جامعه‌شناسی (به معنای مرسوم آن) است. شکل‌گیری این نظریات در بستری از نگرش انسان‌شناسانه و هستی‌شناسانه رقم خورده است. بنابراین علاوه بر مرور نظریات، نقد آنها در مرکز توجه خواهد بود.

سرفصل درس:

- * تعریف نظریه و کاربردهای آن
- * تفاوت نظریه (اندیشه) اجتماعی و نظریه جامعه‌شناسی
- * انواع تقسیم‌بندی نظریه‌های جامعه‌شناسی:
- جغرافیایی، مکتبی، دانشگاهی، پیشروان، پارادایمی، عصری (کلاسیک، معاصر و متأخر)
- * علوم مؤثر در شکل‌دهی به زایش نظریات جامعه‌شناسی در غرب (اقتصاد سیاسی، فلسفه سیاسی و تاریخ)
- * زمینه‌های اقتصادی، علمی، تکنیکی و فرهنگی (و تمدنی) در شکل‌گیری نظریات جامعه‌شناسی:
- تحولات پس از رنسانس: نهضت اصلاح دینی، اومانیسم، شهرنشینی، اکتشافات علمی، انقلاب علمی، روشنگری، انقلابات صنعتی، سرمایه‌داری، انقلابات سیاسی، شکل‌گیری دولت-ملت‌ها و غیره
- * معرفی پارادایم‌های اصلی نظریات جامعه‌شناسی کلاسیک
- * بررسی و نقد نظریه‌های پیشگامان و بنیان‌گذاران جامعه‌شناسی (کلاسیک‌ها):
- آگوست کنت، کارل مارکس، امیل دورکیم، ماکس وبر، گئورگ زیمل
- * بررسی و نقد نظریه‌های سایر متفکران مؤثر در نظریات جامعه‌شناسی از جمله:
- چارلز کولی، جرج هربرت مید، تورستن ویلن، جرج هومنز، رابرت پارک، ویلفردو پارتو، فردیناند تونیس، الکسی دو توتو کوپل، آلفرد شوتر
- * معرفی اجمالی چشم‌انداز جامعه‌شناسی پس از جامعه‌شناسان کلاسیک با تأکید بر بیان مکاتب اصلی جامعه‌شناسی شامل تفسیری، تضاد، کارکردگرایی، ساختارگرایی، کنش متقابل نمادین، روش‌شناسی مردم‌نگارانه، پدیدارشناسانه

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آرون، ریمون. (۱۳۷۷) مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی. ترجمه باقر پرهام. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ آزاد ارمکی، تقی. (۱۳۷۶) اندیشه‌های اجتماعی متفکران مسلمان، از فارابی تا ابن خلدون. تهران: انتشارات سروش.
- ✓ آزاد ارمکی، تقی. (۱۳۸۳) نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات سروش.
- ✓ اسکات، جان (۱۳۹۳) جامعه‌شناسان بزرگ عصر تکوین، ترجمه ستاره قانونی و شهناز مسمی پرست، تهران: گل آذین.
- ✓ بنتون، تد و یان کرایب. (۱۳۸۴) فلسفه علوم اجتماعی، بنیادهای فلسفی تفکر اجتماعی. ترجمه شهناز مسمی پرست و محمود متحد. تهران: نشر آگه.
- ✓ بودون، ریمون. (۱۳۸۳) مطالعاتی در آثار جامعه‌شناسان کلاسیک (دو جلد). ترجمه باقر پرهام. تهران: نشر مرکز.
- ✓ بودون، ریمون. (۱۳۸۹) ارزیابی انتقادی نظریه‌های تغییر اجتماعی. ترجمه غلامرضا جمشیدیها. تهران: علم.
- ✓ پارسانیا، حمید. (۱۳۹۱) جهان‌های اجتماعی. قم: کتاب فردا.
- ✓ ترنر، جانانان اچ. و ال بیگلی. (۱۳۷۰) پیدایش نظریه جامعه‌شناختی (دو جلد). ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده. شیراز: مرکز نشر دانشگاه شیراز.
- ✓ تنهایی، حسین ابوالحسن. (۱۳۷۴) درآمدی بر مکاتب و نظریه‌های جامعه‌شناسی. مشهد: نشر مرنديز.
- ✓ تنهایی، حسین ابوالحسن. (۱۳۹۱) بازشناسی تحلیلی نظریه‌های مدرن جامعه‌شناسی در مدرنیته میانی: بنیان‌گذاران جامعه‌شناسی. تهران: نشر علمی.
- ✓ توسلی، غلامعباس. (۱۳۶۹) نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: سمت.
- ✓ جمشیدیها، غلامرضا (۱۳۸۳)، پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ خانی، ابراهیم. (۱۳۹۵) جامعه‌شناسی متعالیه - جلد اول: هستی‌شناسی حیات‌های اجتماعی بر مبنای فلسفه و عرفان اسلامی. تهران: دانشگاه امام صادق ع.
- ✓ دیلینی، تیم. (۱۳۸۹) نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی. ترجمه بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی. تهران: نشرنی.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) علوم اجتماعی و رودر بایستی با عقلانیت. مجموعه گفتارهای طرحی برای فردا.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) گفتگوی انتقادی در علوم اجتماعی (خوانش منتقدانه متون کلاسیک جامعه‌شناسی). دفتر نشر معارف، طرح فردا.
- ✓ ریتزر، جورج. (۱۳۸۹) مبانی نظریه جامعه‌شناختی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: نشر ثالث.
- ✓ ریتزر، جورج. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناسی. ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- ✓ سیدمن، استیون. (۱۳۸۶) کشاکش آرا در جامعه‌شناسی. ترجمه هادی جلیلی. تهران: نشر نی.
- ✓ شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی. نقد نامه علوم اجتماعی شماره ۲ (نظریه‌های جامعه‌شناسی). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ کاف، ای. سی. و همکاران. (۱۳۸۸) چشم اندازهایی در جامعه‌شناسی. ترجمه بهزاد احمدی و امید قادرزاده. تهران: نشر کویر
- ✓ کافی، مجید. (۱۳۹۷) جامعه‌شناسی تاریخی (مبانی، مفاهیم و نظریه‌ها، نقد و بررسی). انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ کافی، مجید (۱۳۹۴)، نظریه اجتماعی ارتباط در قرآن، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ کالینیکوس، آلکس. (۱۳۸۵) درآمدی تاریخی بر نظریه اجتماعی. تهران: آگاه.
- ✓ کرایب، یان. (۱۳۸۶) نظریه اجتماعی کلاسیک. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: آگاه.
- ✓ کرایب، یان. (۱۳۸۶) نظریه اجتماعی کلاسیک. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: نشر آگه.
- ✓ کلمن، جیمز. (۱۳۷۷) بنیادهای نظریه اجتماعی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر نی.
- ✓ کوزر، آلفرد لوئیس. (۱۳۷۳). زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات علمی.
- ✓ کوزر، لوئیس و برنارد روزنبرگ. (۱۳۷۸) نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.
- ✓ کینلاک، گراهام سی. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناختی (تکوین دیدگاه‌ها و پارادایم‌های اصلی آن). ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و سید رحیم تیموری. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ کیویستو، پیترو (۱۳۷۳)، اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی، تهران
- ✓ گلچین، مسعود و همکاران (۱۳۹۲) نقد ۵۰ کتاب نظریه‌های جامعه‌شناسی در یک کتاب. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ لوویت، کارل. (۱۳۸۵) ماکس وبر و کارل مارکس. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: ققنوس.
- ✓ میلز، سی. رایت. (۱۳۷۵) بینش جامعه‌شناختی. ترجمه عبدالمعبود انصاری. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ✓ یونس، فرید. (۱۳۹۴) مبانی و اصول جامعه‌شناسی اسلامی. ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و مهیار گنج‌آبی.

دروس پیش نیاز: نظریه های کلاسیک جامعه شناسی	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- اجباری	تعداد واحد: ۲	نظریه های جامعه شناسی معاصر Contemporary Sociological Theory
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

میان سال های ۱۹۲۰ تا ۱۹۶۰ دوره مهمی از نظریه اجتماعی و در واقع دوره پسا کلاسیک هاست. دو جنگ جهانی، دوره رونق و بحران اقتصادی، جنبش های دانشجویی، حقوق مدنی و ضد جنگ، سربر آوردن شوروی و ... در غرب و جنبش های ضد استعماری در غیر شرق تحولات مهمی را رقم زدند که در واکنش بدان تحولات نظری رقم خورد. هدف از این درس آشنایی با نظریات این برهه در بستر خاص زمانی و اجتماعی آن است. از این رو دانشجویان تنها با مکاتب این دوره آشنا می شود بلکه باید بتواند قدرت نقادی آنها را نیز داشته باشد و بتواند علاوه بر نقد نظری نسبت سئوالات زمانه خود را با نظام مفاهیم و مسائل هر مکتب مشخص سازد. همچنین نحوه صورت بندی بحران های این دوره مهم خواهد بود. از این رو به اجمال اهداف عبارت خواهد بود از:

- آشنایی با نظریه های جامعه شناسی سال های ۱۹۸۰-۱۹۲۰
- شناخت مکاتب و سنت های نظری
- شناخت نسبت میان تحولات اجتماعی و تحولات نظری در دوره مورد اشاره
- آشنایی با مفروضات هر مکتب درباره انسان، امر اجتماعی و دانش جامعه شناسی
- توانایی نقد درونی و بیرونی نظریات

سرفصل درس:

- نسبت میان نظریه های معاصر با نظریه کلاسیک
- تحولات اجتماعی موثر بر تحولات نظری
- بررسی و نقد مکتب روان کاوی و تاثیر آن بر نظریه اجتماعی
- بررسی و نقد مکتب های کارکردگرایی و نظریه سیستمی
- بررسی و نقد مکتب های مارکسیستی (لوکاچ، آدرنو، گرامشی، آلتوسر و ...)

- بررسی و نقد مکتب پدیدارشناسی
- بررسی و نقد مکتب کنش متقابل نمادین
- بررسی و نقد مکتب روش‌شناسی مردم‌نگر
- بررسی و نقد مکتب‌های انتخاب عقلانی و مبادله
- بررسی و نقد مکتب‌های هرمنوتیک و تفسیری

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ریتزر، جرج (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناسی، ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- استونز، راب (۱۳۷۹) متفکران بزرگ جامعه‌شناسی، ترجمه مهرداد عربستانی، تهران: نشر مرکز
- الیوت، آنتونی و برایان ترنر (۱۳۹۰) برداشت‌هایی در نظریه اجتماعی معاصر، ترجمه فرهنگ ارشاد، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- اسکیدمور، ویلیام (۱۳۸۵) تفکر نظری در جامعه‌شناسی، ترجمه حاضری و همکاران، تهران: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- کینلاک، گراهام سی. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناختی، تکوین دیدگاه‌ها و پارادایم‌های اصلی آن، ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و سید رحیم تیموری تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- برت، پاتریک (۱۳۸۹) نظریه جامعه‌شناسی، ترجمه محمدخانی، تهران: رخداده نو
- اسمیت، فیلیپ و الگزنדר رایلی (۱۳۹۴) نظریه فرهنگی، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی
- کرایب، یان (۱۳۷۸) نظریه اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس، ترجمه عباس مخبر، تهران: آگاه
- ترنز، جان‌اتان اچ (۱۳۹۴) نظریه‌های نوین جامعه‌شناختی، ترجمه علی اصغر مقدس و مریم سروش، تهران: جامعه‌شناسان

- Elliott, Anthony(2010) Social Theory, London and New York: Routledge.
- Calhoun, Craig, Chris Rojek and Brayan Turner(2005) The SAGE Handbook of Sociology, London: SAGE
- Allan, Kenneth(2007) The Social LENS, London: SAGE

دروس پیش نیاز: نظریه های جامعه شناسی معاصر	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-اجباری	تعداد واحد: ۲	نظریه های متأخر جامعه شناسی Late Sociological Theories
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

برهه متأخر نظریه اجتماعی با چند چرخش مهم از جمله چرخش زبانی و فرهنگی و فروریختن روایت غرب از تاریخ به مثابه تنها روایت معتبر همراه است. فروریختن مرزهای میان رشته ها و توجه به زندگی روزمره، فضا و تلاش برای فراگذشتن از دوگانه ساختار/عاملیت بخشی دیگر از تحولات این دوره است. به جهت زمینه اجتماعی فروپاشی شوروی، سربرآوردن اسلام سیاسی، فروکش و شکل گرفتن مجدد ایده تغییر و بحران های نظام سرمایه داری تحولات کلیدی این دوره است. انتظار این است که دانشجو نه تنها با این نظریات بتواند آشنا شود بلکه توان تحلیل انتقادی آنها را نیز پیدا کند به گونه ای که نه تنها موفقیت ها و شکست های نظری آنها را بتواند تحلیل کند بلکه به تفاوت های موقعیتی و منطقی نیز متوجه باشد.

- آشنایی نظریه های جامعه شناسی از دهه ۸۰ میلادی تاکنون

- شناخت چرخش های نظری عمده: فرهنگی و زبانی

- شناخت نسبت میان تحولات اجتماعی و تحولات نظری در دوره مورد اشاره

- توانایی نقد درونی و بیرونی نظریات

سرفصل درس:

- شناخت عمده ترین چرخش های نظری متأخر

- تحولات اجتماعی موثر بر تحولات نظری در دوره معاصر

- بررسی و نقد نظریه های پیکربندی و متمدن شدن نوربرت الیاس

- بررسی و نقد نظریه ساخت یابی و مدرنیته متاخر آنتونی گیدنز
- بررسی و نقد نظریه کنش ارتباطی و مدرنیته ناتمام یورگن هابرماس
- بررسی و نقد نظریه ساخت یابی تکوینی پی یر بوردیو
- بررسی و نقد نظریه اقلیم سازی آلن بدیو
- بررسی و نقد نظریه نظام جهانی والرشتاین
- بررسی و نقد نظریه مخاطره ال‌ریش بک
- بررسی و نقد مکتب مطالعات فرهنگی بیرمنگام
- بررسی و نقد نظریه جامعه‌شناسی پست مدرنیته زیگمونت باومن
- بررسی و نقد نظریه‌های دیرینه‌شناسی و تبارشناسی میشل فوکو
- بررسی و نقد نظریه شرق‌شناسی و پسااستعماری

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ریتزر، جرج (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناسی، ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- سیدمن، استیون (۱۳۸۶) کشاکش آراء در جامعه‌شناسی، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نشر نی.
- استونز، راب (۱۳۷۹) متفکران بزرگ جامعه‌شناسی، ترجمه مهرداد عربستانی، تهران: نشر مرکز
- الیوت، آنتونی و برایان ترنر (۱۳۹۰) برداشت‌هایی در نظریه اجتماعی معاصر، ترجمه فرهنگ ارشاد، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان

- کینلاک، گراهام سی. (۱۳۹۳) نظریه جامعه شناختی، تکوین دیدگاه‌ها و پارادایم‌های اصلی آن، ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و سید رحیم تیموری تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- کرایب، یان (۱۳۷۸) نظریه اجتماعی مدرن از پارسونز تا هابرماس، ترجمه عباس مخبر، تهران: آگه
- ترنز، جاناتان اچ (۱۳۹۴) نظریه‌های نوین جامعه‌شناختی، ترجمه علی اصغر مقدس و مریم سروش، تهران: جامعه‌شناسان
- لالمان، میشل (۱۳۹۴) تاریخ اندیشه‌های جامعه‌شناسی جلد دوم، ترجمه عبدالحسین نیک‌گوهر، تهران: هرمس
- کسلر، دیرک (۱۳۹۴) نظریه‌های روز جامعه‌شناسی، ترجمه کرامت‌اله راسخ، تهران: آگه
- کرکوف، فیلیپ (۱۳۹۲) جامعه‌شناسی‌های نوین، ترجمه علیرضا خدای، تهران: آمه
- Elliott, Anthony (2010) Social Theory, London and New York: Routledge.
 - Calhoun, Craig, Chris Rojek and Brayan Turner (2005) The SAGE Handbook of Sociology, London: SAGE
 - Allan, Kenneth (2007) The Social LENS, London: SAGE

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی designing research in sociology
	☐ عملی			
☐ کنفرانس کلاسی	☒ کلاس درس	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس		
☐ سمینار	☒ کارگاه	بازدید / سفر علمی ☐		

اهداف درس:

دانشجویان باید در این درس با شیوه‌های مسئله‌یابی در پژوهش‌های اجتماعی و شیوه‌های پروبلماتیک کردن موضوعات پژوهشی آشنا شده و شناختی درباره‌ی اشکال مسئله‌یابی در تاریخ جامعه‌شناسی ایران و آسیب‌شناسی آن حاصل نمایند. به علاوه دانشجویان در این درس می‌بایست ضمن آشنایی با شیوه‌ی پروپوزال‌نویسی در روش‌های کمی و کیفی، با نقش و جایگاه مفاهیم، فرضیه‌ها، مدل‌ها و نظریه‌ها در روند تحقیق آشنا شوند و اصول منبعی‌نویسی و ارجاع در پژوهش‌های اجتماعی را فراگیرند.

سرفصل درس:

- آشنایی با پارادایم‌های مرسوم در تحقیقات علوم اجتماعی (پارادایم اثباتی، تفسیری و انتقادی)
- آشنایی با پارادایم اسلامی پژوهش‌های اجتماعی (مانند نگرش صدرایی)
- آشنایی با بنیادهای تعریف، تبیین و تحقیق در پارادایم‌های علوم اجتماعی (با تأکید بر ابعاد هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی)
- آسیب‌شناسی مسئله‌یابی در تحقیقات اجتماعی در ایران با تأکید بر:
 - جایگاه فهم تاریخی معضلات تمدنی
 - امتناع اندیشه و عدم توجه به بنیادهای معرفتی: فقدان مسئله‌ی بنیادی
 - عدم رعایت سلسله‌مراتب معرفتی: اغتشاش پارادایمی
 - عدم توجه به نقش پژوهشگران خویش فرما
- شیوه‌های مسئله‌یابی و طراحی پژوهش در پژوهش کمی و کیفی
- آشنایی با عناصر مختلف تهیه پروپوزال در پژوهش کمی و کیفی
- آسیب‌شناسی پروپوزال‌نویسی و طراحی پژوهش در ایران
- بررسی استراتژی‌های پاسخگویی به پرسش‌های پژوهشی
 - استراتژی پژوهش استقرائی
 - استراتژی پژوهشی قیاسی
 - استراتژی پژوهشی پس‌کاوی
 - استراتژی پژوهشی استفهامی

- آشنایی با سنت‌های مفهوم سازی، نظریه پردازی و ساخت مدل‌های پژوهش اجتماعی
- نحوه تدوین و شیوه مآخذ نویسی بر اساس انواع سبک‌های ارجاع؛ APA) انجمن روان شناسی آمریکا)(American Psychology Association)، سبک ونکور (Vancouver Citation)، سبک هاروارد (Australin Government Publishing Service) و....
- آشنایی با نرم افزارهای مدیریت منابع و ارجاع : MENDELEY ، End Not و ...)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		

برخی از منابع مفید:

- ✓ ال‌رک، پاملال؛ رابرت بی ستل. (۱۳۸۰). درس نامه پژوهش پیمایشی: رهنمودها و استراتژی‌هایی برای انجام دادن پیمایش. ترجمه مهراندخت نظام شهیدی و دیگران. تهران: نشر آگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی. (۱۳۸۸). مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی. (۱۳۹۱). روش‌شناسی تحقیقات کیفی. تهران: نشر پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ بی، ارل. (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (دو جلد). ترجمه رضا فاضل. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ بلیکی، نورمن. (۱۳۸۴). طراحی پژوهش‌های اجتماعی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر نی.
- ✓ بیکر، ترز. ال. (۱۳۸۸). نحوه انجام تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایی. تهران: نشر نی.
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۲) نظریه و فرهنگ: روش‌شناسی بنیادین تکوین نظریه‌های علمی، راهبرد فرهنگ، شماره ۲۳، پاییز ۹۲
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۵) روش‌شناسی انتقادی حکمت‌صدرايي، قم: فردا
- ✓ داوس، دی. ای. (۱۳۹۲). پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایی. تهران: نشر نی.
- ✓ سرایی، حسن. (۱۳۷۲). مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق تهران: انتشارات سمت.
- ✓ کیوی، ریمون و ولوک وان کامپنهود. (۱۳۸۵). روش تحقیق در علوم اجتماعی. ترجمه عبدالحسین نیک گهر. تهران: فرهنگ معاصر.
- ✓ رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۶). کندوکاوها و پنداشته‌ها. تهران: شرکت سهامی انتشار.

- ✓ نجمیاس، چاوا و نجمیاس دیوید. (۱۳۸۱). روش‌های پژوهش در علوم اجتماعی. ترجمه فاضل لاریجانی و رضا فاضلی. تهران: انتشارات سروش.
- ✓ نیومن، لاورنس. (۱۳۹۲). شیوه‌های پژوهش اجتماعی: رویکردهای کمی و کیفی. ترجمه دانایی فرد و سید حسین کاظمی. نشر کتاب مهربان.

دروس پیش نیاز: طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	روش‌های تحقیق کیفی Qualitative research methods
	■ عملی			
روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

هدف از ارائه‌ی این درس آشنایی دانشجویان با مباحث روش‌شناختی و نحوه‌ی انجام پژوهش کیفی است. در این درس دانشجویان ضمن بررسی مبانی روش‌شناسی پارادایم‌های اصلی علوم انسانی، نحوه‌ی مساله‌یابی، پروبلماتیک کردن مسائل و مراحل مختلف پژوهش کیفی را فرا خواهند گرفت. از این رو در این درس تلاش می‌شود تا روش‌های کیفی پژوهش، استراتژی‌های تحقیق، تحلیل گفتمان، تحلیل گفتمان کیفی، روش تحقیق تاریخی، کار با اسناد، پدیدارشناسی، روش‌های مردم‌نگارانه، کاربرد نظریه، فرضیه‌سازی و جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها در پژوهش کیفی به دانشجویان آموخته شود.

سرفصل درس:

- روش کیفی و رویکردهای جامعه‌شناسی
 - چیستی و چرایی پژوهش کیفی
 - نقاط ضعف و قوت پژوهش کیفی
 - آشنایی با انواع پژوهش کیفی
- بحث پیرامون چگونگی مساله‌یابی، طرح پرسش و پروبلماتیک کردن مسائل در روش کیفی با تأکید بر مسائل اجتماعی در ایران
- جایگاه نظریه، چارچوب مفهومی و نحوه‌ی ساخت پرسش‌های نظری در تحقیقات کیفی.
- آشنایی با روش تهیه پروپوزال نویسی در پژوهش کیفی (با تأکید بر روش نظریه‌مبنایی، پدیدارشناسی، تحلیل محتوای کیفی، تحلیل گفتمان، تطبیقی تاریخی)
- شناخت روش پدیدارشناسی و نحوه‌ی کاربرد آن در تحقیقات کیفی.

- شناخت روش گرندد تئوری و چگونگی تئوری سازی و ارائه فرضیه و آشنایی با نحوه ی کاربرد نظریه ی بنیادی (گرندد تئوری).
- نحوه برآورد حجم نمونه و شیوه‌های نمونه گیری کیفی و استراتژی‌های اعتبار پذیری در مطالعات کیفی
- شیوه‌ها و فنون گرد آوری اطلاعات در روش کیفی
- آشنایی با تکنیک تحلیل محتوای کیفی
- آشنایی با روش تحلیل گفتمان و نحوه ی کاربرد آن
- آشنایی تحلیل داده‌های کیفی (خانواده کدگذاری: سنخ شناسی، تحلیل تماتیک، کدگذاری باز، محوری و گزینشی، تطبیقی، فرایندی و ...)
- آشنایی با روش شناسی تاریخی - تطبیقی (با تاکید بر منبع شناسی، استفاده از منابع دست اول و دوم، شناخت آرشیوهای صوتی و تصویری و چگونگی سندخوانی)
- نحوه تدوین و سازماندهی تحقیق و ارائه گزارش آن در تحقیقات کیفی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ استراس، آنسلم؛ کورین، جولیت. (۱۳۹۰). اصول روش تحقیق کیفی (نظریه بنیایی). ترجمه بیوک محمدی. تهران: نشر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ ازکیا، مصطفی؛ ایمانی جاجرمی، حسین (۱۳۹۰). روش‌های کاربردی تحقیق. کاربرد نظریه بنیایی. تهران: انتشارات کیهان. ج ۲.
- ✓ ایمان، محمد تقی. (۱۳۸۸). مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی. (۱۳۹۱) روش شناسی تحقیقات کیفی. تهران: نشر پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ بلیکی، نورمن. (۱۳۸۴). طراحی پژوهش‌های اجتماعی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر نی.
- ✓ بیرکز ملانی و جین میلز. (۱۳۸۹). تحقیق بنیایی: راهنمای عملی. ترجمه سید محمد اعرابی و عبدالله بانسی. تهران: نشر دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

- ✓ جاکارد و جیمز و جاکوب جاکوبای. (۱۳۹۵). مهارت‌های نظریه پردازی و مدل سازی. ترجمه ایرج ساعی ارسی و زهرا لبادی. تهران: انتشارات بهمن برنا.
- ✓ حریری، نجلا (۱۳۸۵). اصول و روش‌های پژوهش کیفی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم تحقیقات.
- ✓ دارتیگ، آندره. (۱۳۷۳). پدیدارشناسی چیست؟ ترجمه دکتر محمود نوالی. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ فرکلاف، نورمن. (۱۳۷۹). تحلیل انتقادی گفتمان. تهران: مرکز تحقیقات و مطالعات رسانه.
- ✓ فلیک، اووه. (۱۳۸۷). درآمدی بر تحقیق کیفی. ترجمه هادی جلیلی. تهران: نشر نی.
- ✓ کرسول، جان. (۱۳۹۴) طرح پژوهش: رویکردهای کمی و کیفی و آمیخته. ترجمه علیرضا کیامنش و مریم دانای طوس. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی علامه طباطبایی.
- ✓ گال و همکاران. (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق کمی و کیفی، (دو جلد). ترجمه احمد رضا نصر و همکاران. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ مارشال کاترین. (۱۳۷۷). روش تحقیق کیفی. ترجمه علی‌پارس‌ای‌ان و محمد اعرابی. تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- ✓ محمدپور، احمد. (۱۳۸۸) روش در روش. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- ✓ محمدپور، احمد. (۱۳۸۹). ضد روش: منطق و طرح در روش‌شناسی کیفی. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ میرزایی، خلیل (۱۳۹۵). کیفی پژوهی، پژوهش، پژوهشگری و پژوهش نامه نویسی، تهران: نشر فوژان. ج ۱ و ۲.
- ✓ نیومن، لاورنس. (۱۳۹۲). شیوه‌های پژوهش اجتماعی: رویکردهای کمی و کیفی. ترجمه دانایی فرد و سید حسین کاظمی. تهران: نشر کتاب مهربان.
- ✓ یورگنسن، ماریان و فیلیپس، لوئیز. (۱۳۸۹). نظریه و روش در تحلیل گفتمان. ترجمه‌ی هادی جلیلی. تهران: نشر نی.

دروس پیش نیاز: کاربرد آمار در جامعه شناسی / طراحی پژوهش در جامعه شناسی	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	روش های تحقیق کمی Quantitative research methods
	■ عملی			
روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با اصول بنیادین علم و تحقیق علمی، پارادایم‌های پژوهشی و ویژگی‌های هر یک از آنها، اصول اساسی پژوهش‌های کمی و تفاوت آنها با پژوهش کیفی، مبانی طراحی و اجرای تحقیقات کمی به ویژه پیمایش، چارچوب تهیه پروپوزال (طرح نامه) و نگارش گزارش پژوهش از عمده ترین اهداف درس است.

سرفصل درس:

- کلیات: تعریف علم، روش علمی و تحقیق علمی
- مراحل کلی انجام یک تحقیق علمی
- مسأله یابی و فرموله کردن مسأله پژوهش (پرسش آغازین، بیان مسأله، اهداف و پرسشهای تحقیق)
- انواع پژوهش از دیدگاه‌های گوناگون
- انواع منابع تحقیق و روشهای مختلف جستجو در منابع
- چگونگی گردآوری و نگارش ادبیات تحقیق
- فرضیه، انواع آن و روشهای ساختن فرضیه
- متغیرها، انواع آنها و سطوح سنجش
- جمعیت و نمونه آماری، نمونه گیری و روشهای آن
- روش‌های گردآوری اطلاعات/ شاخص سازی
- شیوه‌های بررسی اعتبار و پایایی ابزار و مفاهیم تحقیق
- روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات (آزمون‌های تک متغیره، دو متغیره و چند متغیره)
- نحوه سازماندهی اجرایی و نگارش گزارش نهایی پژوهش

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ازکیا، مصطفی؛ علیرضا دربان آستانه. (۱۳۸۲). روش‌های کاربردی تحقیق. تهران: کیهان.
- ✓ ال‌رک، پاملا ال؛ رابرت بی‌ستل. (۱۳۸۰). درس‌نامه پژوهش پیمایشی. رهنمودها و استراتژی‌هایی برای انجام دادن پیمایش. ترجمه مهراندخت نظام شهیدی و دیگران، تهران: نشر آگاه.
- ✓ بی‌ارل. (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (دو جلد). ترجمه رضا فاضل. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ بلیکی، نورمن. (۱۳۸۴). طراحی پژوهش‌های اجتماعی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر نی.
- ✓ بیکر، ترزال. (۱۳۸۸). نحوه انجام تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی.
- ✓ دواس، دی‌ای. (۱۳۹۲). پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی.
- ✓ رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۷۶). کندوکاوها و پنداشته‌ها. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ✓ ساروخانی، باقر. (۱۳۷۶). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، جلد یکم. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ ساعی، علی. (۱۳۸۱). تحلیل آماری در علوم اجتماعی با نرم‌افزار SPSS. تهران: انتشارات کیان مهر.
- ✓ سرایی، حسن. (۱۳۷۲). مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ سرمد، زهره و همکاران. (۱۳۷۸). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: آگه.
- ✓ شریفی، حسن‌پاشا. (۱۳۷۴). اصول روان‌سنجی و روان‌آزمایی. تهران: رشد.
- ✓ صدفی، ذبیح‌الله؛ سکینه بابایی. (۱۳۸۲). تکنیک‌های خاص تحقیق. تهران: ورجاوند.
- ✓ غیاثوند، احمد. (۱۳۹۴). کاربرد آمار و برنامه SPSS در تحلیل داده‌ها. تهران: تیسار.
- ✓ فراهانی، حجت‌الله؛ حمیدرضا عریضی. (۱۳۸۴). روش‌های پیشرفته پژوهش در علوم انسانی. اصفهان: جهاد دانشگاهی واحد اصفهان.
- ✓ کرلینجر، پدهازر. (۱۳۸۴). رگرسیون چندمتغیری در پژوهش رفتاری. مترجم: حسن سرایی، تهران: سمت.
- ✓ کرلینجر، فرد، ان. (۱۳۷۷). مبانی پژوهش در علوم رفتاری. مترجم: حسن‌پاشا شریفی؛ جعفر نجفی‌زند. تهران: آوای نور.
- ✓ کلانتری، خلیل. (۱۳۸۲). پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی - اقتصادی. تهران: نشر شریف.
- ✓ کلاین، پل. (۱۳۸۰). راهنمای آسان تحلیل عاملی. مترجم: جلال صدرالسادات و اصغر مینایی. تهران: سمت.
- ✓ کیوی، ریمون و کامپنهود، لوک وان (۱۳۸۹). روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: توتیا

✓ نجمیاس، چاوا و نجمیاس دیوید. (۱۳۸۱). روش‌های پژوهش در علوم اجتماعی. ترجمه فاضل لاریجانی و رضا فاضلی. تهران: انتشارات سروش.

دروس پیش نیاز: نظریه های متأخر جامعه شناسی	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	بررسی مسائل اجتماعی در ایران Social problems in Iran
	عملی □			
روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی زدایی از فهم عامیانه از مسائل اجتماعی و بازخوانی مسائل از نظرگاه جامعه‌شناختی و در صورت لزوم، بازگشت به تفسیرهای عامیانه و بررسی انتقادی آنها؛
- آشنایی با برخی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی کشور از نظرگاه‌های مختلف؛
- آشنایی با برنامه‌های پژوهشی عمده تبیین‌کننده مسائل اجتماعی؛
- آشنایی با پژوهش‌های تجربی و شیوه‌های کاربست یا احتراز از دیدگاه‌های نظری در پژوهش‌های تجربی؛
- فهم پیامدهای التزام به رویکرد یا برنامه پژوهشی خاص و دلالت‌های سیاسی-اجتماعی آن.
- شناسایی امکانات بالقوه و بالفعل جامعه ایرانی برای مواجهه با بحران و پاسخ به مسایل اجتماعی.
- آشنایی با روند تغییرات وضعیت کشور در حوزه‌های مختلف اجتماعی بر اساس آمارها و پژوهش‌های رسمی و معتبر؛
- علاقمندسازی دانشجویان به تحلیل منظم مسائل اجتماعی-فرهنگی ایران؛
- در گرفتن بارقه‌هایی از علاقمندی برای پی گرفتن برنامه‌های پژوهشی در ادامه تحصیل و مدارج بالاتر.
- علل مسائل اجتماعی در ایران

سرفصل درس:

- مفهوم مسئله اجتماعی، ابعاد و سطوح مختلف آن.
- بررسی مبانی نظری مسئله‌ی اجتماعی: نظریه‌های تغییرات اجتماعی و توسعه، نظریه‌ی آنومی دورکیم و مرتون، نظریه‌های کجروی (برچسب زنی و هم نشینی افتراقی)، دیدگاه نیاز زیستی و فطری و نظریه‌های ارتباطات بین فرهنگی، رویکرد تضاد ارزشی و رویکرد انتقادی و ...)
- بررسی علل و عوامل بحران هویت و بیگانگی فرهنگی در ایران
- بررسی مسئله‌ی شکاف نسلی با تأکید بر تغییرات نظام ارزشی در ایران
- سیاست‌های سبک زندگی اسلامی ایرانی و آسیب‌شناسی استقلال جوانان در ایران
- آسیب‌شناسی اخلاق کار و فساد اقتصادی در ایران (بی توجهی به تولید ملی، فساد، اختلاس، ارتشا و ...)
- سوء مصرف انرژی و بحران محیط زیست در ایران
- وحدت ملی و همبستگی اقوام در ایران
- نابرابری اجتماعی و محرومیت نسبی
- منزلت مادری و مسائل اجتماعی در ایران (با تأکید بر بحران‌های خانواده و مسائل جمعیتی در ایران)
- نقش و تأثیر جهانی‌سازی و فرایندهای فراملی در فهم ماهیت و تبیین مسائل اجتماعی در ایران
- جایگاه الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در کاهش و بهبود وجه آسیب شناختی مسائل اجتماعی در ایران
- تحلیل تعدادی از مسائل اجتماعی ایران (حاشیه نشینی، طلاق، اعتیاد، فرار مغزها، قانون گریزی، فرسایش سرمایه اجتماعی، بی اعتمادی، آسیب های اخلاقی و ...)
- کار گروهی و جمعی
- «خلقیات منفی ایرانیان» و توصیف جامعه‌شناختی وضعیت اجتماعی ایران از این نظرگاه
- بنیادها و ظرفیت‌های نهادهای شیعی جامعه ایرانی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- جعفری، علی (۱۳۹۵) جامعه‌شناسی «راه‌پیمایی ۲۲ بهمن»، با مقدمه دکتر حسین کچویان، قم: پژوهشکده باقرالعلوم (ع).
- سلیمانیه، مهدی (۱۳۹۷) پُل تا جزیره: تاملاتی جامعه‌شناختی در موقعیت پساانقلابی روحانیت، چاپ اول، اصفهان: نشر آرما.
- مظاهری، محسن حسام و دیگران (۱۳۹۷) پیاده‌روی اربعین: تأملات جامعه‌شناختی (مجموعه مقالات)، اصفهان: نشر آرما.
- رحمانی، جبار (۱۳۹۷) هیئت‌های عزاداری در جامعه ایران، چاپ اول، اصفهان: نشر آرما.
- برمن، مارشال (۱۳۷۹) تجربه مدرنیته؛ هر آنچه سخت و استوار است دود می‌شود و به هوا می‌رود، ترجمه مراد فرهادپور، تهران: طرح نو.
- تیلیش، پل (۱۳۸۸) شجاعت بودن، ترجمه مراد فرهادپور، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- امیرخسروی، بابک (۱۳۹۷) دولت در ایران؛ نقدی بر «شیوه تولید آسیایی» کارل مارکس، تهران: اختران.
- خلیقات منفی ایرانیان؛ خصلت ملی یا وضعیت اجتماعی؟؛ جلد دوم گزارش وضعیت اجتماعی کشور از ۲۶۱ تا ۳۲۳.
- فرهادی، مرتضی (۱۳۹۷) انسان‌شناسی یاریگری، سمنان: حبله رود.
- مشونیس، جان (۱۳۹۷) مسائل اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایی، جلد دوم، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- یعقوبی‌دوست، محمد (۱۳۹۷) جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی معاصر ایران، تهران: جامعه‌شناسان.
- بهرام‌پور، رضا (۱۳۹۷) از ماست که بر ماست؛ نقدی بر رفتارهای اجتماعی ما ایرانیان، تهران: تیسرا.
- جمال‌زاده، محمدعلی (۱۳۴۳) خلیقات ما ایرانیان، تهران: انتشارات مجله مسائل ایران.
- ایترن، دی. استنلی؛ باکازین، ماکزین؛ ایترن، کلی اسمیت (۱۳۹۶) مسائل اجتماعی از دیدگاه انتقادی، ترجمه هوشنگ نایی، جلد اول، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

- جمعی از نویسندگان (۱۳۹۵) مجموعه مقالات گزارش وضعیت اجتماعی کشور، جلد ۱ تا ۳، تهران: شورای اجتماعی کشور؛ پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری.
- جواهری، فاطمه (۱۳۹۵) گزارش وضعیت اجتماعی زنان در ایران (۱۳۸۰ - ۱۳۹۰)، مجموعه مقالات، تهران: نشر نی.
- رابینگتن ارل؛ واینبرگ، مارتین (۱۳۹۲) رویکردهای نظری هفتگانه در بررسی مسائل اجتماعی، ترجمه رحمت‌الله صدیق سروستانی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- عزیزی‌مهر، خیام (۱۳۹۷) مجموعه جستارهایی در ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- گودرزی، محسن (۱۳۸۲) یافته‌های پیمایش در ۲۸ مرکز استان کشور، ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان؛ موج دوم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر طرح‌های ملی.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۷۶) توسعه و تضاد: کوششی در جهت تحلیل علل پیدایش انقلاب اسلامی و مسائل اجتماعی ایران، تهران: دانشگاه شهید بهشتی؛ تهران: شرکت سهامی انتشار (۱۳۹۶).
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۸۶) سرطان اجتماعی فساد، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- حاجی حیدری، حامد (۱۳۹۳) تدارک نظری برای بررسی مسائل اجتماعی-فرهنگی ایران، تهران: جامعه نو
- عشایری، طاها؛ نامیان، فاطمه (۱۳۹۸) مسائل اجتماعی در ایران، هشت پرسش جامعه‌شناختی جامعه ایرانی، تهران: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان.
- صادقی‌فسایی، سهیلا؛ عرفان‌منش، ایمان (۱۳۹۵) گفت‌وگوها و خانواده ایرانی: جامعه‌شناسی الگوهای خانوادگی، پس از مناقشه‌های مدرن در ایران، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۷۸) آنومی، یا، آشفتگی اجتماعی: پژوهشی در زمینه پتانسیل آنومی در شهر تهران، تهران: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران (سروش)
- نراقی، حسن (۱۳۸۵) چرا در مانده‌ایم؟ جامعه‌شناسی خودمانی، تهران: اختران.
- زیباکلام، صادق (۱۳۷۳) ما چگونه ما شدیم؟ ریشه‌یابی علل عقب‌ماندگی در ایران، تهران: روزنه.
- رضاقلی، علی (۱۳۷۷) جامعه‌شناسی نخبه‌کشی، تهران: نشر نی.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی دفاع مقدس Sociology of Holy Defense
	عملی □			
روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■ بازدید / سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

جامعه‌شناسی جنگ و دفاع مقدس، دو هدف عمده اما به هم پیوسته را در بر دارد. یعنی از سویی آشنا کردن دانشجویان با چیستی جامعه‌شناسی جنگ، جهاد و زمینه‌های اجتماعی و فکری این حوزه و از سوی دیگر، تمرکز بر هشت سال دفاع مقدس به عنوان یکی از مهم‌ترین و اثرگذارترین پدیده‌های اجتماعی دوران معاصر در ایران. از این رو هدف اول آشنایی دانشجویان با مبانی و کلیات جامعه‌شناسی جنگ و جهاد، سیر تحولات اندیشه‌های دینی، اجتماعی و فلسفی درباره‌ی جنگ و جهاد، گونه‌شناسی جنگ‌ها، بازنمایی جنگ در آثار هنری و افکار اجتماعی را پی می‌گیرد و هدف دوم معرفی روند تاریخی دفاع مقدس، نیروهای اجتماعی دخیل در این جنگ، نقش رهبری، ارزش‌های جهاد و شهادت، فضاها و بازنمایی و تاثیر دفاع مقدس در گفتمان‌های علوم اجتماعی را شامل می‌شود.

سرفصل درس:

بخش اول: جامعه‌شناسی جنگ

۱. آشنایی با مبانی، کلیات و مفهوم‌شناسی جامعه‌شناسی جنگ:
 - حرکت از وضعیت صلح و صلح دوستی به جنگ
 - تعریف جنگ، تمایز جنگ با ستیز و رقابت
 - علل و اهداف پیدایش جنگ، ویژگی‌های جنگ
 - تعریف جامعه‌شناسی جنگ و پیشینه‌ی آن
 - تعریف جهاد و اقسام آن از دیدگاه اسلام
 - تفاوت صلح و تحمیل صلح و شیوه‌های حل اختلاف
۲. بررسی تاریخی سیر تحولات اندیشه‌ی جنگ در ایران و جهان
 - جنگ در اندیشه و اساطیر یونان باستان (با تاکید بر ایلیاد و اودیسه هومر) و اساطیر ایران باستان (با تاکید بر شاهنامه فردوسی و فتوت نامه‌ها)
 - جنگ و جهاد در سنت اسلامی و مسلمین (با تاکید بر جنگ‌های پیامبر (ص)، امام علی (ع) و خلفای سه گانه)
۳. بررسی اندیشه‌های فلسفی و جامعه‌شناختی درباره‌ی جنگ:

۴. گونه‌شناسی تحولات تاریخی جنگ‌ها در جهان با تأکید بر جنگ‌های باستانی، اسلام، اروپای پیشا مدرن، ایران دوران اسلامی و جنگ‌های جهانی، جنگ‌های مدرن (جنگ نرم، سایبری، بیو تکنولوژی و ...)
۵. جهانی شدن و جنگ (جنگ‌های داخلی، منابع کمیاب و جنگ، جنگ نرم، جنگ‌های جدید سایبری)
۶. آشنایی با ویژگی‌های قوم‌شناختی جنگ در ایران
 - مقایسه جنگ در منش ملی ایرانیان با دیگر کشورها
 - مقایسه مناسک و آیین جنگ در فرهنگ ایرانی با دیگر فرهنگ‌ها
 - جنگ و هنر (تجلی جنگ در هنر معماری، نقاشی، سینما و ..)
۷. انسان‌شناسی اجتماعی جنگ
۸. آشنایی با کارکردها و پیامدهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و هویتی جنگ و جهاد
۹. بررسی و تحلیل بازنمایی و روایت جنگ در ادبیات (داستان، شعر و رمان و ...)
۱۰. کارکردها و آثار جنگ بر جامعه (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، جغرافیایی و ...)

بخش دوم: جامعه‌شناسی دفاع مقدس

۱. مروری تاریخی بر هشت سال دفاع مقدس (زمینه‌سازی، اهداف و علل آغاز جنگ علیه ایران)
۲. پدیدارشناسی ارزش‌ها و کنش‌های مرتبط با جهاد و شهادت در دفاع مقدس (مفهوم شهادت از منظر جامعه‌شناختی)
۳. جامعه‌شناسی نقش رهبری در پیشبرد دفاع مقدس (راهبرد امام در خصوص جنگ: مقاومت مردمی، متوقف کردن متجاوز، تنبیه متجاوز و ...)
۴. جامعه‌شناسی نقش و اثرگذاری سازمان‌ها و نیروهای اجتماعی در پیشبرد دفاع مقدس:
 - بسیج، ارتش، سپاه
 - مشارکت مردمی و دفاع مقدس
 - نیروهای سیاسی و نخبگان
 - قومیت‌های ایرانی
 - زنان
۵. جامعه‌شناسی جایگاه رزمندگان، جانبازان و اسرا و خانواده‌های شهدا در فضای فرهنگی سیاسی پس از جنگ در ایران
۶. تحلیل روایت و نشانه‌شناسی جنگ / دفاع مقدس در شاخه‌های مختلف هنری
۷. فضاهای روایتی دفاع مقدس
۸. نسبت‌شناسی دفاع مقدس و علوم انسانی در ایران و جهان
۹. عوامل پیروزی ایران در دفاع مقدس (رهبری، فرماندهی و مدیریت دفاع مقدس، فرهنگ جهاد و ایثار و شهادت، اسطوره‌های دفاع مقدس، وحدت ملی و پشتیبانی مردمی)
۱۰. نتایج و دستاوردهای دفاع مقدس

۱۱. مسائل اجتماعی پس از دفاع مقدس در ایران

۱۲. نقش و جایگاه اجتماعی مدافعان حرم

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

○ منابع مکتوب تاریخی:

- ✓ قران کریم
- ✓ اصول کافی
- ✓ شاهنامه فردوسی
- ✓ ایلیاد و اودیسه هومر
- ✓ صحیفه امام و وصیت نامه سیاسی الهی امام خمینی
- ✓ فتوت نامه سلطانی
- ✓ عهد عتیق و جدید

○ سایر منابع علمی:

- ✓ ابن خلدون. (۱۳۹۵) مقدمه. ترجمه‌ی محمد پروین گنابادی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ ادیبی، حسین. (۱۳۷۹) جامعه‌شناسی جنگ و نیروهای نظامی. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ ادیبی سده، مهدی (۱۳۸۸) جامعه‌شناسی جنگ و نیروهای نظامی، اصفهان-نشر دانشگاه اصفهان.
- ✓ بروک، لوتار و دیگران. (۱۳۹۵) دولت‌های شکننده: جامعه‌شناسی جنگ و منازعه در دنیای مدرن. ترجمه احمد رشیدی. تهران: انتشارات امیرکبیر.
- ✓ بنی لوحی، سیدعلی (۱۳۷۸) مبانی دفاع از دیدگاه امام خمینی (ره) در دفاع مقدس با تحلیل مقایسه‌ای. موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- ✓ بوتول، گاستون. (۱۳۹۱) جامعه‌شناسی جنگ. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ بوتول، گاستون. (۱۳۹۵) جامعه‌شناسی صلح. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- ✓ تافلر، الوین (۱۳۷۵) جنگ، ضد جنگ. ترجمه شهیندخت خوارزمی. تهران: نشر سیمرخ.
- ✓ شایان مهر، علیرضا (۱۳۹۱) جامعه‌شناسی جنگ، تهران: جامعه‌شناسان.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ جمشیدی، فرانک. (۱۳۹۵) *اندیشیدن جنگ، جنگ اندیشیدن*. تهران: انتشارات سوره مهر.
- ✓ جهانبگلو، رامین (۱۳۶۸) *انقلاب فرانسه و جنگ از دیدگاه هگل*. تهران: انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- ✓ درودیان، محمد (۱۳۷۹) *خونین شهر تا خرمشهر*. سیری در جنگ ایران و عراق. مرکز مطالعات سپاه.
- ✓ رانیمان سراسیون (۱۳۸۷) *تاریخ جنگ‌های صلیبی*. ترجمه منوچهر کاشف. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ سنگری محمدرضا (۱۳۹۲) *نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس: آفاق شعر دفاع مقدس و ویژگی‌های کلی شعر دفاع مقدس*. تهران: انتشارات پالیزان.
- ✓ سنگری، محمد رضا. (۱۳۹۲) *ساحت‌های مطالعاتی ادبیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس*. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ✓ شاکری، احمد. (۱۳۹۶) *جستاری در اصطلاح‌شناسی و مبانی ادبیات داستانی دفاع مقدس*. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ✓ کمری، علیرضا. (۱۳۹۶) *پویه‌های پایداری*. تهران: انتشارات سوره مهر.
- ✓ معدنی سعید (۱۳۸۴) *جامعه‌شناسی سینمای دفاع مقدس*. تهران: انتشارات بهمن برنا.
- ✓ منصوری لاریجانی، اسماعیل (۱۳۸۰) *آشنایی با دفاع مقدس ویژه دانشجویان سراسر کشور*. اسلیمی.
- ✓ میرکاظمی، محمد. (۱۳۸۹) *مجموعه مقالات دوازدهمین جشنواره کتاب سال دفاع مقدس*. تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.
- ✓ ولایتی، علی اکبر (۱۳۷۶) *تاریخ سیاسی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران*. دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- ✓ درودیان، محمد (۱۳۹۲) *جنگ ایران و عراق: موضوعات و مسائل*. تهران: سمت.
- ✓ فرخ، کاوه (۱۳۹۹) *ایران در جنگ: از چالدوران تا جنگ تحمیلی*. ترجمه شربانو صارمی تهران: ققنوس

دروس پیش نیاز: روش های تحقیق کمی / روش های تحقیق کیفی	■ نظری	نوع واحد: تخصصی-اجباری	تعداد واحد: ۲	کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه‌شناسی Using Quantitative and Qualitative Data Analysis Software in Sociology
	■ عملی		تعداد ساعت: ۴۸	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آموزش نظری و عملی نرم افزار آماری SPSS به دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی
- آموزش نظری و عملی نرم افزار MAXQDA 2018 به دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی
- سایر نرم افزارهای تحلیل داده های علوم اجتماعی بنا به ظرفیت دانشگاه ها

سرفصل درس:

بخش اول: نرم افزار آماری SPSS

- آشنایی با کاربردهای نرم افزار آماری SPSS
- تهیه صفحه داده‌ها (Data Sheet)
- ورود داده‌های خام به SPSS
- ویرایش، آماده سازی و ذخیره داده‌ها
- تغییر و بازسازی داده‌ها (دستور Recode)
- انجام محاسبات مختلف با SPSS (دستور Compute)
- ترسیم جداول یک بعدی همراه با ترسیم نمودار (دستور Frequencies)
- محاسبه آماره‌های توصیفی (دستور Descriptives)
- ترسیم جداول دوی بعدی و چندبعدی، آزمون کای اسکور و محاسبه آزمون و ضرایب مختلف (دستور Crosstabs، ضریب فی، کرامر و گاما)
- محاسبه ضریب همبستگی پیرسون، اسپیرمن و کندال (دستور Correlate)
- آزمون‌های پارامتریک نظیر t مستقل، تی تک نمونه‌ای و تحلیل واریانس (دستور Compare Means)
- آزمون‌های ناپارامتریک نظیر یو من ویتنی، کروسکال والیس و ویلکاکسون (دستور Nonparametric Tests)

رگرسیون خطی ساده و چندگانه (دستور Regression)

بخش دوم: نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفی MAXQDA 2018

- معرفی، آموزش راه‌اندازی و فعال‌سازی نرم‌افزار
- آموزش نحوه ورود سندهای مختلف به نرم‌افزار
- آموزش کدگذاری و تشکیل مقوله‌ها و زیرمقوله‌ها
- آموزش سازگاری کدگذاری‌ها، یادداشت‌نویسی و جستجو در کدها
- آموزش عملگرهای مختلف کدگذاری، ابزارهای دیداری و مکس‌مپ
- آموزش شیوه‌های خروجی گرفتن و مستندسازی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*		*	*

برخی از منابع مفید:

- افشانی، سیدعلیرضا (۱۳۹۵). آموزش کاربردی SPSS در علوم اجتماعی و رفتاری. یزد: انتشارات دانشگاه یزد.
- حبیب‌پورگنابی، کرم و صفری‌شالی، رضا (۱۳۹۵). راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی. تهران: لویه.
- رحمدل، ناصر (۱۳۹۴). تحلیل محتوا و پژوهش داده بنیاد با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی
- ساعی، علی (۱۳۸۱). تحلیل آماری در علوم اجتماعی با نرم‌افزار Spss for windows (درآمدی بر روش تحقیق اجتماعی)، تهران: کیان مهر.
- علی‌بابایی، یحیی (۱۳۹۶). مکس کیودا ۱۱ (MAXQDA 11): هنر تجزیه و تحلیل متن، کتابچه مرجع کاربران برای ویندوز، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

گودرزی، سعید (۱۳۸۸). کاربرد آمار در علوم اجتماعی: همراه با دستورات SPSS و نحوه تفسیر خروجی‌ها. تهران: جامعه‌شناسان.

نوابخش، مهرداد؛ فتحی، سروش و مختارپور، مختارپور (۱۳۹۰). کاربرد روش‌های آماری در علوم اجتماعی با نرم‌افزار SPSS. تهران: انتشارات طحان، هله.

نیازی، محسن و نظری، حامد (۱۳۹۷). تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از نرم‌افزار MAXQDA 12، تهران: انتشارات آرون.

غیاثوند، احمد (۱۳۹۴). کاربرد آمار و برنامه SPSS در تحلیل داده‌ها. تهران: تیسرا.

صفری شالی، رضا و کرم حبیب پور گتایی (۱۳۹۰). راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی. تهران: نشر لویه. کلانتری، خلیل (۱۳۸۲). پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی و اقتصادی. تهران: نشر شریف لاورنس، اس. میر، گامست، گلن و گارینو، ا.جی. (۱۳۹۵) پژوهش چند متغیره کاربردی (طرح و تفسیر). ترجمه حسن پاشا شریفی و دیگران. تهران: رشد.

اسماعیلیان، مهدی (۱۳۸۵). راهنمای جامع SPSS 14. تهران: مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران.

بریس، نیکلا و ریچارد کمپ و رزمی سنلگار (۱۳۸۴). تحلیل داده‌های روان‌شناسی با برنامه اس پی اس اس. مترجم: خدیجه علی آبادی و علی صمدی. تهران: دوران.

حسینی، سید یعقوب (۱۳۸۲). آمار ناپارامتری (روش تحقیق و نرم‌افزار آماری SPSS 10). تهران: دانشگاه علامه طباطبایی. دانکن، کرامر (۱۳۸۴)، درآمدی بر کاربرد آمار در تحقیقات اجتماعی، مترجم: یحیی علی بابایی و امیر ملکی، تهران: دانشگاه تهران.

نایی، هوشنگ (۱۳۸۷) برنامه کامپیوتری آمار در علوم اجتماعی SPSS، تهران: روش

Kuckartz, Udo & Stefan Rädiker (2019). Analyzing Qualitative Data with MAXQDA: Text, Audio, and Video, Switzerland: Springer International Publishing.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-اجباری	تعداد واحد: ۲	توانمندسازی و مداخله اجتماعی Empowerment and Social Intervention
	عملی ■		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی دانشجویان با انواع و سطوح مختلف مداخلات اجتماعی در راستای توانمندسازی اقشار مختلف
- شناخت رویکردها و مناقشات نظری به مداخلات اجتماعی در سنتهای مختلف
- شناخت پاره ای از مداخلات اجتماعی رایج در راستای توانمندسازی در برخی حوزه های سیاسی

سرفصل درس:

- آشنایی با مفاهیم پایه: توانمندسازی
- آشنایی با مفاهیم پایه: مداخله اجتماعی و مداخله گری اجتماعی
- رویکردهای نظری به مداخله اجتماعی: از مهندسی اجتماعی تا سیاست گذاری اجتماعی
- مداخله اجتماعی در سنتهای آکادمیک: مددکاری اجتماعی، برنامه ریزی اجتماعی، سیاست گذاری اجتماعی
- مکاتب سیاست گذاری اجتماعی و مسئله مداخله اجتماعی
- نقد دیدگاه ها و مکاتب سیاست گذاری اجتماعی و مداخله اجتماعی
- سیاستگذاری اجتماعی و مداخله اجتماعی از منظر متفکران مسلمان
- ابزارهای سیاست گذاری اجتماعی برای مداخله اجتماعی
- سطوح مداخله اجتماعی: خرد، میانی و کلان
- تعامل بازیگران در مداخلات اجتماعی: دولت، بازار، بخش سوم (داوطلبی، خیریه، تعاونی)
- مداخلات اجتماعی ناظر به کاهش فقر و نابرابری اجتماعی
- مداخلات اجتماعی ناظر به توانمندسازی در بازار کار: ارتقای اشتغال پذیری
- توانمندسازی کودکان از طریق سرمایه گذاری اجتماعی: آموزش، سلامت و مراقبت زدهنگام
- مداخلات اجتماعی محله و اجتماع محور و مقابله با مطرودیت فضایی
- مداخلات اجتماعی ناظر به مقررات گذاری فرصتهای برابر (بر اساس نژاد، قومیت، جنسیت و ...)

- مداخلات اجتماعی و توانمندسازی در بلایای طبیعی
- مداخلات اجتماعی ناظر به استفاده از ظرفیت مسئولیت اجتماعی شرکتی
- مشارکت ذی نفعان در سازوکارها و فرایندهای سیاست گذاری مداخلات اجتماعی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ارنرایش، جان و مکواید، شارون (۱۳۹۶)، شیوه‌های سازگاری با سوانح و بلایا: راهنمای مداخلات روانی اجتماعی، مترجم: راحله سموعی، فرهنگ پژوهان دانش.
- اشرفی پریسا، اشرفی، لایلا و رحیمی، معصومه (۱۳۹۹)، تاثیر مداخلات بر کاهش آسیب‌های اجتماعی خانواده‌ی معتادان، دانش پژوهان شریف.
- الکاکی، پیت و دیگران (۱۳۹۱). کتاب مرجع سیاستگذاری اجتماعی. ترجمه علی اکبر تاج مزینانی و همکاران، جلد اول، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق.
- الکاکی، پیت و دیگران (۱۳۹۱). کتاب مرجع سیاستگذاری اجتماعی. ترجمه علی اکبر تاج مزینانی و همکاران، جلد دوم، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق.
- رفیعی، حسن؛ علیپور، فردین و خزائلی پارسا، فاطمه (۱۳۹۷)، برنامه‌ریزی اجتماعی: تدوین، پایش و ارزشیابی مداخلات اجتماعی، تهران: دانژه.
- محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۹۶)، جامعه‌شناسی بالینی: حیطه‌های مداخلاتی (رفتارهای پرخطر، رفتار سلامت، کار و شغل، سالمندان و توانمندسازی گروه‌های آسیب‌پذیر)، دانشگاه تهران.
- Edward M. Bennett (1987), Social Intervention, Theory and Practice, Edwin Mellen Press.
- Gerald Stahler, Barry Stimmel (1995), The Effectiveness of Social Interventions for Homeless Substance Abusers, Psychology Press.
- Klaus Hurrelmann, Franz-Xaver Kaufmann, Friedrich Lösel (2014), Social Intervention: Potential and Constraints, De Gruyter Publishing.

- Mr Gert J F Leene, Professor Theo N M Schuyt (2012), The Power of the Stranger: Structures and Dynamics in Social Intervention - A Theoretical Framework, Ashgate Publishing, Ltd.
- Susan K. Opt, Mark A. Gring (1987), The Rhetoric of Social Intervention: An Introduction, SAGE Publications.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-اجباری	تعداد واحد: ۲	ارزیابی تأثیرات اجتماعی و فرهنگی Evaluating Social and Cultural Effects
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هر ساله پروژه‌های عمرانی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی مختلفی در ابعاد مختلف در نقاط مختلف کشور اجرا می‌شود که در کل به آنها پروژه‌های توسعه‌ای می‌گوییم. تا یکی دو دهه پیش تصور بر این بود که اگر ابعاد فنی این پروژه‌ها در نظر گرفته شود، دیگر هیچ مشکلی وجود نخواهد داشت. اما پیامدهای زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی طرح‌های اجرا شده در چند دهه پیش، اکنون باعث آگاهی همگان بر این نکته شده است که دیدگاه صرفاً فنی و عمرانی می‌تواند فاجعه‌بار باشد. از جمله، سدسازی‌های بی‌رویه، پروژه‌های انتقال آب، پروژه‌های توسعه میادین نفتی، استفاده از ذخایر آب زیرزمینی، ایجاد کارخانه‌های آب‌بر در مناطق کم‌آب و پروژه‌های توسعه‌ای کوچک دیگر، اکنون منجر به شرایطی شده‌اند که پیامدهای منفی آنها در ابعاد مختلف زیست‌محیطی، اجتماعی، فرهنگی، بهداشتی و سلامت، اقتصادی و غیره خود را نشان می‌دهد. از این رو، طی ده سال گذشته در ایران نیز تلاش شده است، همگام با روندهای جهانی، به مسئله ارزیابی تأثیرات فرهنگی و اجتماعی (اتاف) پیامدهای توسعه‌ای توجه شود. در مجموع، اهداف عمده شامل موارد زیر است:

۱. آشنایی با تاریخچه ارزیابی زیست‌محیطی و اجتماعی و فرهنگی
۲. توجیه ضرورت توجه به پژوهش‌های اتاف
۳. آشنایی با ابعاد نظری پژوهش‌های اتاف
۴. آشنایی با ابعاد عملی و شیوه انجام پژوهش‌های اتاف

سرفصل درس:

- توسعه پایدار و نیاز به ارزیابی تأثیرات زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی
- تاریخچه ارزیابی تأثیرات اجتماعی در جهان و ایران
- چستی مطالعات ارزیابی تأثیرات اجتماعی (ماهیت و انواع مطالعات ارزیابی تأثیر)
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی: مقدمات، معرفی کلی مراحل اجرا و تفاوت آن با سایر پژوهش‌ها
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی: دامنه‌یابی (۱)
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی: دامنه‌یابی (۲)

- به صورت بازدید از یکی از پروژه‌های توسعه‌ای در منطقه
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی: دامنه‌یابی (۳)
- به صورت بازدید از یکی دیگر از پروژه‌های توسعه‌ای در منطقه
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی:
- گردآوری داده‌ها و سنجش تأثیرات
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی: گردآوری داده‌ها و سنجش تأثیرات
- روش‌شناسی ارزیابی تأثیرات اجتماعی: تعدیل و جبران تأثیرات
- بررسی و ارزیابی دو طرح انجام‌شده ارزیابی تأثیر اجتماعی
- بازدید میدانی از یکی از طرح‌های توسعه‌ای در منطقه و تمرین کل مراحل اتاف به صورت میدانی
- بحث درباره طرح‌نامه‌های دانشجویان و رفع اشکال

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ملک محمد، فاطمه و دیگران، دستورالعمل اجرایی ارزیابی تأثیر اجتماعی و فرهنگی، نشر تیس، ۱۳۹۳
- فاضلی، محمّد، ارزیابی تأثیرات اجتماعی سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌ها، نشر تیس، ۱۳۹۶
- ونکلی، فرانک، ارزیابی تأثیر اجتماعی: راهنمای ارزیابی و مدیریت تأثیرات اجتماعی پروژه‌ها، ترجمه سلیمان پاک سرشت و فردین علیخواه ۱۳۹۷
- جوکار، علی‌قلی، اصول و مبانی ارزیابی تأثیرات فرهنگی: اجرای طرح‌های مهم، نشر آثار فکر، ۱۳۹۸

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-اجباری	تعداد واحد: ۲	کارآفرینی اجتماعی Social Entrepreneurship
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- شناخت کارآفرینی اجتماعی و مفاهیم مرتبط با آن.
- شناخت ماهیت و ویژگیهای کارآفرینی اجتماعی.
- شناخت نظریات و اکوسیستم کارآفرینی اجتماعی: موانع و مشوق ها.
- شناخت رابطه میان کارآفرینی اجتماعی و مسائل اجتماعی.
- شناخت فرایند ایجاد و توسعه کسب و کار اجتماعی.

سرفصل درس:

- آشنایی با مفهوم کارآفرینی، تاریخچه کارآفرینی، انواع کارآفرینی و ارتباط آن با جامعه شناسی (مرور اجمالی بر مباحث کارآفرینی).
- آشنایی با مفاهیمی مانند: کسب و کارهای اجتماعی^۱، بنگاههای اجتماعی^۲، نوآوریهای اجتماعی^۳، سازمانهای غیرانتفاعی، بنگاههای اقتصادی، اقدامات خیریه و بشردوستانه، و کارآفرینی اجتماعی.
- آشنایی با تاریخچه کارآفرینی اجتماعی در جهان و در ایران.
- عناصر و ویژگیهای کارآفرینی اجتماعی و کارآفرین اجتماعی.
- نظریات و تئوریهای مرتبط با شکل گیری کارآفرینی اجتماعی.
- کارآفرینی و سنت وقف در ایران: معرفی نمونه های موفق کارآفرینی در تاریخ ایران
- ارتباط میان مسائل اجتماعی و کارآفرینی اجتماعی: معرفی نمونه هایی از کسب و کارهای اجتماعی در دنیا.

1 Social Enterprises
2 Social Business
3 Social Innovations

- آشنایی با سازمانهای بین المللی متولی کارآفرینی اجتماعی مانند بنیاد شواب⁴ و آشوکا⁵ در بنگلادش.
- نقش دولت، بازار و بخش خصوصی در شکل گیری و توسعه کارآفرینی اجتماعی.
- مروری بر تحقیقات مهم در حوزه کارآفرینی اجتماعی: داخلی و خارجی.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*	*	

برخی از منابع مفید:

- کارآفرینی اجتماعی: رویکردی نوین به ایجاد کسب و کارهای اجتماعی (۱۳۹۱)؛ نویسنده: آرتور سی. بروکس، ترجمه: فاطمه نارنجی ثانی و همکاران، انتشارات جهاد دانشگاهی.
- کارآفرینی اجتماعی: آنچه همه باید بدانند (۱۳۹۴)؛ نویسنده: دیوید بون استین، سوزان دیویس، ترجمه: مهرداد نوابخش و همکاران، انتشارات بهمن برنا.
- مقدمه ای بر کارآفرینی اجتماعی (۱۳۹۸)؛ نویسنده: ترسال شاهین، ناشر: دانشگاه امام صادق (ع).
- Handbook of Research on Social Entrepreneurship (2010), Alain Fayolle & Harry Matlay, Edward Elgar.
- Social Entrepreneurship (2010), How to Start Successful Corporate Social Responsibility and Community Based Initiatives for Advocacy and Change, Manuel London & Richard G. Morfopoulos, Routledge.
- Entrepreneurship as Social Change: A Third Movements in Entrepreneurship Book (2006), Chris Steyaert & Daniel Hjorth, In association with ESBRI, Edward Elgar.

⁴ Schwab Foundation

⁵ Ashoka

دروس پیش نیاز: مبانی جمعیت‌شناسی	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	مسائل و سیاست‌های جمعیتی ایران Demographical Problems and politics of Iran
	عملی □			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف این درس شناخت و تحلیل مسائل و سیاست‌های جمعیتی با تاکید بر ایران است. در این راستا، ابتدا به ارائه تعاریف و رویکردهای مختلف تحلیل مسائل جمعیتی پرداخته، سپس مسائل و چالشهای جمعیتی کشور بحث و بررسی می‌شود، در نهایت سیاستها و برنامه های جمعیتی برای پاسخ و تعدیل مسائل جمعیتی معرفی خواهد شد. از دانشجویان انتظار می‌رود که در این درس با مسائل و چالشهای جمعیتی ایران و تحلیل آنها و همچنین سیاستها و برنامه‌های جمعیتی آشنا شوند.

سرفصل درس:

- مقدمه و معرفی درس
- تعاریف و رویکردهای تحلیلی مسائل اجتماعی - جمعیتی
- تحلیل جامعه شناختی مسئله جمعیت
- روند تحولات و آینده جمعیتی ایران
- مسئله باروری پایین و کم فرزندآوری در ایران
- سقط جنین، ناباروری و کنترل بارداری و آینده جمعیت
- مسائل و چالش‌های نوپدید در حوزه سلامت در ایران
- تغییرات ساختار سنی، تورم جوانی و پنجره جمعیتی در ایران: چالشها و فرصتها
- مسئله ازدواج و تشکیل خانواده در ایران
- مسئله طلاق در ایران
- نابرابری‌های منطقه‌ای و مهاجرت‌های داخلی در ایران با تاکید بر مناطق مرزی
- مهاجرت‌های بین‌المللی در ایران (مهاجران خارجی در ایران و ایرانیان در خارج از کشور) و مسائل مرتبط با آن
- سالخورده‌گی جمعیت و مسائل سالمندان در ایران
- مروری بر سیاست‌های جمعیتی جهان
- مروری بر سیاست‌های جمعیتی در ایران
- سیاست‌های کلی جمعیت، ابلاغی مقام معظم رهبری
- قوانین و برنامه‌های جدید جمعیتی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		*

برخی از منابع مفید:

افشار کهن، جواد و رسول صادقی (۱۳۸۵). تعامل جمعیت و نظام اجتماعی: رویکردی جامعه‌شناختی به مسئله جمعیت، نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، شماره ۲، صص ۱۹۵-۲۱۵.

رهبر معظم انقلاب (۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۳). "سیاست‌های کلی جمعیت"، <http://www.leader.ir/fa/content/11847>

سرایبی، حسن، (۱۳۹۴). بازتولید جمعیت ایران: وضع موجود و ملاحظات در باره سیاست‌گذاری، *فصلنامه علوم اجتماعی*، شماره ۶۸، صص: ۱-۳۴.

http://qjss.atu.ac.ir/article_1279_8b0e24fd3698fe19ec30cdda93d733ce.pdf صادقی،

رسول (۱۳۸۸). جمعیت و توسعه در ایران: ابعاد و چالش‌ها، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.

صادقی، رسول (۱۳۹۱). تغییرات ساختار سنی و ظهور پدیده پنجره جمعیتی در ایران: پیامدهای اقتصادی و الزامات سیاستی، *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، شماره ۵۵ (بهار)، صص ۹۵-۱۵۰.

عباسی شوازی، محمدجلال، رسول صادقی و میمنت حسینی چاوشی (۱۳۹۷). پنجره جمعیتی و بازار کار در ایران: فرصت‌ها و چالش‌ها، انتشارات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

عباسی شوازی، محمدجلال، و همکاران (۱۳۹۶). تحولات و وضعیت جمعیت در جمهوری اسلامی ایران، مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری و موسسه مطالعات جمعیتی کشور (ویراست دوم).

مای، جان اف (۱۳۹). سیاست‌های جمعیتی جهان، ترجمه یعقوب فروتن، ۱۳۹۷، تهران: انتشارات موسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.

مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۹). طرح جوانی جمعیت و حمایت از خانواده.

مرکز آمار ایران (۱۳۹۷). *شاخص‌های سلامت و جمعیت*، تهران: مرکز آمار ایران. https://www.amar.org.ir/Portals/0/Files/fulltext/1395/N_shJvSIRI_95.pdf

میرزایی، محمد (۱۳۸۴). جمعیت و توسعه با تاکید بر ایران، ده مقاله، تهران: انتشارات مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اجباری	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی استعمار نو و مقاومت Sociology of Neo-Colonialism and Resistance
	عملی □			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

فرهنگ تمدن مدرن فرهنگ سلطه است. با مبنا قرار دادن مکتب انسان‌گرائی و سکولاریسم. انسان به جای اشرف مخلوقات، اشرف موجودات تلقی شد و حق پیدا کرد تا سلطه خود را بر هر موجود دیگری، حتی انسان‌هایی که او آنان را در جریان تکامل، پائین‌تر از خود می‌داند (مانند سیاه‌پوستان) بگستراند. این مشی موجب پدیده‌های استعمار و استثمار در جهان در قرن ۱۹ و ادامه آن در قرن ۲۰ و ۲۱ شده است. در سال ۱۹۷۹ انقلاب اسلامی با مبنای خدا باوری شکل گرفت و با شعار انسان‌اشرف مخلوقات است در راستای احیاء فرهنگ عدالت محور قیام کرد. این حرکت در مقابل ظلم‌های صورت گرفته از جانب معتقدین به تمدن مدرن ایستاد. در اثر دنباله روی از ایران اسلامی مسلمانان جهان در برخی از کشور‌های اسلامی و برخی آزادگان در دیگر کشور‌های جهان سر برآورده و در مقابل استعمار نو به مقاومت پرداخته‌اند. در این درس جریان به وجود آمدن فرهنگ و جامعه سلطه‌گر و نحوه آغاز و بروز مقاومت در مقابل آن از منظر جامعه‌شناسی بحث می‌شود.

سر فصل درس:

- رنسانس و گسترش مکتب‌های انسان‌گرائی و سکولاریسم.
- جدا شدن دین از دولت و ایجاد فرهنگ بر اساس دو مکتب فوق در کشور‌های اروپائی.
- گسترش فرهنگ سلطه در سه بخش ارزش‌ها و اخلاق، علم و معرفت و سبک زندگی.
- ادوار استعمار و اقسام آن: کلاسیک، نو و فرانو.
- جریان‌های استعماری در قرن نوزدهم با توجه به سه بخش فوق.
- جریان‌های استعماری و استثماری در قرن بیستم.
- مقاومت‌های اولیه در مقابل استعمار و استثمار از جانب مکاتب سوسیالیستی و کمونیستی.
- سرنوشت حرکت‌های سوسیالیستی و کمونیستی در جهان.
- انقلاب اسلامی به عنوان حرکتی نو در مقابل استعمار نو.

گسترش اندیشه‌های اسلامی در منطقه غرب آسیا و شکل‌گیری جنبش مقاومت.
مقابله با گسترش اسلامی در شکل جنبش‌های بنیادگرا مانند طالبان و القاعده و داعش.
وضعیت جنبش مقاومت.
آینده استعمار و جنبش مقاومت.
مطالعات پسا استعماری.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

موسی نجفی (۱۳۹۰) تمدن برتر، نظریه تمدنی بیداری اسلامی و طرح عالم دینی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، بنیاد فرهنگی تاریخی مشروطه اصفهان

جمعی از نویسندگان [به کوشش: همایون، محمدهادی و همکاران] (۱۳۹۹) *افول و زوال ایالات متحده آمریکا: دیدگاه‌ها و راهبردها*، تهران: دانشگاه امام صادق (ع)

بابی، سعید (۱۳۷۹) *هراس بنیادین: اروپامداری و ظهور اسلام‌گرایی*، ترجمه غلامرضا جمشیدیها و موسی عنبری، تهران: دانشگاه تهران

جمشیدیها، غلامرضا و قربی، سید محمدجواد (۱۳۹۹) *ماهیت و عملکرد استکبار جهانی از منظر امام خمینی (ره)*، قم: دانشگاه باقرالعلوم (ع)

محمدی، علی (۱۳۸۷) *جهانی شدن و استعمار دوباره: موردشناسی کشورهای اسلامی در قرن بیست و یکم*، تهران: نی

عاملی، سید سعیدرضا (۱۳۹۳) *مطالعات انتقادی استعمار مجازی آمریکا*، تهران: امیرکبیر

سعید، ادوارد (۱۳۸۲) *فرهنگ و امپریالیسم*، ترجمه اکبر افسری، تهران: مرکز گفت و گوی تمدن‌ها و توس

سعید، ادوارد (۱۳۷۷) *شرق‌شناسی*، ترجمه عبدالرحیم گواهی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه و فرهنگ Society & Culture
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
کنفرانس کلاسی □	کلاس درس ■	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس		
سمینار □	کارگاه □	بازدید / سفر علمی □		

اهداف درس:

عمده‌ترین هدف درس، آشنایی عمومی با مفهوم فرهنگ و سایر مفاهیم مرتبط با آن در قلمرو علوم انسانی-اجتماعی است. همچنین، دانشجویان به ارتباط و نسبت میان اجزای فرهنگ با جامعه آشنا خواهند شد. به منظور درک بهتر بنیان‌های مفهومی، شواهد و مصادیق مرتبط از غرب و جامعه ایران درباره فرهنگ و تحولات تاریخی-اجتماعی در جوامع ارائه خواهد شد. مرور کلی نظریات در حوزه جامعه‌شناسی فرهنگ نیز انجام خواهد شد.

سرفصل درس:

- رویکردها درباره نسبت جامعه و فرهنگ
- سیر تطور مفهوم فرهنگ
- بررسی رابطه مفهومی فرهنگ با تمدن و جامعه: تفاوت‌ها در رویکردهای قاره‌ای و انگلوساکسونی و نگرش‌های امریکایی، انگلیسی، فرانسوی و آلمانی
- انواع تعریف از فرهنگ و دسته‌بندی‌های مرتبط با آن (توده و والا / خاص و عام / غیره)
- رابطه فرهنگ با طبیعت، غریزه، فطرت، زبان، شخصیت و جامعه پذیری
- معرفی مؤلفه‌های فرهنگ: زبان، دانش، فن، دین، ایدئولوژی، اخلاق، هنر، اقوام، فولکلور، آداب و رسوم و غیره
- مفهوم فرهنگ در اندیشه اسلامی (با تأکید بر شهید مطهری و علامه طباطبایی)
- آشنایی کلی با سیر نظریات کلاسیک و جدید جامعه‌شناسی در حوزه فرهنگ: دورکیم، وبر، زیمل، پارسونز، مارکسیست‌ها (لوکاخ، گرامشی، مکتب فرانکفورت، آلتوسر)، تعامل گرایان و پدیدارشناسان (گافمن و گارفینگل)، ساختارگرایان و نشانه‌شناسان، چرخش پساساختاری، بوردیو، مکتب بیرمنگام و غیره
- رابطه فرهنگ با نهادهای اجتماعی (سیاست، تعلیم و تربیت، دین، اقتصاد، خانواده، رسانه)
- آشنایی با مفاهیم فرهنگ سیاسی، فرهنگ صنفی، فرهنگ مردمی، فرهنگی دینی

- فرهنگ در دنیای سنت و مدرن
- اشاره کلی به عملکرد فرهنگ در تولید ایده‌ها، سازمان‌ها، جریان‌ها، نیروهای اجتماعی، کارگزاران و غیره در جوامع (با ارائه مصادیق تاریخی از جامعه ایران)
- رابطه تولید، توزیع و مصرف فرهنگ با بسترهای اجتماعی-تاریخی درون جوامع (با ارائه مصادیق تاریخی از جامعه ایران)
- فرهنگ در دوره جهانی شدن: خرده-فرهنگ، سبک زندگی، هویت، ارتباطات رسانه‌ای و غیره
- آشنایی عمومی با برخی مفاهیم مرتبط: فرهنگ‌پذیری، الگوی فرهنگی، تحول فرهنگی، ضد فرهنگ، تضاد فرهنگی، تأخر فرهنگی، بازتولید فرهنگی، نسبییت فرهنگی، توسعه فرهنگی، انفعال فرهنگی، تهاجم فرهنگی، تبادل و تعامل فرهنگی، اشاعه فرهنگی و غیره

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۷) جامعه‌شناسی فرهنگ، تهران: علم
- آشوری، داریوش (۱۳۸۶) تعریف‌ها و مفهوم فرهنگ، تهران: آگه
- ادگار، اندرو و سجویک، پیتر (۱۳۸۸) مفاهیم کلیدی در نظریه فرهنگی، ترجمه ناصرالدین علی تقویان، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- امام جمعه، فرهاد (۱۳۹۷) فرهنگ‌شناسی در قرآن (سوره بقره)، تهران: بهمن برنا
- باکاک، رابرت (۱۳۸۶) صورت‌بندی‌های فرهنگی جامعه مدرن، ترجمه مهرا مہاجر، تهران: آگه
- پهلوان، چنگیز (۱۳۷۸) فرهنگ‌شناسی: گفتارهایی در زمینه فرهنگ و تمدن، تهران: پیام امروز
- صالحی، سیدرضا (۱۳۹۵) مفاهیم و نظریه‌های فرهنگی، تهران: ققنوس
- کوش، دنی (۱۳۹۰) مفهوم فرهنگ در علوم اجتماعی، ترجمه فریدون وحید، تهران: سروش

- مصلح، علی اصغر (۱۳۹۲) ادراکات اعتباری علامه طباطبایی^(ره) و فلسفه فرهنگ، تهران: روزگار نو
- مطهری، مرتضی (۱۳۸۷) مجموعه آثار، قم: صدرا
- اسمیت، فیلیپ و رایلی، الگزندر (۱۳۹۴) نظریه فرهنگ، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: علمی
- امان‌الهی، سکندر (۱۳۹۳) تاثیر فرهنگ بر انسان و طبیعت: شیوه زیست انسانی و پیامدهای آن، تهران: افرند
- اینگلهارت، رونالد (۱۳۷۳) تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی، ترجمه مریم وتر، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی
- باستید، روزه (۱۳۷۴) هنر و جامعه، ترجمه غفار حسینی، تهران: توس
- بنت، اندی (۱۳۸۶)، فرهنگ و زندگی روزمره، ترجمه لیلا جوافشانی و حسن چاوشیان، تهران: اختران
- پارسایان، حمید (۱۳۹۱) جهان‌های اجتماعی، قم: کتاب فردا
- پارسایان، حمید (۱۳۸۳) هستی و هبوط: انسان در اسلام، تهران و قم: معارف
- جعفری، طاهره و منصوری، محمدهادی (۱۳۹۷) درآمدی بر نظریه‌های فرهنگی، تهران: بهمن برنا
- رنجبر، محمود و ستوده، هدایت‌الله (۱۳۹۴) مردم‌شناسی با تکیه بر فرهنگ مردم ایران، تهران: ندای آریانا
- روشه، گی (۱۳۸۷) تغییرات اجتماعی، ترجمه منصور وثوقی، تهران: نی
- ریویر، کلود (۱۳۸۵) درآمدی بر انسان‌شناسی، ترجمه ناصر فکوهی، تهران: نی
- عدل، شهریار (۱۳۷۹) هنر و جامعه در جهان ایرانی، تهران: توس
- فروید، زیگموند (۱۳۸۲) ناخوشایندی‌های فرهنگ: تمدن و ناخرسندی‌های آن، ترجمه امید مهرگان، تهران: گام نو
- فکوهی، ناصر (۱۳۸۹) گفت‌وگوهایی درباره انسان و فرهنگ، تهران: فرهنگ جاوید
- کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵)، عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ، ترجمه احد علی‌قلیان و افشین خاکباز، تهران: طرح نو
- کلاکھون، کلاید (۱۳۹۳) مردم‌شناسی فرهنگی، ترجمه امیرحسین آریان‌پور، تهران: عطار
- کوزر، لوئیس و روزنبرگ، برنارد (۱۳۸۷) نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی، ترجمه فرهنگ ارشاد، تهران: نی
- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۲) تجدد و تشخیص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه ناصر موفقیان، تهران: نی
- مک‌کارتی، ای. دی. (۱۳۸۸) معرفت به مثابه فرهنگ، ترجمه کمال خالقی‌پناه و دیگران، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

- میلنر، اندور و براویت، جف (۱۳۹۷) درآمدی بر نظریه فرهنگی معاصر، ترجمه جمال محمدی، تهران: ققنوس - وبر، ماکس (۱۳۹۰) اخلاق پروتستان و روح سرمایه‌داری، ترجمه عبدالمعبود انصاری، تهران: سمت
- ولایتی، علی اکبر (۱۳۸۴) پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، تهران: مرکز اسناد و خدمات پژوهشی وزارت امور خارجه
- جمشیدی، مهدی (۱۳۹۸) نظریه فرهنگی استاد مطهری، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- جمشیدی، مهدی (۱۳۹۹) عزم راه: تأملات فرهنگی درباره بیانیه گام دوم انقلاب، تهران: صاد
- Edgar, Andrew & Sedgwick, Peter (2002) Cultural Theory: The key thinkers, Routledge
- Edwards, Tim (2007) Cultural Theory: Classical and contemporary positions, Sage
- Smith, Philip (2001) Cultural Theory: An introduction, BlackWell
- Spillman, Lyn (2002) Cultural Sociology, BlackWell

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی پیشرفت و توسعه Sociology of progress and development
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
□	کنفرانس کلاسی	روش یاددهی - یادگیری : کلاس درس	بازدید / سفر علمی	
□	سمینار □	□ کارگاه		

اهداف درس :

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با مفهوم و شرایط و ابزارهای توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی در نظریه‌های مهم حوزه‌ی توسعه و الگوهای پیشرفت است. شناخت توانمندی‌ها و تنگناهای نظری به عنوان عوامل تقویت کننده و بازدارنده تحقق شرایط مناسب توسعه و پیشرفت از طریق رویکرد مطالعاتی تاریخی - تطبیقی - انتقادی فراهم می‌گردد. به منظور آشنایی با آسیب‌زایی مفهوم توسعه و پیامد وابستگی در شرایط پسا استعماری به ویژه در کشورهای در حال توسعه، فراگیری شاخص‌های الگوی پیشرفت درون‌زا متناسب با شرایط بومی، دینی و استراتژیک کشور در تعامل یا رویارویی با تحولات منطقه‌ای و فرا منطقه‌ای مورد تاکید است.

به طور کلی، بعد از جهانی دوم که به واسطه آن در اروپا حدود ۵۵ میلیون کشته شدند و تمام صنایع و زیر ساخت‌های اقتصادی ویران شد، ایالات متحده آمریکا از طریق پیشنهاد طرح مارشال با سرمایه‌های خود به بازسازی اروپا پرداخت. بدین وسیله آمریکا مالک صنایع و در واقع بخش اعظم اقتصاد اروپا گردید. با توجه به این که کشورهای اروپائی دیگر قادر به اداره اقتصادی مستعمره‌های خود نبودند، آمریکا با طرحی شبیه طرح مارشال به سرمایه‌گذاری در کشورهای مستعمره پرداخت. عنوان این طرح را توسعه قرار دادند و کشورهای مشمول آن را کشورهای در حال توسعه خواندند. به این ترتیب آمریکا فعال اصلی اقتصاد و دلار پشتوانه پول جهانی شد. با توجه به این که سیاست‌های توسعه مبتنی بر پیگیری منافع سرمایه‌های آمریکائی است، شکل تازه‌ای از استعمار به وجود آمد که به آن استعمارنو گفتند. در سال ۱۳۵۷ مردم ایران بر این نظم شوریدند و انقلاب اسلامی را به وجود آوردند. به دنبال این انقلاب بیداری در کشورهای اسلامی و در جهان ایجاد شد و مخالفت‌ها با سیاست‌های سلطه جویانه آمریکا شکل گرفت. در ایران برای رهائی از برنامه‌های توسعه آمریکائی و تدوین برنامه‌های رشد بر اساس مکتب اسلام، به پیشنهاد مقام معظم رهبری به جای عنوان برنامه‌ها یا الگوهای توسعه، برنامه‌ها یا الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت قرار داده شد. در این درس دانشجویان در یک مطالعه تطبیقی با رویکردی جامعه‌شناسانه با برنامه‌های توسعه و برنامه‌های پیشرفت در سه بخش اقتصادی، فرهنگی و سیاسی آشنا خواهند شد.

سرفصل درس :

- مفهوم‌شناسی ادبیات توسعه در حوزه‌ی علوم انسانی، اجتماعی و منابع اسلامی (بررسی تطبیقی - انتقادی مفاهیم توسعه، پیشرفت، تحول، تغییر، رشد و تعالی)
- بررسی تاریخی - تطبیقی - انتقادی شکل‌گیری اندیشه توسعه و نگاه خطی به تاریخ در اروپای مدرن
- وضعیت اقتصاد جهان بعد از جنگ جهانی دوم؛ طرح مارشال و نقش آن در اقتصاد جهانی؛ طرح‌های توسعه در کشورهای مستعمره اروپا و نتایج سیاسی، فرهنگی و اقتصادی آن؛ تقسیم کشورهای جهان به توسعه یافته و در حال توسعه یا جهان اول، جهان دوم و جهان سوم؛ برنامه‌های توسعه و آثار سیاسی، فرهنگی و اقتصادی آن در کشورهای آسیا، آفریقا و آمریکای لاتین؛
- بررسی تاریخی - تطبیقی - انتقادی گسترش گفتمان توسعه در کشورهای جهان سوم و تجارب توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی و وابستگی در آن‌ها
- بررسی تطبیقی - انتقادی مکاتب نظری توسعه
 - مکاتب نوسازی، وابستگی و نظام جهانی
 - رابطه‌ی فرهنگ و توسعه (با تأکید بر آراء وبر و زیمل)
 - رابطه سرمایه‌داری، توسعه و عدالت اجتماعی
 - دو رویکرد توسعه درون‌زا و توسعه برون‌زا با تأکید بر شرایط استراتژیک ایران
 - نقد مفهوم توسعه و صورت‌بندی نظریه‌های آن (با تأکید بر آثار مکتب فرانکفورت، والتر بنیامین و میشل فوکو و بودریار)
 - نقد مکاتب و نظریه‌های توسعه در نظریه‌های پسااستعماری (با تأکید بر آثار سعید و اسپیواک)
- نقد مبانی و پیامدهای نظریه رایج توسعه از منظر حکمت متعالیه و دیدگاه‌های اندیشمندان اسلامی با تأکید بر شکوفایی تمدن اسلامی در ایران
- بررسی تطبیقی - انتقادی مبانی و پیامدهای توسعه در ایران (فراز و فرودها و تحولات گفتمان‌ها، برنامه‌ها و تجارب توسعه‌ای در تاریخ تمدن اسلام در ایران)
- نقد نظریه رایج توسعه و پیشنهاد الگوهای اسلامی - ایرانی پیشرفت در آثار متفکران ایرانی با تأکید بر سند الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت
- انقلاب اسلامی و رویکرد آن به رشد؛ پیشرفت در مقابل توسعه؛
- الگوهای توسعه و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ازکیا، مصطفی. (۱۳۹۶) توسعه یافتگی و توسعه نیافتگی روستایی ایران. تهران: اطلاعات.
- ✓ ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی (۱۳۹۷) مقایسه مولفه‌های پارادایمی در لیبرال دموکراسی و مردم سالاری اسلامی با تاکید بر مفاهیم انسان و آزادی. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ ایوانس، پیتر. (۱۳۸۲) توسعه یا چپاول: نقش دولت در تحول صنعتی. ترجمه عباس زندباف و عباس مخبر. تهران: طرح نو.
- ✓ بوذری نژاد، یحیی و دیگران. (۱۳۹۵) مبانی انسان‌شناختی پیشرفت در حکمت متعالیه، تهران: نشر الگوی پیشرفت
- ✓ پیت، ریچارد. (۱۳۸۸) نظریه‌های توسعه، ترجمه‌ی مصطفی ازکیا و دیگران. تهران: نشر لویه.
- ✓ تودارو، مایکل. (۱۳۹۱) توسعه اقتصادی در جهان سوم. ترجمه غلامعلی فرجادی. تهران: نشر کوهسار.
- ✓ حسین زاده یزدی و همکاران (۱۳۹۷) علل انحطاط تمدن اسلامی از منظر استاد مطهری. تهران: نشرالگوی پیشرفت.
- ✓ داوری اردکانی، رضا. (۱۳۸۵) درباره‌ی غرب. تهران: نشر هرمس.
- ✓ داوری اردکانی، رضا. (۱۳۸۵) رساله‌ای در باب سنت و تجدید. تهران: نشر ساقی.
- ✓ دوپویی، گزاویه (۱۳۷۴) فرهنگ و توسعه. ترجمه‌ی فاطمه فراهانی و عبدالحمید زرین قلم. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ راکس برو، ایان. (۱۳۷۰) نظریه‌های توسعه نیافتگی، ترجمه مصطفی ازکیا. تهران: نشر توسعه.
- ✓ رجب زاده، احمد. (۱۳۷۸) جامعه‌شناسی توسعه، بررسی تطبیقی ایران و ژاپن. تهران: نشر سلمان.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) عقلانیت، بحثی در مبانی جامعه‌شناسی توسعه. دفتر نشر معارف.
- ✓ رفیع پور، فرامرز (۱۳۸۴) توسعه و تضاد. تهران: سهامی انتشار
- ✓ رووت، مایکل (۱۳۸۹) فلسفه علوم اجتماعی، ترجمه محمد شجاعیان. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی. (فصل نظریه‌های توسعه)
- ✓ زالی، نادر (۱۳۹۳) آینده پژوهی و برنامه ریزی توسعه منطقه‌ای (با رویکرد الگوی اسلامی – ایرانی پیشرفت). تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ زاهدی مازندرانی، محمد جواد (۱۳۸۲) توسعه و نابرابری، تهران: انتشارات مازیار.
- ✓ سعید، ادوارد. (۱۳۸۳) شرق شناسی. ترجمه عبدالرحیم گواهی. تهران: نشر فرهنگ اسلامی.

- ✓ سو، الوین. (۱۳۹۴). *تغییر اجتماعی و توسعه*. ترجمه محمود حبیبی مظاهری. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ✓ سوزنجی کاشانی، ابراهیم. (۱۳۹۴). *بررسی انتقادی سرمایه داری به عنوان الگوی پیشرفت: پارادوکس‌های میان مبنای، وعده‌ها و واقعیت نظام سرمایه داری*. تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ شجاعی‌زند، علیرضا. (۱۳۹۳). *نقش دین در توسعه*، تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ شکیبای فر، علیرضا و همکاران. (۱۳۹۷). *تعديل شاخص توسعه انسانی با رویکرد اسلامی ایرانی پیشرفت*. تهران: نشر الگوی پیشرفت.
- ✓ طالب، مهدی و حسن بخشی زاده. (۱۳۹۷). *توسعه اسلامی - ایرانی بر مبنای پیوند با ریشه‌های فرهنگی و بومی با تاکید بر اجماع اندیشمندان حوزه و دانشگاه*. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ طباطبایی، سید جواد. (۱۳۹۳). *جدال قدیم و جدید*. جلد اول. تهران: انتشارات مینوی خرد.
- ✓ عنبری، موسی. (۱۳۹۳). *جامعه‌شناسی توسعه: از اقتصاد تا فرهنگ*. تهران: سمت.
- ✓ فرهادی، مرتضی (۱۳۹۷). *انسان‌شناسی یاریگری*، تهران: حبله رود
- ✓ فیاض، ابراهیم. (۱۳۸۹). *مردم‌شناسی دینی توسعه در ایران*، تهران: شرکت چاپ و نشر بین الملل
- ✓ گلشنی، مهدی (۱۳۹۵). *توسعه پایدار در پرتو جهان بینی اسلامی*. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ مختاریان پور، مجید (۱۳۹۴). *پارادایم تعالی جایگزین پارادایم توسعه: ضرورت تحول در چارچوب شاخص گذاری برای پیشرفت*. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. (۱۳۹۳). *واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان؛ به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت*، جلد پنجم. تهران: مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت.
- ✓ مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت. (۱۳۹۷). *سند الگوی پایه اسلامی ایرانی پیشرفت*.
- ✓ مطهری، مرتضی. (۱۳۷۸). *خدمات متقابل اسلام و ایران*. تهران: صدرا.
- ✓ موسایی، میثم (۱۳۸۹). *دین، توسعه و فرهنگ*، تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ میردال، گونال و دیگران. (۱۳۹۵). *تصور عصر پساتوسعه*، تهران: ترجمان.
- ✓ نظریور، محمد نقی. (۱۳۷۸). *ارزش‌ها و توسعه*. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ✓ یوسف‌زاده، حسن و محمدعلی نظری. (۱۳۹۰). *مبانی پیشرفت در اندیشه علامه محمدتقی جعفری*. تهران: الگوی پیشرفت.

سرفصل واحدهای درسی

۳- واحدهای تخصصی-اختیاری

توضیح: تعداد کل واحدهای تخصصی-اختیاری ۱۱۰ واحد است که گروه‌های آموزشی دانشگاه‌ها باید در مجموع ۵۲ واحد آن را انتخاب و ارائه کنند؛ با این ملاحظه که از دسته اول ۴۰ و از دسته دوم ۱۲ واحد بر اساس مزیت نسبی، ظرفیت‌ها و تخصص گروه، علائق دانشجویان و نیازهای بومی و استانی ارائه شوند.

۱-۳- دسته اول: حوزه‌های جامعه‌شناسی

(۴۰ واحد انتخاب شود)

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	سیر تحول اندیشه اجتماعی در جهان The History of social thought evolution in the world
	☐ عملی	روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/ سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐		

اهداف درس:

هدف اصلی این درس دستیابی به درکی از سیر تحول اندیشه اجتماعی در جهان در بستر تاریخی و توسعه‌ای آن است. دانشجویان حوزه علوم اجتماعی در این درس باید بتوانند با زمینه‌های شکل‌گیری اندیشه جامعه‌شناختی آشنا شوند. در عین حال توانمندی درک تنگنای نظری جریان شکل‌گیری اندیشه جامعه‌شناختی از منظر بومی و دینی از اهداف مهم این درس برای دانشجویان است. این درس اندیشه اجتماعی را تا پیش از شکل‌گیری علم جامعه‌شناسی در قرن ۱۹ به دانشجویان معرفی می‌کند.

سرفصل درس:

- تفاوت اندیشه اجتماعی و اندیشه جامعه‌شناختی
 - تفاوت نظریه اجتماعی و نظریه جامعه‌شناسی
 - ادوار اندیشه اجتماعی بر اساس ملل و تمدن‌ها
 - پارادایم‌های پیشا جامعه‌شناسی
 - تاریخ اندیشه جامعه‌شناختی در دوره‌های تاریخی یونان باستان، روم باستان، قرون وسطی، ایران و اسلام (مانند افلاطون، ارسطو، سنت آگوستین، آکویناس و غیره)
 - اندیشه جامعه‌شناختی ابن‌خلدون و مشارکت وی در تکوین دانش جامعه‌شناسی
 - رنسانس، عصر روشنگری و مدرنیته
- اندیشه‌های اجتماعی پیشا-جامعه‌شناسی از دوره باستان تا قرن هجدهم:
- ابن‌خلدون، توماس مور، فرانسیس بیکن، توماس کامپانلا، سن‌سیمون، نیکولو ماکیاولی، ژان بودن، توماس هابز، جان لاک، ژان ژاک روسو، آدام اسمیت، ژاک تورگو، مارکی کندرسه، شارل منتسکیو، جامباتیستا ویکو، هربرت اسپنسر
 - اندیشه اجتماعی از منظر دینی و بومی: دیدگاه‌ها و اشارت‌ها

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ دیلینی، نیم (۱۳۸۹)، نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی ترجمه‌ی بهرننگ صدیقی / وحید طلوعی، چاپ چهارم، تهران، نشر نی.
- ✓ کالینکوس، آلکسی (۱۳۸۵)، در آمدی تاریخی بر نظریه‌ی اجتماعی ترجمه‌ی اکبر معصوم بیگی، انتشارات آگاه
- ✓ ریتزر، جورج و داگلاس جی. گودمن (۱۳۹۰)، نظریه جامعه‌شناسی مدرن، ترجمه‌ی خلیل میرزایی و عباس لطفی زاده، انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ کوزر، آلفرد لوئیس (۱۳۷۳)، زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی، انتشارات علمی، تهران.
- ✓ ریتزر، جرج (۱۳۷۴)، نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه‌ی محسن ثلاثی، انتشارات علمی، تهران.
- ✓ جمشیدیها، غلامرضا (۱۳۸۳)، پیدایش نظریه جامعه‌شناسی، مؤسسه انتشارات و چاپ، تهران
- ✓ کرایب، بان (۱۳۸۶)، نظری اجتماعی کلاسیک، ترجمه‌ی شهناز مسمی پرست، نشر آگه، تهران
- ✓ کینلاک، گراهام سی. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناختی (تکوین دیدگاه‌ها و پارادایم‌های اصلی آن). ترجمه‌ی غلامرضا جمشیدی‌ها و سید رحیم تیموری. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ بوتول، گاستون (۱۳۷۰)، تاریخ جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی مژگان کیوان خسرو، انقلاب اسلامی، تهران
- ✓ آرون، ریمون، (۱۳۷۰)، مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی باقر پرهام، انتشارات آموزش انقلاب اسلامی، تهران
- ✓ ادیبی، حسین و عبدالمعبود انصاری (۱۳۸۷)، نظریه‌های جامعه‌شناسی، نشر دانژه، تهران
- ✓ ترنر، جانانان، پیدایش نظریه جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی عبدالعلی لهسایی زاده، نشر شیرازگان، مشهد
- ✓ توسلی، غلامعباس (۱۳۸۲)، نظریه‌های جامعه‌شناسی، انتشارات سمت، تهران اسکیدمور
- ✓ ویلیام (۱۳۷۵)، تفکر نظری در جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی گروه مترجمان، نشر تابان، تهران

دروس پیش نیاز: مبانی فلسفی اندیشه اجتماعی / روش های تحقیق کیفی / روش های تحقیق کمی	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	فلسفه علوم اجتماعی Philosophy of Social Sciences
	☐ عملی			
روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید / سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با مبانی و پیش فرض های بنیادین علوم اجتماعی، شامل مبانی هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی و ارزش - شناختی به منظور کسب عمیق‌ترین درک از چیستی، ویژگی‌ها و مسائل این علوم از عمده ترین اهداف درس به شمار می‌رود.

سرفصل درس:

- کلیات
 - ✓ تعریف واژگان اصلی (فلسفه، علم، علوم اجتماعی، فلسفه علم، فلسفه علوم اجتماعی)
 - ✓ مسائل اصلی فلسفه علوم اجتماعی (عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی * تمایز علوم طبیعی و علوم اجتماعی * هدف علوم اجتماعی: فهم، تبیین و پیش‌بینی یا تغییر * نظریه‌سازی * عاملیت و ساختار * علم، ارزش‌ها و ایدئولوژی‌ها)
- عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی در تاریخ علم
 - ✓ رویکرد استقرائی و قیاسی در علم
 - ✓ پوزیتیویسم منطقی
 - ✓ عقل‌گرایی انتقادی
 - ✓ تأییدگرایی
- پارادایم‌های علوم اجتماعی (با تأکید بر موضع هر پارادایم نسبت به مسائل بالا)
 - ✓ اثبات‌گرایی
 - ✓ تفسیرگرایی
 - ✓ پارادایم انتقادی
 - ✓ رئالیسم انتقادی
 - ✓ علوم اجتماعی اسلامی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ایمان، محمدتقی، مبانی پارادایمی روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم انسانی، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۸.
- ✓ بستان (نجفی)، حسین، گامی به سوی علم دینی (۱ و ۲)، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۴ و ۱۳۹۰.
- ✓ بتون، تد و کرایب، یان، فلسفه علوم اجتماعی: بنیادهای فلسفی تفکر اجتماعی، ترجمه شهناز مسمی پرست و محمود متحد، تهران: نشر آگه، ۱۳۸۴.
- ✓ پارسانیا، حمید، جهان‌های اجتماعی، قم: کتاب فردا، ۱۳۹۱.
- ✓ تریگ، راجر، فهم علم اجتماعی، ترجمه شهناز مسمی پرست، تهران: نشر نی، ۱۳۸۴.
- ✓ راین، آلن، فلسفه علوم اجتماعی، عبدالکریم سروش، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷.
- ✓ فی، برایان، پارادایم‌شناسی علوم انسانی، ترجمه مرتضی مردیها. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۳.
- ✓ کافی، مجید، فلسفه علم و علم دینی با تأکید بر آیات قرآن، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۵.
- ✓ لیتل، دانیل، تبیین در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالکریم سروش، تهران: مؤسسه فرهنگی صراط، ۱۳۷۳.
- ✓ Bohman, James, *New Philosophy of Social Science*, Cambridge: Polity Press, 1994.

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی انقلاب با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران Sociology of revolution with emphasis on Iran's Islamic Revolution
	☐ عملی			
روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☒ بازدید / سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

انقلاب، به عنوان یکی از اشکال جنبش‌های اجتماعی که عموماً با تغییرات ساختاری سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی همراه است، در تاریخ جهان مدرن و همچنین در تاریخ معاصر ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌باشد. از این رو دانشجویان در این درس باید در وهله‌ی اول تفاوت انقلاب با سایر جنبش‌ها و تغییرات اجتماعی نظیر اعتراضات اجتماعی و کودتا را شناخته و سپس با مهم‌ترین نظریه‌های جامعه‌شناختی برای تبیین وقوع انقلاب، فرایندهای انقلابی و پیامدهای انقلاب آشنایی حاصل کنند. مطالعه‌ی انضمامی انقلاب‌های برجسته‌ی جهان نظیر انقلاب فرانسه، انقلاب روسیه و انقلاب اسلامی ایران به تعمیق مطالب آموخته شده می‌افزاید. بررسی علل و عوامل ساختاری وقوع انقلاب ایران، نقش رهبری انقلابی، گفتمان‌های انقلابی و کنش‌های انقلابی از دیگر اهداف این درس محسوب می‌گردد.

سرفصل درس:

- آشنایی با تعاریف انقلاب: بررسی وجوه اشتراک و افتراق انقلاب‌ها با سایر تحولات اجتماعی مانند شورش، کودتا و جنبش اجتماعی و شناخت انقلاب اسلامی ایران در این تعاریف
- بررسی تاریخی انقلاب‌های مهم جهان در دوران مدرن (با تأکید بر انقلاب فرانسه، انقلاب انگلیس و انقلاب روسیه) به مثابه بسترهای شکل‌گیری نظریه‌های تبیین‌کننده‌ی انقلاب
- مقایسه‌ی تطبیقی و نقد نظریه‌های کارکردگرایانه و تضادگرایانه‌ی انقلاب
- روان‌شناسی اجتماعی و تبیین انقلاب‌ها: نقد و بررسی نظریه‌ی سرکوب غرائز سوروکین، نظریه‌ی توقعات فزاینده‌ی دیویس و نظریه‌ی جامعه‌ی توده‌وار آرنست.
- آشنایی با نظریه‌های سیاسی وقوع انقلاب‌ها: نظریه نهادمندی ساموئل هانتینگتون و چارلز تیلی
- انواع نظریه‌های تبیین انقلاب اسلامی ایران
- معرفت‌شناسی تقسیم‌بندی و نقد نظریه‌های انقلاب و برساخت الگوهای موجود در آن‌ها با توجه به وجوه پیامدی و فرایندی نظریات انقلاب
- ویژگی‌های انقلاب‌های مدرن (رنگی)، علل، فرایند بسیج و مراحل تحول آنها
- کارکردها و پیامدهای انقلاب‌ها (اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی) با تأکید بر انقلاب اسلامی ایران

- بررسی نقش فرایندهای فراملی و جنبش‌های جهانی پسا استعماری در شناخت و تبیین فرایندها و پیامدهای انقلاب اسلامی ایران
- جایگاه انقلاب اسلامی ایران و مولفه‌های منحصر به فرد این انقلاب در تطورات معرفتی نظریه‌های جامعه-شناختی انقلاب
- بررسی جایگاه مولفه‌ها و ارزش‌های هویتی فرهنگی در تبیین انقلاب اسلامی ایران
- بررسی جایگاه گفتمان بازگشت به خویش، هویت دینی و ارزش‌های اسلامی در تحلیل و تبیین انقلاب اسلامی ایران
- عکس‌العمل کشورهای استعمارگر بر علیه انقلاب اسلامی ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ استوار، مجید. (۱۳۵۲) *انقلاب اسلامی و نبرد نمادها*. تهران: نگاه معاصر.
- ✓ بریتون، کرین (۱۳۸۲) کالبد شکافی چهار انقلاب. ترجمه محسن ثلاثی. تهران، نشر نو.
- ✓ بشیریه، حسین (۱۳۸۷) *انقلاب و بسیج سیاسی*. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۷۶) حدیث پیمان، پژوهشی در انقلاب اسلامی ایران. تهران، دفتر نشر معارف.
- ✓ پناهی، محمد حسین (۱۳۸۹) *نظریه‌های انقلاب: وقوع، فرآیند و پیامدها*. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ تیلور، استن (۱۳۸۸) *علوم اجتماعی و انقلاب‌ها*، ترجمه: علی مرشدی زاد، تهران: دانشگاه شاهد.
- ✓ جانسون، چالمرز (۱۳۷۳) *تحول انقلابی*، ترجمه حمید الیاسی. تهران، امیرکبیر
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۸۹) *جنبش‌های سیاسی معاصر ایران*. قم، طاها
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۸۹) *جنبش‌های اجتماعی ایران*. چاپ دوم. تهران، سروش.
- ✓ فورن، جان (۱۳۸۲) *نظریه پردازی انقلاب‌ها*، ترجمه‌ی فرهنگ ارشاد. تهران، نشر نی.
- ✓ کوهن، آلون استنفورد (۱۳۸۷) *تنوری‌های انقلاب*. ترجمه: علیرضا طیب، تهران: نشر قومس.
- ✓ گلدستون، جک و فورن، جان (۱۳۹۰) *گونه‌شناسی نظریه‌های انقلاب*، ترجمه هومن نیری و خرم بقایی، تهران: رخداد نو.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ گلدستون، جگ (۱۳۸۵) مطالعاتی نظری، تطبیقی و تاریخی در باب انقلاب‌ها، ترجمه محمد تقی دلفروز. تهران: کویر.
- ✓ محمدی، منوچهر (۱۳۷۴) مقایسه انقلاب اسلامی ایران با انقلاب روسیه و فرانسه. تهران، امیرکبیر.
- ✓ محمدی، منوچهر (۱۳۷۳) تحلیلی بر انقلاب اسلامی ایران. تهران، امیرکبیر.
- ✓ کچویان، حسین (۱۳۹۱) انقلاب اسلامی ایران و انفتاح تاریخ، تهران: سوره مهر
- ✓ ملکوتیان، مصطفی (۱۳۸۷) بازخوانی علل وقوع انقلاب اسلامی در سپهر نظریه‌پردازی‌ها، تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ✓ جمشیدی، مهدی (۱۳۹۰) بنیادهای اجتماعی وقوع انقلاب اسلامی در نظریه علامه مرتضی مطهری، تهران: دانشگاه امام صادق ع
- ✓ جمشیدی، مهدی (۱۳۹۹) درخشش عهد قدسی، تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر
- ✓ کدی، نیکی (۱۳۸۱) ریشه‌های انقلاب ایران، ترجمه عبدالرحیم گواهی، تهران: فرهنگ اسلامی

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	اجتماعیات در ادبیات فارسی Social issues in Persian Literature
	☐ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
☐ کنفرانس کلاسی	☒ کلاس درس	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس		
☐ سمینار	☐ کارگاه	☐ بازدید / سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار		

اهداف درس:

زبان که سرمنشأ ادبیات است خود پدیده ای اجتماعی است. ادبیات هم محصول مراودات مکتوب هنرمندانه اجتماعی انسان های متکلم به یک زبان خاص است. ادبیات از آنجا که از صور خیال استفاده می کند خود یک هنر است. هر هنر دارای سه بعد فرم، محتوا و ذوق است. پرداختن به محتواهای اجتماعی ادبی می توان ما را به مضامین جامعه شناختی در ادبیات رهنمون شود. در این درس لازم است تا به ادبیات فارسی به عنوان یک پدیده اجتماعی نگاه شود. از این رو، هم تاریخ ادبیات فارسی و علل اجتماعی بروز و ظهور و تغییرات آن با توجه به زمینه اجتماعی هر دوره بررسی می شود (انعکاس تحولات اجتماعی در ادبیات) و هم محتواهای اجتماعی هر دوره ادبی به لحاظ درون مایه های جامعه شناسانه و اجتماعی بررسی خواهد شد. متن خوانی (نظم و نثر) با مشارکت استاد و دانشجو به اهداف درس کمک خواهد کرد.

سرفصل درس:

الف) مقدمات

تفاوت و نسبت جامعه شناسی ادبیات فارسی با اجتماعیات در ادبیات فارسی
روابط متن و فرامتن میان ادبیات فارسی و شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه
رابطه دستگانه زبان و جامعه شناسی

ب) بخش جامعه شناسی ادبیات فارسی

۱. آشنایی مقدماتی با گستره های جامعه شناسی مانند هنر و ادبیات.
۲. ادبیات به عنوان حامل ارزش ها و بینش های فرهنگی و هویتی ایرانیان.
۳. جامعه شناسی ادبیات و نظریه های مربوط به آن. (مانند نظریات لوکاکچ، لوسین گلد من،)
۴. تفکیک جامعه شناسی ادبیات فارسی به مثابه یک هنر و جامعه شناسی در ادبیات فارسی به مثابه بیان کننده اجتماعیات.
۵. بررسی جامعه شناختی ادبیات فارسی با توجه به فرم و محتوا و ذوق در دوران های مختلف.

ج) بخش اجتماعیات در ادبیات فارسی

۶. موضوعات و مضامین اجتماعی در گونه‌های ادبیات فارسی: فتوت نامه‌ها، سیاست نامه‌ها، رسائل، دیوان‌های شعر و غیره.
۷. آغاز ادبیات فارسی و علل اجتماعی ظهور آن.
- ✓ مضامین اجتماعی ادبیات فارسی در دوره طاهریان، صفاریان و سامانیان.
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره غزنویان و نقش فردوسی.
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره سلجوقیان.
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره مغول و تیمور
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره صفویه، زندیه و افشاریه.
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره قاجار قبل از انقلاب مشروطه.
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره مشروطه تا آخر دوره قاجار.
 - ✓ مضامین اجتماعی در دوره پهلوی.
 - ✓ مضامین اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران.
۸. جمع‌بندی و بیان هر دو وجه جامعه‌شناسی ادبیات و جامعه‌شناسی در ادبیات فارسی دوران معاصر.
۹. افق آینده‌اجتماعیات در ادبیات فارسی.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- راود راد، اعظم (۱۳۹۰) نظریه‌های جامعه‌شناسی هنر و ادبیات. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- زاهد زاهدانی، سید سعید، مهدی کاوه (۱۳۹۴) جامعه‌شناسی هنر، رویکردی نو، شیراز: دانشگاه شیراز.
- رامین، علی. (۱۳۹۰) جامعه‌شناسی هنر. تهران: نشر نی.
- ارشاد، فرهنگ (۱۳۹۱) کند و کاوی در جامعه‌شناسی ادبیات. تهران: نشر آگه.
- امین پور، قیصر. (۱۳۸۶) سنت و نوآوری در شعر معاصر. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- بالایی، کریستف. (۱۳۸۶) پیدایش رمان فارسی. ترجمه‌ی مهوش قویمی. تهران: انتشارات معین
- تسلیمی، علی. (۱۳۸۸) گزاره‌هایی در ادبیات معاصر ایران. تهران: انتشارات آمه.

- رهنما، تورج. (۱۳۸۸) جایگاه داستان کوتاه در ادبیات امروز ایران. تهران: نشر اختران.
- زرافا، میشل. (۱۳۸۶) رمان و واقعیت اجتماعی. ترجمه‌ی نسرین پروینی. تهران: انتشارات سخن.
- زرین کوب، عبدالحسین. (۱۳۹۰) سرنی. تهران: انتشارات علمی.
- سپانلو، محمد علی. (۱۳۸۷) نویسندگان پیشرو ایران. تهران: انتشارات نگاه.
- شایگان، داریوش (۱۳۹۳). پنج اقلیم حضور. تهران: انتشارات فرهنگ معاصر.
- شفیعی کدکنی، محمد رضا. (۱۳۸۹) مفلس کیمیا فروش. تهران: انتشارات سخن.
- شفیعی کدکنی، محمدرضا. (۱۳۹۰) با چراغ و آینه. تهران: انتشارات سخن.
- میر عابدینی، حسن. (۱۳۸۷) صد سال داستان نویسی ایران. تهران: نشر چشمه.
- هاشمی، نجمه. (۱۳۹۰) نقد جامعه در آثار داستان‌نویسان صدر مشروطه. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- یاوری، حورا. (۱۳۸۸) داستان فارسی و سرگذشت مدرنیته در ایران. تهران: انتشارات سخن.

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی قشرها و نابرابری‌های اجتماعی Sociology of social stratification and inequalities
	☐ عملی			
☐ کنفرانس کلاسی	☒ کلاس درس	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس		
☐ سمینار	☐ کارگاه	بازدید / سفر علمی ☐		

اهداف درس:

شناخت و تجزیه و تحلیل مفهوم قشربندی و انواع نابرابری‌های اجتماعی معرفی و تشریح مفاهیم کلیدی از جمله تفکیک بین قشربندی، طبقه، پایگاه، منزلت، طرد اجتماعی، تمایز اجتماعی از اهداف درس است.

سرفصل درس:

- معرفی و تشریح مفاهیم کلیدی از جمله تفکیک بین قشربندی، طبقه، پایگاه، منزلت، طرد اجتماعی، تمایز اجتماعی
- انواع نظام‌های قشربندی و طبقاتی از قبیل برده‌داری، کاست، نظام طبقاتی
- تاریخچه شکل‌گیری قشربندی در جامعه انسانی
- نظریه‌های کلاسیک و معاصر قشربندی (مارکس، وبر، دورکیم و نظریه پردازان متأخر مانند رایت و بوردیو)
- ساخت طبقاتی در جوامع صنعتی و سنتی (در حال توسعه)
- پیامد قشربندی (ارتباط قشربندی با شخصیت، اوقات فراغت، ارزشها)
- بررسی انواع نابرابری‌های اجتماعی و فشار شکل‌گیری آنها (نابرابری‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، جنسیتی، نژادی، قومی و غیره)
- مفهوم قدرت در نظرات جامعه‌شناسی و ارتباط آن با سایر نابرابریها
- نگاهی به نظریه قشربندی در اسلام
- شاخص‌های سنجش و تحلیل وضعیت فقر و نابرابری‌های اجتماعی
- راهکارهای مقابله با فقر و نابرابری‌های اجتماعی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ افروغ، عماد (۱۳۷۷) فضا و نابرابری اجتماعی، تهران: انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- ✓ تامین، ملوین (۱۳۸۷) جامعه‌شناسی قشربندی و نابرابری‌های اجتماعی. ترجمه نیک گوهر. تهران: انتشارات توتیا.
- ✓ کمالی، علی (۱۳۸۱) مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی نابرابری‌های اجتماعی، تهران: انتشارات سمت.
- ✓ ملک، حسن (۱۳۸۳) جامعه‌شناسی قشرها و نابرابری‌های اجتماعی انتشارات دانشگاه پیام نور. چاپ هفتم.
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۷۲) مقدمه‌ای بر جهان بینی اسلامی: جامعه و تاریخ. تهران: انتشارات صدرا. چاپ پنجم.
- ✓ صادق، گلستانی و شرف‌الدین، حسین (۱۳۹۱) نابرابری اجتماعی از دیدگاه قرآن کریم با تأکید بر تفسیر المیزان، مجله معرفت فرهنگی اجتماعی، شماره ۱۱

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی انحرافات و آسیب‌های اجتماعی Sociology of social devaiance and social damages
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
کنفرانس کلاسی □	کلاس درس ■	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■		
سمینار □	کارگاه □	بازدید / سفر علمی ■		

اهداف درس:

جرم، انحرافات و آسیب‌های اجتماعی با مصادیق گوناگونی که دارند همواره از مهم‌ترین ابژه‌های بررسی علوم انسانی شامل جرم‌شناسی، حقوق، مددکاری اجتماعی و جامعه‌شناسی بوده‌اند. هدف از ارائه‌ی این درس آشنایی دانشجویان با مفاهیم و نظریه‌های تبیین‌کننده‌ی انحرافات و آسیب‌های اجتماعی و به دست آوردن بینشی نظری برای تحلیل و ارزیابی مصادیق انحرافات و آسیب‌های اجتماعی در ایران است. همچنین، با توجه به اهمیت موضوع، توجه علمی به اقتضائات عملی کاهش انحرافات و آسیب‌های اجتماعی و مبانی الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت در حل این معضلات از اهداف مهم این درس محسوب می‌گردد.

سرفصل درس:

- تعریف مفاهیم انحرافات و آسیب‌های اجتماعی و افتراق معنایی بین واژگان مشابه
- بررسی تعاریف جامعه‌شناختی امر به هنجار/ امر نا به هنجار، جرم، کجروی و آسیب‌های اجتماعی
- آشنایی با بنیادهای جامعه‌شناختی تعریف و تبیین انحرافات و آسیب‌های اجتماعی و فهم تمایزات معرفتی این حوزه با نظریات جرم‌شناسی کلاسیک و مدرن
- تمایز مفهومی بین آسیب‌شناسی اجتماعی به مثابه بیماری و انحرافات اجتماعی به مثابه جرم (با تأکید بر تمایزات پارادایمی مددکاری اجتماعی، جامعه‌شناسی آسیب‌های اجتماعی و جرم‌شناسی)
- معیارهای ارزیابی آسیب‌شناسانه رفتارهای اجتماعی (ارزش‌ها و هنجارهای دینی و ...)
- بررسی و نقد نظریه‌های جامعه‌شناسی انحرافات در:
 - مکتب کارکردگرایی با تأکید بر نظریه‌ی آنومی و جرم دورکیم و مرتون
 - مکتب تضادگرایی با تأکید بر نظریه‌ی مارکس و انگلس و کوینی
 - مکتب شیکاگو با تأکید بر آراء پارک و برگس و ساترلند و سایر نظریات
- منشا آسیب‌های اجتماعی از دیدگاه اسلام و راه‌های پیشگیری از آن
- بررسی جایگاه گفتمان‌های مسلط در تعریف امر به هنجار و سوژه‌ی مجرم با تأکید بر نظریات میشل فوکو
- گونه‌شناسی تاریخی تغییر و تحولات مصادیق جرم، انحرافات و آسیب‌های اجتماعی در ایران (با تأکید بر رشد/ کاهش آماری این مصادیق و تحولات فرهنگی و قانونی مرتبط با انحرافات اجتماعی در برهه‌های گوناگون تاریخی)

- بررسی نقش مدرنیزاسیون وارداتی و توسعه‌ی تک خطی در رشد انحرافات اجتماعی در ایران (با تأکید بر رشد حاشیه‌نشینی، تغییر نظام ارزشها، تأخر فرهنگی و تضعیف نهادهای کنترل سنتی)
- بررسی عوامل ظهور و راهکاری مقابله با فساد سیستمی به مثابه یکی از انحرافات اجتماعی بورکراتیک در ایران
- بررسی جایگاه فرایندهای فراملی در ایجاد پارادایم‌های تازه برای شناخت و تبیین روند انحرافات اجتماعی و پیشگیری از آنها در حوزه‌هایی فراتر از گستره‌های ملی (با تأکید بر قاچاق کالا، مواد مخدر و انسان)
- مصادیق آسیب‌های اجتماعی در جامعه امروزی (حاشیه‌نشینی، طلاق، اعتیاد، مفاسد و مناطق بحران زا)
- نسبت‌شناسی اثرگذاری مولفه‌ها و ارزش‌های فرهنگ اسلامی- ایرانی در شکل‌بخشیدن به اخلاقیات مدنی در زمینه‌ی پیش‌گیری از مصادیق مجرمانه و آسیب‌های اجتماعی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ انجمن جامعه‌شناسی ایران. (۱۳۹۳). *آسیب‌های اجتماعی-اقتصادی (مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران ۹)*. تهران: انتشارات آگاه.
- ✓ انجمن جامعه‌شناسی ایران. (۱۳۹۰). *آسیب‌های اجتماعی ایران (مجموعه مقالات)*. تهران: انتشارات آگاه.
- ✓ انجمن جامعه‌شناسی ایران. (۱۳۹۳). *کجروی، بزه‌کاری و انحرافات اجتماعی (مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران ۴)*. تهران: انتشارات آگاه.
- ✓ انجمن جامعه‌شناسی ایران. (۱۳۹۳). *بحران هویت و آنومی (مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران ۵)*. تهران: انتشارات آگاه.
- ✓ انجمن جامعه‌شناسی ایران (۱۳۹۳) *مسائل و مشکلات اجتماعی (مقالات دومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران ۸)*. تهران: انتشارات آگاه.
- ✓ رابینگتن، ارب و مارتین واینرگ. (۱۳۸۳). *رویکردهای نظری هفت‌گانه در بررسی مسائل اجتماعی*. ترجمه‌ی رحمت‌الله صدیق سروستانی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ دوم.
- ✓ اسفندیاری، محمد صالح. (۱۳۹۴) *تحلیل جامعه‌شناسانه زندان: (تولد و استمرار زندان از نگاه دورکهایم، فوکو، وبر، الیاس)*. تهران: انتشارات مجد.
- ✓ دورکیم، امیل. (۱۳۷۷) *خودکشی*. ترجمه‌ی نادر سالارزاده. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- ✓ سلیمی، علی و محمد داوری (۱۳۸۵)، *جامعه‌شناسی کج‌روی*. تهران: انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ معیدفر، سعید (۱۳۸۵). جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران. همدان: نور علم.
- ✓ کی‌نیا، مهدی. (۱۳۷۳). مبانی جرم‌شناسی. تهران: دانشگاه تهران.
- ✓ محمدی‌اصل، عباس. (۱۳۸۵) درآمدی بر جامعه‌شناسی انحرافات رفتاری نوجوانان. تهران: نشر حق شناس.

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی شهری Urban Sociology
	☐ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
☐ کنفرانس کلاسی	☒ کلاس درس	روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس		
☐ سمینار	☐ کارگاه	☒ بازدید / سفر علمی		

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- شناخت و تجزیه و تحلیل شهر به عنوان پدیده‌ای تاریخی
- بررسی رویکردهای نظری مطرح در حوزه جامعه‌شناسی شهر
- بررسی انواع شهرها بر اساس حوزه‌های تمدنی-فرهنگی (شهر غربی، شهر در خاورمیانه، شهر اسلامی، شهر سرمایه‌دارانه، شهر سوسیالیستی و ...)
- بررسی انواع شهرها از حیث فناوری (شهرهای باستان، شهر قرون وسطایی، شهر صنعتی، شهر فراصنعتی، شهر هوشمند و ...)
- کاربرست تحلیلهای جامعه‌شناسی شهری در ایران با توجه به اقتضانات بومی

سرفصل درس:

- چیستی و موضوع جامعه‌شناسی شهری
 - رویکردهای نظری مختلف به شهر (روانشناسی اجتماعی شهری، جامعه‌شناسی شهری، اقتصاد شهری، مدیریت شهری، مطالعات شهری و ...)
 - رویکرد مکتب شیکاگو به موضوع جامعه‌شناسی شهری
 - شهر به مثابه فضا (جامعه‌شناسی فضاهای شهری)
 - نظرات کاستلز درباره موضوع جامعه‌شناسی شهری
 - نظرات هاروی درباره موضوع جامعه‌شناسی شهری
 - ...
- چیستی شهر؟
 - شهر به مثابه جایگاه و تجلی تمدن (تحلیل تمدنی ابن خلدون، اسپنگر و ...)
 - عناصر تشکیل دهنده شهر
 - شهرگرایی و شهرنشینی
- تاریخچه پیدایش شهر و سیر تطور آن

- گذار از زندگی شکارگری به یکجانشینی
- شهرهای باستانی در غرب و شرق
- شهرهای قرون وسطایی
- شهرهای صنعتی
- شهرهای پسا صنعتی
- شهرهای مصرفی
- کلانشهرها و پسا کلانشهرها
- شهرهای جهانی
- شهرهای دیجیتال و هوشمند (کار بست IoT و Slot در شهرها)
- شهرها پس از انقلاب صنعتی چهارم (فناوریهای همگرا)
- موضوعات و مسائل مهم شهری
 - حاشیه نشینی و اسکان غیررسمی
 - عدالت در شهر
 - محیط زیست شهری
 - شهر و گروههای اجتماعی خاص
 - شهروندی
 - ...
- شهرنشینی در ایران و اسلام
 - شهرهای باستانی
 - شهرنشینی پس از اسلام (شهر اسلامی)
 - شهرنشینی پس از مواجهه با غرب جدید
 - شهر در پس از انقلاب اسلامی
 - ...
- نظریات جامعه شناسی شهری
 - آرمان شهرها (افلاطون، فارابی و ...)
 - شهر از منظر متفکران جامعه شناسی کلاسیک (مارکس، وبر، دورکیم، زیمل و ...)
 - مکتب شیکاگو
 - مکتب مدیریت شهری
 - رویکرد نومارکسیستی و مکتب اقتصاد سیاسی (امانوئل کستلر، هانری لوفور، دیوید هاروی و ...)
 - رویکردهای معناگرا به شهر (لینچ، نوربرگ شولتز و ...)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ابن خلدون، عبدالرحمن، ۱۳۸۵، مقدمه ابن خلدون (چاپ یازدهم، جلد دوم صص ۷۵۲-۶۷۳)، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ وبر، ماکس (۱۳۶۹) شهر در گذر زمان. ترجمه شیوا (منصوره) کاویانی. تهران. شرکت سهامی انتشار.
- ✓ حسامیان، فرخ و اعتماد، گیتی و حائری، محمدرضا (۱۳۷۵). شهر و شهرنشینی در ایران. تهران: آگاه.
- ✓ شارع پور، محمود (۱۳۹۰). جامعه‌شناسی شهری. تهران: سمت.
- ✓ تانکیس، فرن (۱۳۸۸). فضا، شهر و نظریه اجتماعی: مناسبات اجتماعی و شکل‌های شهری. ترجمه حمیدرضا پارسی و دیگران. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ افروغ، عماد (۱۳۷۷). فضا و نابرابریهای اجتماعی. انتشارات دانشگاه تربیت مدرس.
- ✓ هاروی، دیوید (۱۳۷۶). عدالت اجتماعی و شهر. جهان فرخ حامیان و دیگران، تهران.
- ✓ باندز، مایکل (۱۳۹۰) نظریه اجتماعی شهری (شهر، خود و جامعه). ترجمه رحمت الله صدیق سروستانی.
- ✓ حبیبی، محسن (۱۳۹۱). از شهر تا شار، تحلیل تاریخی از مفهوم شهر و سیمای کالبدی آن. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ ساوج، بک وارد (۱۳۸۰) جامعه‌شناسی شهری. ابوالقاسم پوررضا. تهران: سمت.
- ✓ اشرف، احمد (۱۳۵۳). ویژگیهای شهرنشینی در ایران دوره اسلامی. تهران: بی نا.
- ✓ Clark, D, 1998, *Urban world global city*, London, Routledge.
- ✓ Flanagan, W, G, 1999, *Urban Sociology; images and structure*, New York, Allyn and Bacon.
- ✓ Kleniewski, Nancy, 2005, *Cities and Society*, U.S, Wiley-Blackwell.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی خانواده Sociology of family
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با مفاهیم اصلی جامعه‌شناسی خانواده، نظریات عمده درباره خانواده و تحولات آن، مباحث ساختار و کارکردهای خانواده، آسیب‌شناسی خانواده با تأکید بر وضعیت خانواده در ایران معاصر و سبک زندگی اسلامی در خانواده از اهداف درس است.

سرفصل درس:

- مباحث مقدماتی
 - ✓ جایگاه و اهمیت نهاد خانواده در حیات اجتماعی
 - ✓ مفاهیم اصلی (ازدواج، خانواده، خانوار، خویشاوندی، تحول در مفهوم خانواده)
 - ✓ روش‌های پژوهش در جامعه‌شناسی خانواده
- نظریه‌ها
 - ✓ برخی از نظریه‌های جامعه‌شناسی خانواده
 - ✓ خانواده در اندیشه اجتماعی متفکران مسلمان
- خاستگاه خانواده (طبیعی یا اجتماعی؟)
- همسرگزینی در ایران (سن ازدواج، قواعد همسرگزینی [محرمیت، همسان‌همسری، درون‌همسری و برون‌همسری]، آداب و رسوم ازدواج، الگوهای جدید همسرگزینی)
- انواع خانواده در ایران و ویژگی‌های هر یک با تأکید بر انواع جدید خانواده
- کارکردهای خانواده ایرانی و تحولات آنها (تولید مثل، تنظیم رفتار جنسی، تأمین نیازهای عاطفی، مراقبت، جامعه‌پذیری، تربیت دینی، مشروعیت‌بخشی، اعطای پایگاه اجتماعی، کارکردهای اقتصادی و ...)
- ساختار خانواده ایرانی و تحولات آن (مدیریت خانواده، تقسیم جنسیتی کار خانگی، اشتغال زنان، حجم خانواده)
- مناسبات خویشاوندی در ایران و تحولات آن
- خشونت خانگی در ایران
- طلاق و بی‌ثباتی خانواده در ایران
- مناسبات دین و خانواده در ایران

- سبک زندگی اسلامی در خانواده
- سیاست‌های خانواده در ایران
- آینده خانواده در ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آزاد ارمکی، تقی (۱۳۹۵). *جامعه‌شناسی خانواده ایرانی*، (چاپ ششم)، تهران: سمت.
- ✓ اعزازی، شهلا (۱۳۸۷). *جامعه‌شناسی خانواده*، (چاپ ششم)، تهران: انتشارات روشنگران و مطالعات زنان.
- ✓ برناردز، جان (۱۳۸۴). *درآمدی به مطالعات خانواده*، ترجمه حسین قاضیان، تهران: نشرنی.
- ✓ بستان نجفی، حسین (۱۳۹۶). *جامعه‌شناسی خانواده با نگاهی به منابع اسلامی*، (چاپ پنجم)، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ بهنام، جمشید (۱۳۸۳). *تحولات خانواده*، ترجمه محمدجعفر پوینده، تهران: نشر ماهی.
- ✓ بهنام، جمشید (بی‌تا). *ساخت خانواده و خویشاوندی در ایران*، تهران: خوارزمی
- ✓ ساروخانی، باقر (۱۳۹۳). *مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده*، (چاپ هجدهم)، تهران: انتشارات سروش.
- ✓ سگالن، مارتین (۱۳۹۳). *جامعه‌شناسی تاریخی خانواده*، ترجمه حمید الیاسی، (چاپ ششم)، تهران: نشر مرکز.
- ✓ صادقی فسایی، سهیلا و عرفان منش، ایمان (۱۳۹۵). *گفتمان‌ها و خانواده ایرانی*، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ عرفان منش، ایمان و صادقی فسایی، سهیلا (۱۳۹۸) *نوجوانان دیجیتالی و قدرت کنشگری: درآمدی بر جامعه‌شناسی خانگی شدن فناوری‌ها*، تهران: مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید بهشتی
- ✓ فرید، محمدصادق (۱۳۹۵). *درآمدی بر خانواده و نظام خویشاوندی*، (چاپ سوم)، تهران: دانژه.
- ✓ محسنی، منوچهر و پوررضا انور، ابوالقاسم (۱۳۸۲). *ازدواج و خانواده در ایران*، تهران: آرون.
- ✓ Ingoldsby and Smith (eds.), (2006). *Families in Global and Multicultural Perspective*, Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.
- ✓ Ron J. Hammond, *Sociology of the Family*, 2010, (Free Online textbook).

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی سازمان‌ها sociology of Organizations
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
□	کنفرانس کلاسی	روش یاددهی - یادگیری	کلاس درس	□
□	سمینار □	بازدید / سفر علمی □	کارگاه □	□

اهداف درس:

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با جایگاه سازمان‌ها در جوامع مدرن و روند شکل‌گیری و تکوین بوروکراسی جدید و نظریه‌های کلاسیک و معاصر جامعه‌شناسی پیرامون سازمان‌هاست. همچنین دانشجویان می‌بایست ضمن آشنایی با مباحث کلیدی سازمان‌ها مانند فرهنگ و رفتار سازمانی، با مختصات نظام اداری و سازمان‌های ایران از ابتدای پیدایش بوروکراسی مدرن در دوران پهلوی اول و تحولات تاریخی آن در طول زمان آشنا شده و درباره‌ی آسیب‌ها و مشکلات نظام اداری در ایران شناخت حاصل نمایند.

سرفصل درس:

- مباحث مقدماتی پیرامون سازمانها، جایگاه سازمانها در جهان مدرن و ضرورت بررسی جامعه‌شناختی آنها
- تعاریف و مفاهیم محوری سازمان و دسته‌بندی‌های مختلف از سازمان‌ها
- بررسی و ارزیابی نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی سازمانها از منظر ماکس وبر، کارل مارکس و امیل دورکیم
- آشنایی با رویکردهای جامعه‌شناسان معاصر به سازمانها با تأکید بر آراء میشل فوکو، یورگن هابرماس
- تعریف فرهنگ سازمانی و انواع آن شامل فرهنگ سازمانی بوروکراتیک، انعطاف پذیر، مشارکتی و ماموریتی
- آشنایی با تعریف رفتار سازمانی، نقش‌های مدیریتی، مدل‌های تصمیم‌گیری و مدل‌های رفتار سازمانی
- مطالعه‌ی تاریخی و جامعه‌شناختی روند شکل‌گیری بوروکراسی نوین در ایران و تحولات تاریخی آن
- آسیب‌شناسی فرهنگ و رفتار سازمانی و الگوهای مدیریت سازمانی تصمیم‌ساز و راهبردی موجود در سازمان‌ها و نظام بوروکراتیک ایران
- مطالعه‌ی سلسله‌مراتب، وظایف، تقسیم کار، ارتباطات و تعاملات سازمان‌های فرهنگی کشور در حوزه‌های راهبردی، پشتیبانی و اجرایی سیاست‌گذاری فرهنگی
- بررسی تطبیقی مدیریت و نحوه‌ی عملکرد سازمان‌های دولتی و غیردولتی (مردم‌نهاد) در حوزه‌های مختلف فرهنگی در ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آبراهامیان، پرواند. (۱۳۸۹). تاریخ ایران مدرن. ترجمه ابراهیم فتاحی. تهران: نشر نی.
- ✓ اسکات، ریچارد. (۱۳۹۳). سازمانها: سیستمهای عقلایی، طبیعی و باز. ترجمه حسن میرزایی اهرنجانی. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ باله، کاترین. (۱۳۷۹). جامعه‌شناسی سازمان‌ها. ترجمه حمید رضا ملک محمدی. تهران: نشر دادگستر.
- ✓ بندیکس، راینهارد. (۱۳۹۶). سیمای فکری ماکس وبر. ترجمه محمود رامبد. تهران: هرمس.
- ✓ تنکابنی، حمید. (۱۳۸۳). درآمدی بر دیوان سالاری در ایران. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ جو هیچ، ماری. (۱۳۸۵). تئوری سازمان مدرن، نمادین و تفسیری پست مدرن. ترجمه حسن دانایی فرد. تهران: نشر افکار.
- ✓ رایبیز، پی. (۱۳۸۵). مبانی رفتار سازمانی. ترجمه فرزاد امیدواران و دیگران. تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.
- ✓ صبوری، منوچهر. (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی سازمانها بوروکراسی مدرن ایران. تهران: نشر سخن.
- ✓ گیسون، بوریل، مورگان، گارت. (۱۳۸۳). نظریه‌های کلان جامعه‌شناسی و تجزیه و تحلیل سازمان، عناصر جامعه‌شناختی حیات سازمانی. ترجمه محمد تقی نوروزی. تهران: نشر سمت.
- ✓ گلشن فومنی، محمدرسول. (۱۳۷۹). جامعه‌شناسی سازمانها و توان سازمانی. تهران: نشر دوران.
- ✓ تیچلر، ترنس. (۱۳۷۶). مدیریت در سازمانها، مقدمه‌ای بر رفتار کارکنان در سازمان. ترجمه محمد حسین نظری نژاد. مشهد: انتشارات آستان قدس.
- ✓ قلی پور، آرین. (۱۳۸۸). جامعه‌شناسی سازمانها. تهران: سمت.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی رسانه‌های جمعی Sociology of Mass Media
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

اگرچه رسانه‌های جمعی که زمانی به عنوان رسانه‌های مدرن محسوب می‌شدند اکنون که رسانه‌های اجتماعی مجازی گسترش یافته‌اند در قالب رسانه‌های سنتی در آمده‌اند لکن همچنان بخش مهمی از فرایند ارتباطی و تکوین هویت مردم از این طریق صورت می‌پذیرد. حس همگانی در دریافت مشترک پیام و مصرف تولیدات رسانه‌ای کاملاً متفاوت از مشارکتی انفرادی در رسانه‌های اجتماعی مجازی است که در نوع خود تجربه متمایزی است. دانشجوی رشته جامعه‌شناسی در این درس بیش از هر چیز به نقشی که این رسانه‌ها در اجتماعی کردن و تعامل با نسل جوان می‌پردازد. تعاملی که طی آن کودکان و جوانان با فرهنگ و برساخت‌های اجتماعی که توسط تولیدکنندگان عرضه می‌شود آشنا می‌شوند. تعامل میان رسانه‌های جمعی و سایر نهادها از جمله خانواده، مدرسه و محیط کار از اهمیت برخوردار است. همچنین رسانه‌های جمعی فضای فراهم می‌کنند که اشکال دینداری در آن امکان بروز و ترویج دارد که به نوبه خود هم موجب تقویت گونه‌هایی از دینداری نزد مخاطبان می‌شود و هم در گروه‌هایی حساسیت برانگیز است.

سرفصل درس:

- ارتباط انسانی
- جامعه‌شناسی ارتباطات و سایر حوزه‌های جامعه‌شناسی
- تاریخ تحولات ارتباطات در ایران و جهان
- ارتباطات در ایران باستان
- رسانه‌های دینی؛ مسجد، منبر، خطبه، دسته
- ماهیت رسانه‌های جمعی
- رسانه‌های جمعی در ایران
- رسانه‌های جمعی در کشورهای پیشرفته
- رسانه‌های جمعی فارسی زبان خارج از کشور
- قدرت و رسانه‌های جمعی

- خانواده و رسانه های جمعی
- رسانه های جمعی و مدرسه
- رسانه های جمعی، تبلیغات بازرگانی و مصرف
- رسانه های جمعی و فراملیت
- فرهنگ تماشاچی و مصرفی در مقابل فرهنگ مولد
- رسانه های جمعی و رسانه های اجتماعی مجازی
- دین و دین داری در رسانه های جمعی
- رسانه های جمعی و نهادهای دینی
- عرفی شدن و عرفی زدایی در رسانه های جمعی
- اعتماد به رسانه ملی
- جنگ نرم و رسانه های جمعی بیگانه

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- محسنیان راد، مهدی، ارتباطات انسانی، انتشارات سمت، ۱۳۹۷
- محسنیان راد، مهدی، ایران در چهار کهکشان ارتباطی: سیر تحول تاریخ ارتباطات در ایران، از آغاز تا امروز، انتشارات سروش، ۱۳۹۳
- ساروخانی، باقر و همکاران (۱۳۹۷) **جامعه شناسی ارتباطات در جهان معاصر**، تهران: برنا
- بهرامی کمیل، نظام (۱۳۹۱) **نظریه رسانه ها: جامعه شناسی ارتباطات**، تهران: کویر
- مهدی زاده، سید محمد (۱۳۹۳) **نظریه های رسانه: اندیشه های رایج و دیدگاه های انتقادی**، تهران: همشهری
- تامپسون، جان بروکشیر (۱۳۸۰) **رسانه ها و مدرنیته: نظریه اجتماعی رسانه ها**، ترجمه مسعود اوحدی، تهران: سروش

- بابایی، فاطمه (۱۳۸۳) **ورود تکنولوژی ارتباط جمعی به ایران و تحولات ناشی از آن**، تهران: الیاس
- رضایی، عبدالعلی (۱۳۸۳) **تحلیل ماهیت تکنولوژی: آسیب شناسی علل بنیادی عقب افتادگی علمی و تکنولوژیکی جوامع اسلامی**، تهران: مجنون
- عباس پور، مجید (۱۳۶۶) **تکنولوژی و جهان امروز**، تهران: صدرا
- فاستر، جرج مک کلند (۱۳۷۸) **جوامع سنتی و تغییرات فنی**، ترجمه سید مهدی ثریا، تهران: کتاب فرا
- کازنو، ژان (۱۳۷۰) **جامعه شناسی وسایل ارتباط جمعی**، ترجمه باقر ساروخانی و منوچهر محسنی، تهران: اطلاعات
- کازنو، ژان (۱۳۶۴) **قدرت تلویزیون**، ترجمه علی اسدی، تهران: امیرکبیر
- کاستلز، مانوئل (۱۳۹۳) **قدرت ارتباطات**، ترجمه حسین بصیریان جهرمی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
- لادری، ژان (۱۳۸۰) **رویارویی علم و تکنولوژی با فرهنگ ها**، ترجمه پروانه سپرده، تهران: مؤسسه پژوهشی فرهنگ، هنر و ارتباطات
- لیتل جان، استیفن (۱۳۸۴) **نظریه های ارتباطات**، ترجمه سید مرتضی نوربخش و سید اکبر میر حسینی، تهران: جنگل
- مک کوایل، دنیس (۱۳۸۰) **مخاطب شناسی**، ترجمه مهدی منتظر قائم، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها
- مک کوایل، دنیس و ویندال، سون (۱۳۸۸) **مدل های ارتباطات جمعی**، ترجمه گودرز میرانی، تهران: دفتر پژوهش های رادیو
- میروویتز، جاشوا (۱۳۸۷) **رسانه ها و رفتار: حلقه مفقوده در نظریه های ارتباطات**، ترجمه گودرز میرانی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- نیکو، مینو و همکاران (۱۳۸۱) **شناخت مخاطب تلویزیون: با رویکرد استفاده و رضامندی**، تهران: سروش
- ویلیامز، کوین (۱۳۸۶) **درک تئوری رسانه**، ترجمه رحیم قاسمیان، تهران: ساقی
- هنسون، جریس و نارولا، اوما (۱۳۸۱) **تکنولوژی های جدید ارتباطی در کشورهای در حال توسعه**، ترجمه داوود حیدری، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه ها

Dorf, R. (2001) **Technology, Human, & Society: Towards a Sustainable World**, London: Academic

Feenberg, A. (1991) **Critical Theory of Technology**, New York: Oxford University

McQuail, D. (2006) **McQuail's Mass Communication Theory**, London: Sage

Rasmussen, T. (2000) **Social Theory & Communication Technology**, Aldershot: Ashgate

Silverstone, R. (1994) *Television & Everyday Life*, London: Routledge

Silverstone, R. (1999) *Why Study the Media?*, London: Sage

Silverstone, R. (2007) *Media & Morality: On the Rise of the MediaPolis*, Cambridge: Polity

Williams, R. (2003) *Television: Technology & Cultural Form*, London: Routledge.

دروس پیش نیاز: جامعه‌شناسی رسانه‌های جمعی / جامعه‌شناسی جامعه‌اطلاعاتی	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی اینترنت و شبکه‌های اجتماعی Sociology of Internet and Social Networks
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

دانشجویان در این درس با شکل‌گیری و ترکیب‌بندی اجتماعی جدیدی در محیط اینترنت، فضای مجازی و آثار هویتی آن آشنا می‌شوند. انتظار می‌رود دانشجوی رشته جامعه‌شناسی گونه‌های اجتماعات اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی مجازی و نسبتی که با فرد و اجتماعات در فضای واقعی می‌یابند را درک کند. همچنین آشنایی با سیستم‌های اطلاعاتی که نقشی که قدرت‌های فراملی در هدایت و بهره‌برداری از آنها دارند از اهداف مهم این درس به شمار می‌رود. فضای مجازی موقعیتی است که هم‌عرفی سازان و عرفی‌زدایان در آن حضور دارند و دانشجوی رشته جامعه‌شناسی با بهره‌گیری از آموزش‌های این درس باید بتواند بصیرت و دانش لازم را برای تمیز این دو در خود ایجاد نماید.

سرفصل درس:

- تاریخ تحولات اینترنت
- رسانه‌های نوین و رسانه‌های سنتی (رادیو و تلویزیون)
- اینترنت و فضای مجازی: تهدیدات و فرصت‌ها
 - دسترسی به اطلاعات در فضای مجازی
 - ارتباطات فراملی در فضای مجازی
 - کسب و کار در فضای مجازی
 - تبلیغ و ضد تبلیغ در فضای مجازی
- همسایگان در فضای مجازی: نحوه تشکیل شبکه‌های اجتماعی
- ویژگی‌های اجتماع مجازی
- شبکه‌های اجتماعی مجازی
- فرهنگ سایبر
- هویت مجازی
- فضای مجازی، همسرگزینی و خانواده

- آسیب‌شناسی اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی
 - کجروی در شبکه‌های اجتماعی مجازی و اینترنت
 - شبکه‌های اجتماعی و اغتشاشات
- فضای مجازی و دین‌داری
 - عرفی‌کردن و عرفی‌زدایی در فضای مجازی
- قدرت و فضای مجازی
 - جنگ و قدرت در فضای مجازی
 - اینترنت و سیستم‌های اطلاعاتی
 - امنیت و حریم خصوصی
 - فیلترینگ و آزادی
 - شبکه‌های اجتماعی و جنبش‌های اجتماعی
- قانون و اخلاق در فضای مجازی
- فضای مجازی و آموزش و پژوهش
 - آموزش مجازی
 - پژوهش در فضای مجازی و کلان‌داده‌ها
- اینترنت، فراملی‌شدن و فرامدرن‌گرایی
- برخی مسائل در فضای مجازی:
 - مسائل فرهنگی (خرده‌فرهنگ‌ها، سرگرمی‌ها، تحول ارزش‌ها، حفظ میراث فرهنگی، خط‌مشی‌گذاری فرهنگی)
 - مسائل هویت (گمنامی، هویت دوره‌ای و چند هویتی بودن)
 - مسائل زنان و فضای مجازی
 - مسائل خانواده و فضای مجازی
 - مسائل جهانی شدن (استعمار فرانو و جهان‌گیری، الگوهای جدید توسعه)
 - دموکراسی و فضای مجازی
 - مسائل کار (خلق و زوال کار، هویت در تیم)
 - مسائل حقوقی (فیلترینگ، حق نشر)
 - مسائل سیاسی (ژئوپلیتیک سیاسی، مرز)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ کوثری، مسعود (۱۳۹۶) جامعه‌شناسی فناوری‌های نوین ارتباطی و اطلاعاتی، انتشارات سمت
- ✓ مانوئل، کاستلز، (۱۳۹۳) شبکه‌های خشم و نفرت، ترجمه‌ی مجتبی قلی‌پور، نشر مرکز.
- ✓ سلیمانی تازه‌کند، حمید، سمیه اقبالی طسوجی و خدیجه صادقیان (۱۳۹۴)، جامعه‌شناسی فضای مجازی، انتشارات دارالفنون
- ✓ دوران، بهزاد، (۱۳۸۶) هویت اجتماعی و فضای سایبرنتیک، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
- ✓ یعقوبی دوست، محمود، (۱۳۹۸) جامعه‌شناسی شبکه‌های اجتماعی، انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ عرفان منش، ایمان (۱۳۹۹) از شهروندی تعاملی تا سیاست‌گذاری شبکه‌های اجتماعی، تهران: حقوقی
- ✓ داتن، ویلیام (۱۳۸۴) دگرگونی‌های اجتماعی در یک جامعه اطلاعاتی، ترجمه محمد توکل و ابراهیم کاظمی پور، تهران: کمیسیون ملی یونسکو
- ✓ عرفان منش، ایمان و صادقی فسایی، سهیلا (۱۳۹۸) نوجوانان دیجیتال و قدرت کنشگری: درآمدی بر جامعه‌شناسی خانگی شدن فناوری‌ها، تهران: حقوقی (مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید بهشتی)
- ✓ فیروزآبادی، سید ابوالحسن (۱۳۹۶) فضای مجازی: اجتماع و فرهنگ، تهران: علمی فرهنگی
- ✓ اسلوین، جیمز (۱۳۸۰) اینترنت و جامعه، ترجمه عباس گلیگوری، تهران: کتابدار
- ✓ برتون، فیلیپ (۱۳۸۲) آیین اینترنت، ترجمه علی اصغر سرحدی و همکار، تهران: امیرکبیر
- ✓ پاستر، مارک (۱۳۷۷) عصر دوم رسانه‌ها، ترجمه غلام حسین صالح یار، تهران: ایران
- ✓ پایا، علی (۱۳۸۶) فناوری‌های نو و فرهنگ، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
- ✓ ترلو، کریسپین و همکاران (۱۳۹۰) ارتباطات کامپیوتر واسط: تعاملات اجتماعی و اینترنت، ترجمه سروناز تربتی، تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ توکل، محمد (۱۳۹۰) جامعه‌شناسی تکنولوژی، تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ دریفوس، هیوبرت (۱۳۸۳) درباره اینترنت، ترجمه علی فارسی نژاد، تهران: ساقی
- ✓ سعدی پور، اسماعیل (۱۳۹۳) دنیای دیجیتال: با تأکید بر نوجوانان، تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ عاملی، سعید رضا (۱۳۸۹) مطالعات انتقادی استعمار مجازی آمریکا: قدرت نرم امپراتوری‌های مجازی، تهران: امیرکبیر
- ✓ عاملی، سعید رضا (۱۳۸۸) مطالعات شهر مجازی تهران: رویکرد تحلیلی به فضاها عمومی، جلد ۱، تهران: قلم
- ✓ عاملی، سعید رضا و همکاران (۱۳۸۷) مطالعات تلفن همراه: زندگی در حال حرکت، تهران: سمت

- ✓ کاستلز، مانوئل و اینس، مارتین (۱۳۸۴) گفت و گوهایی با مانوئل کاستلز، ترجمه حسن چاوشیان و لیلا جو افشانی، تهران: نی
- ✓ کاستلز، مانوئل (۱۳۸۵) عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ، جلد‌های ۲، ۳ و ۱، ترجمه احد علیقلیان و افشین خاکباز، تهران: طرح نو
- ✓ محسنی، منوچهر (۱۳۸۰) جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی، تهران: دیدار
- ✓ معتمدزاد، کاظم (۱۳۸۹) جامعه اطلاعاتی: اندیشه‌های بنیادی، دیدگاه‌های انتقادی و چشم‌اندازهای جهانی، تهران: میراث قلم
- ✓ مک‌کی، هیو و همکاران (۱۳۸۶) تحقیق در جامعه اطلاعاتی، ترجمه رامین کریمیان، تهران: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها
- ✓ موسوی، سید کمال‌الدین (۱۳۸۹) قدرت اجتماعی موبایل، تهران: بهینه‌فراگیر
- ✓ وبستر، فرانک (۱۳۹۰) نظریه‌های جامعه اطلاعات، ترجمه اسماعیل قدیمی، تهران: امیرکبیر
- ✓ هاشمی‌زاده، سید رضا و انصاری‌نسب، بنیامین (۱۳۹۶) عصر مجازی: تأملی بر کارکردها و رویکردهای جامعه مجازی، تهران: تیسرا
- ✓ مایکل‌هایم (۱۳۹۰). متافیزیک واقعیت مجازی. ترجمه سروناز تربتی. تهران: رخ‌داد نو
- ✓ هوروکس، کریستوفر (۱۳۸۱) پست‌مدرنیسم و مجازی‌شدن در نگاه مارشال مک‌لوهان. ترجمه سروناز تربتی و نادر صادقی لواسانی‌نیا. تهران: سازمان انتشارات گفتمان
- ✓ گوردن‌گرام. جستاری فلسفی در ماهیت اینترنت. ترجمه محمدرضا امین‌ناصری. تهران: کویر، ۱۳۹۳. ۲۳۲ صفحه.
- ✓ اسلامی، روح‌الله (۱۳۹۳). رهایی یا انتقاد: فلسفه سیاسی تکنولوژی اطلاعات در قرن بیستم. تهران: تیسرا
- ✓ ابو، بوسا (۱۳۸۵). امپریالیسم سایبر: روابط جهانی در عصر جدید الکترونیک. ترجمه پرویز علوی. تهران: تانیه، ۱۳۸۵
- ✓ بل، دیوید (۱۳۸۹) درآمدی بر فرهنگ‌های سایبر؛ ترجمه حسین حسینی، مسعود کوثری، تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ بل، دیوید (۱۳۹۰) نظریه پردازان فرهنگ سایبر؛ ترجمه مهدی شفیعیان تهران: دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ کریر، گلن و مارتین، رابستون (۱۳۹۰) فرهنگ‌های دیجیتال: درک رسانه‌های جدید، ترجمه مرضیه وجدانی، تهران: ساقی
- ✓ وبستر، فرانک و رابینز، کوین (۱۳۸۵) عصر فرهنگ فناوریانه: از جامعه اطلاعاتی تا زندگی مجازی، ترجمه مهدی داودی، تهران: توسعه
- ✓ ترلو، کریسپین و همکاران (۱۳۹۰) ارتباطات کامپیوتر - واسط (CMC) تعاملات اجتماعی و اینترنت، ترجمه سروناز تربتی، تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ ویریلیو، پل (۱۳۹۳) بمب اطلاعات، ترجمه محمد حسن خطیبی، تهران: امیرکبیر
- ✓ Bakardjieva, M. (2005) *Internet Society: The Internet in Everyday Life*, London: Sage

- ✓ Bell, D. (2007) *Cyber Culture Theorists: Manuel Castels & Dona Harway*, New York: Routledge
- ✓ Bruce, R. G. & et al. (1985) *Information Technologies & Social Transformation*, Washington DC: National Academy of Engineering
- ✓ Buckingham, D. & et al. (2008) *Youth, Identity & Digital Media*, Cambridge: MIT
- ✓ Castells, M. & et al. (2007) *Mobile Communication & Society: A Global Perspective*, US: MIT
- ✓ Cavanagh, A. (2007) *Sociology in the Age of the Internet*, England: Open University
- ✓ Crystal, D. (2001) *Language & the Internet*, Cambridge: Cambridge University
- ✓ Duggan, M. (2015) *Mobile Messaging & Social Media*, Washington DC: Pew Research Center(<http://www.pewinternet.org/2015/08/19/mobile-messaging-and-social-media-2015>)
- ✓ Geser, H. (2004) *Towards a Sociology of the Mobile Phone*, Zuerich: Online Publications(http://socio.ch/mobile/t_geser1.pdf)
- ✓ Geser, H. (2006) *Is the Cell Phone Undermining the Social Order?(Understanding Mobile Technology in a Sociological Perspective)*, Zuerich: Online Publications(http://geser.net/intcom/t_hgeser28.pdf)
- ✓ Howard, Ph. & Jones, S. (2003) *Society Online: The Internet in Context*, CA: Sage
- ✓ Jordan, T. (2001) *Cyberpower: The Culture & Politics of Cyberspace & the Internet*, London: Routledge
- ✓ Karvalics, L.Z. (2009) *Information Society Dimensions*, Szeged: JATEP
- ✓ Katz, J. E. & Aakhus, M. A. (2002) *Perpetual Contact: Mobile Communication, Private Talk, Public Performance*, Cambridge: Cambridge University
- ✓ Kollock, P. (1999) *Communities in Cyberspace*, London: Routledge
- ✓ Kraut, R. & et al. (2006) *Computers, Phone & the Internet: Domesticating Information Technology*, UK: Oxford University
- ✓ Ling, R. (2004) *The Mobile Connection: The Cell Phone's Impact on Society*, San Francisco: Morgan Kaufman
- ✓ Ling, R. & Donner, J. (2009) *Mobile Phones & Mobile Communication*, Cambridge: Polity
- ✓ Lister, M. & et al. (2003) *New Media: A Critical Introduction*, London & New York: Routledge
- ✓ Manovich, L. (2002) *The Language of New Media*, USA: Massachusetts Institute of Technology
- ✓ Mayield, A. (2008) *What Is Social Media?*, UK: i-Crossing (https://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf)
- ✓ Nood, D. & Attema, J. (2006) *Second Life: The Second Life of Virtual Reality*, Translated by S. Van Everdingen, The Netherlands: EPN Online Publications(http://www.ecp.nl/sites/default/files/EPN_report_The_Second_Life_of_Virtual_Reality_-_2006_October.pdf)
- ✓ Rheingold, H. (1993) *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*, US: MIT

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی سلامت Sociology of Health
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی - یادگیری : کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس :

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با تاریخ تحولات اجتماعی سلامت و بیماری در ایران و جهان، عوامل، پیامدها و آسیب‌شناسی سلامت است. دانشجویان باید بتوانند ضمن آشنا شدن با اهم نظریه‌های حوزه‌ی جامعه‌شناسی سلامت و بیماری و دیدگاه‌های اسلامی مرتبط با آن‌ها، به دریافت توانمندی‌ها، تنگناها، و کژکارکردهای نهادهای متولی سلامت نائل گردند و شیوه‌های اجتماعی مقابله با مخاطرات بیماری زای جهانی را بیاموزند. درک دقیق و روشنی از توانمندی‌ها و مسائل جامعه‌شناختی حوزه‌ی سلامت و بیماری در ایران در تعامل یا تقابل با فرهنگ عامیانه سلامت و طب استعماری، هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

- آشنایی اجمالی با مفاهیم و مولفه‌های سلامت اجتماعی، بیماری، طب سنتی، طب اسلامی، طب مدرن، طب استعماری، طب نظامی، بیوتروریسم، آگروتوریسم، ژنتیک رفتاری، مافیای دارو، اخلاق حرفه‌ای - پزشکی
- بررسی تاریخی - تطبیقی تحولات فرهنگ و نهادهای سلامت و درمان در رابطه با:
 - طب سنتی، اسلامی و مدرن در ایران و جهان (هند، چین، مصر، و یونان)
 - جنبش‌های زیست محیطی با تاکید بر تاثیر طب اسلامی و متفکران مسلمان بر پیشرفت علم پزشکی در جهان
- بررسی تطبیقی - انتقادی نظریه‌های حوزه‌ی سلامت و پزشکی و بیماری از منظر کارکردگرایی، کنش متقابل نمادین، تضادگرایی، برساختگرایی و دیدگاه‌های اسلامی (قرآن و احادیث و متفکران اسلامی)
- آشنایی با نهادهای متولی سلامت بر حسب:
 - توانمندی‌های علمی (سلول‌های بنیادی، تولید داروهای جدید، تاثیر طب اسلامی و تفکر پزشکان مسلمان بر پیشرفت پزشکی امروز و ...)
 - تنگناها (تاثیر فقر و نابرابری‌های اجتماعی در اقصای آسیب پذیر نظیر کودکان، سالمندان و بیماران خاص)
 - کژکارکردها (مافیای دارو، پزشکی تجارتي و ...)
 - سازمانهای دولتی و غیر دولتی دخیل در امور سلامت و بهداشت در ایران (وزارت بهداشت، بیمارستانها و درمانگاهها، مراکز مشاوره روانشناختی و روانکاو، موسسات بیمه‌ای و ...)

- سیاست گذاری‌های سلامت
- آسیب شناسی حوزه سلامت و شیوه‌های اجتماعی مقابله با آن‌ها در موارد زیر:
 - زیست محیطی در سطح جهانی، منطقه‌ای و ملی ، همچنین پیامدهای زیستی و فرهنگی و بیماری زای آن با تاکید بر جهانی شدن ، سیاست‌های استعماری ، طب نظامی (جنگهای شیمیایی و میکروبی)
 - فرهنگ عامیانه مبتنی بر جادوگری و فال بینی و نظایر آن
 - فرهنگ تغذیه، امنیت غذایی و تحولات الگوهای تغذیه در ایران با تاکید بر آثار مخرب همانند سازی بدن با الگوهای غربی (شیوع جراحی‌های زیبایی و رژیم غذایی مخرب و مولد بیماری‌های گوارشی نظیر بی اشتهایی عصبی به ویژه در دختران جوان) ، اشرافیگری و مصرف پرچرب، بیوتروریسم و آگروتروریسم
 - جایگاه اخلاق حرفه‌ای- پزشکی و تحولات آن در نهادها و متولیان امور بهداشتی و درمانی و پژوهشی
- بررسی جایگاه سبک زندگی اسلامی در تأمین و بازتولید سلامت جسمانی و روانی
- آشنایی با مفاخر علم پزشکی ، نخبگان جوان و طب اسلامی در ایران معاصر و تاثیر آنان در پیشرفت‌های پزشکی جامعه ایران و جهان

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آرمسترانگ، دیوید. (۱۳۸۷) جامعه‌شناسی پزشکی، ترجمه و تألیف محمد توکل، تهران: مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی
- ✓ ابراهیمی لویه؛ سلیمان میرزایی راجعونی و نازیلا عابدیان شهرکی. (۱۳۹۷) به سوی جامعه‌شناسی مراقبت از سرطان: زمان احساس. ناشر: لویه
- ✓ اسمیت، برایان. (۱۳۹۳) جایگاه پول در نظام سلامت: رساله‌ای پیرامون اقتصاد بهداشت و جامعه‌شناسی پزشکی. ترجمه‌ی ابوالقاسم پور رضا. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ امیری، فردین. (۱۳۹۰) سازمان و مدیریت نظام‌های بهداشتی درمانی در ایران و جهان. تهران: همای سلامت.

- ✓ پلامین ، رابرت و دیگران. (۱۳۸۰) ژنتیک رفتاری (مباحث و یافته‌های نوین علم وراثت در روانشناسی و روان پزشکی). ترجمه محمد رضا نیکخو و هایاک آوادیس یانس. ناشر: مهتاب
- ✓ پور رضا، ابوالقاسم. (۱۳۹۳) جایگاه پول در نظام سلامت: رساله‌ای درباره اقتصاد بهداشت و جامعه‌شناسی پزشکی. تهران: سمت
- ✓ جانب‌اللهی، محمد سعید. (۱۳۹۰) پزشکی سنتی و عامیانه مردم ایران با نگاه مردم‌شناختی. تهران: امیرکبیر
- ✓ جمعی از مولفین. (۱۳۹۱) تاریخ پزشکی در ایران و تمدن اسلامی (جلد او ۲). ناشر: کتاب مرجع
- ✓ دریایی، محمد. (۱۳۹۲) طب استعماری: عوارض تغذیه ناسالم و داروهای شیمیایی. انتشارات سفیر اردهال
- ✓ دریایی، محمد. (۱۳۹۰) طب شیعه، میراث گرانبهای اسلام: نگرشی نوین به تاریخ تحول طب اسلامی و سنتی. انتشارات سبحان نور
- ✓ دریایی، محمد. (۱۳۹۴) ورزش و سلامت در فرهنگ ایرانی. موسسه فرهنگی آرمان رشد
- ✓ دریایی، محمد. (۱۳۹۷) بیوتورویسم در طب غربی. انتشارات آرمان رشد
- ✓ روستایی، محسن. (۱۳۸۲) تاریخ طب و طبابت در ایران، از عهد قاجار تا پایان عصر رضا شاه، به روایت اسناد، شرح حال طبیبان نامدار و ناشناخته ایران. سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
- ✓ روستایی، محسن. (۱۳۸۲) تاریخ طب و طبابت در ایران، از عهد قاجار تا پایان عصر رضاشاه، به روایت اسناد شامل، قوانین و نظامنامه‌های طبی، گزارشات صحتی و بهداشتی. سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
- ✓ سادات حسینی، اکرم السادات. (۱۳۹۶) لزوم جایگزینی پارادایم حکمت به جاتی پارادایم مراقبت در الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت نظام بهداشتی درمانی. تهران: الگوی پیشرفت
- ✓ شریعت، شمس. (۱۳۹۰) تاثیر پزشکی ایرانی - اسلامی بر پزشکی غربی. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی
- ✓ شفرد، ساری فاین. (۱۳۹۶) صد پرسش و پاسخ درباره بی‌اشتهایی عصبی. ترجمه بهزاد رحمتی. تهران: نقش و نگار
- ✓ شفیعی سروستانی، اسماعیل و رضا کرمی. (۱۳۹۴) بیوتورویسم. ناشر: موعود عصر
- ✓ شهگلی، امیر حسین. (۱۳۹۳) پزشکی (سبک زندگی ایرانی اسلامی ۲). تهران: امیرکبیر
- ✓ شهگلی، امیر حسین. (۱۳۹۴) سبک زندگی ایرانی اسلامی ۴ (تغذیه). ترجمه محمد هادی محمودی. تهران: امیرکبیر
- ✓ غباری بناب، باقر و فاطمه نصرتی. (۱۳۹۴) تهیه الگوی سلامت روانی بر اساس شاخص‌های الگوی اسلامی پیشرفت. تهران: الگوی پیشرفت
- ✓ فیلیپ ، آدام. (۱۳۸۵) جامعه‌شناسی پزشکی و بیماری. ترجمه مرتضی کتبی
- ✓ کاسپر، دنیس ال. و دیگران. (۱۳۹۶) اصول مسمومیت‌ها و بیوتورویسم هاریسون. ترجمه امید مهرپرور. انتشارات عصر جوان
- ✓ مارموت، مایکل و ریچارد ویلکینسون. (۱۳۸۷) مولفه‌های اجتماعی سلامت. ترجمه علی منتظری. تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی
- ✓ متین، پیمان. (۱۳۹۲) انسان‌شناسی پزشکی. ناشر: فرهامه
- ✓ محسنی، منوچهر. (۱۳۸۸) جامعه‌شناسی پزشکی، تهران: انتشارات طهوری، چاپ نهم
- ✓ محسنی، منوچهر. (۱۳۹۳) مبانی سلامت اجتماعی. نشر دوران

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ مسعود نیا، ابراهیم. (۱۳۸۹) جامعه‌شناسی پزشکی. انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ نیکنام، محمد؛ محمد خبازها و الناز رضایی. (۱۳۹۶) آگروتروریسم. تهران: سخنوران
- ✓ وادهیر، ابوعلی. (۱۳۹۰) سلامت در زندگی اجتماعی - فرهنگی شهر (بازنگری در آراء و مطالعات اجتماعی - فرهنگی مرتبط با سلامت در کلان شهر تهران). تهران: موسسه بین‌المللی پژوهشی فرهنگی هنری جامعه و فرهنگ
- ✓ وایت، کوین. (۱۳۹۲) درآمدی بر جامعه‌شناسی سلامت و بیماری. ترجمه‌ی محسن نصری راد. تهران: انتشارات حقوقی.
- ✓ ولایتی، علی اکبر. (۱۳۸۹) تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران (ویژه علوم پزشکی). دفتر نشر معارف وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها
- ✓ ویلکینسون، ریچارد و دیگران. (۱۳۹۳) جامعه‌شناسی سلامت، ثروت و عدالت. ترجمه‌ی شیرین احمدنیا و ابوالقاسم پوررضا. تهران: انتشارات سمت.

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی سیاسی Political Sociology
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی- یادگیری : کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس :

هدف این درس آشنا ساختن دانشجویان با شرایط و زمینه‌های اجتماعی و سیاسی بر آمدن جامعه‌شناسی سیاسی به مثابه یکی از حوزه‌های مهم بینارشته‌ای علوم اجتماعی می‌باشد. دانشجویان می‌بایست ضمن آشنایی با مهم‌ترین نظریه‌های این حوزه، با انواع نظام‌ها و جوامع سیاسی و اشکال مختلف دولت و نیروهای اجتماعی درگیر در کنش‌های سیاسی آشنا گردند. ضروری است که در عین طرح مباحث نظری، مباحث انضمامی و مشخصی در رابطه با مورد ایران نیز مطرح گردد. در این راستا، بررسی مطالعات تاریخی-نظری انجام گرفته در حیطه‌ی جامعه‌شناسی سیاسی ایران و زمینه‌های تکوین دولت مدرن از اهمیت تام برخوردار است.

سرفصل درس:

- معرفت شناسی جامعه‌شناسی سیاسی و وجوه افتراق آن با فلسفه‌ی سیاسی و علوم سیاسی
- مطالعه‌ی زمینه‌های اجتماعی و سیاسی شکل‌گیری و تحولات جامعه‌شناسی سیاسی در غرب
- جایگاه دولت در نظریه‌های مارکسیستی (از کارل مارکس تا مکتب‌های مارکسیستی شامل مارکسیسم ارتودوکس، مارکسیسم ساختارگرا، مکتب فرانکفورت و ...)
- مفهوم شناسی اقتدار و سلطه در جامعه‌شناسی سیاسی ماکس وبر
- آشنایی با پایگاه اجتماعی دولت‌ها و انواع رژیم‌های سیاسی (نظام‌های لیبرال، لیبرال دموکراسی، دولت فاشیستی، دولت‌های مطلقه و ...)
- نقد و بررسی نظریه‌های جامعه‌شناختی دولت در تاریخ ایران (نظریه دولت پاترمونیالیستی، دولت استبدادی، سلطنت مطلقه و)
- بررسی شرایط تاریخی تکوین دولت مدرن در ایران: مشروطه و خواست قانون، شکل‌گیری دولت پهلوی
- بررسی و تحلیل جامعه‌شناختی نیروهای اجتماعی و گروه‌های قدرت در تحولات اجتماعی و سیاسی ایران در انقلاب مشروطه، نهضت ملی شدن نفت و انقلاب اسلامی ایران
- بررسی تاریخی تطورات نهاد سیاست در ایران معاصر
- مطالعه‌ی تاثیرات جهانی شدن بر کارکرد دولت‌ها و نهاد سیاست با تاکید بر دولت‌های پس از انقلاب اسلامی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آبراهامیان، پرواند. (۱۳۹۳) مقالاتی در جامعه‌شناسی سیاسی ایران. تهران: انتشارات پردیس دانش.
- ✓ استوار، مجید. (۱۳۹۲) انقلاب اسلامی و نبرد نمادها. تهران: نگاه معاصر.
- ✓ اسکات، آلن. (۱۳۸۸) درآمدی بر فهم جامعه‌ی مدرن: اشکال سیاسی و اقتصادی مدرنیته: فرهنگ سیاسی و جنبش‌های اجتماعی. ترجمه‌ی رامین کریمیان. تهران: نشر آگه.
- ✓ باتامور، تام. (۱۳۸۴) جامعه‌شناسی سیاسی. ترجمه منچهر صبوری. تهران: دفتر پژوهش‌های موسسه کیهان.
- ✓ بشیریه، حسین. (۱۳۹۳) جامعه‌شناسی سیاسی. تهران: نشر نی.
- ✓ بشیریه، حسین. (۱۳۹۵) موانع توسعه‌ی سیاسی در ایران. تهران: انتشارات گام نو.
- ✓ توفیق، ابراهیم. (۱۳۸۵) «مدرنیسم و شبه پاتریمونیالیسم تحلیلی از دولت در عصر پهلوی» مجله جامعه‌شناسی ایران. دوره ۷، شماره ۱.
- ✓ زاهد، سعید (۱۳۷۹ و ۱۳۹۴) جنبش‌های اجتماعی معاصر ایران، تهران: سروش و طه.
- ✓ کاتوزیان، محمد علی. (۱۳۹۵). تضاد دولت و ملت: نظریه تاریخ و سیاست در ایران. تهران: نشر نی.
- ✓ راش، مایکل. (۱۳۹۳) جامعه و سیاست: مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: سمت.
- ✓ نش، کیت. (۱۳۹۵) جامعه‌شناسی سیاسی معاصر: جهانی شدن، سیاست و قدرت. ترجمه محمد تقی دلفروز. تهران: نشر کویر

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی اشتغال و کارآفرینی Sociology of Employment and entrepreneurship
	☐ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
☐ کنفرانس کلاسی	☒ کلاس درس	روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس		
☐ سمینار	☐ کارگاه	☒ بازدید/سفر علمی		

اهداف درس:

شناخت مفاهیم و تشریح رویکردهای نظری جامعه‌شناختی در خصوص کار و مشاغل؛ تبیین نقش متغیرهای اجتماعی ناشی از تحول در فرایندهای کار به عنوان اصلی‌ترین هدف به شمار می‌رود.

سرفصل درس:

- تعریف مفاهیم جامعه‌شناسی کار و قلمرو آن
- بررسی رویکرد رشته‌هایی نظیر اقتصاد، روان‌شناسی، علوم سیاسی، حقوق، انسان‌شناسی در خصوص کار
- تفاوت کار با غیر کار و انواع کار
- نگرش به کار و کارآفرینی در فرهنگ دینی و آموزه‌های دینی و اسلامی
- رویکردهای نظری جامعه‌شناسان کلاسیک و معاصر درباره کار و مشاغل
- جمعیت فعال و نظریه اشتغال
- چارچوب‌های مفهومی تبیین‌کننده تغییر شرایط کار: تیلوریسم، فوردیسم، پساوردیسم
- فضای کسب کار و شاخص‌های اندازه‌گیری آن
- کارآفرینی، شاخص‌های کارآفرینی، آسیب‌شناسی فرهنگ کارآفرینی
- مسائل جامعه‌شناسی کار در ایران (بررسی اخلاق کار و فرهنگ کار در ایران، جامعه اسلامی ایران و مسئله کار و اشتغال، بررسی قانون اساسی، بررسی فرهنگ و اخلاق کار در فولکلور ایرانی، بررسی عوامل موثر بر فرهنگ کار، بررسی ویژگی‌های شغلی جامعه ایرانی، بررسی مسائل کارآفرینی و اشتغال زنان و ...)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ احمدپور داریانی، محمود (۱۳۸۰)، کارآفرینی: تعاریف، نظریات و الگوها، شرکت پردیس، چاپ سوم.
- ✓ غلام عباس (۱۳۸۸) جامعه‌شناسی کار و شغل انتشارات سازمان سمت
- ✓ تهرانی، آشفته (۱۳۸۹) جامعه‌شناسی کار و پیشه، انتشارات بهمن برنا
- ✓ رسول، ربانی: انصاری، اسماعیل، کلانتری، صمد (۱۳۸۴) جامعه‌شناسی کار و مشاغل، انتشارات دانشگاه اصفهان
- ✓ رنگریز، حسن و دیگران (۱۳۸۶) جهانی شدن نیروی کار، شرکت چاپ و نشر بازرگانی
- ✓ ریفکین، جرمی (۱۳۸۸) پایان کار: زوال نیروی کار جهانی و طلوع عصر پسا بازار، ترجمه حسن مرتضوی، نشر اختران.
- ✓ گرینت، کیت (۱۳۸۲) جامعه‌شناسی کار. ترجمه پرویز صالحی، نشر مازیار.
- ✓ تافلر، آلوین (۱۳۷۱) موج سوه. ترجمه شهیندخت خوارزمی، چاپ هفتم، تهران، انتشارات خوارزمی
- ✓ باروسلاف یاتکیتاگوا، جوزف میتسو، و نصر، سیدحسین (۱۳۸۰) اخلاق کار (در ادیان آسمانی و آئین‌های شرقی)، ترجمه سید احمد موثقی، موسسه کار و تامین اجتماعی
- ✓ چریا وسکا، فیونا پاتر، گوین (۱۳۸۰). دنیای نمادین کسب و کار، ترجمه عبدالرضا رضایی نژاد، انتشارات رسا.
- ✓ Watson T (2003) Sociology. I'ork and Industry. Founh cdition, Routledge & Kegan Paul.
- ✓ Gracia C (2003) Gender at Work in economic Life, Alimimress.
- ✓ Granicr E (2009) Critical Social Theory and the End of Tork. Ashgate Publishing.
- ✓ Editors of Salem Press (2011) The social organisation of work, Salem Press.
- ✓ Peter N (2007) The Meaning of Il'ork in the New Economn: Palgrave Macmillan.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	تغییرات اجتماعی و فرهنگی Socio-cultural changes
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با بنیادهای معرفتی تغییرات اجتماعی و اندیشه‌ی پیشرفت و تکوین بحث از تغییرات اجتماعی در آثار جامعه‌شناسان کلاسیک می‌باشد. همچنین دانشجویان می‌بایست ضمن آشنایی با علل و عوامل اصلی تغییرات اجتماعی، کارگزاران و شرایط تغییرات عمده اجتماعی، توان ارزیابی تحولات و تغییرات اجتماعی ایران در دوران معاصر یعنی از دوران قاجار تا به امروز را به دست آورده و ضمن کسب این بینش تاریخی، با تلاش‌های آکادمیک متفکران ایرانی در راستای شناخت و ارزیابی تغییرات اجتماعی ایران آشنا گردند.

سرفصل درس:

- بررسی مفاهیم اساسی حوزه‌ی تغییرات اجتماعی:
 - جامعه‌شناسی ایستایی / جامعه‌شناسی پویایی
 - تعریف تغییر / تحول اجتماعی
 - عوامل تغییر/کارگزاران تغییر
 - کنش تاریخی/فرایند تاریخی
- بررسی تاریخی بنیادهای معرفتی تغییرات اجتماعی و اندیشه‌ی پیشرفت (با تأکید بر الگوهای نظری تحول تاریخی: نگاه خطی، غیرخطی، دیالکتیکی، دایره‌ای)
- تغییر و تحول اجتماعی و فرهنگی در آرا و اندیشه‌های متفکران مسلمان
- فهم منطق تغییرات و تحولات اجتماعی و فرهنگی در آثار جامعه‌شناسان کلاسیک: (ماتریالیسم تاریخی و تغییرات اجتماعی در آثار مارکس، همبستگی اجتماعی و تقسیم کار در آثار دورکیم، مولفه‌های فرهنگی و کنش اجتماعی در آثار وبر)
- بررسی عوامل و مختصات تغییرات اجتماعی (با تأکید بر جنگ، رشد جمعیت، ایدئولوژی، تکنولوژی، رسانه‌های ارتباط جمعی، مولفه‌های فرهنگی و ...)
- شناخت کارگزاران تغییر اجتماعی (نخبگان، جنبش‌های اجتماعی، خانواده، طبقه)
- آشنایی با فرایندهای عمومی و عمده‌ی تغییرات اجتماعی:
 - صنعتی شدن، توسعه و نوسازی
 - جهانی/محلی شدن

- تغییرات نسلی
- دگرگونی‌های نظام سرمایه داری
- بررسی عوامل، فرایندها و کارگزاران تغییر اجتماعی در ایران با تأکید بر انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی
- نقد و بررسی تاریخی الگوی تغییرات اجتماعی و توسعه‌ی تک خطی و غرب محور در ادوار پهلوی
- بررسی علل و عوامل تحولات سبک زندگی در ایران از ۱۳۵۷ تا امروز
- بررسی و ارزیابی انتقادی مفهوم پردازی و مطالعات تجربی تغییرات اجتماعی در فضای علمی ایران (بررسی قابلیت‌های نهادهای دانشگاهی در زمینه‌ی فهم الگوها و منطق تغییرات اجتماعی در ایران)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آبراهامیان، پرواند (۱۳۷۸) *ایران بین دو انقلاب (از مشروطه تا انقلاب اسلامی)*. ترجمه کاظم فیروزمند، حسن شمس آوری و محسن مدیر شانه‌چی، تهران: نشر مرکز.
- ✓ اپتر، دیوید و آندرین، چارلز (۱۳۸۰) *اعتراض‌سیاسی و تغییر اجتماعی*. ترجمه محمدرضا سعیدآبادی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ✓ اشرف، احمد و بنوعزیری، علی (۱۳۸۷). *طبقات اجتماعی، دولت و انقلاب در ایران*. سهیلا ترابی فارسانی، تهران: نیلوفر.
- ✓ الگار، حامد (۱۳۶۹). *دین و دولت در ایران*. ابوالقاسم سری، تهران: توس.
- ✓ روشه، گگی (۱۳۶۸). *تغییرات اجتماعی*. ترجمه منصور وثوقی، تهران: نشر نی.
- ✓ فورن، جان (۱۳۹۴). *مقاومت‌شکننده: تاریخ تحولات اجتماعی ایران*. احمد تدین، تهران: رسا.
- ✓ کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). *عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ*، جلد‌های ۱، ۲ و ۳. تهران: طرح نو
- ✓ کدی، نیکی آر (۱۳۶۹) *ریشه‌های انقلاب ایران*. ترجمه عبدالرحیم گواهی. تهران: انتشارات قلم.
- ✓ گیدنز، آنتونی (۱۳۸۶). *جامعه‌شناسی*. ترجمه حسین چاوشیان. تهران: نشر ن.
- ✓ مور، ایلبرت‌ای (۱۳۸۱) *تغییر اجتماعی*. ترجمه پرویز صالحی، تهران: سمت.
- ✓ غفاری، غلامرضا و ابراهیمی لویه، عادل (۱۳۸۴) *جامعه‌شناسی تغییرات اجتماعی*. تهران: نشر آگرا.
- ✓ مصباح یزدی، محمدتقی (۱۳۹۱) *جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن*، تهران: امیرکبیر
- ✓ جمعی از نویسندگان (۱۳۹۶) *دگرگونی اجتماعی از منظر متفکران اسلامی*، قم: جامعه المصطفی
- ✓ کافی، مجید (۱۳۹۰) *تغییرات اجتماعی در اندیشه سید جمال الدین اسدآبادی*، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش sociology of education
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آموزش و پرورش و آموزش عالی، یکی از مهم‌ترین عرصه‌های نهادی در کلیت زیست اجتماعی مردم ایران می‌باشند و بخش کثیری از نسل جوان ایران در نهادهای آموزشی کشور فرایند جامعه‌پذیری و آموزش مهارت‌های تخصصی را از سر می‌گذرانند و بنا بر اسناد بالادستی این نهادها میادین اصلی استمرار هویت ملی و دینی و پرورش خصائل اخلاقی و انقلابی هستند. از این رو، هدف از ارائه‌ی این درس آشنایی دانشجویان با نظریه‌های تبیین‌کننده‌ی ساختارها و کارکردهای آموزش و پرورش و آموزش عالی در زندگی اجتماعی از یک سو و بررسی تاریخی تحولات و تطورات نهادهای آموزشی در ایران معاصر از سوی دیگر می‌باشد. همچنین آسیب‌شناسی کژکارکردی‌های نظام آموزشی مانند کالایی شدن و عدم بازتولید ارزشهای فرهنگی از دیگر اهداف این درس محسوب می‌شود.

سرفصل درس:

- * مفهوم آموزش و پرورش (تعلیم و تربیت) به‌عنوان یک واقعیت اجتماعی در ادوار تاریخ: ۱- غرب (یونان باستان، عصر کلیسا و قرون وسطی، روشنگری، صنعتی شدن و پس از آن) ۲- ایران
- * مفهوم اجتماعی شدن رسمی و غیر رسمی
- * کارکردهای اجتماعی آموزش و پرورش: مهارت‌آموزی، جامعه‌پذیری، تحرک اجتماعی، هویت‌بخشی، استمرار یا تغییرات اجتماعی- فرهنگی و غیره
- * قلمرو، زمینه تحلیلی و کارآیی جامعه‌شناسی آموزش و پرورش
- * نگرش نهادی و سازمانی به آموزش و پرورش و اجزای آن
- * رابطه آموزش و پرورش با سایر نهادها و مؤلفه‌های مقوم جامعه (خانواده، دین، سیاست، اقتصاد، رسانه)
- * انواع نظام آموزشی و سیر تحول و تکوین ساختار آموزش و پرورش در جوامع
- * زمینه‌های جامعه‌شناختی شکل‌گیری آموزش و پرورش به‌معنای مدرن (به‌ویژه پس از صنعتی شدن)
- * تأثیر دگرگونی‌های ارزشی و هویتی جوامع بر سازمان آموزش و پرورش (با تأکید بر تاریخ معاصر ایران؛ پیش و پس از انقلاب اسلامی)
- * مسائل آموزش و پرورش: نگرش کمی، ناکارآمدی، مدرک‌گرایی، ضعف در مهارت‌آموزی، انتظارات نابه‌جا از نتایج تحصیل، تجاری شدن، ضعف در کارآفرینی، رقابت‌های ناسالم، مهاجرت نخبگان و غیره
- * انواع نظریات کلاسیک و متأخر صاحب‌نظران جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (کارکردگرایی، انتقادی و غیره)

- * قشربندی و آموزش و پرورش با تأکید بر بحث عدالت آموزشی، جنسیتی، قومیتی و اقتصادی
- * بررسی کارکردهای آموزش در زمینه استمرار هویت، بومی‌سازی علم و پیشبرد الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت
- * آموزش مجازی و نقش آموزشی رسانه‌های نوین (اینترنت، شبکه‌های اجتماعی و غیره)

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اسدی، علی و ابوالقاسم شریف زاده. (۱۳۸۹) دانشگاه، کارآفرینی و توسعه دانش بنیان. تهران: جهاد دانشگاهی.
- ✓ توسلی، غلامعباس. (۱۳۸۷) جامعه‌شناسی و آموزش و پرورش: دیروز، امروز، فردا. تهران: نشر علم.
- ✓ شارع پور، محمود. (۱۳۹۴) جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات سمت.
- ✓ اسدی، علی و ابوالقاسم شریف زاده. (۱۳۸۹) دانشگاه، کارآفرینی و توسعه دانش بنیان. تهران: جهاد دانشگاهی.
- ✓ الماسی، علی محمد. (۱۳۹۳) تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران. تهران: امیرکبیر.
- ✓ ایران منش، محمدرضا. (۱۳۹۷) رویکردی تحلیلی به جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: بهمن برنا.
- ✓ بروکس، راشل و همکاران (۱۳۹۸) مباحث متأخر در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. ترجمه حسین احمدی. تهران: اندیشه احسان.
- ✓ بوردیو، پیر. (۱۳۹۶) انسان دانشگاهی. ترجمه حسن چاووشیان. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه.
- ✓ بهرامی، ولی. (۱۳۹۸) آسیب‌شناسی نظام آموزشی در ایران. تهران: گل آذین.
- ✓ تایت، ملکوم. (۱۳۹۶) پژوهش در آموزش عالی. ترجمه علی خورسندی و همکاران. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ✓ توفیق، ابراهیم و همکاران. (۱۳۹۹) مسئله علم و علم انسانی در دارالفنون عصر ناصری. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ✓ جوسویسین، پالمیرا و دیگران. (۱۳۹۰) آموزش عالی و توسعه ملی: دانشگاه‌ها و جوامع در حال گذار. ترجمه رضا سمیر. پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ✓ جی. گامپورت، پاتریشا. (۱۳۹۶) جامعه‌شناسی آموزش عالی. ترجمه مرتضی مردیها. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ✓ دمین، جک. (۱۳۹۸) جامعه‌شناسی آموزش و پرورش معاصر. ترجمه ادیبه برشان و همکاران. تهران: جامعه‌شناسان.

- ✓ رفیعی، بهروز. (۱۳۹۰) آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن. تهران: سمت.
- ✓ سبحانی نژاد، محمدمهدی و کاظم منافی. (۱۳۹۰) جامعه‌شناسی آموزش و پرورش: مبانی، رویکردها، سیر جامع نظریه‌ها و حوزه‌های شاخص. تهران: یسپرون.
- ✓ ستوده، هدایت ا... (۱۳۸۷) جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: ندای آریانا.
- ✓ صفوی، امان ا... (۱۳۸۳) تاریخ آموزش و پرورش ایران: از ایران باستان تا ۱۳۸۰. تهران: رشد.
- ✓ عسگرزاده، پیروش. (۱۳۹۳) تاریخ تحولات فرهنگی در آموزش و پرورش ایران. تهران: حافظ پژوه.
- ✓ علاقه‌بند، علی. (۱۳۹۱). جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: روان.
- ✓ فراست‌خواه، مقصود. (۱۳۹۷) دانشگاه و آموزش عالی: منظرهای جهانی و مسئله‌های ایران. تهران: نی.
- ✓ فراست‌خواه، مقصود. (۱۳۹۷) گاه و بی‌گاهی دانشگاه در ایران. تهران: آگاه.
- ✓ قانع‌ی راد، محمد امین و فرهاد خسرو خاور. (۱۳۹۰). جامعه‌شناسی کنشگران علمی در ایران. تهران: علم.
- ✓ کشاورزی، محمد. (۱۳۸۵) تاریخ آموزش و پرورش ایران: دوره باستان، دوره میانه، دوره تجدد. تهران: روزبهان.
- ✓ کوی، لوتان. (۱۳۸۹) آموزش و پرورش: فرهنگ‌ها و جوامع. ترجمه محمد یمینی. تهران: سمت.
- ✓ گلشن، محمدرسول. (۱۳۸۵) جامعه‌شناسی آموزش و پرورش. تهران: دوران.
- ✓ گوئی، کلرمون و موریس تاردیف. (۱۳۹۳) پداگوژی. ترجمه فریده مشایخ. تهران: سمت.
- ✓ متین، نعمت ا... و حسین دهقان. (۱۳۹۴) دانش‌نامه جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (۱). تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
- ✓ محفوظ، فروزنده. (۱۳۹۸) از مکتب‌خانه تا مدرسه. تهران: قطره.
- ✓ نظری، مرتضی. (۱۳۸۶) آموزش و پرورش و توسعه انسانی. تهران: سپیده تابان.
- ✓ ورث، جیمز اینس. (۱۳۹۷) جامعه‌شناسی آموزش و پرورش (راهنمای کامل). ترجمه حمیرا ترجانی. تهران: سولار.
- ✓ یغمایی، اقبال. (۱۳۸۷) مدرسه دارالفنون: به انضمام تاریخچه دارالفنون و مدارس شرف و علمیه. تهران: سروا.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی جوامع مسلمان Sociology of muslim's societies and communities
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

این درس، به منظور آشنایی دانشجویان با تحولات اجتماعی و تاریخی «جهان اسلام» تعریف شده است. پس از یک دوره «حیرت» و عقب‌نشینی در مقابل تجدد و نیروهای استعماری آن، مسلمان توانستند بار دیگر هویت دینی و تاریخی خود را بازیابی کرده و اکنون به مثابه یک نیروی بدیل برای غرب ظاهر شوند. در این مسیر مسلمانان از علاوه بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های تاریخی و تمدنی خود، از برخی امکان‌های جهان جدید بهره‌برده‌اند، و باید اذعان کرد که «اسلام»، هیچگاه به اندازه دوره مدرن به ویژه در وضع اخیرش که از آن به «عصر جهانی شدن» یاد می‌شود، امکانی برای جهانی بودن نداشته و نیافته است. مفهوم «جهان اسلام»، که اکنون جایگزین «خاورمیانه» شده، محصول همین شرایط تازه و بیش از همه بیانگر موفقیت نیروها و جنبش‌های اسلامی معاصر در تثبیت هویت «اسلامی»‌شان است. البته این وضع تازه، موجب شده تا جهان اسلام ضمن حصول مجدد اشتراک در هسته سخت عقیدتی «اسلامی»، ضمناً واجد تنوع و تکثر فرهنگی شود. از این رو اکنون مهمترین پرسش این است که آیا آن هسته سخت در گردونه خردکننده تلاقی-بازاندیشی فرهنگ‌ها و سنت‌ها، «دود می‌شود و هوا می‌رود»، یا ضمن مقاومت و پایداری، ققنوس وار از خاکستر مضاف با مدرنیته سر بر می‌آورد؟ این طرح درس، ضمن شرح و توصیف تحولات معاصر «جهان اسلام»، تلاش می‌کند تا چشم‌اندازی به این آینده داشته باشد. این درس این ظرفیت را دارد که به نحو منضبط نحوه رویارویی جوامع اسلامی با تجدد در مضاف با کشورهای غربی را مورد بحث قرار دهد. علاوه بر اینکه در رابطه با آینده حرکت جوامع مسلمان می‌تواند به سیر حرکت انقلاب اسلامی به سمت تمدن نوین اسلامی و گام دوم انقلاب اسلامی بپردازد.

سرفصل درس:

۱. کلیات: پارادایم‌شناسی «مطالعات جهان اسلام»
- ✓ جامعه‌شناسی و جهان اسلام: شرح و نقد «گفتمان شرق‌شناسی»
۲. "جهان اسلام" کجاست؟
- ✓ بررسی جغرافیای فرهنگی و سیاسی
- ✓ مرور ترکیب جمعیتی و قومی جوامع مسلمان

۳. جهان اسلام در آستانه مواجهه با تجدید: امپراتوری های سه گانه
۴. مواجهه تاریخی جهان اسلام با غرب جدید:
 - ✓ مرحله اول: ظهور "مدرنیته استعماری"
 - افکار پیشگامان اولیه: در تلاقی «علم» و «استعمار»
 - ✓ مرحله دوم: ظهور دولت-ملت و بازگشت به ماقبل اسلام
 - عصر ایدئولوژی ها: ناسیونالیسم و مارکسیسم
 - ✓ مرحله سوم: تجدید حیات اسلامی: پیدایی "جنبش های اسلامی"
 - مورد «انقلاب اسلامی»
 - مورد «مساله فلسطین»
۵. تحول ساخت سیاسی و الگوهای حکومت داری در کشورهای اسلامی
۶. سکولاریزاسیون در جهان اسلام: از اسلام سیاسی تا اسلام اجتماعی
۷. مسائل اجتماعی و فرهنگی جهان اسلام: توسعه، آموزش، زنان، نابرابری، شهرنشینی، فساد، جنبش ها، شبکه های اجتماعی،
۸. مسائل «اجتماعات اسلامی» در غرب: هویت و شهروندی و طرد و تبعیض و افراطی گری
۹. جهان اسلام در «جهان جهانی شده»: از یازده سپتامبر تا پاندمی کرونا
۱۰. آینده "جهان اسلام" - آینده "مسلمانان": بررسی امکان «اتحاد اسلامی»
۱۱. اقلیت های مسلمان در کشورهای غیر اسلامی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ احمد، اکبر (۱۳۸۰)، اسلام و پست مدرنیسم، مترجم: فرهاد فرهمندفر، تهران: نشر ثالث؛
- ✓ احمدی، حمید (۱۳۹۰)، سیر تحول جنبش های اسلامی معاصر، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ اسپوزیتو، جان (۱۳۸۹)، جنبش های اسلامی معاصر، مترجم: شجاع احدوند، تهران: نی؛
- ✓ اسپوزیتو، جان (۱۳۹۶)، آینده اسلام، مترجم: مهدی امینی، تهران: ثالث؛

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ اقبال، مظفر (۱۳۹۱)، اسلام و علم، مترجمان: فرشته ناصری و علی آخشینی، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی؛
- ✓ انتخابی، نادر (۱۳۹۲)، دین و دولت و تجدد در ترکیه، تهران: هرمس؛
- ✓ بیانونی، محمدابوالفتح (۱۳۸۴)، آسیب‌شناسی جنبش‌های اسلامی، مترجم: عبدالغنی براهویی، تهران: احسان؛
- ✓ ترنر، برایان (۱۳۸۱)، شرق‌شناسی، پست‌مدرنیسم و جهانی‌شدن، مترجم: محمدرضا تاجیک و غلامرضا کیانی، تهران: فرهنگ‌گفتمان؛
- ✓ توسلی، غلامعباس و دیگران (۱۳۸۹)، جامعه‌شناسی کشورهای اسلامی، تهران: نشر جامعه‌شناسان؛
- ✓ دکمیجان، هریر (۱۳۸۸)، جنبش‌های اسلامی معاصر در جهان عرب، مترجم: حمید احمدی، تهران: کیهان؛
- ✓ رمضان، طارق (۱۳۸۷)، مسلمانان غرب و آینده‌ی اسلام، مترجم: امیر رضایی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی؛
- ✓ روآ، الویه (۱۳۹۳)، اسلام جهانی شده، مترجم: حسن فرشتیان، قم: بوستان کتاب؛
- ✓ سعید، ادوارد (۱۳۷۷)، شرق‌شناسی، مترجم: عبدالرحیم گواهی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی؛
- ✓ سعید، بابی (۱۳۷۹)، هراس‌بنیادین، مترجمان: غلامرضا جمشیدیها و موسی عنبری، تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛
- ✓ السید، رضوان (۱۳۸۳)، اسلام سیاسی معاصر در کشاکش هویت و تجدد، مترجم: سیدمجید مرادی، تهران: نشر باز؛
- ✓ صاحبی، محمدجواد (۱۳۹۶)، جنبش‌های فکری و دینی در جهان اسلامی معاصر، قم: نشر ادیان؛
- ✓ عنایت، حمید (۱۳۸۴)، اندیشه سیاسی در اسلام معاصر، مترجم: بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: خوارزمی.
- ✓ کچویان، حسین (۱۳۹۱)، انقلاب اسلامی ایران و انفتاح تاریخ، تهران: انتشارات سوره مهر؛
- ✓ مرادی، بهروز (۱۳۸۹)، جامعه‌شناسی کشورهای اسلامی، تهران: نغمه نواندیش؛
- ✓ موثقی، احمد (۱۳۸۹)، جنبش‌های اسلامی معاصر، تهران: سمت؛
- ✓ موصللی، احمد (۱۳۸۸)، مبانی نظری بنیادگرایی، مترجم: علیرضا نظری، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی؛
- ✓ یکن، فتحی و رامز ظنبور (۱۳۸۷)، جهانی‌شدن و آینده‌ی اسلام، مترجم: مولود مصطفایی، تهران: نشر احسان

دروس پیش نیاز: اقتصاد ایران	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی اقتصادی با تأکید بر اقتصاد مقاومتی Economic sociology with regard to the Resisting economy
	عملی □			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با انواع نظام‌های اقتصادی، اشکال مختلف نظام سرمایه‌داری و تحولات آن در طول زمان است. دانشجویان می‌بایست ضمن آشنایی با روابط متقابل و پیچیده‌ی اقتصاد و جامعه با رویکردهای نظری جامعه‌شناختی در بررسی و تبیین کنش اقتصادی آشنا گردند. در نهایت دانشجویان با ساختار اقتصاد ایران و درک بنیان‌های اجتماعی و فرهنگی نظام اقتصادی در ایران آشنایی حاصل نمایند.

سرفصل درس:

- آشنایی با انواع نظام‌های اقتصادی شامل نظام‌های اقتصادی پیشا سرمایه‌داری و نظام اقتصادی سرمایه‌داری و انواع آن
- آشنایی با زمینه‌های تاریخی ظهور علم اقتصاد و شکل‌گیری تدریجی جامعه‌شناسی اقتصادی و تفاوت‌های این دو رشته با یکدیگر
- آشنایی با رویکردهای کلاسیک و نوکلاسیک کنش اقتصادی و نقد آنها
- بررسی جایگاه ارزش‌های اجتماعی و مولفه‌های تمدنی در تحولات اقتصادی با تأکید بر اقتصاد و جامعه‌ی ماکس وبر
- شناخت طبقات اجتماعی، مناسبات حقوقی و تحولات زیربنای اقتصادی در اندیشه‌ی کارل مارکس
- مروری بر جامعه‌شناسی اقتصادی جدید:
 - نظریه حکم‌شدگی کنش اقتصادی
 - اقتصاد و بازارها به مثابه شبکه (نظریه شبکه)
 - نظریه سرمایه اجتماعی (فعالیت‌های اقتصادی در بافت اجتماعی)
- رابطه‌ی امپریالیسم، جهانی شدن و شکل‌گیری بحران‌های اقتصادی در کشورهای شرقی
- اقتصاد و فرهنگ: بررسی رابطه‌ی هویت ملی و دینی در رشد و تحکیم اقتصاد مقاومتی در ایران
- بررسی رابطه‌ی سبک زندگی با ساختارها و تحولات اقتصادی
- نقد مفاهیم جامعه‌شناسی اقتصادی غربی بر حسب مولفه‌های تاریخی-اجتماعی اقتصاد در ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اشرف، احمد. (۱۳۵۹) موانع تاریخی رشد سرمایه‌داری در ایران: دوره‌ی قاجاریه. تهران: انتشارات زمینه.
- ✓ پولانی، کارل. (۱۳۹۶) دگرگونی بزرگ، خاستگاه‌های اقتصادی و سیاسی روزگار ما. ترجمه محمد مالجو. تهران: نشر شیرازه.
- ✓ رزاقی، ابراهیم. (۱۳۹۴) آشنایی با اقتصاد ایران. تهران: نشر نی.
- ✓ رزاقی، ابراهیم. (۱۳۹۲) اقتصاد ایران زمین. تهران: نشر نی.
- ✓ زیمیل، گنورگ. (۱۳۹۷) فلسفه‌ی پول. ترجمه‌ی شهناز مسمی پرست. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب پارسه.
- ✓ سن، آمارتیا. (۱۳۹۲) خلاق و اقتصاد. ترجمه حسن فشارکی. تهران: نشر شیرازه.
- ✓ سوئدبرگ، ریچارد. (۱۳۹۶). ماکس وبر و جامعه‌شناسی اقتصادی. ترجمه شهین احمدی. تهران: انتشارات دنیای اقتصاد.
- ✓ سوئدبرگ، ریچارد. (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی اقتصادی، ساخت اجتماعی و کنش اقتصادی. ترجمه علی اصغر سعیدی. تهران: انتشارات تپسا.
- ✓ کاتوزیان، محمد علی همایون. (۱۳۹۵) اقتصاد سیاسی ایران: از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی. تهران: نشر مرکز.
- ✓ مارکس، کارل. (۱۳۸۸) سرمایه. ترجمه‌ی حسن مرتضوی. تهران: نشر آگه.
- ✓ مارکس، کارل. (۱۳۸۲) دست‌نوشته‌های اقتصادی و فلسفی ۱۸۴۴. ترجمه‌ی حسن مرتضوی. تهران: نشر آگه.
- ✓ مولر، جری. (۱۳۹۶) ذهن و بازار. ترجمه مهدی نصرالله زاده، تهران: نشر بیدگل.
- ✓ فراهانی فرد، سعید. (۱۳۸۱) سیاست‌های اقتصادی در اسلام. تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.
- ✓ ولی، عباس. (۱۳۸۰) ایران پیشا سرمایه‌داری: تاریخ نظری. تهران: نشر مرکز.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی جنبش‌های اسلامی معاصر
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				Sociology of contemporary Islamic movements

اهداف درس:

معرفی و تحلیل ریشه‌ها، ابعاد و پیامدهای اجتماعی نهضت‌های اسلامی جهان اسلام در دوران معاصر در مقابله با استعمار خارجی و استبداد داخلی عمده‌ترین هدف این درس است.

سرفصل درس:

- تعریف جنبش‌های اجتماعی
- نگرش اسلام به جهاد و تغییر جامعه: ظلم ستیزی و اقامه عدل
- ساختار جنبش‌های اسلامی: پیشوا و امت
- نقش اقشار و طبقات گوناگون
- مواجهه جهان اسلام با استعمار و طرح ایده‌ی بازگشت به تمدن اسلامی
- آغازگران نهضت‌های اسلامی در دوران معاصر (سید جمال‌الدین اسدآبادی و غیره) از منظر جامعه‌شناختی
- نهضت‌های اجتماعی در ایران در دو قرن اخیر (با تأکید بر جنبش مشروطیت تا انقلاب اسلامی ایران) از منظر جامعه‌شناختی
- الگوگیری از انقلاب اسلامی ایران
- جریان بیداری اسلامی در کشورهای عربی (مصر، تونس، لیبی و غیره) از منظر جامعه‌شناختی
- آینده‌ی نهضت‌های اسلامی در جهان معاصر از منظر جامعه‌شناختی
- ثمرات و پیامدهای جنبش‌های اسلامی
- چالش‌های پیش‌رو جنبش‌های اسلامی: عوامل انحراف و غیره

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*			*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اسپوزیتو، جان و جان. ا. وال (۱۳۹۰) جنبش‌های اسلامی معاصر (اسلام و دموکراسی). (ترجمه شجاع احمدوند) تهران: نی
- ✓ الگار، حامد و دیگران (۱۳۶۲) نهضت بیدارگری در جهان اسلام. (ترجمه: محمد مهدی مهدی جعفری) تهران: شرکت انتشار
- ✓ خواجه سروی، غلامرضا (۱۳۹۰) بیداری اسلامی در گستره‌ی سیاست جهانی. تهران: دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ د کمجیان، هرایر (۱۳۷۷) جنبش‌های اسلامی معاصر در جهان عرب. ترجمه: حمید احمدی. تهران: کیهان
- ✓ زاهد- زاهدانی، سعید (۱۳۸۹) جنبش‌های اجتماعی معاصر ایران. تهران: سروش
- ✓ طاهر زاده، اصغر (۱۳۸۹) تمدن زایی شیعه. اصفهان: گروه فرهنگی المیزان
- ✓ مسجد جامعی، محمد (۱۳۸۵) زمینه‌های تفکر سیاسی در قلمرو و تشیع و تسنن. تهران: ادیان
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۶۰) نهضت‌های اسلامی در صد ساله‌ی اخیر. م. تهران: صدرا
- ✓ منصور، جواد (۱۳۸۶) جهان اسلام و استعمار فرانو: بیداری اسلامی. تهران: مجمع جهانی اهل بیت
- ✓ نامدار، مظفر (۱۳۷۶) رهیافتی بر مبانی مکتب‌ها و جنبش‌های سیاسی شیعه در صد ساله اخیر. تهران: پژوهشگاه انسانی و مطالعات فرهنگی

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی محیط زیست Environmental sociology
	عملی □			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف این درس آشنایی دانشجویان با مخاطرات زیست محیطی از سه بعد طبیعی، ساختاری و کنشی با تاکید بر نقش جهانی شدن و سیاست گذاری‌های اجتماعی- فرهنگی دولت و سازمان‌های اجتماعی در تخریب یا حفاظت از محیط زیست است. برای نیل به پارادایم طبیعت محور، کسب مهارت دانشجو در آسیب شناسی و مقابله با تفکرات ضد اکولوژیکی و پارادایم معافیت بشر، از طریق آموزش راه کارهای اجتماعی تجربه شده در تاریخ تحولات آموزه‌ها و تفکرات اجتماعی و نیز دیدگاه‌های اسلامی، هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

- آشنایی اجمالی با انواع مخاطرات و تهدیدهای زیست محیطی در ابعاد طبیعی، ساختاری و کنشی (آلودگی هوا، کاهش سطح جنگل‌ها، فرسایش خاک کشاورزی، گازهای گلخانه‌ای، فاضلاب صنعتی، دفن غیر استاندارد ذباله‌ها و پسماندهای سمی، آفت کش‌ها، استفاده بی رویه از انرژی در منازل، انداختن زباله در پارک‌ها و معابر عمومی، شکار و صید بی رویه، و غیره)
- تاریخچه تحولات دیدگاه‌ها و آموزه‌های زیست محیطی در جهان:
 - دیدگاه‌های زیست محیطی در تمدن‌های خاور میانه‌ای (مصر و بین النهرین)
 - آموزه‌های زیست محیطی مذهبی شرقی (کنفوسیوسی، شیتویی، تائوئیسم و بودایی)
 - آموزه‌های زیست محیطی مسیحی و یهودی و زرتشتی
 - تجربه‌های زیست محیطی فرهنگ‌های سنتی بومیان (بومیان آفریقا، استرالیا و سرخپوستان آمریکا)
- دیدگاه‌های زیست محیطی در منابع اسلامی (قرآن، احادیث، روایات و آراء متفکران و محققان مسلمان)
- بررسی تاریخچه و دیدگاه‌های جامعه‌شناسی زیست محیطی در غرب (رویکردهای تضادگرا، لیبرالی، تفسیری و برساخت‌گرایی نظیر توماس هابز، جان لاک، ژان ژاک روسو، توماس مالتوس، داروینیسم اجتماعی، لیبرالیسم و حزب سبز، مارکس، وبر، هابرماس، گیدنز، بک و ..)
- آسیب شناسی محیط زیست:
 - رابطه جهانی شدن و سیاستگذاری‌های اجتماعی - فرهنگی در تخریب محیط زیست
 - رابطه سبک زندگی والگوهای تغذیه‌ای با مخاطرات و تهدیدهای زیست محیطی به ویژه در جوانان
 - دوگانگی اجتماعی اخلاق زیست محیطی و تمایز محیط شخصی از محیط عمومی

- سازمان‌ها و نهادهای متولی حفاظت از محیط زیست (سازمان حفاظت از محیط زیست، محیط‌بان و جنگلداری، شیلات، کنترل ترافیک، بهداشت عمومی، توسعه فضای سبز، و غیره)
- شیوه‌های اجتماعی مقابله با مخاطرات زیست محیطی در تحقیقات و تجربه‌های جهانی، فرهنگ عامیانه و سبک زندگی در آموزه‌های اسلامی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ الخشن، حسین احمد. (۱۳۹۵) اسلام و محیط زیست. ترجمه حمیدرضا شیخی. مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی
- ✓ برسون، جان. (۱۳۸۲) اخلاق محیط زیست، مقدمات و مقالات. ترجمه عبدالحسین وهاب زاده. مشهد: جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد
- ✓ بری، جان. (۱۳۸۰) محیط زیست و نظریه‌های اجتماعی. ترجمه نیره توکلی و حسن پویان. تهران: سازمان حفاظت محیط زیست
- ✓ بک، اولریش. (۱۳۸۸) جامعه در مخاطره جهانی. ترجمه محمد رضا مهدی زاده. انتشارات کویر
- ✓ پالمر، جوی. (۱۳۹۰) آموزش محیط زیست در قرن بیست و یکم. ترجمه علی محمد خورشید دوست. تهران: سمت
- ✓ پورخباز، علی رضا. (۱۳۸۱) عمده‌ترین اشفتگی‌های زیست محیطی قرن حاضر. مشهد: به نشر
- ✓ جوادی آملی، عبدالله. (۱۳۹۴) اسلام و محیط زیست. تحقیق و تنظیم عباس رحیمیان محقق. نشر اسراء
- ✓ دلبلیو ساتن، فیلیپ. (۱۳۹۲) درآمدی بر جامعه‌شناسی محیط زیست. ترجمه صادق صالحی. تهران: سمت
- ✓ دژاردن، جوزف آر. (۱۳۹۶) اخلاق محیط زیست: درآمدی بر فلسفه محیط زیست. ترجمه مهدی کلاهی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ✓ فروتن کیا، شهروز و عبدالرضا نواح. (۱۳۹۵) جامعه‌شناسی محیط زیست. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ فولتر، ریچارد؛ فردریک دنی و عزیزان بهارالدین. (۱۳۹۳) اسلام و محیط زیست. ترجمه محمد خواجه حسینی و سید شهاب الدین معینی الدین. مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد
- ✓ میلر، جی. تی. (۱۳۹۲) زیستن در محیط زیست. ترجمه مجید مخدوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ وات، کنت. (۱۳۹۳) مبانی محیط زیست. ترجمه عبدالحسین وهابزاده. مشهد: جهاد دانشگاهی دانشگاه مشهد
- ✓ ولایی، عیسی. (۱۳۸۸) اسلام و محیط زیست. نشر دارالفکر

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ هانیگن ، جان. (۱۳۹۲) جامعه‌شناسی محیط زیست. ترجمه انور محمدی، موسی عنبری و میلاد رستمی. تهران: دانشگاه تهران
- ✓ هراد، استوارت؛ لری بانی؛ میریام دیاموند و جورج آرون‌دیتیس. (۱۳۹۱) روش تحقیق در علوم محیط زیست. ترجمه اسماعیل صالحی و فرزاد پوراصغر سنگاچین. تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران

دروس پیش نیاز: اصول علم سیاست	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی حقوق Sociology of law
	عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف این درس شناخت ارتباط دوطرفه و پویا بین حقوق و جامعه‌شناسی است. در این راستا ابتدا دانشجویان با مقدمات و مکاتب علم حقوق و نظام‌های حقوقی آشنا می‌شوند و سپس چستی جامعه‌شناسی حقوق و نظریه‌های کلاسیک و جدید مرتبط با آن مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت تعدادی از مسائل حقوقی پراهمیت و قابل بحث که می‌تواند قدرت تحلیل دانشجویان را در این زمینه بالا ببرد معرفی می‌شود تا دانشجویان بطور مصداقی بتوانند با چگونگی تحلیل و تفسیر موضوعات و مباحث حقوقی با رویکرد جامعه‌شناختی آشنا شوند.

سرفصل درس:

- مقدمه و معرفی درس
- تاریخچه، مکاتب و تعاریف علم حقوق
- تشریح نظام‌های حقوقی و تفاوت بین آنها
- چستی جامعه‌شناسی حقوق و تاریخچه آن
- تشریح کاربردها و فواید کسب دانش حقوقی با رویکرد جامعه‌شناسی
- مروری بر نظریه‌های بنیادین درباره پیوند حقوق و جامعه (مونتسکیو، بکاریا، هنری مین، مارکس، وبر، دورکیم، اسپنسر، سامنر)
- مروری بر جنبش‌های جامعه‌شناختی و رویکردهای انتقادی در حقوق
- آشنایی با منابع مختلف حقوق با تأکید بر نقش عرف
- ویژگی‌های ذاتی و عرضی قانون
- مروری بر روندهای قانون‌گذاری در ایران
- قانون‌گرایی از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوق
- مروری بر مباحث مرتبط با حقوق بشر و رویکرد اسلام
- مروری بر مباحث مرتبط با حقوق شهروندی

- حقوق کار از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوقی و مسائل مرتبط با آن
- حقوق خانواده از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوقی و مسائل مرتبط با آن
- حقوق کیفری از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوقی و مسائل مرتبط با آن
- حقوق رفاهی از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوقی و مسائل مرتبط با آن
- حقوق زنان و کودکان از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوقی و مسائل مرتبط با آن

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ علیزاده، عبدالرضا (۱۳۸۷). مبانی رویکرد اجتماعی به حقوق، انتشارات سمت.
- ✓ امیرارجمند، اردشیر و همتی، مجتبی (۱۳۸۸). حقوق رفاهی و اشکال کنترل قضایی، فصلنامه راهبرد، شماره ۵۰.
- ✓ برول، هانری لوی (۱۳۷۷). جامعه‌شناسی حقوق، نشر میزان.
- ✓ پترسون، دنیس (۱۳۹۵). مکاتب معاصر فلسفه حقوق، ترجمه محمد مهدی ذوالقدری، انتشارات ترجمان.
- ✓ جعفری، مجتبی (۱۳۹۲). جامعه‌شناسی حقوق کیفری، نشر میزان.
- ✓ چلبی، آزاده (۱۳۹۶). فساد و مقبولیت قانون از دیدگاه جامعه‌شناسی حقوقی، نشر نی.
- ✓ راسخ، محمد (۱۳۹۲). حق و مصلحت (مقالاتی در فلسفه حقوق، فلسفه حق و فلسفه ارزش)، نشر نی.
- ✓ صانعی، پرویز (۱۳۸۱). حقوق و اجتماع (رابطه حقوق با عوامل اجتماعی و روانی)، انتشارات طرح نو.
- ✓ عبدی، عباس (۱۳۹۷). سرمایه کشیدن یا کور کردن (یادداشت‌هایی درباره جامعه‌شناسی حقوق)، انتشارات تیسرا.
- ✓ عراقی، سید عزت‌الله (۱۳۸۹). حقوق کار، انتشارات سمت.
- ✓ فالکس، کیث (۱۳۸۱). شهروندی، ترجمه محمد تقی دلفروز، انتشارات کویر.
- ✓ کاتوزیان، ناصر (۱۳۷۶). فلسفه حقوق، شرکت سهامی انتشار.
- ✓ همتی، مجتبی (۱۳۸۷). تحلیل مفهومی حقوق اقتصادی و اجتماعی (حقوق رفاهی) در پرتو اسناد و موازین بین‌المللی حقوق بشر، فصلنامه حقوق عمومی، شماره ۳.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی روستایی Rural sociology
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف اساسی درس جامعه‌شناسی روستایی، کسب بینش جامعه‌شناختی برای شناخت جوامع محلی و کوچک، مطالعه منظم تغییر و تحولات روستایی و پدیده‌های اجتماعی موجود در آن با تاکید بر جامعه روستایی ایران، ارتقای سطح تخصص کارشناسان و پژوهشگران در این حوزه، حساسیت به موضوعات جدید مرتبط با جامعه روستایی همانند مسائل و مخاطرات محیط زیستی، تاکید بر نقش موثر دانش بومی روستاییان در توسعه پایدار روستایی، احیای سنت‌های مشارکت اجتماعی در جامعه روستایی و به طور خلاصه افزایش مهارت و توانایی دانشجویان در شناخت و تجزیه و تحلیل و مسائل و موضوعات مربوط به جامعه روستایی ایران است.

سرفصل درس:

- آشنایی با مفاهیم و اصطلاحات اساسی جامعه‌شناسی روستایی (تعاریف روستا، جامعه‌ی روستایی، جامعه‌شناسی روستایی، علوم مرتبط با روستا و وجه تمایز آنها از جامعه‌شناسی روستایی، ضرورت بحث جامعه‌شناسی روستایی)
- معرفی نظریه‌های توسعه روستایی، نقد و بررسی رویکردهای مختلف توسعه روستایی
- بیان تجارب نوین جهانی از توسعه روستایی شامل تقویت توسعه چندبخشی شامل صنایع کوچک، کارآفرینی اجتماعی و اقتصادی روستایی، تاب‌آوری کشاورزی معیشتی، اصلاحات ارضی، توریسم پایدار، تقویت دانش بومی، تضمین پایداری محیط‌زیست، تقویت ارتباطات بین مناطق شهری-روستایی و...
- تحلیل نظری تغییر و تحولات جامعه روستایی (زمینه‌های تغییر، گونه‌های تغییر، آغاز دگرگونی در جامعه روستایی)
- تحولات در جامعه روستایی ایران (قبل از مشروطیت، از مشروطه تا اصلاحات ارضی، از اصلاحات ارضی تا انقلاب اسلامی ایران، بعد از انقلاب تا به اکنون با تاکید بر موضوعات اجتماعی همانند مسائل ارضی، روابط اجتماعی، نیروهای اجتماعی، قشربندی، عقاید و باورها، همکاری‌های سنتی، ساخت خانواده، مسائل و آسیب‌ها و ...)
- سیمای کنونی روستاها در ایران و جهان (پویش‌های جمعیتی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی).
- چالش‌های جامعه روستایی ایران (آسیب‌شناسی اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست محیطی، حکمرانی و مدیریتی)
- توسعه روستایی و تجارب نوین برای ارتقای معیشت روستاییان در ایران.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ از کیا، مصطفی. (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی توسعه و توسعه نیافتگی روستایی ایران. تهران: نشر اطلاعات.
- ✓ از کیا، مصطفی و غلامرضا غفاری. (۱۳۹۲). توسعه روستایی با تاکید بر جامعه روستایی ایران. تهران: نشر نی.
- ✓ از کیا، مصطفی. (۱۳۷۴). مقدمه ای بر جامعه‌شناسی توسعه روستایی. تهران: اطلاعات.
- ✓ ایمانی، علی و مصطفی از کیا. (۱۳۸۷). توسعه پایدار روستایی. تهران: اطلاعات.
- ✓ بهروان، حسین. (۱۳۹۰). جامعه‌شناسی روستایی. انتشارات جامعه‌شناسان.
- ✓ چمبرز، رابرت. (۱۳۹۵). توسعه روستایی، اولویت بخشی به فقرا. ترجمه مصطفی از کیا. تهران: نشر دانشگاه تهران.
- ✓ خسروی، خسرو. (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی روستای ایران. تهران: انتشارات فرس.
- ✓ طالب، مهدی. (۱۳۸۹). مدیریت روستایی در ایران. تهران: موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- ✓ طالب، مهدی و موسی عنبری. (۱۳۸۷). جامعه‌شناسی روستایی با تاکید بر ابعاد تغییر و توسعه در جامعه روستایی ایران. مهدی طالب با همکاری موسی عنبری تهران: دانشگاه تهران.
- ✓ لهسایی زاده، عبدالعلی. (۱۳۸۲). تحولات اجتماعی در روستاهای ایران. شیراز: نشر نوید.
- ✓ مومنی، باقر. (۱۳۵۹). مسأله ارضی و جنگ طبقاتی در ایران. تهران: نشر پیوند.
- ✓ نیک خلق، علی اکبر. (۱۳۸۲). جامعه‌شناسی روستایی. تهران: چاپخش.
- ✓ وثوقی، منصور. (۱۳۶۶). جامعه‌شناسی روستایی. تهران: انتشارات کیهان.
- ✓ فاضلی، نعمت الله. (۱۳۹۶). تجربه تجدد، رویکردی انسان‌شناختی به امروزی شدن فرهنگ در ایران. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ✓ مسائل ارضی و دهقانی. (۱۳۶۱). مجموعه کتاب آگاه، انتشارات آگاه.
- ✓ ناریا، دیپا و همکاران. (۱۳۹۱). صدای فقرا، فریاد برای تغییر. ترجمه مصطفی از کیا و جمال رحمتی پور، تهران: نشر کیهان.
- ✓ نعمایی، فرهاد. (۱۳۶۸). تکامل فتودالیسم در ایران. تهران: انتشارات خوارزمی.
- ✓ ودیعی، کاظم. (۱۳۵۲). مقدمه بر روستاشناسی ایران. تهران: انتشارات کتابفروشی دهخدا.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی صنعتی Industrial sociology
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- تبیین، تحلیل و شناخت فرایند صنعتی شدن و نقش تحولات فن شناختی در جامعه
- درس جامعه‌شناسی صنعتی دربرگیرنده‌ی نظریه‌ها و یا بصیرتی جامعه‌شناسانه است که می‌توان با آن روابط کار و صنعت را در جوامع بشری فهم و تحلیل کرد. اصلی ترین هدف این درس فهم زمینه‌های اجتماعی شکل‌گیری روابط صنعتی جدید و بازتولید آنهاست. همچنین بررسی مسائل مربوط به فناوری، روابط انسانی و دنیای کار، جنسیت، فرهنگ و هویت جمعی در شکل‌گیری روابط صنعتی درون یک جامعه، بخصوص جامعه‌ی ایران از اهداف مهم این درس به شمار می‌روند. در این درس به دانشجویان کمک می‌شود تا اولاً با نگاهی نقادانه تحلیلی نسبت به پیدایش جامعه‌ی صنعتی و گسترش روابط صنعتی در زمینه‌ی جهانی پیدا کنند و ثانیاً این روابط را در زمینه‌ی اجتماعی ایران، چه تاریخی و چه معاصر، فهم و تحلیل کنند.

سرفصل درس:

- مفاهیم، قلمرو و اهداف مورد بحث در جامعه‌شناسی صنعتی
- انقلاب صنعتی و عوامل موثر بر ایجاد آن
- خط تولید و شیوه‌های تولید انبوه
- ویژگی‌های جامعه‌ی صنعتی در مقایسه با جامعه‌ی ماقبل صنعتی
- تاثیر و پیامدهای صنعتی شدن بر جوامع سنتی ر
- جوامع صنعتی و ارتباط آن با جامعه‌ی سرمایه‌داری - اشکال جهانی شدن سرمایه، تبدیل بازارهای محلی به بازارهای جهانی، از بین رفتن بازارهای محلی کشورهای دیگر.
- مناسبات میان تحولات صنعتی و حوزه دین
- تغییرات اجتماعی ناشی از صنعتی شدن: تغییر در سبک زندگی، شیوه مصرف، رفاه مادی
- بررسی و شناخت پیدایش اشکال جدید هویت‌دهی فرهنگی تحت‌تأثیر پیدایش و هژمونیک شدن روابط صنعتی جدید از جمله صنعت فرهنگ.
- آشنایی با تکنولوژی و جوامع صنعتی پیدایش تکنولوژی جدید و تأثیر آن بر روابط صنعتی چه در ایران و چه در سطح جهانی

- گسترش برخی آسیب‌های فرهنگی و روانی در جوامع صنعتی (فردگرایی، بیماری‌های روانی)
- وضعیت صنعتی شدن در ایران عوامل و زمینه‌های شکل‌گیری تحت‌تأثیر نوسازی آمرانه پهلوی اول و در دوران پهلوی دوم
- نقش صنعت در تولید ملی و اقتصاد مقاومتی
- صنعتی شدن و تغییرات فرهنگی در ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آرون ریمون (۱۳۷۷). دموکراسی و خودکامگی، جامعه‌شناسی جامعه‌های صنعتی، تهران: شرکت سهامی انتشار
- ✓ شیخی، محمد تقی (۱۳۸۲) جامعه‌شناسی صنعتی، تهران: نشر حریر
- ✓ هال، استوارت (۱۳۸۸) درآمدی بر فهم جامعه مدرن. مجموعه مترجمان. تهران: انتشارات آگه
- ✓ دراکر، پیتر (۱۳۷۴) جامعه پس از سرمایه داری. تهران: انتشارات رسا
- ✓ نودری، حسینعلی (۱۳۸۸) صورت‌بندی مدرنیته و پست مدرنیته. تهران: انتشارات نقش جهان، چاپ سوم
- ✓ بودریار، ژان (۱۳۸۹) جامعه مصرفی، ترجمه پیروز ایزدی. تهران: انتشارات ثالث
- ✓ مارکوزه، هربرت (۱۳۷۸) انسان تک‌ساحتی. ترجمه محسن مویدی. تهران: انتشارات امیر کبیر
- ✓ Brown.D. (2002). Industrial sociology (sy32E). Bridgetown: UWIDEC_ Publication.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی هنر Sociology of Art
	☐ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/سفر علمی ☒ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

آشنائی دانشجویان با پیدایش هنر و جایگاه اجتماعی و فرهنگی آن و فهم تعامل هنر با دیگر پدیده‌های اجتماعی از عمده‌ترین اهداف این درس است.

سر فصل درس:

- کلیات و تعاریف و مفاهیم.
- هنر از دیدگاه اندیشمندان اسلامی.
- تاریخ اجتماعی هنر.
- هنر در جهان معاصر.
- نظریه‌های عمده جامعه‌شناسی هنر.
- دین و هنر.
- ساخت اجتماعی هنر.
- هنر و عقلانیت فرهنگی.
- هنر و سیاست.
- هنر و اقتصاد.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون نهائی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ سید سعید زاهد زاهدانی (۱۳۹۴) جامعه‌شناسی هنر از نگاهی نو، شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
- ✓ هینیک ناتالی (۱۳۸۴) جامعه‌شناسی هنر، ترجمه عبدالحسین نیک گهر، تهران، آگه
- ✓ ولف، جانت (۱۳۶۱) تولید اجتماعی هنر، ترجمه نیره توکلی، تهران، نشر مرکز
- ✓ راودراد، اعظم (۱۳۸۲) نظریه‌های جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ نعمت‌الله فاضلی (۱۳۷۴) درآمدی بر جامعه‌شناسی هنر و ادبیات، فصلنامه علوم اجتماعی، دوره ۴ شماره ۷ و ۸
- ✓ ا-ح - آریانپور (۱۳۵۴) جامعه‌شناسی هنر، دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا،
- ✓ بابک احمدی (۱۳۹۲) حقیقت و زیبایی، چاپ بیست و پنجم، تهران: نشر مرکز.
- ✓ لئون تولستوی (۱۳۵۵) هنر چیست، ترجمه کاوه دهگان، تهران: انتشارات امیر کبیر.
- ✓ جرج هربرت رید (۱۳۵۴) فلسفه هنر معاصر، تهران: انتشارات آگاه.
- ✓ Tanner, Jeremy. *Sociology of art: A reader*. Routledge, 2004.
- Alexander, V. D. (2003). *Sociology of the Arts*. Wiley-Blackwell

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران Sociology of nomadics in Iran
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی دانشجویان با ایلات و عشایر و زندگی کوچ‌نشینی، ساختار زندگی و معیشت عشایری و تحولات آن
- نظریه‌های جامعه‌شناسی درباره اقوام و ایلات عشایری
- جایگاه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی ایلات و عشایر در تاریخ ایران

سرفصل درس:

- کلیات: تعاریف و مفاهیم کوچ‌نشینی و ایلات و عشایر
 - تعاریف و اصطلاحات
 - شاخص‌های جامعه عشایری
- پیشینه‌ی تاریخی زندگی ایلاتی و عشیره‌ای در ایران
 - عشایر در تاریخ ایران
 - پراکندگی عشایر در پهنه‌ی جغرافیایی ایران
 - شهرهای عشایری
 - جمعیت عشایری
 - شیوه‌های بهره برداری و بررسی نوع معیشت جامعه عشایری (کوچ و اسکان/یکجا نشینی)
- ساختارهای ایلات و عشایر ایران
 - ساختار سیاسی (کدخدا، ریش سفید، سرمال، خانوار)
 - ساختار اجتماعی (ایل، تیره، طایفه و ...)
 - ساختار اقتصادی (تقسیم کار در جامعه‌ی عشایری)
 - ساختار نظامی (خان، میرزا، تفنگچی و ...)
 - ساختار و نظام خویشاوندی

- حاکمیت مرکزی و ایلات و عشایر
- معرفی برخی از ایلات بزرگ ایران (قشقایی، بختیاری، ترکمن، ایلسون و ...)
- بررسی مسئله مهاجرت در بین عشایر
- مدرنیته و ایلات و عشایر ایران: سیر تحول
- جایگاه سیاسی، اجتماعی عشایر در ایران معاصر
- نقش ایلات و عشایر پس از انقلاب اسلامی
- نقش عشایر در دفاع مقدس و ..
- میزان و اهمیت اجتماعی تولید در میان عشایر
- مشکلات و مسائل اجتماعی عشایر در وضعیت کنونی
- چشم انداز آینده ایلات و عشایر ایران

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ایلات و عشایر (۱۳۶۲) مجموعه مقالات، انتشارات آگاه.
- ✓ امان‌الهی بهاروند، سکندر (۱۳۹۰)، کوچ‌نشینی در ایران: پژوهشی درباره عشایر و ایلات، تهران: آگاه.
- ✓ طیبی، حشمت‌الله (۱۳۹۵)، مبانی جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی ایلات و عشایر، دانشگاه تهران: موسسه انتشارات و چاپ.
- ✓ صفی‌نژاد، جواد (۱۳۹۵)، جامعه‌شناسی ایلات و عشایر ایران، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم.
- ✓ آشفته تهرانی، الف (۱۳۷۶)، جامعه‌شناسی ایلات و عشایر. تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور
- ✓ شهبازی، ع (۱۳۶۹)، مقدمه‌ای بر شناخت ایلات و عشایر. تهران: نشر نی.
- ✓ افشار سیستانی، الف (۱۳۶۸)، ایل‌ها، چادر نشین‌ها و طوایف عشایری ایران. تهران: نشر دانش.
- ✓ Nomads in Post-revolutionary Iran, by Lois Beck, Routledge, 2015.
- ✓ Nomadism in Iran: from Antiquity to the Modern Era, by D.T. Potts, Oxford University Press, 2014.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ The Nomadic Peoples of Iran, by John Thompson and Richard Tapper, Gardners Books, 2002.
- ✓ Frontier Nomads of Iran, by Richard Tapper, Cambridge University Press, 1997.
- ✓ Nomads of South-Persia: The Basseri Tribe of the Khamesh Confederacy, by Fredrik Barth, Little, Brown & Company, 1961.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی کودکی و نوجوانی Sociology of Childhood and adolescence
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده‌ترین اهداف درس عبارت اند از:

توجه به مساله کودکی و نوجوانی و گروه‌بندی‌های اجتماعی در جامعه ایران.
تأمین نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی برای انجام امور پژوهشی، آموزشی و مدیریتی و برنامه‌ریزی در زمینه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی مرتبط با نوجوانان و جوانان.

سرفصل درس:

نظریات جامعه‌شناختی کودکی و نوجوانی
ساختارهای کودکی و نوجوانی و بازتولید تفسیری
کودکی، نوجوانی و خانواده
جامعه‌پذیری، نهاد‌های جامعه‌پذیری کودکی و نوجوانی
تغییرات اجتماعی و کودکی و نوجوانی
فرهنگ و خرده‌فرهنگ کودکی و نوجوانی
مشارکت، کنترل و کودکی و نوجوانی
هویت، هویت‌یابی و کودکی و نوجوانی
جنسیت و کودکی و نوجوانی
مشکلات اجتماعی و خانواده
فقر و کیفیت زندگی

اسیب‌های اجتماعی و کودکی و نوجوانی

اینده کودکی و نوجوانی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ جیمز، آلیوس و جنکس، کریس و پورت، آلن (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی دوران کودکی. علیرضا کرمانی و علیرضا ابراهیمی. تهران. ثالث.
- ✓ کورسارو، ویلیام (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی کودکی. علیرضا کرمانی و مسعود رجیبی اردشیری. تهران. ثالث
- ✓ جمعی از نویسندگان. ویراست مری جین کیلی (۱۳۹۶). درآمدی بر مطالعات دوران کودکی. علیرضا کرمانی. تهران. ثالث.
- ✓ عرفان منش، ایمان و صادقی فسایی، سهیلا (۱۳۹۸) نوجوانان دیجیتال و قدرت کنشگری: درآمدی بر جامعه‌شناسی خانگی شدن فناوری‌ها، تهران: مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید بهشتی
- ✓ فلیپ اریه، قرون کودکی، تاریخ اجتماعی زندگی خانوادگی، ترجمه زینب عنی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۹۱.
- ✓ کریس جنکس، دوران کودکی، ترجمه سارا ایمانیان، شرکت اختران کتاب، ۱۳۸۸.
- ✓ Alderson, p, (1993), Children' Consent to Surgery, Bukingham: OpenUniversity Press.
- ✓ Alderson, p, (1995), Listening to Childern: Childern, Ethics, and Social Research, London, Barnardo's.
- ✓ Aldridge, J, Baker, S, (1993), Childern Who Care, Loughborough University
- ✓ Baxter, P, Almagor, V, (1978), Age, Generation and Time, London, Hurst.
- ✓ Boyden, J, (1990), Chilhood and the Policy Makers, Basingstoke, Falmer Press.

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی جوانی Sociology of Youth
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی با خصوصیات و ویژگی‌های دوران جوانی و نوجوانی و تبیین جامعه‌شناختی رفتار جوانان و مسائل مربوط به آنها و رابطه آنها با نهادهای دیگر از اصلی‌ترین اهداف این درس به شمار می‌رود.

سرفصل درس:

- تعریف جامعه‌شناسی جوانان و نوجوانان؛ مفهوم جوانی و مفاهیم مرتبط همانند نسل، روابط نسلی و ...
- تاریخچه جامعه‌شناسی جوانان و نوجوانان و زمینه‌های شکل‌گیری آن
- مدل‌های گوناگون جوانی و نوجوانی و شیوه‌های مختلف مطالعه رفتار جوانان
- نوجوان و جوان و هویت دینی
- جوانان آموزش و کار؛ ارزش‌های تحصیلی و شغلی
- جوانان و خانواده کارکردهای مناسب و نامناسب مانند فاصله و شکاف نسلی
- جوانان و اوقات فراغت مجازی، استفاده از فضای سایبری و ...
- الگوهای رفتار انحرافی در بین جوانان، آسیب‌ها و انحرافات اجتماعی، تعارضات خانوادگی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ربانی، رسول (۱۳۸۰) جامعه‌شناسی جوانان، تهران: انتشارات آوای نور.
- ✓ ذکایی، محمد سعید (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی جوانان، تهران: انتشارات آگاه
- ✓ شفرز، برنهارد (۱۳۸۳). مبانی جامعه‌شناسی جوانان، ترجمه کرامت‌الله راسخ، تهران: نشر نی

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ عرفان منش، ایمان و صادقی فسایی، سهیلا (۱۳۹۸) نوجوانان دیجیتال و قدرت کنشگری: درآمدی بر جامعه‌شناسی خانگی شدن فناوری‌ها، تهران: مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید بهشتی
- ✓ صدیق اورعی (۱۳۷۴) (جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی جوانان. مشهد: انتشارات جهاد دانشگاهی
- ✓ مرکز آمار ایران (۱۳۸۱) جوانان ایران (ویژگی‌های اجتماعی - اقتصادی) تهران: مدیریت انتشارات و اطلاع‌رسانی مرکز آمار ایران.
- ✓ مایلز، استیون (۱۳۹۳). جامعه‌شناسی جوانان، روند تغییرات در سبک زندگی جوانان، ترجمه مینا قریب، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ خواجه نوری، بیژن (۱۳۹۶). جامعه‌شناسی جوانان، تحولات زندگی جوانان در روند جهانی‌شدن، تهران انتشارات تیسا
- ✓ والاس و کواچوا (۱۳۸۹). شکل‌گیری و شالوده‌شکنی جوانان در اروپا: ترجمه علی اکبر تاج مزینانی، سازمان ملی جوانان.
- ✓ فرناس، جان (۱۳۸۳). فرهنگ جوانان در مدرنیته متأخر، تهران: سازمان ملی جوانان.
- ✓ هنری، لئو و همکاران (۱۳۸۲). اوقات فراغت و سبک‌های زندگی جوانان، تهران: سازمان ملی جوانان.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی سالمندی Sociology of aging
	□ عملی			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف این درس آشنا ساختن دانشجویان با جنبه اجتماعی سالمندی به عنوان پدیده اجتماعی، تبیین مرز پیری، بازنمایی‌های آن. اینکه در طول قرن بیستم، پیری دستخوش تغییر و تحول عمیقی شده؛ بدین معنی که پیری به مرحله عادی در حیات انسان بدل شده، همه انتظار تجربه کردن آن را دارند و اکثریت افراد با آن مواجه می‌شوند، البته جامعه‌شناسان، خیلی دیر به موضوع پیری پرداختند، ولی از دیاد جمعیت افراد مسن و سیاست‌های عمومی، باعث شد که توجه بیشتری به این گروه سنی بشود و همه بخواهند. آنرا بشناسند.

سرفصل درس:

■ بخش اول:

- تاریخچه سالمندی
- موضوع سالمندی در مطالعات جامعه‌شناسی
- تمایز مفاهیم سالمندی، کلید واژه‌های مربوط به آن

■ بخش دوم:

- پیری از نگاه زیست‌شناسی
- پیری از نگاه جامعه‌شناسی
- پیری از نگاه مردم‌شناسی

■ بخش سوم:

- ساختمان اجتماعی پیری
- ابداع بازنشستگی
- نمادینه شدن جریان زندگی
- تولد بازنشستگی و بازنشستگان
- چالش‌های امروز بازنشستگی
- دسته‌بندی‌های جدید پیری
- اختراع سن سوم
- "پیری وابسته"

- ظهور طبقه سنیور
- بازنمایی های پیری
- دو چرخش در بازنمایی های پیری
- منابعی چند در بازنمای های پیری و تحول آنها
- شکل دهی به روابط بین نسل ها
- وابستگی متقابل بین همیاری های عمومی و خانوادگی
- نابرابری های جدید در بین نسل ها.
- **بخش چهارم: "سالمدان" یک گروه سنی ناهمگون**
- "سالمدان با تکیه بر تحقیقات کمی
- سالمدان مطابق با سن زمانی
- تبیین افراد مسن " با استناد به "سن اجتماعی
- گوناگونی شیوه های زندگی
- دو گونه شناسی در زمینه عادت ها در دوران بازنشستگی
- بررسی جمعیت های مسن ویژه
- بازنشستگان جوان و نخستین سال های بازنشستگی
- سالمدان وابسته
- افراد سالمندی که در نهادها مستقر هستند
- **بخش پنجم: جنبه اجتماعی پیرشدن**
- سن گرایی
- طبقه بندی اجتماعی
- سن زمانی، جسمی، روانی، اجتماعی
- شرایط اجتماعی اشخاص مسن و دگرگونی های اجتماعی
- زندگی خانوادگی در جریان پیری
- الگویی از دوره زندگی خانوادگی در جریان پیری
- **بخش ششم: نظریه های سالمندی و پیری**
- پیرشدگی، فرآیند پیرشدگی، تجربه ی پیرشدگی
- نظریه های فعالیت و بی تعهدشدگی
- دو رهیافت پدیدارشناختی از پیرشدگی: جهان های اجتماعی و برگندگی رویکرد کارکردگرائی. تضاد گرایی.
- نظریه تداوم، استمرار
- نظریه محیط اجتماعی
- نظریه اشخاص مسن به عنوان فرهنگ فرعی

- نظریه اشخاص مسن به عنوان گروه اقلیت
- تجربه پیرشدگی
- پیرشدن
- پیربودن
- پیرشدگی، فرآیندی ارتباطی
- انتقال های پیری
- بازنشستگی، آیا گذار از این مرحله دشوار است؟
- بیوگی
- ورود به خانه سالمندان
- نزدیک شدن به مرگ
- **بخش هفتم**
- آسیب شناسی اجتماعی، افسردگی از دیدگاه اجتماعی
- طرح بین المللی اقدام در مورد سالمندان
- جمعیت شناسی سالمندان در جهان و در ایران
- طرحهای تحقیق و پیری شناسی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ دیوار سیمون، ۱۳۷۴، کهنسالی، محمدعلی طوسی، تهران انتشارات شباوین
- ✓ کارادک و نسان، ۱۳۹۱، جامعه شناسی پیری و پیرشدگی، سوسن کباری، تهران، انتشارات جامعه شناسان .
- ✓ بریال ال یشارا، روبرت جی رایدل، ۱۳۶۵، روان شناسی پیری، دکتر حمزه گنجی، فرنگیس حبیبی، تهران، انتشارات اطلاعات
- ✓ سازمان ملل سالمندی در ممالک مختلف، ۱۳۶۸، بهزیستی تهران انتشارات بهزیستی .
- ✓ عشقی پور، مجتبی، ۱۳۷۰، مشکلات دوران پیری، تهران، انتشارات معین.
- ✓ زنجانی، حبیب الله، ۱۳۵۰، مسأله پیران و سالخوردگان در ایران، تهران، دانشگاه تهران.
- ✓ شاملو، غلامرضا، ۱۳۶۴، پیری چیست؟ تهران، انتشارات چهر

- ✓ برال موس، ۱۳۵۴، پیری، تهران، دانشگاه تهران.
- ✓ اسکینز، ب، ف، ۱۳۶۸، از سالخوردگی لذت ببریم. احمد آرام، تهران، نشر دریا
- ✓ کوهی دوتا، ۱۳۸۵، سالمندان، مهدی قراچه داغی، تهران، نشر دایره
- ✓ بهبودی غلامحسین، ۱۳۵۸، بررسی مشکلات اجتماعی، اقتصادی سالمندان در شهر تهران، تهران، دانشگاه تهران
- ✓ کنفرانس بین‌المللی سالمندی در ایران، ۱۳۷۸، مجموعه مقالات سالمندی، مسائل اجتماعی و مجبوعه زندگی، اشرف فندهاوی، دکتر حبیب‌الله زنجانی، تهران، ناشر گروه بانوان نیکو کار وابسته به کهریزک.
- ✓ کنفرانس بین‌المللی سالمندی در ایران، ۱۳۷۸، مجموعه مقالات روان‌شناسی اشرف فندهاوی، دکتر حبیب‌الله زنجانی، تهران، ناشر گروه بانوان نیکو کار وابسته به کهریزک.
- ✓ الگوی قدرت در روابط بین‌نسلی بازنمایی سریال‌های تلویزیونی جعفرزاده، رسائی، جاروندی، گروه جوانان و مناسبات نسلی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، جهاد دانشگاهی "اینترنت".
- ✓ مهدی زاده، سید محمد، ۱۳۸۷، رسانه و بازنمایی، تهران، دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها..

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی ورزش Sociology of Sports
	☐ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: ☒ کلاس درس ☐ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

عمده ترین هدف عبارت است از این که دانشجو بتواند به نقد مسایل اجتماعی مرتبط با ورزش و مسائلی که در محیط فرهنگی ایران است، بپردازد. ورزش در ایران با توجه به پیشینه تاریخی و در گذر زمان با فرایندهای اخلاقی و ارزشی همچون عیاری و جوانمردی ممزوج شده است، پس لازم است دانشجویان با مبانی اخلاقی در این حوزه آشنا شوند. همچنین با توجه به پراکندگی قومیتی در ایران مواردی همچون بازی‌ها و ورزش‌های بومی و توجه به قومیت‌ها و بخصوص در رابطه با فعالیت زنان در ورزش حایز اهمیت است. علاوه بر موارد ذکر شده به نقش ورزش در مسائل اجتماعی ایران نیز باید توجه داشت مواردی چون انحرافات و انواع بزهکاری، که می شود با استفاده از انواع تئوری اجتماعی به تبیین آنها پرداخت. از جمله اهداف این درس آشنایی دانشجویان با ابعاد سیاسی فعالیت‌ها و تعامل آشکار و پنهان سیاست و ورزش با توجه به آرا اندیشمندان علم سیاست می باشد.

سرفصل درس:

- تاریخ ورزش
- فلسفه ورزش و فراغت
- مکاتب و نظریه‌های جامعه‌شناسی ورزش
- اخلاق و ارزش اجتماعی در ورزش
- مسائل اجتماعی و ورزش (انحرافات اجتماعی، سنت و تجدد، تبعیض)
- سیاست و ورزش (دیدگاه اندیشمندان اسلامی و غربی، رفتار جمعی تماشاگران، دیپلماسی سیاسی در ورزش، حوادث سیاسی)
- ورزش و چرخه زندگی ایرانیان (قشرهای اجتماعی، انسجام اجتماعی، اقوام، ورزش باستانی، بازی‌های محلی).
- معرفی شاخه علمی جامعه‌شناسی ورزش، موضوع و قلمرو مطالعاتی آن، و نسبت آن با علوم ورزشی، روانشناسی ورزش، مطالعات فرهنگی ورزش، مطالعات ورزشی و ..
- ورزش و دین
- رابطه متقابل ورزش و طبقه اجتماعی
- ورزش و جنسیت
- ورزش، هویت قومی و ملی، ورزش قهرمانی

- ورزش و انحرافات ورزشی و غیر ورزشی
- ورزش و رسانه (ژورنالیسم ورزشی، تماشای ورزش رسانه‌ای، رمز گذاری و رمز گشایی از بازنمایی های فرهنگی در عرصه ورزش)
- صنعت ورزش و صنایع مرتبط با آن
- ورزش زورخانه‌ای، ورزش باستانی
- ورزش معلولین
- سیاستگذاری در حوزه ورزش و تربیت بدنی
- اقتصاد ورزش (با تأکید بر فوتبال)
- عدالت و ورزش
- فرهنگ و ورزش

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ قدیمی، بهرام (۱۳۹۳). اصول و مکاتب جامعه‌شناسی ورزش، تهران، نشر جامعه‌شناسان
- ✓ انور الخولی (۱۳۸۳). ورزش و جامعه. ترجمه: حمیدرضا شیخی. تهران: سمت و آستان قدس رضوی، چاپ دوم
- ✓ بلانچارد، کندال (۱۳۸۷). مردم‌شناسی ورزش. تر حسن زاده و قربانی. تهران: افکار
- ✓ قاسمی، وحید و وحید ذوالاکتاف و علی نورعلی وند (۱۳۸۸). جامعه‌شناسی ورزش؛ وندالیسم و اوباشیگری در ورزش فوتبال. تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ ویس، اُتمار (۱۳۸۹). مبانی جامعه‌شناسی ورزش. ترجمه: راسخ. تهران: نی
- ✓ رحمتی، محمد مهدی (۱۳۹۰). جامعه‌شناسی خشونت ورزشی، تهران: نشر علمی و فرهنگی
- ✓ Giulianotti, Richard and Robertson, Roland (2004). The Glocalization of- Football: A Study in the Globalization of the 'Serious Life'. British Journal of Sociology 55
- ✓ McGarry, Karen (2010). Sport in Transition: Emerging Trends on Cultural- Change in the Anthropology of Sport. IN: Reviews' in Anthropology, 39
- ✓ coakley.J (2014).sport in society: Issues and controversies.
- ✓ Delaney, T. and Madigan, T. (2015). The sociology of sports. An introduction. McFarland.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی اوقات فراغت Sociology of Leisure
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- درك چيستی و اشكال گوناگون فراغت و چگونگی پیشرفت آن در طول زمان .
- بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر فراغت (جنسیت، طبقه، گرایش جنسی، ناتوانی و سن، و...)
- کارکردهای مثبت فراغت در زندگی جوامع
- درك نحوه تأثیر گذاری فراغت، بر ارزش‌های فرهنگی و شکل گیری هویت
- شناخت موانعی که فراغت را محدود و تسهیل کنندگانی که مشارکت را تشویق و تسهیل می کنند.
- درك چگونگی تأثیر گذاری نهادهای اجتماعی، از قبیل خانواده، نظام آموزشی، سیاست، اقتصاد و دین بر فراغت.

سرفصل درس:

■ فراغت چیست؟

مفاهیم پایه

- تجزیه و تحلیل فلسفی اوقات فراغت
- رویکردهای اسلامی به گذران اوقات فراغت
- تاریخچه جامعه‌شناسی اوقات فراغت
- تفریح و فراغت در عصر مدرن
- مزایا و انگیزه‌های اوقات فراغت در عصر مدرن
- اشكال گوناگون فراغت
- گردشگری، ورزش و تفریحی و هنر و رسانه‌های جمعی
- فراغت انحرافی، اعتیاد و تجربه‌های مصنوعی
- عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر فراغت
- تفاوت‌ها (جنسیت، نژاد، طبقه، سن و...)
- کارکردهای اجتماعی فراغت جوامع
- هویت و اوقات فراغت
- شکل گیری هویت و خرده فرهنگ‌های فراغت

- محدودیت در فراغت و تسهیل کنندگان فراغت
 - تأثیر نهادهای گوناگون بر فراغت
- (خانواده، دین، دولت و سایر نهادهای غیر انتفاعی و آژانس‌های تجاری)
- نتیجه، خلاصه، و افکار نهایی.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ تورکلیدسون جورج- اوقات فراغت- ترجمه عباس اردکانیان (۱۳۸۲)
- ✓ هیوود لس و همکاران - اوقات فراغت - ترجمه محمد احسانی، امید دانش تهران (۱۳۸۰)
- ✓ پاکسرشت، سلیمان (بهار و تابستان ۱۳۸۵)، «مصرف اینترنت در سبکهای فراغتی جوانان تهرانی»، فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره ۵، سال دوم.
- ✓ پوراسماعیل ا. بهره‌وری از اوقات فراغت با توجه به نظرات جامعه‌شناسان و مقایسه آن با آموزه‌های و حیانی. پژوهش دینی زمستان ۱۴: 184-206، ۱۳۸۵
- ✓ شرف‌الدین، حسین، الگوی مطلوب فراغت و تفریح از دیدگاه اسلام، نشر موسسه فرهنگی، هنری دین و معنویت آل‌یس، ۱۳۹۵
- ✓ آوینی، سید مرتضی (۱۳۶۹) زبان، تلویزیون و سینما، اوقات فراغت، مجله سوره، شماره ۱۵
- ✓ McLean, D., & Hurd, A. (2011). *Kraus' recreation and leisure in modern society*. Jones & Bartlett Publishers.
- ✓ Caldwell, L. L., & Baldwin, C. K. (2003). A serious look at leisure. *Community youth development: Programs, policies, and practices*, 181-200

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی Sociology of Information Society
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

- توسعه دانش انتقادی دانشجویان نسبت تاثیرات تکنولوژی‌های اطلاعاتی و ارتباطی بر روی زندگی شخصی خودشان، دیگر افراد، حیات نهادهای اجتماعی و آینده جوامع.
- توسعه سواد اطلاعاتی-رسانه‌ای در جهت توانمند سازی شخصی و اجتماعی دانشجویان برای داشتن نقشی موثر و مسئولانه در جامعه اطلاعاتی.

سرفصل درس:

- تعاریف و مفاهیم بنیادین مرتبط با جامعه اطلاعاتی
- بررسی تاریخی سیر تحول جوامع بشری با تاکید بر تاریخ شکل گیری و تحول جامعه اطلاعاتی
- ساختارها و ویژگی‌های متمایز جامعه اطلاعاتی؛ جامعه اطلاعاتی و جامعه معرفتی (یا جامعه دانایی) Knowledge society
- نظریه پردازان و رویکردهای نظری جامعه شناختی پیرامون اطلاعات و جامعه اطلاعاتی
- جامعه اطلاعاتی و ساختارهای اجتماعی: توانمندسازی یا تشدید محرومیت
- جامعه اطلاعاتی و ساختارهای اقتصادی: آسیب‌ها، مخاطرات و فرصت‌ها
- جامعه اطلاعاتی و ساختارهای سیاسی: مساله جهانی شدن، ساختار اتمی شکاف اطلاعاتی (Digital Divide)
- فرهنگ و جامعه اطلاعاتی، نظام‌های ارزشی و فرایندهای شناختی
- هویت و جامعه اطلاعاتی: تغییر در روابط و هنجارها
- مسائل مهم فناوری اطلاعات (IT): دسترسی، بهره‌برداری، تولید محتوا و تاثیرات فرهنگی.
- فرد و جامعه اطلاعاتی، بررسی ویژگی‌های سواد اطلاعاتی رسانه‌ای شهروندان در عصر اطلاعات.
- شاخص‌ها و آمارهای مهم در سنجش جامعه اطلاعاتی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		

		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ (ظهور جامعه شبکه ای). ترجمه احد علیقلیان، جلد اول، تهران: طرح نو
- ✓ - کاستلز، مانوئل (۱۳۸۰). قدرت ارتباطات. ویرایش دوم، ترجمه حسین بصیریان جهرمی، تهران، نشر پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- ✓ - وبستر، فرانک (۱۳۸۳). نظریه‌های جامعه اطلاعاتی، ترجمه اسماعیل قدیمی. تهران: انتشارات قصیده سرا.
- ✓ - محسنی، منوچهر (۱۳۸۰). جامعه شناسی جامعه اطلاعاتی. تهران: دیدار.
- ✓ معتمدنژاد، کاظم. (۱۳۸۹). جامعه اطلاعاتی؛ اندیشه‌های بنیادی، دیدگاه‌های انتقادی و چشم‌اندازهای جهانی. تهران. نشر میراث قلم
- ✓ معتمدنژاد، کاظم (۱۳۸۲). اجلاس جهانی سران درباره جامعه اطلاعاتی. تهران: مرکز پژوهش‌های ارتباطات.
- ✓ عرفان منش، ایمان و صادقی فسایی، سهیلا (۱۳۹۸) نوجوانان دیجیتال و قدرت کنشگری: درآمدی بر جامعه شناسی خانگی شدن فناوری ها، تهران: مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه شهید بهشتی
- ✓ Van Diji, Jan (2012). *The Network Society*. (3rd edition). Sage Publications.
- ✓ Fuchs, Christian (2008). *Internet and society: social theory in the information age*. New York: Routledge.

دروس پیش نیاز: نظریه های متأخر جامعه شناسی	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری(۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	بررسی و نقد آثار صاحب نظران جامعه شناسی Critical Study of Key Sociologists Works
	☐ عملی			
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☐ بازدید/سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

هدف از این درس آشنایی عمیق تر دانشجویان با ترجیحا یکی از آثار و نظریه‌های جامعه شناسان و اندیشمندان اجتماعی برای دریافت مفاهیم عمده و مفروضات نظری با تاکید بر بستر اجتماعی تولید آن نظریه و آثار نظری و اجتماعی آن است. آموزش رویکرد تاریخی - تطبیقی - انتقادی در مرور آثار جامعه شناسان، بیانگر نسبی بودن مفروضات آن هاست و حضور جامعه شناسی آلمانی، فرانسوی، بریتانیایی، آمریکایی و غیره در عرصه نظری موجد آن است. دانشجویان با دریافت توانمندی‌ها و تنگناهای نظریه‌های غربی در تبیین و شناسایی علل مسائل فرهنگی - اجتماعی خاص جامعه ایرانی - اسلامی، به اهمیت تولید جامعه شناسی ایرانی - اسلامی پی می‌برند و این هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

- آشنایی اجمالی با یکی از آثار صاحب نظران و متفکران جامعه شناسی
- زمینه شخصیتی، خانوادگی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، فلسفی متفکر و تاثیر آن‌ها بر شکل‌گیری اثر او
- مفاهیم عمده، مفروضات نظری و طرح‌های مفهومی در اثر متفکر
- نقد نظریه اندیشمندان قبلی در اثر متفکر
- تاثیر و تاثر اندیشه متفکر و سایر اندیشمندان جامعه شناسی
- واکاوی نقادانه مفاهیم و مفروضات اثر متفکر از دیدگاه سایر اندیشمندان و محققان جامعه شناسی و نیز در منابع اسلامی (قرآن، احادیث و آثار محققان مسلمان)
- شناخت و تحلیل توانمندی‌ها، تنگناهای نظری و تحلیل انتقادی مفاهیم و مفروضات در اثر متفکر برای تبیین و شناسایی علل مسائل خاص جامعه ایران.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ دورکیم، امیل. (۱۳۹۴) درباره تقسیم کار اجتماعی. ترجمه باقر پرهام. تهران: نشر مرکز
- ✓ دورکیم، امیل. (۱۳۷۸) خودکشی. ترجمه نادر سالارزاده امیری. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی
- ✓ دورکیم، امیل. (۱۳۵۵) قواعد روش جامعه‌شناسی. ترجمه علیمحمد کاردان. انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ وبر، ماکس. (۱۳۷۴) اقتصاد و جامعه. ترجمه عباس منوچهری، مهرداد ترابی نژاد و مصطفی عمادزاده. تهران: انتشارات مولی
- ✓ ویلن، تورشتاین. (۱۳۸۳) طبقه مرفه. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی
- ✓ زیمل، گئورگ. (۱۳۸۶) مقالاتی درباره تفسیر در علم اجتماعی. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: شرکت سهامی انتشار
- ✓ لوکاج، گئورگ. (۱۳۸۴) پژوهشی در رئالیسم اروپایی. ترجمه اکبر افسری. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ گرامشی، آنتونیو. (۱۳۷۷) دولت و جامعه مدنی. ترجمه عبای میلانی. انتشارات جاجرمی
- ✓ گیدنز، انتونی. (۱۳۸۲) تجدد و تشخیص در عصر جدید. ترجمه ناصر موفقیان. تهران: نشر نی
- ✓ مرتن، رابرت ک. (۱۳۷۶) مشکلات اجتماعی و نظریه جامعه‌شناختی. ترجمه نوین تولایی. تهران: امیرکبیر
- ✓ برگر، پیتر ل. و توماس لوکمان. (۱۳۷۵) ساخت اجتماعی واقعیت (رساله‌ای در جامعه‌شناسی شناخت). ترجمه فریبرز مجیدی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ کوزر، لوئیس آ. (۱۳۸۴) نظریه تقابل اجتماعی. ترجمه عبدالرضا نواح. تهران: رشش
- ✓ دارندرف، رالف. (۱۳۷۷) انسان اجتماعی. ترجمه غلامرضا خدیوی. تهران: آگاه
- ✓ اسملسر، نیل. (۱۳۷۶) جامعه‌شناسی اقتصادی. ترجمه محسن کلاهیجی. تهران: انتشارات کویر
- ✓ گافمن، اروینگ (۱۳۹۱) نمود خود در زندگی روزمره. ترجمه مسعود کیانیپور. تهران: نشر مرکز
- ✓ گوروچ، ژرژ. (۱۳۵۱) دیالکتیک یا سیر جدالی و جامعه‌شناسی. ترجمه حسن حبیبی. تهران: شرکت سهامی انتشار
- ✓ میلز، سی رایت. (۱۳۷۵) بینش جامعه‌شناختی. ترجمه عبدالمعبود انصاری. تهران: شرکت سهامی انتشار
- ✓ گرث، هانس و سی. رایت میلز. (۱۳۸۰) منش فرد و ساختار اجتماعی (روان‌شناسی نهادهای اجتماعی). ترجمه اکبر افسری. تهران: آگاه
- ✓ آرنه، هانا. (۱۳۷۷). انقلاب. ترجمه عزت ا... فولادوند. تهران: شرکت سهامی انتشارات خوارزمی
- ✓ فوکو، میشل. (۱۳۷۸) مراقبت و تنبیه تولد زندان. ترجمه نیکو سرخوش و افشین جهان‌دیده. تهران: نشر نی

- ✓ مارکوزه، هربرت. (۱۳۸۶). درباب اقتدار. ترجمه مجتبی گل محمدی و علی عباس بیگی. تهران: گام نو
- ✓ آدورنو، تئودور و مارتین جی. جیمز اشمیت. (۱۳۸۶). مکتب فرانکفورت و جامعه‌شناسی معرفت. ترجمه جواد گنجی. تهران: گام نو
- ✓ بوردیو، پیر. (۱۳۸۷). درباره سلطه تلویزیون و سلطه ژورنالیسم. ترجمه ناصر فکوهی. تهران: انتشارات آشیان
- ✓ بوردیو، پیر. (۱۳۹۰). تمایز: نقد اجتماعی قضاوت‌های ذوقی. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: نشر ثالث
- ✓ چامسکی، نوآم. (۱۳۸۵). سلطه یا بقا، طرح سلطه آمریکایی. ترجمه علی رضا تقفی. تهران: دیگر
- ✓ باومن، زیگمونت. (۱۳۸۴). اشارت‌های پست مدرنیته. ترجمه حسن چاوشیان. تهران: ققنوس.
- ***
- ✓ آرون، ریمون. (۱۳۷۷). مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی. ترجمه باقر پرهام. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی.
- ✓ آرون، ریمون. (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی معاصر آلمان. ترجمه مرتضی ثاقب فر. تهران: موسسه فرهنگی انتشاراتی تبیان.
- ✓ آزاد ارمکی، تقی. (۱۳۷۶). اندیشه‌های اجتماعی متفکران مسلمان، از فارابی تا ابن خلدون. تهران: انتشارات سروش.
- ✓ اباذری، یوسف. (۱۳۷۷). خرد جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات طرح نو.
- ✓ افتخاری، اصغر. (۱۳۸۸). بازخوانی مکتب انتقادی در حوزه علوم اجتماعی. تهران: دانشگاه امام صادق ع.
- ✓ الیوت، آنتونی و بریان ترنر. (۱۳۹۳). برداشت‌هایی در نظریه اجتماعی معاصر. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ بنتون، تد و یان کرایب. (۱۳۸۴). فلسفه علوم اجتماعی، بنیادهای فلسفی تفکر اجتماعی. ترجمه شهناز مسمی پرست و محمود متحد. تهران: نشر آگه.
- ✓ بودون، ریمون. (۱۳۸۳). مطالعاتی در آثار جامعه‌شناسان کلاسیک (دو جلد). ترجمه باقر پرهام. تهران: نشر مرکز.
- ✓ بودون، ریمون. (۱۳۸۹). ارزیابی انتقادی نظریه‌های تغییر اجتماعی. ترجمه غلامرضا جمشیدیها. تهران: علم.
- ✓ پارسانیا، حمید. (۱۳۹۱). جهان‌های اجتماعی. قم: کتاب فردا.
- ✓ ترنر، جانانان اچ. و ال بیگلی. (۱۳۷۰). پیدایش نظریه جامعه‌شناختی (دو جلد). ترجمه عبدالعلی لهسایی زاده. شیراز: مرکز نشر دانشگاه شیراز.
- ✓ تنهایی، حسین ابوالحسن. (۱۳۷۴). درآمدی بر مکاتب و نظریه‌های جامعه‌شناسی. مشهد: نشر مرنديز.
- ✓ تنهایی، حسین ابوالحسن. (۱۳۹۱). بازشناسی تحلیلی نظریه‌های مدرن جامعه‌شناسی در مدرنیته میانی: بنیان‌گذاران جامعه‌شناسی. تهران: نشر علمی.
- ✓ توسلی، غلامعباس. (۱۳۶۹). نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: سمت.
- ✓ جمشیدیها، غلامرضا (۱۳۸۳). پیدایش نظریه‌های جامعه‌شناسی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ حاجی حیدری، حامد و صدیقه رمضان. بررسی انتقادی نظریه‌های جامعه‌شناسی. (در مراحل تدوین و چاپ).
- ✓ خانی، ابراهیم. (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی متعالیه - جلد اول: هستی‌شناسی حیات‌های اجتماعی بر مبنای فلسفه و عرفان اسلامی. تهران: دانشگاه امام صادق ع.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ دریفوس هیوبرت و رابینو، پل. (۱۳۸۳) میشل فوکو فراسوی ساختارگرایی و هرمونوتیک. ترجمه‌ی حسین بشیریه. تهران: نشر نی.
- ✓ دیلینی، تیم. (۱۳۸۹) نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی. ترجمه بهرنگ صدیقی و وحید طلوعی. تهران: نشر نی.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) علوم اجتماعی و رودربایستی با عقلانیت. مجموعه گفتارهای طرحی برای فردا.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) گفتگوی انتقادی در علوم اجتماعی (خوانش منتقدانه متون کلاسیک جامعه‌شناسی). دفتر نشر معارف، طرح فردا.
- ✓ ریتزر، جورج. (۱۳۸۹) مبانی نظریه جامعه‌شناختی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: نشر ثالث.
- ✓ ریتزر، جورج. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناسی. ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
- ✓ ریتزر، جورج. (۱۳۸۳) نظریه‌ی جامعه‌شناسی در دوران معاصر. ترجمه‌ی محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی.
- ✓ سیدمن، استیون. (۱۳۹۴) کشاکش آرا در جامعه‌شناسی. ترجمه‌ی هادی جلیلی. تهران: نشر نی.
- ✓ شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی، نقد نامه علوم اجتماعی شماره ۲ (نظریه‌های جامعه‌شناسی). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ کاف، ای. سی. و همکاران. (۱۳۸۸) چشم اندازهایی در جامعه‌شناسی. ترجمه بهزاد احمدی و امید قادرزاده. تهران: نشر کویر
- ✓ کافی، مجید. (۱۳۹۷) جامعه‌شناسی تاریخی (مبانی، مفاهیم و نظریه‌ها، نقد و بررسی). انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ کالینیکوس، آلکس. (۱۳۸۵) درآمدی تاریخی بر نظریه اجتماعی. تهران: آگاه.
- ✓ کرایب، یان. (۱۳۸۶) نظریه اجتماعی کلاسیک. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: آگاه.
- ✓ کرایب، یان. (۱۳۸۱) نظریه اجتماعی معاصر. ترجمه‌ی عباس مخیر. تهران: نشر آگه.
- ✓ کلمن، جیمز. (۱۳۷۷) بنیادهای نظریه اجتماعی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر نی.
- ✓ کلی، مایکل. (۱۳۸۵) نقد و قدرت (بازآفرینی مناظره فوکو و هابرماس). ترجمه فرزاد سجودی. تهران: اختران
- ✓ کوزر، آلفرد لوئیس. (۱۳۷۳). زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی. تهران: انتشارات علمی.
- ✓ کوزر، لوئیس و برنارد روزنبرگ. (۱۳۷۸) نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناختی. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.
- ✓ کول، استیون. (۱۳۹۴) جامعه‌شناسی از چه معضلی رنج می‌برد؟ سرپرست مترجمان عبدالحسین کلانتری. تهران: ترجمان علوم انسانی.
- ✓ کینلاک، گراهام سی. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناختی (تکوین دیدگاه‌ها و پارادایم‌های اصلی آن). ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و سید رحیم تیموری. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ کیویستو، پیتر (۱۳۷۳)، اندیشه‌های بنیادی در جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی، تهران
- ✓ گرث، هانس و سی. رایت میلز. (۱۳۸۰) منش فرد و ساختار اجتماعی (روان‌شناسی نهادهای اجتماعی). ترجمه اکبر افسری. تهران: نشر آگه.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ گلچین، مسعود و همکاران (۱۳۹۲) نقد ۵۰ کتاب نظریه‌های جامعه‌شناسی در یک کتاب. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ لاجوردی، هاله. (۱۳۹۲). زندگی روزمره. تهران: طرح نو.
- ✓ لازارسفلد، پل. (۱۳۷۶) بینش‌ها و گرایش‌های عمده در جامعه‌شناسی معاصر. ترجمه و تدوین غلامعباس توسلی. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر.
- ✓ لوویت، کارل. (۱۳۸۵) ماکس وبر و کارل مارکس. ترجمه شهناز مسمی پرست. تهران: ققنوس.
- ✓ مک رابی، آنجلا و استوارت هال. (۱۳۹۰) درباره‌ی مطالعات فرهنگی. ترجمه‌ی جمال محمدی. تهران: نشر چشمه.
- ✓ مولان، باب. (۱۳۸۰) نظریه جامعه‌شناسان درباره جامعه‌شناسی. ترجمه یوسف نراقی. تهران: انتشارات اطلاعات.
- ✓ میلز، سی. رایت. (۱۳۷۵) بینش جامعه‌شناختی. ترجمه عبدالمعبود انصاری. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ✓ نوذری، حسینعلی. (۱۳۸۳) نظریه انتقادی مکتب فرانکفورت در علوم اجتماعی و انسانی. تهران: آگاه.
- ✓ هال، استوارت. (۱۳۹۱) معنا فرهنگ و زندگی اجتماعی. ترجمه‌ی احمد گل محمدی. تهران: نشر نی.
- ✓ واندنبرگ، فردریک. (۱۳۸۶) جامعه‌شناسی جورج زیمل. ترجمه عبدالحسین نیک گهر. تهران: توتیا.
- ✓ وکیلی، هادی. (۱۳۷۹) اسلام و فمینیسم. (جلد دوم). مشهد: دفتر نشر معارف.
- ✓ ویلیامز، ریموند. (۱۳۹۶) جامعه‌شناسی فرهنگ. ترجمه‌ی حسن چاووشیان. تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- ✓ یورگنسن، ماریان و فیلیس، لوئیز. (۱۳۸۹). نظریه و روش در تحلیل گفتمان. ترجمه‌ی هادی جلیلی. تهران: نشر نی.
- ✓ یونس، فرید. (۱۳۹۴) مبانی و اصول جامعه‌شناسی اسلامی. ترجمه غلامرضا جمشیدیها و مهیار گنج‌آبی.

دروس پیش نیاز: ---	☒ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی سبک‌های زندگی Sociology of life styles
	☐ عملی			
روش یاددهی - یادگیری: کلاس درس ☒ کنفرانس کلاسی ☒ بازدید / سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐				

اهداف درس:

مهم‌ترین هدف آشنایی با ابعاد و زوایای سبک زندگی از منظر جامعه‌شناسانه است. ضمناً در این درس، به منابع و تفکر اسلامی در سازمان دهی به انتظام زندگی روزمره و سبک زندگی توجه داده می‌شود.

سرفصل درس:

- مفهوم سبک زندگی
- زمینه‌ها و نظریه‌های متعارف (آدلر، گیدنز، بوردیو): نظریات روان‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی خرد
- گستره سبک زندگی در صنعت مد، ورزش، مصرف، زندگی شخصی و خانوادگی
- سیر تحولات اجتماعی سبک زندگی در ایران با تأکید بر دوره معاصر
- مدرن شدن، فردگرایی و سبک زندگی
- هویت، نمایش بدن و مدیریت زندگی
- شهر و سبک زندگی
- بررسی و نقد نگرش‌های فمینیستی
- معیارهای تشخیص و سبک زندگی از دیدگاه اسلام
- فضای مجازی، شفافیت زندگی و حریم خصوصی
- رابطه امنیت اجتماعی و روانی با سبک زندگی با تأکید بر منابع دینی
- سبک زندگی و خرده فرهنگ نوجوانان و جوانان در ایران
- فرهنگ دینی و سبک زندگی
- پدیده طرفداری و الگوخواهی
- جهان بینی، اخلاق و تقیدات دینی در سبک زندگی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ صادقی فسایی، سهیلا و عرفان منش، ایمان (۱۳۹۶) گفت‌مان‌ها و خانواده ایرانی، تهران: دانشگاه تهران
- ✓ فعالی، محمد تقی (۱۳۹۶) مبانی سبک زندگی اسلامی، قم: آل یاسین
- ✓ خادیمان، طلیمه (۱۳۸۷) سبک زندگی و مصرف فرهنگی، تهران: جهان کتاب
- ✓ چنی، دیوید (۱۳۸۲) سبک زندگی، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ✓ جمعی از نویسندگان (۱۳۹۴) شاخص‌های سبک زندگی اسلامی، قم: مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)
- ✓ حسینی زاده، علی (۱۳۸۰) سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع)، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- ✓ خورشیدی، عباس و همکاران (۱۳۹۰) مهارت‌های زندگی، تهران: یسپرون
- ✓ دلشاد، مصطفی (۱۳۹۳) سیره نبوی (ص): تهران: دریا
- ✓ ذکایی، محمدسعید و امن پور، مریم (۱۳۹۲) درآمدی بر تاریخ فرهنگی بدن در ایران، تهران: تیسرا
- ✓ زیمیل، گنورگ (۱۳۹۲) درباره فردیت و فرم‌های اجتماعی، ترجمه شهناز مسمی پرست، تهران: ثالث
- ✓ شریفی، محمدرضا (۱۳۹۲) سبک زندگی اسلامی ایرانی، تهران: آفتاب توسعه
- ✓ صالحی، رضا (۱۳۸۶) الگوی سبک زندگی ایرانیان، تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام
- ✓ فاضلی، محمد (۱۳۸۶) مصرف و سبک زندگی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه
- ✓ فعالی، محمد تقی (۱۳۹۱) سبک زندگی توحیدی و موفقیت الهی، تهران: دارالصادقین
- ✓ کافی، مجید (۱۳۹۷) سبک زندگی اجتماعی با تاکید بر آیات قرآن، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- ✓ گیدنز، آنتونی (۱۳۷۸) تجدد و تشخص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه ناصر موفقیان، تهران: نی
- ✓ لوبرتون، داوید (۱۳۹۲) جامعه‌شناسی بدن، ترجمه ناصر فکوهی، تهران: ثالث
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۶۷) تعلیم و تربیت در اسلام، تهران: صدرا
- ✓ مطهری، مرتضی (۱۳۹۰) سیری در سیره نبوی، تهران: صدرا
- ✓ مهدوی کنی، محمد سعید (۱۳۸۶) دین و سبک زندگی، تهران: دانشگاه امام صادق (ع)
- ✓ وبر، ماکس (۱۳۶۹) شهر در گذر زمان، ترجمه شیوا کاویانی، تهران: شرکت سهامی انتشار

دروس پیش نیاز:	نظری ■	تعداد واحد:	مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی بومی An Introduction to Native Sociology
	نظریه‌های متأخر جامعه‌شناسی / فلسفه علوم اجتماعی / تکنیک‌های خاص تحقیق	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □			
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □			

اهداف درس:

جامعه‌شناسی بومی به معنی تحقق علمی نافع متناسب با نیازهای اجتماعی جامعه‌ای خاص، راهبردی بنیادین و کاربردی در شناسایی دقیق تر عوامل و شاخص‌های پدیده‌ها و آسیب‌های اجتماعی است که روایی و اعتبار آن در گرو انطباق یافته‌ها با پیشینه و بستر تاریخی-فلسفی-فرهنگی-اجتماعی جامعه مورد نظر در تعامل و تقابل محلی و جهانی است. ظهور جامعه‌شناسی آمریکایی، بریتانیایی، فرانسوی و آلمانی بیانگر دغدغه بومی سازی در نگرش جامعه‌شناختی صاحب نظران آن دیار است. در جامعه ما وقوع انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، مروج سبک زندگی و تمدن اسلامی بوده است که با زمینه‌های تاریخ غرب و نظریه پردازی اجتماعی در آن دیار تفاوت ریشه‌ای دارد و لذا تحمیل مفروضات غیر بومی بر تحقیقات اجتماعی، اعتبار علمی یافته‌ها را کاهش می‌دهد. دریافت عمیق و انتقادی دانشجو از ارتباط استلزامات بومی با نظریه پردازی و آشنایی اجمالی با رویکردهای روشی مناسب برای فرضیه سازی، هدف اصلی این درس است. در بیان این درس به نسبت جامعه‌شناسی بومی و جامعه‌شناسی دینی توجه می‌شود.

سرفصل درس:

- تعریف اختصاری مفاهیم:
- مفهوم سازی، فرضیه سازی، نظریه پردازی، فرانظریه پردازی
- علم بومی یا بومی گرایی علم، جامعه‌شناسی مصرف‌گرا، جامعه‌شناسی متعارف یا اثباتی، تغییر پارادایم و نوآوری
- بستر تاریخی و مفروضات نظری:
- رابطه واقعیت انقلاب اسلامی و دفاع مقدس با تغییر سبک زندگی و تمدن نوین اسلامی در تعاملات و تقابلات محلی و جهانی، و نیز تاثیر آن بر مفروضات اجتماعی
- رابطه استلزامات بومی (تاریخی، فلسفی، هنری، دینی، ادبی و ...) با نظریه پردازی در دغدغه‌های صاحب نظران جامعه‌شناسی در غرب (تفاوت مفروضات جامعه‌شناسی بریتانیایی، آمریکایی، فرانسوی، آلمانی، ایتالیایی و علل آن)
- روش شناسی:
- آشنایی اجمالی با روش شناخت در اسلام

- نفوذ رویکردهای استعماری و وابستگی در جامعه‌شناسی مصرف‌گرا و تاثیر آن در انحراف محقق از شناخت دقیق عوامل آسیب‌های اجتماعی
- رابطه اخلاق پژوهش با اعتبار و روایی یافته‌های تحقیق و آسیب‌شناسی آن
- آشنایی اجمالی با مفهوم سازی و فرضیه سازی از طریق رویکردهای روشی استقرایی - قیاسی نظیر نظریه بازکاوی (نظریه مبنایی یا زمینه‌ای) و پدیدارشناسی با تاکید بر تحلیل مقایسه‌ای تداومی
- دیدگاه‌ها و بحث:
- معرفی اجمالی رویکردهای نظری متفکران اجتماعی مسلمان (نظیر ابن‌خلدون، فارابی، علی شریعتی، مرتضی مطهری، سید حسین و سید فرید العطاس و ...)
- معرفی اجمالی دیدگاه منتقدین جامعه‌شناسی متعارف یا اثباتی و و تکنوکرات‌ها در غرب (نظیر سی‌رایت میلز، جامعه‌شناسان انتقادی و ...)
- بحث درباره چگونگی پیدایش جامعه‌شناسی ایرانی - اسلامی.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آزاد ارمکی، تقی. (۱۳۸۹) نظریه پردازان در جامعه‌شناسی. جهاد دانشگاهی واحد استان البرز (خوارزمی).
- ✓ اتسلندر، پتر. (۱۳۷۱) روش‌های تجربی تحقیق اجتماعی. ترجمه بیژن کاظم‌زاده. مشهد: آستان قدس
- ✓ استراوس، انسلم و جولیت کریبن. (۱۳۸۵) اصول روش تحقیق کیفی. ترجمه بیوک محمدی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ استراوس، انسلم و جولیت کریبن. (۱۳۹۰) مبانی پژوهش کیفی (فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای). ترجمه ابراهیم افشار. تهران: نشر نی.
- ✓ افتخاری، اصغر. (۱۳۸۸) بازخوانی مکتب انتقادی در حوزه علوم اجتماعی. تهران: دانشگاه امام صادق ع.
- ✓ افروغ، عماد. (۱۳۹۶) ارزیابی انتقادی نهاد علم در ایران، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ✓ انجمن جامعه‌شناسی ایران. (۱۳۸۹) علم بومی، علم جهانی: امکان یا امتناع؟ تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تربیت معلم.

- ✓ ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی. (۱۳۹۳) روش شناسی علوم انسانی نزد اندیشمندان مسلمان (ارائه مدلی روش شناختی از علم اسلامی). پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی. (۱۳۹۷) روش شناسی تحقیقات کیفی. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی. (۱۳۹۰) مبانی پارادایمی روش های کمی و کیفی تحقیق در علوم انسانی. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ بوستان، حسین. (۱۳۹۴) جامعه شناسی جنسیت با رویکردی اسلامی. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ بودون، ریمون. (۱۳۸۹) ارزیابی انتقادی نظریه های تغییر اجتماعی. ترجمه غلامرضا جمشیدیها. تهران: نشر علم.
- ✓ پارسانیا، حمید. (۱۳۹۱) جهان های اجتماعی. قم: کتاب فردا.
- ✓ پارسانیا، حمید. (۱۳۹۵) روش شناسی انتقادی حکمت صدرایی. کتاب فردا.
- ✓ توحیدی نسب، زینب و مرضیه فروزنده. (۱۳۹۲) رئالیسم انتقادی: هستی شناسی اجتماعی و امکان واریسی تجربی در علوم اجتماعی. بوستان کتاب قم.
- ✓ جمشیدیها، غلامرضا (۱۳۸۳)، پیدایش نظریه های جامعه شناسی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ حاجی حیدری، حامد و صدیقه رمضان. بررسی انتقادی نظریه های جامعه شناسی. (در مراحل تدوین و چاپ).
- ✓ خانی، ابراهیم. (۱۳۹۵) جامعه شناسی متعالیه - جلد اول: هستی شناسی حیات های اجتماعی بر مبنای فلسفه و عرفان اسلامی. تهران: دانشگاه امام صادق ع.
- ✓ خسروپناه، عبدالحسین (به کوشش). (۱۳۹۰) علامه طباطبائی (فیلسوف علوم انسانی - اسلامی) (جلد ۱ و ۲). تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- ✓ خسروپناه، عبدالحسین. (۱۳۹۴) روش شناسی علوم اجتماعی. موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.
- ✓ دورکیم، امیل. (۱۳۶۸) قواعد روش جامعه شناسی. ترجمه علی محمد کاردان. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) علوم اجتماعی و رودر بایستی با عقلانیت. مجموعه گفتارهای طرحی برای فردا.
- ✓ رحیم پور ازغدی، حسن. (۱۳۹۳) گفتگوی انتقادی در علوم اجتماعی (خوانش منتقدانه متون کلاسیک جامعه شناسی). دفتر نشر معارف، طرح فردا.
- ✓ شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، گروه علوم اجتماعی. نقد نامه علوم اجتماعی شماره ۲ (نظریه های جامعه شناسی). تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ فی، برایان. (۱۳۸۹) پارادایم شناسی علوم انسانی. تهران: پژوهشگاه مطالعات راهبردی.
- ✓ کاف، ای. سی. و همکاران. (۱۳۸۸) چشم اندازهایی در جامعه شناسی. ترجمه بهزاد احمدی و امید قادرزاده. تهران: نشر کویر
- ✓ کافی، مجید. (۱۳۹۷) جامعه شناسی تاریخی (مبانی، مفاهیم و نظریه ها، نقد و بررسی). انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ کالینیکوس، آلکس. (۱۳۸۵) درآمدی تاریخی بر نظریه اجتماعی. تهران: آگاه.
- ✓ کچویان، حسین. (۱۳۸۵) تطورات گفتمانهای هویتی ایران: ایرانی در کشاکش با تجدد و ما بعد تجدد. تهران: نشر نی.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ کول، استیون. (۱۳۹۴) جامعه‌شناسی از چه معضلی رنج می‌برد؟ سرپرست مترجمان عبدالحسین کلانتری. تهران: ترجمان علوم انسانی.
- ✓ کینلاک، گراهام سی. (۱۳۹۳) نظریه جامعه‌شناختی (تکوین دیدگاه‌ها و پارادایم‌های اصلی آن). ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و سید رحیم تیموری. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ محمدپور، احمد. (۱۳۸۹) روش درروش (درباره ساخت معرفت در علوم انسانی). تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ محمدپور، احمد. (۱۳۸۹) ضد روش (منطق و طرح در روش‌شناسی کیفی) جلد ۱. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ محمدپور، احمد. (۱۳۸۹) فراروش (بنیان‌های فلسفی و عملی روش تحقیق ترکیبی در علوم اجتماعی و رفتاری). تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ میلز، سی. رایت. (۱۳۷۵) بینش جامعه‌شناختی. ترجمه عبدالمعبود انصاری. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ✓ نوذری، حسینعلی. (۱۳۸۳) نظریه انتقادی مکتب فرانکفورت در علوم اجتماعی و انسانی. تهران: آگاه.
- ✓ ون‌دی‌ون، اندرو اچ. (۱۳۹۲) روش‌شناسی نظریه‌پردازی (بر مبنای پژوهش مشارکت‌جویانه در علوم اجتماعی) ترجمه حسن دانائی فرد. تهران: انتشارات صفار.
- ✓ هال، استوارت. (۱۳۹۱) معنای فرهنگ و زندگی اجتماعی. ترجمه‌ی احمد گل محمدی. تهران: نشر نی.
- ✓ یونس، فرید. (۱۳۹۴) مبانی و اصول جامعه‌شناسی اسلامی. ترجمه غلامرضا جمشیدی‌ها و مهیار گنج‌آبی.
- ✓ فوران، جان. (۱۳۹۵) کتاب نظریه‌پردازی انقلاب‌ها. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی عواطف Sociology of Emotions
	عملی □	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روان‌شناسی اجتماعی				
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف این درس آن است که در وهله اول دانشجویان بتوانند با تاریخچه و مفاهیم اولیه در حوزه جامعه‌شناسی عواطف آشنا گردند و نظریات کلاسیک و معاصر در این زمینه را فهم کنند، و در وهله دوم ضمن آشنایی با وضعیت و تحولات معاصر ایران در این حوزه، عوامل اجتماعی - فرهنگی موثر بر شکل‌گیری، تجربه و نمایش احساسات را تجزیه و تحلیل کنند.

سرفصل درس:

- -تاریخچه شکل‌گیری جامعه‌شناسی عواطف
- -تعریف و انواع عواطف و دیگر مفاهیم مشابه از قبیل هیجان، عواطف، خلق و
- بررسی احساسات مهم اجتماعی از قبیل حسادت، شرم، مسئولیت‌پذیری، رقابت جویی، عشق و
- رویکردهای نظری در جامعه‌شناسی عواطف
- - نظریه‌های برساخت‌گرایی اجتماعی (کنش متقابل نمادین، نظریه‌های هنجاری و)
- - نظریه‌های اثبات‌گرایی (نظریه ساختاری، تضاد، مبادله)
- - نظریه‌های ترکیبی (پدیده‌شناسی، روش‌شناسی مردمی)
- دین، آیین‌های مذهبی و عواطف
- خانواده، عشق و عواطف
- سبک زندگی و بروز عواطف
- رسانه، فضای مجازی و عواطف
- گروه‌های اجتماعی و عواطف
- اقوام مختلف ایرانی و بروز عواطف
- احساسات، عواطف و نظم اجتماعی
- احساسات، عواطف و جنبش‌های اجتماعی
- احساسات، عواطف و رفتار جمعی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ نظریه‌های جامعه‌شناسی احساسات. مولف جانانان ترنر. مترجمان ابوالفضل رضانی و نادره شریفیان ثانی
- ✓ مجموعه نشست‌های جامعه‌شناسی احساسات و عواطف انجمن جامعه‌شناسی ایران ۱۳۹۴
- ✓ مجموعه نشست‌های جامعه‌شناسی احساسات چهارمین همایش ملی پژوهش‌های اجتماعی فرهنگی در جامعه ایران ۱۳۹۶
- ✓ جامعه‌شناسی احساسات مذهبی (با تکیه بر نظرات وودهید و رایس). پایان‌نامه کارشناسی ارشد عزیز ابادی، زهره (۱۳۹۳).
- ✓ مسئله عواطف در جوامع. (۱۳۹۷) جانانان اچ. ترنر، ترجمه محمدرضا حسنی، با مقدمه دکتر نعمت‌الله فاضلی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی،
- ✓ جامعه‌شناسی احساسات. علی ربانی خوراسگانی، و مسعود کیانپور (۱۳۸۸) در: جامعه‌شناسی کاربردی دانشگاه اصفهان. سال بیستم شماره پیاپی ۳۴. شماره ۲ ص ۳۵ تا ۶۴
- ✓ Barbalet, J. M. (2001). Emotion, social theory, and social structure: A macro sociological approach. Cambridge University Press
- ✓ Hopkins, D. (Ed.). (2009). Theorizing emotions: Sociological explorations and applications. Campus Verlag

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی تروریسم Sociology of terrorism
	عملی □	روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کلاس درس □ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □		

اهداف درس:

این درس در پی آشنایی دانشجویان با زمینه‌های سیاسی اجتماعی و فرهنگی شکل‌گیری تروریسم است. دانشجویان در این درس بر اساس نظریات جامعه‌شناسی با اقداماتی که در سطح فراملی موجبات تقویت زمینه‌های تروریستی شده است آشنا می‌شوند و تصورات و قالب‌های ذهنی تروریست‌ها را درک می‌کنند. همچنین، به رابطه تنگاتنگ تروریسم دولتی با سیاست‌های دولت‌های امریکا و رژیم صهیونیستی در سطح جهان به ویژه در کشورهای اسلامی تأکید خواهد شد.

سرفصل درس:

- مفهوم‌شناسی تروریسم و بررسی تمایزات ساختاری آن با اشکال دیگر خشونت سیاسی و اجتماعی (جنگ، جنبش‌های چریکی، آشوب و تخریب اموال عمومی)
- گونه‌شناسی تاریخی انواع تروریسم و تبیین خاستگاه‌های تروریسم در جهان
- بررسی نظریه‌های تروریسم
- بررسی روند تحول و تطورات جنبش‌های رهایی‌بخش از جنبش‌های اعتراضی مدنی به جنبش‌های تروریستی
- تبیین جامعه‌شناختی انواع قرائت‌های بنیادگرایانه و خشونت‌طلبانه از آموزه‌های دینی:
 - فرقه‌های اسلامی و خشونت
 - مسیحیت و خشونت
 - یهودیت و خشونت
- گونه‌شناسی قاره‌های تروریسم و اهداف آن
 - تروریسم در خاورمیانه
 - تروریسم در افریقا
 - تروریسم در اروپا
 - تروریسم در استرالیا و امریکا
- جهانی‌سازی، بحران‌های هویتی، مقاومت سیاسی و تروریسم (با تأکید بر رابطه‌ی جهانی‌سازی و شکل‌گیری کنش‌های افراطی)
- نقد و آسیب‌شناسی مواجهه‌ی سیاست‌های جهانی با انواع تروریسم در جهان
- بررسی علل و عوامل جهانی، اجتماعی و اقتصادی شکل‌گیری القاعده، طالبان، داعش و بوکوحرام.

- گروه‌های سازمان یافته تروریسم
 - زنان و تروریسم، جوانان و تروریسم، اقتصاد و تروریسم، مواد مخدر و تروریسم
- روش‌های عضوگیری تروریسم
- فن آوری و ابزارهای نوین تروریسم (شبکه‌های اجتماعی، اینترنت، ماهواره و ..)
- تروریسم بیولوژیک
- تروریسم دولتی و نحوه تعامل استعمارگران با تروریست‌ها و برانگیختن تروریسم نیابتی با تأکید بر ایالات متحده آمریکا و رژیم صهیونیستی
- زمینه‌های فرهنگی و قومی پذیرش تروریسم در ایران
- بررسی مسئله‌ی صدور انقلاب اسلامی و تلاش امپریالیسم جهانی در شکل دادن به گرایش‌های رادیکال در منطقه‌ی غرب آسیا.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ فلوری، موریس و دیگران (۱۳۸۲) **تروریسم: تاریخ، جامعه‌شناسی، گفتمان، حقوق، گردآوری و وی‌رای‌ش‌علی‌رضای‌طی‌ب؛ مترجم‌ان‌وحیدبزرگی‌و دیگران**، نشر نی
- ✓ چامسکی، نوام و آندره ولچک. (۱۳۹۴) **درباره تروریسم غرب: از هیروشیما تا پهپادها**. ترجمه مازیار کاکوان. تهران: انتشارات مهر اندیش.
- ✓ شوسودوسکی، میشل. (۱۳۸۹) **جنگ آمریکا با تروریسم (در تحلیل نظم نوین جهانی)**. ترجمه‌ی جمشید نوایی. تهران: انتشارات نگاه.
- ✓ Scheffler, Samuel. 2006. "Is terrorism morally distinctive?" *Journal of Political Philosophy*, 14, 1: 1-17.
- ✓ Moten, Abdul Rashid. 2010. 'Understanding terrorism: contested concept, conflicting perspectives and shattering consequences,' *Intellectual Discourse*, 18, 1: 35-63.
- ✓ Tripathy, Jyotirmaya. 2010. "What is a terrorist?" *International Journal of Cultural Studies*, 13: 3, 219-234
- ✓ Münkler, Herfried. 2005. *The New Wars*. Cambridge: Polity. Chapters 1 and 5
- ✓ Croft Stuart and Cerwyn Moore. 2010. 'The evolution of threat narratives in the age of terror: understanding terrorist threats in Britain', *International Affairs* 86, 4: 821–835.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی امنیت sociology of security
	□ عملی	تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

ارتقای سطح آگاهی و بینش دانشجویان در زمینه امنیت اجتماعی و تعامل متقابل جامعه و امنیت و بررسی موضوعات و مسائل جامعه شناختی در حوزه‌های امنیت اجتماعی از اهداف درس است.

سرفصل درس:

- تعاریف مفاهیم: امنیت، امنیت اجتماعی، امنیت فرهنگی، امنیت سیاسی، جامعه‌شناسی امنیت و ...
- سنخ‌شناسی، ابعاد و سطوح امنیت از منظر جامعه‌شناسی
- ابعاد اجتماعی امنیت (احساس امنیت، تولید اجتماعی امنیت)
- سیر تحول گفتمان‌های امنیتی
- امنیت در متون دینی و اندیشه‌های متفکرین مسلمان
- نظریه‌های جامعه‌شناسی امنیت
- مولفه‌های اجتماعی موثر بر امنیت جامعه
- مولفه‌های سیاسی موثر بر امنیت جامعه
- مولفه‌های اقتصادی موثر بر امنیت جامعه
- مولفه‌های فرهنگی موثر بر امنیت جامعه
- مولفه‌های جامعه امن
- نهادهای اجتماعی (خانواده، رسانه، آموزش و پرورش، سمن‌ها و ...) و امنیت
- آسیب‌شناسی امنیت
- امنیتی شدن پدیده‌های اجتماعی.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ مک سویینی، بیل (۱۳۹۰) مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی امنیت. ترجمه: محمدعلی قاسمی، محمدرضا آهنی. تهران. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ✓ نویدنیا، منیژه (۱۳۸۸) امنیت اجتماعی. تهران. پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ✓ غفاری، غلامرضا (۱۳۹۲) نظم و امنیت اجتماعی در آرا و نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران. پژوهشکده مدیریت راهبردی انتظامی
- ✓ بلندیان، غلامحسین (۱۳۹۲) جامعه‌شناسی امنیت داخلی. تهران. دانشگاه عالی دفاع ملی
- ✓ کلهر، رضا (۱۳۸۸) درآمدی بر امنیت انتظامی، تهران. سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا
- ✓ شعبان پور، موسی (۱۳۸۸) جامعه‌شناسی قدرت و امنیت. تهران. نشر آجا
- ✓ سلمان خاکسار، عبدالحمید (۱۳۸۹) حکومت، فرد و امنیت. تهران. دانشگاه عالی دفاع ملی
- ✓ شایگان، فریبا (۱۳۹۵) امنیت اجتماعی با بهره‌مندی از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی. تهران. سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا
- ✓ بیات، بهرام (۱۳) جامعه‌شناسی احساس امنیت، تهران. امیر کبیر
- ✓ مدنی، منوچهر (۱۳۸۹) جامعه‌شناسی امنیت. تهران. آگاه.

دروس پیش نیاز: مبانی تاریخ اجتماعی ایران / نظریه های کلاسیک جامعه شناسی	■ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه شناسی تاریخی Historical sociology
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

این درس به آشنایی دانشجویان با حوزه «جامعه شناسی تاریخی» اختصاص دارد. جامعه شناسی تاریخی در مقطع پس از جنگ جهانی دوم و به واسطه پیدایی جنبش های استقلال طلبانه و ضد استعماری در جوامع مستعمره و لزوم شناسایی این نیروهای نوپدید به منظور دست یافتن به امکان های تازه برای کنترل و انقیاد آنها ظهور یافت. «برنامه های توسعه» مهمترین راهبرد نیروهای استعماری جدید برای اداره جهان پس از جنگ جهانی دوم بود، و از این رو تاسیس «جامعه شناسی تاریخی» برای هموارسازی راه توسعه ضرورت یافت. به علاوه، جامعه شناسی تاریخی صرفاً یک حوزه مطالعاتی در میان دیگر حوزه های جامعه شناسی نیست بلکه به واسطه تاریخی بودن عوامل-مناسبات اجتماعی، در اصل بینش «جامعه شناسی» مداخله کرده و با آن اشتراک می یابد. بر همین اساس برخی صاحب نظران از در هم تنیدگی جامعه شناسی و تاریخ یاد کرده، و جامعه شناسی حقیقی را جامعه شناسی «تاریخی» دانسته اند. این طرح درس بر همین دو مضمون متکی است و بعلاوه تلاش می کند به معرفی اجمالی پارادایم های «جامعه شناسی تاریخی ایران» بپردازد. این درس و مواجهه انتقادی با آن یکی از مهمترین منابع ما در فهم حوادث گذشته و مخصوصاً دوره معاصر است.

سرفصل درس:

- یک. نسبت امر اجتماعی و امر تاریخی
 - الف. سنت دور کیمی
 - ب. سنت وبری
 - ج. سنت مارکسی
- دو. «جامعه شناسی تاریخی»: موضوع و شرایط خاص پیدایی آن
 - تمایز با دیگر قلمروهای شناخت تاریخی (تاریخ اجتماعی، تاریخ فرهنگی، فلسفه تاریخ، تاریخ علمی، تاریخ روایی)
 - بررسی مورد «مکتب انال»
- سه. تحولات «جامعه شناسی تاریخی»
 - جامعه شناسی تاریخی دولت محور

- مورد تیلی و اسکاچیل و اندرسون
- جامعه‌شناسی تاریخی جهانی
- مورد بلوخ و والرشتاین و مان و آیزنشتات
- چهار. مرور روش‌های پژوهش در تاریخ و جامعه‌شناسی تاریخی
- پنج. پارادایم‌های «جامعه‌شناسی تاریخی ایران»
 - الف. پارادایم توسعه
 - ب. پارادایم استبداد تاریخی
 - ج. پارادایم مارکسیستی
 - د. پارادایم بومی گرا-فرهنگی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ابرامز، فیلیپ (۱۳۹۷)، جامعه‌شناسی تاریخی، مترجم: غلامرضا جمشیدیها و منصوره لولاور، تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛
- استنفورد، مایکل (۱۳۸۲). درآمدی بر فلسفه تاریخ. مترجم: احمد گل محمدی. تهران: نی.
- استنفورد، مایکل (۱۳۸۴). درآمدی بر تاریخ پژوهی. مترجم: مسعود صادقی. تهران: سمت و دانشگاه امام صادق.
- استویانوویچ، ترایان (۱۳۸۶). روش تاریخی یا پارادایم آنال. مترجم: نسرین جهانگرد. تهران: فضا.
- اسکاچیل، تدا (۱۳۷۶). دولت‌ها و انقلاب اجتماعی. مترجم: مجید روین تن. تهران: سروش.
- اسکاچپول، تدا (۱۳۸۸). بینش و روش در جامعه‌شناسی تاریخی. مترجم: هاشم آقاجری. تهران: مرکز.
- اسمیت، دنیس (۱۳۸۶). برآمدن جامعه‌شناسی تاریخی. مترجم: هاشم آقاجری. تهران: مروارید.
- آشتیانی، منوچهر (۱۳۹۱). جامعه‌شناسی تاریخی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- اندرسون، پری (۱۳۸۸). گذر از عهد باستان به فئودالیسم. مترجم: حسن مرتضوی. تهران: ثالث.
- اندرسون، پری (۱۳۹۰). تبارهای دولت استبدادی. مترجم: حسن مرتضوی. تهران: ثالث.

- برک، پیت (۱۳۸۹). انقلاب تاریخنگاری فرانسه: مکتب آنال ۸۹-۱۹۲۹. مترجم: کامران عاروان. تهران: نشر تاریخ ایران.
- برک، پیت (۱۳۸۱)، تاریخ و نظریه اجتماعی، ترجمه غلامرضا جمشیدیها، تهران: انتشارات دانشگاه تهران؛
- برک، پیت (۱۳۸۹)، تاریخ فرهنگی چیست، ترجمه نعمت الله فاضلی و مرتضی قلیچ، تهران: پژوهشکده تاریخ اسلام؛
- برودل، فرنان (۱۳۷۲)، سرمایه داری و حیات مادی ۱۴۰۰-۱۸۰۰، مترجم: بهزاد باشی، تهران: نی.
- برودل، فرنان (۱۳۸۰)، بازنگری در تمدن مادی و سرمایه داری، مترجم: فیروزه مهاجر، تهران: دیگر.
- برودل، فرنان (۱۳۸۸)، پویایی سرمایه داری، مترجم: مهران پاینده، عباس خداقلی و ناصر کفائی. تهران: کتاب آمه.
- بلوخ، مارک (۱۳۶۳)، جامعه فئودالی، مترجم: بهزاد باشی، تهران: آگاه.
- پولانی، کارل (۱۳۹۱). دگرگونی بزرگ: خاستگاه های سیاسی و اقتصادی روزگار ما. مترجم: محمد مالجو. تهران: پردیس دانش، شیرازه.
- پیرسون، پل (۱۳۹۳). سیاست در بستر زمان: تاریخ، نهادها، و تحلیل اجتماعی. مترجم: محمد فاضلی. تهران: نی.
- تیلی، چارلز (۱۳۸۳). انقلاب های اروپایی: بررسی تحلیلی پانصد ساله تاریخی آسیای اروپا. مترجم: بهالالدین بازرگانی گیلانی. تهران: کوی ر.
- تیلی، چارلز (۱۳۸۹). جنبش های اجتماعی (۲۰۰۴-۱۷۶۸). مترجم: علی مرشدی زاد. تهران: دانشگاه امام صادق.
- تیلی، چارلز (۱۳۹۲). دموکراسی: جامعه شناسی تاریخی تحولات دموکراتیک. مترجم: یعقوب احمدی. تهران: جامعه شناسان.
- جنکینز، کیت (۱۳۸۴). بازانندیشی تاریخ. مترجم: ساغر صادقیان. تهران: مرکز.
- دو توکویل، الکسی (۱۳۸۸)، انقلاب فرانسه و رژیم پیشین، مترجم: محسن ثلاثی، تهران: نشر مروارید.
- طالبان، محمدرضا (۱۳۸۹). روش شناسی مطالعات انقلاب. با تاکید بر انقلاب اسلامی ایران. تهران: پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی.
- عجم اوغلو، دارون و جیمز رابینسن (۱۳۹۰). ریشه های اقتصادی دیکتاتوری و دموکراسی. مترجم: جعفر خیرخواهان و علی سرزیم. تهران: کویر.
- فوران، جان (۱۳۷۷). مقاومت شکننده. مترجم: احمد تدین. تهران: رسا.
- لوگوف، ژاک (۱۳۸۷). اروپا مولود قرون وسطی: بررسی تاریخی فرایند تکوین و تکامل اروپا در قرون وسطی (سده های ۴ تا ۱۶ میلادی). مترجم: بهاء الدین بازرگانی گیلانی. تهران: کویر.
- لینکلتر، اندرو (ویراستار) (۱۳۸۶). جامعه شناسی تاریخی و روابط بین الملل. مترجم: علیرضا طیب. تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه.
- ملایی توانی، علیرضا (۱۳۸۶). درآمدی بر روش پژوهش در تاریخ. تهران: نی.

- مور، برینگتن (۱۳۶۹). ری‌ش‌ه‌ای‌ا‌ج‌ت‌م‌اع‌ی‌دی‌ک‌ت‌ات‌وری‌و‌دم‌و‌ک‌راس‌ی‌(ن‌ق‌ش‌ار‌باب‌و‌ده‌ق‌ان‌در‌پ‌ی‌د‌ای‌ش‌ج‌ه‌ان‌ن‌و). مترجم: ح‌س‌ی‌ن‌ب‌ش‌ی‌ری‌ه. تهران: م‌ر‌ک‌ز‌ن‌ش‌ر‌د‌ان‌ش‌گ‌اه‌ی‌.
- هابدن، استیون (۱۳۷۹). روابط بین الملل و جامعه‌شناسی تاریخی: فرو ریزی مرزها. مترجم: جمشید زنگنه. تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.
- همیلتون، گری جی، و رندال کولینز و دیگران (۱۳۸۵). تاریخ‌نگاری و جامعه‌شناسی تاریخی. مترجم: هاشم آغاجری. تهران: کویر.
- والرشتاین، ایمانوئل (۱۳۸۸). مقدمه‌ای بر تحلیل نظام‌های جهانی. مترجم: حسین عسگریان. تهران: موسسه ابرار معاصر.
- والرشتاین، ایمانوئل (۱۳۷۷). سیاست و فرهنگ در نظام متحول جهانی (ژئوپلیتیک و ژئوکالچر)، مترجم: پیروز ایزدی، تهران: نی.
- والرشتاین، ایمانوئل (۱۳۸۱). سرمایه‌داری تاریخی (و دو مقاله‌ی دی‌گر). مترجم: یوسف نراقی. تهران: ق‌ط‌ره‌.
- وبر، ماکس (۱۳۷۳). اخلاق پروتستانی و روح سرمایه‌داری، مترجم: عبدالکریم رشیدیان و پریسا منوچهری، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی گردشگری Sociology of Tourism
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی ■ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنائی با مفاهیم و نظریه های مهم جامعه شناسی گردشگری
- آشنائی با زمینه های فرهنگی اجتماعی گردشگری
- آشنائی با قابلیت ها و مسائل گردشگری و صنایع دستی در ایران

سرفصل درس:

- مفاهیم اصلی در حوزه مطالعات گردشگری و صنایع دستی
- نظریه ها و رویکردهای جامعه شناسی گردشگری
- انواع گردشگری و صنایع دستی
- تجربه زیارت و گردشگری
- گردشگری و ارتباطات میان فرهنگی
- مدیریت گردشگری
- اقتصاد گردشگری
- رابطه اقتصادی گردشگری با صنایع دستی
- مهمترین مسائل و چالش های گردشگری و صنایع دستی در ایران
- تجربه های موفق گردشگری در جهان

روش ارزیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ حبیبی قاسم آبادی، امیرنصرت، (۱۳۹۵). جامعه‌شناسی سفر و گردشگری با رویکرد توسعه پایدار، تهران : انتشارات جامعه‌شناسان
- ✓ آپوست ولوپولوس، یورگوس (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی گردشگری، ترجمه بی‌ژن شفیعی، رشت: وارس ته
- ✓ تیموتی، دالن ج.، (۱۳۹۳). گردشگری خرید (الگوها و رفتار)، ترجمه مهدی سقایی، زهره جوانبخت، مشهد: انتشارات مرنديز
- ✓ نواب‌خ‌ش، مهرداد، (۱۳۹۲). جامعه‌شناسی گردشگری شهری: (تاریخ اندیشه و نظریه در جامعه‌شناسی توریسم)، تهران: انتشارات بهمن برنا
- ✓ عظیمی‌هاشمی، م.، اعظم‌کاری، ف. و، & شریعتی‌مزینانی، س. (۱۳۹۱). مؤلفه‌های اجتماعی - فرهنگی شهر زیارتی پایدار؛ مورد مطالعه: شهر مشهد. مطالعات اجتماعی ایران، ۱۹-۲۰(۶)، ۱۳۵-۱۶۰.
- ✓ صدیق‌اورعی، غ. (۱۳۹۱). دلایل سفر نکردن برخی از مردم مشهد به عتبات عالیات. مطالعات اجتماعی ایران، ۲۰-۱۹(۶)، ۱۳۴-۱۱۳.

- ✓ Griffiths, M., & In Wiltshier, P. (2019). Managing religious tourism. Wallingford, Oxfordshire ; Boston, MA : CABI.
- ✓ Jamal, T., & Robinson, M. (2012). The SAGE handbook of tourism studies. London : SAGE
- ✓ Díaz, C. E., & García, M. A. (2014). Introduction to Sociology of tourism and leisure. Madrid: OMM.
- ✓ Talos, Ana-Maria, & Brumaru Paul Alexandru. (2012). Sociology of tourism. Anderes Land.
- ✓ Nash, D. (2008). The study of tourism: Anthropological and sociological beginnings. Bingley: Emerald Group.
- ✓ Smith, M., & Duffy, R. (2003). The ethics of tourism development. London: Routledge.

- ✓ In Harman, L. D. (2014). A sociology of pilgrimage: Embodiment, identity, transformation.
- ✓ Scott, N., & Jafari, J. (2010). Tourism in the Muslim world. Bingley: Emerald.
- ✓ Swatos, W. H. (2006). On the road to being there: Studies in pilgrimage and tourism in late modernity. Leiden: Brill.

مجلات علمی پژوهشی داخلی مربوط :

- ✓ دو فصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری [/http://journalitor.ir](http://journalitor.ir)
- ✓ فصلنامه فرهنگ زیارت <https://www.magiran.com/magazine/4661>
- ✓ فصلنامه گردشگری شهری [/https://jut.ut.ac.ir](https://jut.ut.ac.ir)
- ✓ نشریه مطالعات مدیریت گردشگری [/http://tms.atu.ac.ir](http://tms.atu.ac.ir)
- ✓ فصلنامه برنامه ریزی و توسعه گردشگری [/http://tourismpd.journals.umz.ac.ir](http://tourismpd.journals.umz.ac.ir)
- ✓ فصلنامه گردشگری علم و فرهنگ <http://journal.usc.ac.ir/jot>
- ✓ مجله پژوهش گردشگری [/http://journal.richt.ir/tr](http://journal.richt.ir/tr)

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی بحران Sociology of crisis
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

آشنا شدن دانشجویان با مفاهیم و دیدگاه‌های نظری در خصوص حوادث و آشنایی با فرایند مواجهه و مدیریت آن اصلی‌ترین هدف درس به شمار می‌رود.

سرفصل درس:

-تعریف مفاهیم-طبقه بندی حوادث - عوامل ایجادگر(طبیعت - انسان -انسان و طبیعت)

زمان و چگونگی شکل گیری حوادث

دیدگاه‌های نظری در مورد حوادث

-دیدگاه عرفی:روح انگاری (تفکر مبتنی بر غیر)

خدا باوری

-دیدگاه متمرکز:

ایستایی در نگرش

فیزیک نگری

شبیه سازی واقعیت

تخصص گرایی

عام گرایی و قانون طلبی

-دیدگاه غیر متمرکز:

الف -رویکرد روانشناختی

ب- رویکرد جامعه‌شناختی

ج- رویکرد توسعه‌ای

برنامه ریزی ضربتی و مراحل آن

فرایند مدیریت فاجعه:

مرحله اول: آمادگی خارج از میدان

-بیشگیری (بیمه-اوراق قرضه و تشکیل صندوقهای کمکهای مردمی - ام.زش ایمنی)

- آمادگی و تمرین (سازماندهی و تشکیل سیستم مدیریت-برآورد ظرفیت ها-برآورد سطح آسیب پذیری)

مرحله دوم: ورود به میدان

-اطلاع‌رسانی و هشدار

-فرماندهی و استقرار

مرحله سوم: انومی و واکنش اجتماعی

-نجات

-خدمات‌رسانی اولیه

-اسکان اضطراری

-فعالیت‌های تسهیل‌گر

مرحله چهارم: نظم و بهبود

-اسکان موقت

- کمکهای مالی بعد از فاجعه

اجتماع سازمانی مدیریت فاجعه در ایران

اسیب‌شناسی نظام مدیریت فاجعه در ایران

- رویکرد کلان

- رویکرد خرد

مشارکت مردمی در مدیریت حوادث

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ بیرویدیان، نادر (۱۳۸۵): مدیریت بحران، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد، فصل دوم و سوم
- ✓ ریترز، جورج (۱۳۸۳): نظریه جامعه‌شناسی در دنیای معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی، فصل نوگرایی
- ✓ شادی طلب، ژاله (۱۳۷۲): جامعه‌شناسی فاجعه، تجربه زلزله رودبار و منجیل، بنیاد مسکن
- ✓ شاه حسینی، محمدحسن (۱۳۸۱): مدیریت آمادگی در برابر حوادث، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال احمر ایران
- ✓ شقاقی، شجاع‌الدین (۱۳۸۱): تاثیر قدرت فعالیت سازمانهای غیر دولتی در توسعه جهانی مدیریت امداد و نجات با تاکید بر اصول هفت گانه، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال احمر ایران
- ✓ عنبری، موسی (۱۳۸۷): جامعه‌شناسی فاجعه، انتشارات دانشگاه تهران
- ✓ عنبری، موسی (۱۳۹۰): جامعه‌شناسی توسعه از اقتصاد تا فرهنگ، انتشارات سمت فصل هفتم
- ✓ - کارگر شورکی، هدایت (۱۳۸۱): لزوم و کاربرد رویکرد راهبردی در مدیریت امداد و نجات، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال احمر ایران
- ✓ لاهیجانیان، همایون و دیگران (۱۳۸۱): مدیریت اردو گاه اضطراری، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال احمر ایران
- ✓ ناطقی الهی، فریبرز و دیگران (۱۳۸۱): برنامه ریزی پیشگیری از سوانح و توسعه پایدار شهرهای بزرگ، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال احمر ایران
- ✓ نوری زاده، محمد (۱۳۸۱): نقش آموزش در کاهش خسارات سوانح طبیعی، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات موسسه آموزش عالی علمی کاربردی هلال احمر ایران

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی علم و فناوری Sociology of Science & Technology
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

علم و فناوری در رشد و گسترشی شتابان دارای کارکردهای مثبت بوده و بعضاً دچار کژکارکرد نیز شده است. آشنایی مقدماتی با مفاهیم، تاریخ تحولات، بررسی تطبیقی دیدگاه‌ها و نظریه‌های غربی و اسلامی، نسبت علم و دین و زمینه‌های اجتماعی تقویت‌کننده و بازدارنده خلاقیت و نوآوری در کشور برای ارائه الگوی پیشرفت علم و فناوری از طریق معرفی ظرفیت‌های علمی و فناوری درون‌زا، دانش‌بنیان و مقاومتی در تعامل با غرب و تقابل با وابستگی به سلطه علم و فناوری غرب، هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

۱- تعریف مفاهیم

- جامعه‌شناسی علم و فناوری
- سنت، ایدئولوژی و علم
- خلاقیت، نوآوری و صنایع خلاق
- حقوق مالکیت فکری، اخلاق حرفه‌ای، اعتبار علمی و سوگیری
- نظریه پردازي و توليدات دانش بنیان
- رویکردهای روشی اثباتی، تفسیری، مبنایی و انتقادی
- پارادایم، ناهنجاری و انقلاب علمی
- تکنوکرات، دانشمند و روشنفکر
- پژوهش‌های بنیادی، کاربردی و توسعه‌ای
- مدیریت پژوهشی وابسته، مونتاژ، معکوس، خلاق و دانش‌بنیان
- ارتقاء و رتبه‌بندی دانشگاه و حوزه
- ۲- تاریخچه مطالعه تحولات علم و فناوری
- تاثیر فعالیت و توليدات علمی و فناوری در ایران و اسلام بر رشد علم در اروپا در قرون وسطی

- استعمار نو ، وابستگی و علم و فناوری در ایران معاصر (پهلوی اول و دوم)
 - انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی ، مقاومت و علم و فناوری
 - انواع و ادوار روشنفکری در ایران (دانشگاهی و حوزوی)
 - روند جبرگرایی ، تعیین اجتماعی و برساختگی اجتماعی علم و فناوری در غرب
- ۳- دیدگاه ها، نظریه ها و بررسی تطبیقی آن ها

- علوم انسانی اسلامی
 - بررسی و نقد شیوه های نظریه پردازی نخبگان معاصر در ایران
 - علم دینی و رابطه آن با سیمای اجتماعی سکولاریزم
 - بررسی تطبیقی علم از دیدگاه متفکران اسلامی و غربی
 - پارادایم های فناوری در غرب ((پارادایم جبرگرایی فناوری؛ پارادایم بررسی تعیین اجتماعی ، سیاسی و فرهنگی فناوری (برساختگی اجتماعی فناوری ؛ نظریه نظام های اجتماع - فناوری؛ نظریه کنشگر - شبکه))؛
 - بررسی تطبیقی و انتقادی نظریه های مرتنی و پسا مرتنی در غرب
- ۴- صنایع خلاق و عوامل بازدارنده و تقویت کننده آن

- مدیریت وابسته، مونتاز، معکوس، خلاق و دانش بنیان
 - حقوق مالکیت فکری، اخلاق حرفه ای و انحراف هنجارهای اخلاقی ((سرقت ایده، سرقت ادبی، تجارت مدرک (پایان نامه و رساله نویسی، مقاله نویسی و نظایر آن))
 - مدیریت دانش بنیان و موانع
 - مدل های اقتصادی صنایع خلاق
 - نوآوری کاربر محور
 - راهبردهای نوآوری کاربر محور
 - چالش های صنایع خلاق برای بکارگیری نوآوری کاربر محور
 - راه حل های کاربردی برای مقابله با چالش ها
 - صنایع خلاق در عرصه دفاع، خودرو، کشاورزی، پزشکی، و نظایر آن
- ۵- علم و فناوری مقاومتی و سایر نهادها

- دانشگاهی (رابطه با صنعت، نظام ارتقاء ، چالش ها و رابطه آن با نظریه پردازی و پژوهش های دانش بنیان و آسیب شناسی آن)
 - حوزوی (نظام ارتقاء، تولیدات علمی دانش بنیان در رابطه با اقتصاد مقاومتی، تفکر انتقادی، منابع دانشگاهی، رسانه های داخلی و بین المللی و آسیب شناسی تولیدات پژوهشی)
 - رسانه ای (مجله های علمی و پژوهشی و امتیازات، کتب درسی و غیره)
 - صنایع دفاعی (هسته ای، موشک و سایر ابزارهای دفاعی)
- ۶- بحث و گفتگو پیرامون نهادهای علمی و فناوری ، چالش ها و راه حل ها

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ بادامچی، محمد حسین و همکاران (۱۳۹۶) ایران اسلامی در مواجهه با تکنولوژی غرب. موسسه گسترش فرهنگ و مطالعات. نشر سوره مهر
- ✓ برگ‌رپ؛ لاکمن، ت (۱۳۷۵) ساخت اجتماعی واقعیت. ترجمه فریبرز مجیدی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی
- ✓ بوستان، حسین (۱۳۹۴) علم دینی. موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)
- ✓ بک، اولریش (۱۳۸۸) جامعه در مخاطره جهانی، ترجمه محمدرضا مهدیزاده، تهران: نشر کویر
- ✓ بل، دانیل (۱۳۸۲) آینده تکنولوژی. ترجمه احد علیقلیان، تهران: انتشارات وزارت امور خارج
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۸۶) سنت، ایدئولوژی، علم: مجموعه مقالات. بوستان کتاب قم
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۰) مبانی و تطورات برهان صدیقین. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۶) حدیث پیمانه: پژوهشی در انقلاب اسلامی. دفتر نشر معارف
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۵) انواع و ادوار روشنفکری با نگاه به روشنفکری حوزوی. قم: کتاب فردا
- ✓ پارسانیا، حمید و عباس نیکزاد (۱۳۹۵) درآمدی بر علم دینی. نشر شهید کاظمی
- ✓ پارسانیا، حمید و عبدالحسین خسروپناه و مهدی عاشوری (۱۳۹۲) تولید و تکوین علوم انسانی اسلامی. موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۸۵) سکولاریسم و معنویت، مبانی معرفتی و سیمای اجتماعی سکولاریسم. نشر و پژوهش معناگرا
- ✓ توکل، محمد (۱۳۸۹) جامعه‌شناسی علم: مباحث نظری. جامعه‌شناسان
- ✓ توکل، محمد (۱۳۹۰) جامعه‌شناسی تکنولوژی. تهران: جامعه‌شناسان
- ✓ عبدالسلام، محمد (۱۳۸۷) شکوفایی علم در جهان اسلام، موانع و راهبردها. ترجمه غلامرضا خواجه سروی و اصغر افتخاری. نشر دانشگاه امام صادق (ع)، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

- ✓ واثقی، میثم (۱۳۹۶) روش‌شناسی اندیشه اجتماعی مسلمین. انتشارات دانشگاه باقرالعلوم (ع) و پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
- ✓ فلاح شیخلری، علی و نوچهر منطقی (۱۳۹۵) مدیریت چرخه اطلاعات علم و فناوری. نشر شرکت پیشرو فناوری قائد
- ✓ فیاض، ابراهیم و همکاران (۱۳۹۱) گفتارهایی در زمانه‌شناسی. دانشگاه امام صادق ع
- ✓ کچوئیان، حسین (۱۳۸۹) تجدد‌شناسی و غرب‌شناسی حقیقت‌های متضاد. امیرکبیر
- ✓ گلشنی، مهدی (۱۳۹۲) از علم سکولار تا علم دینی. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ✓ گلشنی، مهدی (۱۳۹۵) خداباوری و دانشمندان معاصر غربی. کانون اندیشه جوان
- ✓ گلشنی، مهدی و همکاران (۱۳۹۳) علم دینی: دیدگاه‌ها و تحلیل‌ها. حکمت اسلامی
- ✓ محسنی، منوچهر (۱۳۹۴) مبانی جامعه‌شناسی علم: جامعه، علم و تکنولوژی. تهران: کتابخانه طهوری
- ✓ مهدی‌زاده، محمد رضا و محمد توکل (۱۳۸۶) مطالعات علم و فناوری: مروری بر زمینه‌های جامعه‌شناسی فناوری، دو فصلنامه برنامه و بودجه، شماره ۱۰۵
- ✓ نصیری، مهدی و مصطفی‌ازکیا (۱۳۹۸) جامعه‌شناسی علم و فن‌آوری. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
- ✓ آیدین، دن (۱۳۷۷) فلسفه تکنولوژی. ترجمه شاپور اعتماد، تهران: نشر مرکز
- ✓ ای.دی مک‌کارتی (۱۳۸۸) معرفت به مثابه فرهنگ: جامعه‌شناسی معرفت جدید. مترجمین: سیدحسین نبوی، کمال خالقی پناه، وحید شالچی و بهاره آروین. زیر نظر محمد توکل. پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۱) جهان‌های اجتماعی. قم: کتاب فردا
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۰) روش‌شناسی انتقادی حکمت‌صدرایی. قم: کتاب فردا
- ✓ رضائیان فردوسی، صدیقه و همکاران (۱۳۹۲) درآمدی بر نظام نوآوری صنایع فرهنگی (مطالعه موردی یک تولید نرم افزارهای چند رسانه‌ای فرهنگی)، مجله علمی - پژوهشی دانش راهبردی، شماره ۱۰
- ✓ زوئینگ، جین (۱۳۸۷) تغییرات جهان گستر فناوری به سوی فناوری نرم. ترجمه رضا حسنوی و شهریار اسلامی. تهران: انتشارات دانشگاه صنعتی مالک اشتر
- ✓ شوال پور، سعید و علی کهنی (۱۳۹۳) تجاری‌سازی فناوری در صنایع خلاق و فرهنگی ایران: آسیب‌ها و چالش‌ها
- ✓ گلشنی، مهدی (۱۳۸۵) علم و دین و معنویت در آستانه قرن بیست و یکم. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دروس پیش نیاز:	نظری ■	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	جامعه‌شناسی مهاجرت Sociology of Migration
	عملی □			
مبانی جمعیت شناسی				
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

این درس به معرفی ابعاد اجتماعی مهاجرت‌های داخلی و بین‌المللی می‌پردازد. هدف این درس آشنایی دانشجویان با مفاهیم و اندازه‌گیری مهاجرت، انواع و داده‌های مهاجرتی، روندهای تاریخی و معاصر مهاجرت، نظریه‌های مهاجرت، علل و پیامدهای مهاجرت در سطوح مختلف است.

سرفصل درس:

- مفاهیم اساسی، سنجش و اندازه‌گیری مهاجرت
- انواع و اشکال مهاجرت
- منابع داده‌های مهاجرتی
- الگوها و روندهای مهاجرت داخلی با تاکید بر ایران
- روندهای تاریخی و معاصر مهاجرت‌های بین‌المللی
- مهاجرت بین‌المللی از ایران: روند، الگوها، علل و پیامدها
- مهاجرت بین‌المللی و جریانات پناهندگی به ایران: روند، الگوها، علل و پیامدها
- نظریه‌های جامعه‌شناختی مهاجرت
- بسترها و عوامل تعیین‌کننده مهاجرت
- شبکه‌های اجتماعی و مهاجرت
- جنسیت، خانواده و مهاجرت
- توسعه، وجوه ارسالی و مهاجرت
- جهانی‌شدن و عصر مهاجرت
- تغییرات زیست محیطی و مهاجرت
- پیامدهای اجتماعی مهاجرت
- مهاجرت و تغییرات اجتماعی
- ادغام و طرد اجتماعی مهاجران
- نسل دوم مهاجران و تغییرات هویتی
- سیاست‌های مهاجرتی، قوانین تابعیت و شهروندی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ جمشیدبها، غلامرضا و موسی عنبری (۱۳۸۳). تعلقات اجتماعی و اثرات آن بر بازگشت مهاجرین، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۳، صص ۴۳-۶۸.
- ✓ جمشیدبها، غلامرضا و یحیی علی‌بابایی (۱۳۸۱). بررسی عوامل مؤثر بر بازگشت مهاجرین افغانی با تکیه بر ساکنین شهرک گلشهر مشهد، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰، صص ۹۰-۷۱.
- ✓ زنجانی، حبیب اله (۱۳۸۰). مهاجرت، تهران: انتشارات سمت.
- ✓ صادقی، رسول و لیلا ولدوند (۱۳۹۴). جنسیت و مهاجرت: تحلیل تفاوت‌های جنسیتی در مهاجرت‌های داخلی در ایران، دوفصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، دوره ۴، شماره ۷ (پاییز و زمستان)، صص ۷۸-۵۵.
- ✓ صادقی، رسول و محسن شکرانی (۱۳۹۵). تحلیل نوسانات فضایی تأثیر توسعه بر مهاجرت داخلی-بین‌شهرستانی در ایران، فصلنامه توسعه محلی (روستایی-شهری)، دوره هشتم، شماره ۲ (پاییز و زمستان)، صص ۲۵۲-۲۲۷.
- ✓ صادقی، رسول و محمدجلال عباسی‌شوازی (۱۳۹۵). بازگشت یا ماندن جوانان افغانستانی در ایران: دلایل و تعیین‌کننده‌ها، دوفصلنامه ایرانی مطالعات جمعیتی، شماره ۳ (بهار و تابستان)، صص ۱۵۰-۱۱۹.
- ✓ فیندلی، سلی (۱۳۷۳). برنامه‌ریزی مهاجرت‌های داخلی، ترجمه عبدالعلی لهسایی‌زاده. شیراز: انتشارات نوید.
- ✓ کاستلز استفن و مارک میلر (۱۳۹۶). عصر مهاجرت: جابجایی بین‌المللی جمعیت در دنیای مدرن، ترجمه علی طائفی، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- ✓ کاستلز، استفان و آلیستر دیویدسون (۱۳۸۲). مهاجرت و شهروندی: جهانپوشیدن و سیاست تعلق، ترجمه فرامرز تقیلو، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ✓ لوکاس دیوید و پاول میر (۱۳۸۱). درآمدی بر مطالعات جمعیتی، ترجمه حسین محمودیان، فصل‌های هفتم و هشتم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ لهسایی‌زاده عبدالعلی (۱۳۶۸). نظریات مهاجرت. شیراز: انتشارات نوید.
- ✓ ویکس، جان (۱۳۹۴). جمعیت، مقدمه‌ای بر مفاهیم و موضوعات، ترجمه الهه میرزایی، فصل هفتم، تهران: انتشارات موسسه مطالعات جمعیتی کشور.
- ✓ Abbasi-shavazi, M. J., and R. Sadeghi (2015). Socio-cultural Adaptation of Second-generation Afghans in Iran, *International Migration* 53(6): 89-110.

- ✓ Abbasi-Shavazi, M. J., R. Sadeghi, H. Mahmoudian, and G. Jamshidiha, (2012). Marriage and Family Formation of the Second-generation Afghans in Iran: Insights from a Qualitative Study, *International Migration Review*, 46(4): 828–860.
- ✓ Abbasi-Shavazi, M.J., D. Glazebrook, G. Jamshidiha, H. Mahmoudian, and R. Sadeghi, (2008). *Second Generation Afghan in Iran: Integration, Identity and Return*, Kabul: Afghanistan and Research Evaluation Research.
- ✓ Abbasi-Shavazi, M.J., Glazebrook, D., Mahmoudian, H., Jamshidiha, G., and R. Sadeghi, (2005). *Return to Afghanistan? A Study of Afghans Living in Tehran*, Kabul: Afghanistan and Research Evaluation Research.
- ✓ Abbasi-Shavazi, Md. J, R. Sadeghi, A.Mohammadi (2017). 'Migrants' Integration in Host Societies, and Return to Home Countries: The Case of the Middle East and South Asia', in McAuliffe, M. and M. Klein Solomon (Eds.) *Migration Research Leaders' Syndicate: Ideas to Inform International Cooperation on Safe, Orderly and Regular Migration*, IOM: Geneva.
- ✓ Coleman, D. (2006). Immigration and Ethnic Change in Low Fertility Countries: A Third Demographic Transition, *Population and Development Review*, 32(3):401-446.
- ✓ De Haas, H. (2010). Migration and development: A theoretical perspective. *International Migration Review*, 44(1), 227-264.
- ✓ De Haas, H. (2012). The migration and development pendulum: A critical view on research and policy. *International Migration*, 50(3), 8-25.
- ✓ Gans, H. (1992). Second-generation decline: scenarios for the economic and ethnic futures of the post-1965 American immigrants. *Ethnic and Racial Studies* 15(2): 173-192.
- ✓ Harris, J., Todaro, M. (1970). Migration, unemployment and development: a two-sector analysis. *American Economic Review*, 60, 126–142.
- ✓ Hugo, G., M. J. Abbasi-Shavazi, and R. Sadeghi (2012). Refugee Movement and Development; Afghan Refugee in Iran, *Migration and Development*, 1(2): 261-279.
- ✓ Hugo, G., M. J. Abbasi-Shavazi, and E. P. Kraly (2018). *Demography of Refugee and Forced Migration*, Springer International Publishing AG.
- ✓ Massey, D. S.; Arago, J.; Hugo, G.; Kouaouci, K.; Pellegrino, A.; Taylor, J. E. (1998). *World in motion: understanding international migration at the end of the millennium*, Oxford: Oxford University Press.
- ✓ Massey, D. S.; Arago, J.; Hugo, G.; Kouaouci, K.; Pellegrino, A.; Taylor, J. E. (1993). Theories of International Migration: A review and appraisal, *Population and Development Review* 19: 431-466.
- ✓ Poros, M. V. (2011). "Migrant Social Networks: Vehicles for Migration, Integration, and Development." Washington, DC: Migration Policy Institute.
- ✓ Portes, A., P. Fernández-Kelly and W. Haller.(2009). The Adaptation of the Immigrant Second Generation in America: A Theoretical Overview and Recent Evidence. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 35(7): 1077-1104.
- ✓ Raghuram, P. (2009). Which migration, what development? Unsettling the edifice of migration and development. *Population, Space and Place*, 15(2), 103-117.
- ✓ Sjaastad, L. (1962). The costs and returns of human migration. *Journal of Political Economy*, 70, 80– 93.
- ✓ Skeldon, R. (1987). Migration and the population census in Asia and the Pacific: Issues, questions and debate, *International Migration Review*, 21 (4): 1074-1100.
- ✓ Todaro, M. (1969). A model of labour migration and urban unemployment in less developed countries. *American Economic Review*, 59, 138–148.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۱)	تعداد واحد: ۲	جامعه و جنسیت Society & gender
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی با مبانی، مفاهیم و مباحث مفهوم جنسیت در علوم اجتماعی
- مطالعه رابطه نهاد جنسیت و تقاطع آن با سایر نهاد های اجتماعی
- بررسی و نقد نظریات جنسیتی

سرفصل درس:

- مفاهیم اساسی جنس و جنسیت: نقش های جنسیتی، تفاوت های جنسیتی، تحلیل جنسیتی.
- جنسیت و جامعه پذیری: عوامل اصلی جامعه پذیری، خانواده، مذهب، مدرسه، رسانه،
- ظهور نمادین جنسیت: زبان، الگوهای گفتگو، ارتباطات غیر کلامی، رسانه.
- جنسیت و چرخه زندگی: جوانی، میانسالی و سالمخوردگی.
- جنسیت و ازدواج: مادری، پدری، ازدواج، طلاق.
- جنسیت و تحصیل: آموزش و پرورش
- جنسیت و اشتغال و خانواده: مشاغل دستمزد بگیری، مشاغل خانگی، خانه داری و
- جنسیت و اخلاق و حقوق
- جنسیت در متون دینی و اسلامی
- جنسیت و دگرگونی اجتماعی: توسعه انسانی، توسعه جنسیتی، توانمند سازی و ...
- نظریات جنسیتی و نقد آنها: تئوری های نظم، تضاد، تفسیری و فمینیستی.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ بحران در جامعه‌شناسی، نیاز به داروین، جوزف لوپریاتو و تیموتی کرپین، ترجمه حسن حسینی، ترجمان، ۱۳۹۴.
- ✓ برداشت‌هایی در نظریه اجتماعی معاصر، آنتونی الیوت و برایان ترنر، ترجمه فرهنگ ارشاد، جامعه‌شناسان، ۱۳۹۳.
- ✓ -جامعه‌شناسی زنان، پاملا ابوت و کلر والاس، ترجمه نجم عراقی، نشر نی، ۱۳۹۸.
- ✓ جامعه‌شناسی جنسیت، استفانی گرت، ترجمه کتابیون بقایی، نشر نی، ۱۳۹۶.
- ✓ جنسیت در زندگی روزمره، ماری هولمز، ترجمه مهدی لیبی، نشر افکار، ۱۳۹۱.
- ✓ استاد مطهری و نقد مبانی فمینیسم، علی اصغر خندان، بنیاد علمی و فرهنگی علامه مرتضی مطهری، انتشارات ندای فطرت، ۱۳۹۷.
- ✓ فمینیسم و دانش‌های فمینیستی، ترجمه و نقد تعدادی از مقالات دایره‌المعارف فلسفی روتلیچ، مدیریت حوزه‌های علمی خواهران، دهر مطالعات و تحقیقات زنان، ۱۳۸۲.
- ✓ تاثیر فمینیسم بر فروپاشی حکومت‌ها، برایس کریستنسن، ترجمه و تلخیص ازاده وجدانی، قم، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۷.
- ✓ ان روی فمینیسم، فلیس مک‌الین، استورات شافلی، سوزان ونکر، ترجمه نجمیه غلامعلی اللهیاری، گروه مطالعات زنان و خانواده پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی، ۱۳۹۳.
- ✓ چه کسی خانواده امریکایی را کشت، فلیس اشلفلی، ترجمه ازاده وجدانی، سمانه مدنی، گروه مطالعات زنان و خانواده پژوهشگاه فرهنگ و معارف اسلامی، ۱۳۹۵.
- ✓ جامعه‌شناسی جنسیت با رویکردی اسلامی، بستان، حسین، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۴.

دسته دوم: روشی-مهارتی

(۱۲ واحد انتخاب شود)

تعداد واحد: ۲	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۲)	نظری ■ عملی □	دروس پیش نیاز: زبان تخصصی ۱	زبان تخصصی ۲ English for students of sociology 2
تعداد ساعت: ۳۲	روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □			

اهداف درس:

توانمندسازی دانشجویان در مطالعه متون مربوط به مبانی و حوزه‌های جامعه‌شناسی به زبان انگلیسی با تأکید بر آشنایی با واژگان تخصصی رشته به عنوان هدف اصلی درس است.

سرفصل درس:

به تشخیص استاد مربوطه بخش هایی از کتاب های اصلی رشته جامعه‌شناسی انتخاب شود.

نمونه پیشنهادی:

- Classical social thinker
- Ibn-Khaldun
- Auguste Comte
- Herbert Spencer
- Karl Marx
- Max Weber
- Georg Simmel
- Emile Durkheim
- Contemporary social theories
- Functional, conflict and neo-functional theories
- Critical theory
- Symbolic interactionism
- Phenomenology
- Ethnomethodology
- Theories of social exchange

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ Henslin, M. James (2010) (Ed.) *Essentials of Sociology, A Down-to-Earth Approach*: Prentice Hall (9th edition)
- ✓ Henslin, M. James (2005) (Ed.) *Down to Earth Sociology: Introductory Readings* New York: Free Press (thirteenth Edition).
- ✓ Giddens, Anthony (2006) *Sociology*, Polity Press (5th Edition).
- ✓ Ritzer, George (2010) *Classical Sociological Theory*: McGraw-Hill (6th edition).
- ✓ Appelrouth, Scott, A. and Edles, Laura D. (2010) *Sociological Theory in the Contemporary Era: Text and Readings*, Sage Publications (Second Edition).
- ✓ Ritzer, George and Smart, Barry (2003) (Eds.) *Handbook of Social Theory* London: Sage Publications.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	فنون و روش های برنامه ریزی اجتماعی Techniques and Methods of Social Planning
	■ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: ■ کلاس درس □ کنفرانس کلاسی بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار				

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با مهم ترین فنون و تکنیک‌های مورد استفاده در مراحل مختلف چرخه سیاست‌گذاری و برنامه ریزی در زمینه رفاه اجتماعی (شامل تعیین دستور کار، به کارگیری تیم برنامه ریزی، شناخت دقیق و علمی مسئله، تدوین برنامه، تصویب، اجرا، نظارت و ارزیابی) و همچنین به کارگیری این فنون در مقام عمل در کنار کسب قدرت نقد و ارزیابی سیاستها و برنامه های رفاهی از اهداف اصلی درس است.

سرفصل درس:

۱. آشنایی با مفاهیم پایه (برنامه، برنامه‌ریزی، انواع برنامه)
۲. جایگاه و نقش‌های برنامه‌ریزان رفاه اجتماعی در نظام برنامه‌ریزی کشور
۳. آشنایی با چرخه سیاست‌گذاری و برنامه ریزی رفاه اجتماعی
۴. فنون و روش‌های مربوط به تعیین دستور کار، تبیین و توجیه تدوین برنامه
۵. فنون و روش‌های مربوط به کار تیمی (جذب، به کارگیری و هدایت تیم برنامه ریزی)
۶. فنون و روش‌های مربوط به گردآوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز برای برنامه ریزی مبتنی بر شواهد ۱
 - ۶/۱. استفاده از اطلاعات و داده‌های موجود
 - ۶/۲. گردآوری داده‌ها و اطلاعات جدید
 - ۶/۳. تحلیل وضعیت و موقعیت فعلی
۷. فنون و روش‌های مربوط به گردآوری اطلاعات و داده‌های مورد نیاز برای برنامه ریزی مبتنی بر شواهد ۲
 - ۷/۱. تحلیل وضعیت و موقعیت آینده (پیش‌بینی، سناریونویسی)
 - ۷/۲. تحلیل وضعیت و موقعیت نسبی (بهین‌یابی، مطالعه تطبیقی)

۸. فنون و روش های مربوط به ارزیابی وضعیت موجود ظرفیت سازمانی مورد نیاز برای اعمال برنامه
۹. فنون و روش های مربوط به تحلیل اطلاعات گردآوری شده متناسب با اهداف برنامه در حال تدوین (درخت موضوعی؛ سوات؛ پستل؛ نمودار اسکلت ماهی؛ فنون تفکر خلاقانه؛ فنون تعیین اولویت‌ها)
۱۰. فنون و روش های مربوط به جلب مشارکت و مدیریت ارتباط با ذی‌نفعان (طرف‌های ذی ربط)
۱۱. فنون و روش های مربوط به زمان بندی و مدیریت برنامه‌ریزی (نمودار وقایع؛ نمودار گانت؛ نمودار سی پی ام؛ نمودار پرت)
۱۲. فنون و روش های مربوط به نظارت و ارزیابی برنامه ۱: ارزیابی مبتنی بر نیاز (نیازسنجی)؛ ارزیابی درونداد؛ ارزیابی فرایند؛ ارزیابی برون‌داد؛ ارزیابی مبتنی بر نتیجه/اثربخشی
۱۳. فنون و روش های مربوط به نظارت و ارزیابی برنامه ۱: ارزیابی پیامدها/تأثیرات اجتماعی؛ ارزیابی مبتنی بر هدف؛ ارزیابی مبتنی بر نظریه؛ ارزیابی اقتصادی (ارزیابی هزینه - فایده؛ ارزیابی هزینه - اثربخشی؛ ارزیابی هزینه - مطلوبیت)
۱۴. ارکان مختلف یک برنامه و ویژگی‌ها و نحوه تدوین آنها (۱): اصول و مبانی؛ چشم انداز؛ اهداف کلان، اهداف عملیاتی، آماج؛ راهبردها
۱۵. ارکان مختلف یک برنامه و ویژگی‌ها و نحوه تدوین آنها (۲): اقدامات، طرح‌ها و فعالیت‌ها؛ شاخص‌ها؛ نگاشت نهادی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ ال‌کاک، پیت و دیگران (۱۳۹۱)، کتاب مرجع سیاست‌گذاری اجتماعی، جلد اول و دوم، ترجمه علی اکبر تاج مزینانی و همکاران، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- ✓ الوانی، سیدمهدی (۱۳۸۷)، مدیریت عمومی، چاپ سی و سوم، تهران: نشرنی.

- ✓ برایسون، جان ام.، (۱۳۹۰)، برنامه ریزی استراتژیک در سازمان‌های دولتی، عمومی و غیرانتفاعی، ترجمه مهدی خادمی گراشی، قربان برارنیا (ادبی)، تهران: انتشارات آریانا، چاپ دوم.
- ✓ برج، ابل (۱۳۹۰)، راهنمای عملی ارزیابی تأثیر اجتماعی، ترجمه محمدعلی رضانی و مرتضی قلیچ، تهران: جامعه شناسان.
- ✓ فاضلی، محمد (۱۳۹۱)، ارزیابی تأثیرات اجتماعی؛ سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌ها، تهران: انتشارات تپسا.
- ✓ میتزبرگ، هنری، آلسترانمد، برگ و لمپل، ژوزف (۱۳۸۸) جنگل استراتژی - کارآفرینی در قالب یک مکتب. نویسنده: مترجم: دکتر محمود احمدپور داریانی، ناشر: جاجرمی

- ✓ Manktelow, James (2005) *Mind Tools.*, Publisher, *Mind Tools Ltd*, <http://www.mindtools.com/>
- ✓ Purdon et al (2001) *Research methods for policy evaluation*, London: DWP.
- ✓ Social Research Unit (2003), *The magenta book: guidance notes for policy evaluation and analysis.*
- ✓ Strategy Unit (2004) *Strategy Survival Guide*, London: Cabinet Office, Prime Minister's Strategy Unit.

سایر منابع:

- ✓ لطیفی، غلامرضا (۱۳۸۹) مبانی برنامه‌ریزی و سیاست اجتماعی، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی واحد علامه طباطبایی.
- ✓ قانون برنامه اول ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی. تهران: سازمان برنامه بودجه
- ✓ آیت‌اللهی، علیرضا (۱۳۸۰). اصول برنامه‌ریزی تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- ✓ رضائی، محسن (۱۳۸۰). سرمشقی برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی. تهران: ملیکا.
- ✓ موریس. جورج (۱۳۵۷). مدیریت بر مبنای هدف، ترجمه مهدی الوانی و فریده معتمدی. تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی.
- ✓ برگن، تین و دیگران (۱۳۵۴). برنامه‌ریزی در پنج کشور اروپای غربی و شرقی. ترجمه ابوالفضل قاضی. تهران: موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی.
- ✓ قابل، احمد (۱۳۸۳). اسلام و تامین اجتماعی. مبانی و راهکارهای حمایتی و بیمه‌ای در قرآن، روایات، اخلاق و فقه اسلامی، تهران: موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی.
- ✓ مجموعه اسناد مرکز پیشرفت اسلامی - ایرانی

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	مهارت ها و فنون تدریس علوم اجتماعی Teaching Social Sciences; Skills and Techniques
	■ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی- یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آشنایی دانشجویان با روش ها و فنون تدریس علوم اجتماعی
- آشنایی دانشجویان با نیازهای دانش آموزان به منظور مرتبط کردن محتوای آموزش علوم اجتماعی با آنها
- آشنایی با سرفصل های درسی علوم اجتماعی و کاربرد روش تدریس به صورت عملی

سرفصل درس:

آداب معلمی در اخلاق اسلامی

مهم ترین مفاهیم علوم اجتماعی که دانش آموز (ابتدایی و دبیرستان) باید بداند

رویکرد توافقی در مقطع ابتدایی و رویکرد انتقادی در دبیرستان

○ التزام به فرهنگ و ارزش های مشترک در دبستان

○ پرورش روحیه و تفکر انتقادی در دبیرستان

اصول تدریس در پایه ابتدایی

اصول تدریس در پایه دبیرستان (سه سال اول)

اصول تدریس در پایه دبیرستان (سه سال دوم)

رویکرد جامعه شاختی به تدریس علوم اجتماعی

○ رویکرد توافقی

○ رویکرد تضادی

○ رویکرد کنش متقابل

روش های تدریس علوم اجتماعی

○ روش مصادیق مثبت و منفی

○ روش سخنرانی

- روش گفتگویی (پرسش و پاسخ)
- روش روایتی
- روش نمایشی
- روش همیاری
- روش همکاری مشترک در پروژه
- روش های مکمل تدریس
- بازدید گروهی علمی
- بازدید فردی علمی
- گزارش از بازدید
- مشخصات بسته های آموزشی علوم اجتماعی
- روش های طراحی برنامه درسی علوم اجتماعی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ حجتی، سیدمحمدباقر، آداب تعلیم و تعلم در اسلام: ترجمه گزارش گونه کتاب «منیه المرید فی آداب المفید و المستفید» از شهید ثانی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶
- ✓ سلیمان نژاد، اکبر، روش تدریس علوم اجتماعی در دوره ابتدایی، انتشارات سمت، ۱۳۹۸
- ✓ پارسانیا، حمید و دیگران، کتاب معلم جامعه‌شناسی، شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران، تهران ۱۳۸۶
- ✓ و سایر کتاب های معلم و راهنمای تدریس اثر حسن ملکی و علی انتظاری، انتشارات دفتر تدوین کتب درسی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی و شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران

دروس پیش نیاز: جامعه و فرهنگ	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	اصول و روش های سیاست گذارای فرهنگی Principles and Methods of Cultural Policy
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

جهان امروز با واقعیتی به نام «جهانی شدن» یا به تعبیر دیگر «جهانی سازی» روبروست. اگر حکومت ها تمام قدرت خود را معطوف به حفظ امنیت درون مرزها و یا حتی حفظ استقلال اقتصادی و خودکفایی نموده اند، به سختی می توانند مرزهای فرهنگی را از ورود عناصر سایر فرهنگ ها مصون بدارند. دغدغه هایی مثل «ناتو فرهنگی» و یا «تهاجم فرهنگی» واقعیت های غیر قابل کتمان هستند که با ابزارهایی مثل رسانه ها، هنر و ... سعی در سیطره بر ارزش ها و هم شکل سازی و استحاله سایر فرهنگ های غیر غربی است. از این حیث، کارویژه سیاست گذاری فرهنگی هدایت و شکل دهی به گستره وسیعی از ابعاد یک جامعه است که می توان به حوزه هایی مثل سیاست گذاری زبانی، سیاست گذاری رسانه ای، سیاست گذاری هنری و سایر عرصه های مربوط به «امر معنایی» اشاره کرد. به تقریب، هیچ کشور به معنای دولت - ملت در جهان امروزی وجود ندارد که به سیاست گذاری فرهنگی مبادرت نکند. نهادها، سازمان های دولتی، خصوصی و نهادهای مردمی در عرصه های فرهنگی در هر جامعه ای درصدد ارتقاء فرهنگ و هدایت اعضاء آن جامعه هستند. بخش زیادی دانش آموخته های علوم اجتماعی (اعم از جامعه شناسی، مردم شناسی، سیاست گذاری اجتماعی و ارتباطات) متشکل از کارشناسان و سیاست گذارانی است که در سازمان های مشغول به فعالیت اند. لذا، دانشجویان در این درس هم با ابعاد نظری و الگوهای سیاست گذاری فرهنگی آشنا می شوند و هم نوعی توانش عملی، هر چند مقدماتی، در خصوص مقوله های مربوط به سیاست گذاری فرهنگی کسب می کنند. بنابراین اهداف عبارت اند از:

- آشنایی مقدماتی با سیاستگذاری فرهنگی؛
- شناخت الگوهای سیاستگذاری فرهنگی؛
- توانایی مقدماتی برنامه ریزی در حوزه فرهنگ؛
- توانایی نقد و ارزیابی برنامه ها و اقدامات فرهنگی سازمان های اجرایی.

سرفصل درس:

- آشنایی مفهومی با مفاهیم فرهنگ، سیاست فرهنگی و سیاستگذاری فرهنگی در معنای مضیق و موسع؛

- ضرورت و اهمیت سیاستگذاری فرهنگی
- راهبردهای سیاستگذاری فرهنگی
- انواع سازمان‌های سیاستگذار در عرصه فرهنگ عمومی
- اصول و تکنیک‌های برنامه‌ریزی فرهنگی
- نقد و بررسی شاخص‌های سنجش فرهنگ عمومی
- سیاست پژوهی در فرهنگ
- سیاستگذاری فرهنگی در ایران: دوره پهلوی اول
- سیاستگذاری فرهنگی در ایران: دوره پهلوی دوم
- سیاستگذاری فرهنگی در ایران: دوره جمهوری اسلامی ۱ (آشنایی با اهداف و اصول مندرج در قانون اساسی و اسناد بالادستی)
- سیاستگذاری فرهنگی در ایران: دوره جمهوری اسلامی ۲ (عملکردها و سازمان‌ها)
- سیاستگذاری فرهنگی و اقتصاد فرهنگ در ایران؛ بررسی آثار سیاستگذاری فرهنگی بر اقتصاد فرهنگ
- ارزیابی سیاستگذاری فرهنگی بر اساس گفتمان انقلاب اسلامی و بیانات بنیانگذار انقلاب اسلامی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان‌ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ آبرام، سیمون (۱۳۹۲) فرهنگ و برنامه‌ریزی، ترجمه محمد خانی، نشر: تیسرا
- ✓ حاجیانی، ابراهیم (۱۳۹۱) برنامه‌ریزی و مدیریت استراتژیک فرهنگی شهر، نشر تیسرا
- ✓ آشنا، حسام‌الدین و همکاران (۱۳۹۷) از سیاستگذاری تا سنجش فرهنگی جلد ۱ تا ۳، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

- ✓ اشتریان، کیومرث (۱۳۹۲): مقدمه ای بر روش سیاستگذاری فرهنگی، تیسا
 - ✓ فاضلی؛ نعمت الله و مرتضی قلیچ (۱۳۹۲) نگرشی نو به سیاست فرهنگی، نشر: تیسا
 - ✓ جیم مک گوئیگان (۱۳۸۸): بازاندیشی در سیاست فرهنگی، مترجمان نعمت الله فاضلی و مرتضی قلیچ، انتشارات: دانشگاه امام صادق
 - ✓ هاگورت، گیپ (۱۳۹۰) مدیریت فرهنگی - هنری، ترجمه سهیل سمی و زهره حسین زادگان، نشر: ققنوس
 - ✓ یانگ، گرگ (۱۳۹۲) شکل دهی جدید برنامه ریزی از طریق فرهنگ، ترجمه عین الله کشاورز، نشر: تیسا
 - ✓ سن، آمارتیا (۱۳۹۳) فرهنگ، هنر و توسعه، گردآوری و ترجمه کاظم فرهادی، نشر: چشمه
 - ✓ استیوسن، تیک (۱۳۹۵) شهروندی فرهنگی، ترجمه نیلوفر قدیری، انتشارات: دنیای اقتصاد
 - ✓ گوردن، کریستوفر و سایمون ماندی (۱۳۸۳) دیدگاه های اروپایی سیاست فرهنگی، ترجمه هادی غبرانی، نشر: دفتر پژوهش های فرهنگی
 - ✓ شنایدر، سوزان سی و ژان لویی بارسو (۱۳۷۹) مدیریت در پهنه فرهنگ ها، ترجمه محمد اعرابی و داوود ایزدی، نشر: دفتر پژوهش های فرهنگی
 - ✓ آشنا، حسام الدین (۱۳۸۸) از سیاست تا فرهنگ، نشر: سروش
 - ✓ قلی پور، علی (۱۳۹۷) پرورش ذوق عامه در عصر پهلوی، نشر: نظر
 - ✓ بارکر، کریس (۱۳۹۱) مطالعات فرهنگی، ترجمه مهدی فرجی و نفیسه حمیدی، نشر: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
 - ✓ ماژرزاک، آن (۱۳۷۹) پژوهش و سیاستگذاری، ترجمه هوشنگ نایی، نشر: نی
- Bennett, Tony(2007) Critical Trajectories, Blackwell Publishing ✓

دروس پیش نیاز: جامعه و فرهنگ	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	آشنایی با سازمان های اجتماعی و فرهنگی در ایران Social and Cultural Organizations in Iran
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی ■ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

هدف کلی درس «آشنایی با سازمان های اجتماعی و فرهنگی در ایران» این است که دانشجویان با سازمان های متولی امور اجتماعی و فرهنگی در ایران آشنا شوند. معرفی سازمان ها با تاکید بر معرفی وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، مأموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان- های مربوطه انجام خواهد شد.

علاوه بر آشنایی دانشجویان با سازمان های اجتماعی- فرهنگی موجود در جامعه، اهداف ویژه درس مزبور این خواهد بود که دانشجویان به مهارت هایی مورد نیاز کارشناسان علوم اجتماعی در سازمان های مربوطه آشنا پیدا کرده و بر حسب علائق خود در زمینه ارتقای مهارت های مزبور بکوشند و قادر باشند در زمینه مسائل و موضوعات مربوطه گزارش های سیاستی بخوانند و ارائه دهند.

سرفصل درس:

۱. آشنایی با سازمان امور اجتماعی وزارت کشور: در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، مأموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: مواجهه و برنامه ریزی سازمان مزبور در مورد نظم و امنیت، برنامه های اجتماعی، مشارکتهای عمومی، امور سازمان های مردم نهاد، مدیریت و رفع بحرانهای ناشی از حوادث، امور مربوط به اتباع و امور مربوط به هویت ایرانیان.
۲. آشنایی با سازمان بهزیستی کشور: در این جلسه علاوه بر معرفی وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، مأموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان های مربوطه موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: آسیب های اجتماعی همانند اعتیاد، مسائل زنان، کودکان، معلولان، توانمندسازی و گروههای آسیب پذیر

۳. **آشنایی با سازمان ورزش و جوانان:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان‌های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: امور هویتی جوانان و تقویت سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری، هویت و مشارکت جوانان و سبک زندگی جوانان.

۴. **آشنایی با سازمان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان‌های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: نظارت سازمان بر اجرای قوانین کار، تعاون، تنظیم روابط کار، بررسی و رفع مسایل و مشکلات جامعه کارگری، تنظیم روابط کارگری و کارفرمایی با بهره‌گیری از ساز و کارهای سه‌جانبه‌گرایی در راستای سیاست حفظ و صیانت از نیروی کار، امور نهادهای مدنی و تشکلهای در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی، تعیین سیاستها و راهبردهای اشتغال، بیمه‌های اجتماعی، آسیب‌های اجتماعی در کشور، فقر و مسائل خانواده‌های کم‌درآمد و معلولین جسمی و روانی و نظام تامین اجتماعی.

۵- **آشنایی با وزارت آموزش و پرورش:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان‌های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: عدالت آموزشی، امور پرورشی و فرهنگی، برنامه‌ریزی‌های آموزشی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، مشاوره و مراقبت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی.

۶- **آشنایی با معاونت امور زنان و خانواده:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان‌های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: زنان در ایران، ویژگی‌های جمعیتی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی زنان، وضعیت آموزشی و وضعیت بهداشت و درمان آنان.

۷- **آشنایی با سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان‌های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: مطالعات برنامه ریزی شهری و روستایی و مدیریت شهری و روستایی

۷- **آشنایی با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان‌های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد:

هویت ملی، فرهنگ و هنر ایران و اسلام، سیاست فرهنگی، فعالیت های امور هنری، فرهنگ اسلامی و دینی، امور اقتصادی بخش فرهنگی، مهندسی فرهنگی کشور، فعالیت های مطبوعاتی، آشنایی با مراکز، موسسات، کانون ها، انجمن ها، مجامع و سایر تشکل های فرهنگی، فضاها های فرهنگی و هنری شامل کتابخانه ها، کانون های فرهنگی و هنری مساجد، سالن های نمایش، موزه های فرهنگی و هنری، مراکز دائمی نمایشگاه های فرهنگی و هنری و نظایر آن، ضوابط و مقررات ناظر بر برگزاری جشنواره ها، نمایشگاه ها، مراسم و مسابقات فرهنگی و هنری در سطح ملی و بین المللی، امور ارتباطات و رسانه های دیجیتال در بخش فرهنگ و هنر؛ اعم از فضای واقعی و مجازی، قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان، هنرمندان، برنامه ریزی برای اوقات فراغت آحاد جامعه و اقدامات مربوط به اقلیت های دینی و مذهبی

۸- **آشنایی با سازمان تبلیغات اسلامی:** در این جلسه علاوه بر معرفی ساختار، وظایف و اختیارات، اهداف سازمانی، نحوه مدیریت، ماموریت ها، سیاست ها، اقدامات اجرایی، اثربخشی، آسیب شناسی سازمانی و جایگاه علوم اجتماعی در سازمان های مربوطه، موضوعات زیر در ارتباط با سازمان مربوطه بررسی خواهند شد: امور بر تبلیغات دینی - مردمی، آشنایی با تشکل های و انجمن های اسلامی، نیازهای فرهنگی اقشار مختلف جامعه بویژه جوانان، برنامه ها و شیوه های تبلیغی نوین اسلامی، همکاری های فرهنگی با سایر مراکز داخل کشور و فعالیت های رسانه ها.

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ صالحی امیری، سیدرضا و دولت آبادی، امیرعظیمی (۱۳۹۶) مبانی سیاستگذاری و برنامه ریزی فرهنگی، نشر ققنوس
- ✓ لادن بلوریان کاشی، صدیقه زارعی محمودآبادی، مجید یارمند، علی بنیادی نائینی (۱۳۸۸) مروری بر دستگاه های فرهنگی کشور، نشر قلم علم.
- ✓ رفیعی، حسن، علی پور، فردین و خزائی پارسا، فاطمه (۱۳۹۷) برنامه ریزی اجتماعی: تدوین، پایش و ارزشیابی مداخلات اجتماعی، دانژه

- ✓ لطیفی، غلامرضا (۱۳۹۳) مبانی برنامه ریزی و سیاست اجتماعی، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی
- ✓ فقیهی، ابوالحسن و دانایی فرد، حسن (۱۳۹۰) بوروکراسی و توسعه در ایران: نگاهی تاریخی - تطبیقی
- ✓ صبوری کاشانی، منوچهر (۱۳۸۰) جامعه‌شناسی سازمان‌ها: بوروکراسی مدرن ایران، نشر سخن
- ✓ نجف بیگی، رضا، کتاب مدیریت دولتی نوین و مدیریت سازمان های دولتی در ایران
- ✓ محمدی، بهلول بررسی عوامل بازدارنده مؤثر بر توانمندسازی اقتصادی زنان سرپرست» پایاننامه کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی، «خانوار تحت پوشش سازمان بهزیستی شهرستان قزوین، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی.
- ✓ سازمان بهزیستی (۱۳۸۹) معاونت امور اجتماعی، «راهنمای خدمات سازمان بهزیستی برای بهتر زیستن» نشر اداره کل روابط عمومی و امور بین الملل، ویرایش دوم.
- ✓ سازمان بهزیستی (۱۳۸۹) معاونت امور اجتماعی، دفتر امور زنان و خانواده «بررسی شاخص های توسعه انسانی در زنان سرپرست خانوار.
- ✓ صداقت زادگان، شهناز (۱۳۸۶) مقاله بررسی موانع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار تحت پوشش سازمان بهزیستی استان تهران، دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ✓ محمدپور، احمد و همکاران (۱۳۹۰) ارزیابی کیفی عملکرد سازمان های بهزیستی و کمیته امداد در کاهش فقر زنان سرپرست خانوار شهر ساری، فصلنامه علمی - پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ۱۲ شماره ۴۶.
- ✓ اسدی، سیما (۱۳۹۲) اثربخشی خدمات ارائه شده توسط سازمان بهزیستی بر میزان توانمندی زنان سرپرست خانوار، پایان نامه کارشناسی ارشد مددکاری اجتماعی دانشگاه علامه طباطبائی.
- ✓ زاهدانی، سیدسعید زاهد و زهری بیدگلی، سیدمحسن (۱۳۹۱) مدیریت شهری و تبیین مشارکت اجتماعی شهروندان در شهرداری، مطالعات جامعه شناختی شهری، دور ۲، شماره ۵
- ✓ هندیانی، عبدالله و همکاران (۱۳۹۱) بررسی نقش معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری در تامین امنیت اجتماعی شهروندان، مطالعات مدیریت شهری، دوره ۴ شماره ۱۲
- ✓ پوچانی، محمدحسین (۱۳۹۰) موانع ساختاری و سیاسی تغییر نقش شهرداری از سازمانی خدماتی به نهادی خدماتی - اجتماعی، مطالعات مدیریت شهری، دوره ۳ شماره ۸
- ✓ ابطحی، سیدحسین و همکاران (۱۳۹۱) سنجش و رتبه بندی شاخص های ارزیابی عملکرد امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، مطالعات مدیریت بهبود و تحول، دوره ۲۲ شماره ۶۷
- ✓ محمودی، احمد و همکاران (۱۳۹۵) مقایسه شناخت سازمانی اداره کل ورزش و جوانان استان خراسان رضوی و سازمان ورزش شهرداری مشهد بر اساس مدل وایزورد، مدیریت منابع انسانی، دوره ۳ شماره ۲
- ✓ اسماعیلی، محسن و گرانمایه پور، علی (۱۳۹۸) ارزیابی محتوای پایگاه های اینترنتی وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در بهبود فرهنگ کسب و کار، مجله کار و جامعه، شماره ۲۳۳

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ اعظمی، معصومه (۱۳۹۱) تاثیر موقعیت شغلی بر سبک زندگی زنان شاغل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، مجله کار و جامعه شماره ۱۴۹
- ✓ نقش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در تحقق اقتصاد مقاومتی (۱۳۹۴)، مجله کار و جامعه، ویژه‌نامه
- ✓ بازننگری و تدوین شاخص های اختصاصی ارزیابی عملکرد (مورد مطالعه: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان های تابعه، کار و جامعه، شماره ۲۰۲، ۱۳۹۵
- ✓ زارع، مریم و همکاران (۱۳۹۵) متولی تربیت معلم: آموزش عالی یا آموزش و پرورش، نظریه و عمل در برنامه درسی، دوره ۴، شماره ۸
- ✓ حقیقی، مسعود (۱۳۹۱) نقش تمرکززدایی و تفویض اختیار در ساختار آموزش و پرورش، تحقیقات مدیریت آموزشی، دوره ۳، شماره ۳.
- ✓ رهبری، مهدی (۱۳۹۴) هویت ملی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش ج.ا.ایران، مطالعات ملی، دوره ۱۶، شماره ۱
- ✓ نصر، احمد رضا و همکاران (۱۳۸۶) ارزیابی عملکرد شوراهای آموزش و پرورش استان در فراهم ساختن زمینه نظارت مردم بر آموزش و پرورش، دوره ۱۴ شماره ۴
- ✓ عظیمی، محمد (۱۳۹۸) ارزیابی طرح تحول نظام سلامت و طرح تحول بنیادین آموزش و پرورش بر اساس مفروض های نظام سلامت با تأکید بر آموزش، دوره ۷ شماره ۲
- ✓ طلوعی اشلقی، عباس و داودی، مرتضی (۱۳۸۸) شناسایی برنامه ها و فعالیت های موازی سازمان تبلیغات اسلامی با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و تبیین معایب آن بر مدیریت فرهنگی کشور و ارائه راهکارهای هماهنگ سازی، پژوهشنامه، شماره ۳۷
- ✓ وحید، مجید (۱۳۸۳) نگرشی بر سازمان و «منطق» حاکم بر آن؛ سه سال با وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه سیاست، شماره ۶۵
- ✓ بررسی عملکرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (1376 - 1379) مجلس و راهبرد، بهار ۱۳۸۰، شماره ۲۹
- ✓ عرب اسدی، حسین و رودی، کامیل (۱۳۸۸) تغییر ساختار سازمانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مقدمه اثربخشی مدیریت فرهنگ، شماره ۲۷ و ۲۸
- ✓ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مطبوعات و چشم انداز آینده، رسانه، بهار ۱۳۷۴ شماره ۲۱
- ✓ رادان، فاطمه (۱۳۸۸) مقایسه مهارت های مدیران فرهنگی و غیر فرهنگی در ایران، مطالعه موردی: مدیران سازمان تبلیغات اسلامی و سازمان هلال احمر، دوره ۳ شماره ۳
- ✓ پرتال رسمی سازمان ورزش و جوانان <http://msy.gov.ir>
- ✓ پرتال رسمی سازمان بهزیستی کشور <http://www.behzisti.ir>
- ✓ پرتال رسمی وزارت کشور <https://www.moi.ir>
- ✓ پرتال رسمی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی <https://www.mcls.gov.ir>
- ✓ پرتال رسمی وزارت آموزش و پرورش <https://www.medu.ir/fa>

- ✓ پرتال رسمی وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات [/https://www.ict.gov.ir](https://www.ict.gov.ir)
- ✓ پرتال رسمی سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور <https://imo.org.ir/>
- ✓ پرتال رسمی معاونت امور زنان و خانواده [/http://women.gov.ir](http://women.gov.ir)
- ✓ پرتال رسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی [/https://www.farhang.gov.ir](https://www.farhang.gov.ir)

دروس پیش نیاز: طراحی پژوهش در جامعه‌شناسی	نظری ■	نوع واحد:	تعداد واحد: ۲	کاربرد GIS در پژوهش‌های اجتماعی using GIS (geographic information system) in social researches
	عملی ■	تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) ابزاری مدیریتی به منظور تجزیه و تحلیل و مدیریت داده‌هایی است که بعد مکانی در آن‌ها به عنوان یک شاخص در شناخت و برنامه‌ریزی اهمیت دارد. از بارزترین قابلیت‌های GIS کمک به شناخت، بیان توزیع فضایی و تصمیم‌گیری در مورد داده‌های محیطی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و ... در بستر جغرافیایی و مکانی است. امروزه این سیستم در علوم مختلفی چون علوم محیطی، اقتصادی، برنامه‌ریزی فضایی و علوم پزشکی مورد استفاده قرار می‌گیرد و علوم اجتماعی نیز به دلیل سروکار داشتن با اجتماعات انسانی مستقر و ساکن در بستر جغرافیا از این مهم، مستثنا نیست. کاربرد GIS در مطالعات جامعه‌شناسی در قالب شناخت محیط، الگوی توزیع و پراکندگی اجتماعات انسانی، انحرافات و آسیب‌های اجتماعی در بسیاری از کشورها بیش از سه دهه است که رخ داده است و نیاز است که متخصصین علوم اجتماعی و به‌ویژه جامعه‌شناسان ضمن آشنایی با آن، توانمندی به کارگیری این سیستم را پژوهش‌های اجتماعی کسب نمایند. بنابراین، اهداف عبارت اند از:

۱. آشنایی دانشجویان با اطلس‌های موضوعی در پژوهش‌های اجتماعی (اطلس جمعیت، اطلس کیفیت زندگی، اطلس سرشماری و ...)
 ۲. آشنایی دانشجویان با بیان تصویری (کارتوگرافی) در مطالعات و پژوهش‌های اجتماعی
 ۳. آشنایی دانشجویان با نقشه‌کشی موضوعی و ساخت اطلس‌های موضوعی در مطالعات اجتماعی
- آشنایی دانشجویان با پایگاه‌های اطلاعات زمین مرجع داخلی و خارجی

سرفصل درس:

بخش نظری:

- کاربرد نقشه‌های موضوعی در پژوهش‌های اجتماعی (Thematic mapping)
- تکنیک‌های تولید نقشه و علامت‌گذاری در نقشه‌ها
- تعریف سیستم اطلاعات جغرافیایی و اجزاء آن
- انواع داده‌ها در سیستم اطلاعات جغرافیایی

- آماده‌سازی داده‌های برای پردازش در سیستم اطلاعات جغرافیایی
 - معرفی توابع تحلیلی کاربردی سیستم اطلاعات جغرافیایی در پژوهش‌های اجتماعی
- بخش عملی:

- شناخت داده‌های مورد نیاز جهت استفاده در سیستم اطلاعات جغرافیایی
 - رقومی سازی داده‌های (نقشه و سایر داده‌ها) مورد نیاز در پژوهش‌های اجتماعی
 - پردازش و ویرایش داده‌ها در سیستم اطلاعات جغرافیایی
- تحلیل فضایی شاخص‌های اجتماعی در قالب نقشه‌های موضوعی با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- فرج زاده، منوچهر (۱۳۸۹) مبانی سیستم اطلاعات جغرافیایی، نشر انتخاب
- علی محمدی، عباس (۱۳۹۸) مبانی علوم و سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی، انتشارات سمت
- بولستاد، پل (۱۳۹۵) سیستم‌های اطلاعات جغرافیایی، ترجمه حمیدرضا جعفری، انتشارات دانشگاه تهران
- Longley, P. A., Goodchild, M. F., Maguire, D. J., & Rhind, D. W. (2005). Geographic information systems and science. John Wiley & Sons.
- Burrough, P. A., McDonnell, R., McDonnell, R. A., & Lloyd, C. D. (2015). Principles of geographical information systems. Oxford university press.
- Steinberg, S. J., & Steinberg, S. L. (2005). Geographic information systems for the social sciences: investigating space and place. Sage Publications.
- Ballas, D., Clarke, G., Franklin, R. S., & Newing, A. (2017). GIS and the social sciences: Theory and applications. Routledge.

دروس پیش نیاز: اقتصاد ایران	نظری ■	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	بازاریابی اجتماعی Social marketing
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار □				

اهداف درس:

این درس به معرفی بازاریابی اجتماعی، اصول و کاربرد آن می‌پردازد. هدف این درس آشنایی دانشجویان با اصول و مفاهیم بازاریابی اجتماعی، نظریه‌ها و روش‌های تحقیق در بازاریابی اجتماعی، تغییرات اجتماعی و فرهنگی و بازاریابی اجتماعی است.

سرفصل درس:

- تعریف بازاریابی اجتماعی
- مبانی و اصول بازاریابی اجتماعی
- تاریخچه بازاریابی اجتماعی
- رویکردهای فلسفی در بازاریابی اجتماعی
- نظریه‌های بازاریابی اجتماعی
- پژوهش و ارزیابی در بازاریابی اجتماعی
- استراتژی‌های بازاریابی اجتماعی
- مردم و بازارها
- ابعاد اجتماعی رفتار مصرف کننده
- تغییرات اجتماعی- فرهنگی و بازاریابی اجتماعی
- تغییرات جمعیتی و بازاریابی اجتماعی
- رسانه، شبکه‌های اجتماعی و بازاریابی اجتماعی
- بازاریابی اجتماعی در حوزه علم و فناوری
- بازاریابی اجتماعی در حوزه سلامت
- بازاریابی اجتماعی در حوزه گردشگری
- بازاریابی اجتماعی در حوزه صنعت و تجارت

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*		*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ باسیل، دبرا، گونزالو منسیس، و میشل باسیل (۱۳۹۹). بازاریابی اجتماعی در عمل، تهران: انتشارات دیباگران.
- ✓ خورشیدی، غلامحسین و صابر مقدمی (۱۳۸۲). تبیین مفهوم بازاریابی اجتماعی، پژوهشنامه بازرگانی، شماره ۲۸.
- ✓ رضایی پندری، حسن و نسترن کشاورز محمدی (۱۳۹۳). کاربرد رویکرد بازاریابی اجتماعی در حوزه سلامت: مطالعه ای مروری، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، شماره ۲.
- ✓ کاتلر، فلیپ و گری آرمسترانگ (۱۳۷۹). اصول بازاریابی، ترجمه بهمن فروزنده، نشر آتروپات.
- ✓ وینریچ، اکالین (۱۳۸۰). بازاریابی اجتماعی چیست؟. ترجمه سپیده پارسا پژوه، ماهنامه بازاریابی، شماره ۱۵.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	کاربرد نرم افزارهای Office در جامعه شناسی Applying Office Applications in Sociology
	■ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

آشنایی دانشجویان با نرم افزارهای آفیس شامل ورد، اکسل و پاورپوینت و نحوه به کارگیری آن در پژوهش ها و نگارش های علوم اجتماعی. شناخت دانشجو باید از سطح تایپ کردن ساده در هر یک از آنها فراتر رفته و بتواند از قابلیت گوناگونی که در هر یک از نرم افزارها وجود دارد بهره برداری نماید. همچنین در این درس دانشجو باید با سایر نرم افزارهای آفیس شامل Outlook، OneNote، و Access آشنا شود و با راه های دستیابی به خودآموزی آنها پی ببرد.

سرفصل درس:

- آشنایی عمومی با نرم افزار word
- کاربردهای خاص نرم افزار word در پژوهش ها و نگارش های علوم اجتماعی
 - ایجاد و اصلاح جداول
 - ویراستاری و ترجمه
 - ارجاع در متن و کاربرد فرمت APA
 - مقایسه کردن مدارک
 - تبدیل با سایر فرمت های پر کاربرد نظیر Pdf و اکسل و پاورپوینت
- اجرای پروژه هایی در نرم افزار word
- آشنایی عمومی با نرم افزار Excel
- کاربردهای خاص نرم افزار Excel در علوم اجتماعی
 - انواع صفحات اکسل و نحوه ایجاد آنها
 - ورود داده ها به اکسل و نحوه محاسبات آنها
 - ایجاد جدول در اکسل
 - انواع نمودارها و نحوه ایجاد و ویراستاری آنها
 - فرمول های محاسباتی در اکسل و نحوه کاربرد آنها

- تبدیل فایل های اکسل به سایر فرمت ها
- اجرای پروژه هایی در نرم افزار Excel
- آشنایی با نرم افزار PowerPoint
- مقاله نویسی با الگوی پاورپوینت: پاورپوینت به مقاله و مقاله به پاورپوینت
- ایجاد صفحات و فایل های پاورپوینت
- انواع فرمت های اسلاید در پاورپوینت و نحوه ایجاد آنها
- نحوه قرار دادن فیلم و عکس در اسلایدها
- لینک و هایپرلینک در پاورپوینت
- طراحی و فرمت های پاورپوینت
- انیمیشن در پاورپوینت
- خلاقیت و زیبایی در اسلایدها
- قالب های ارائه، صدا گذاری و تبدیل کردن فایل پاورپوینت به فیلم
- تبدیل فایل پاورپوینت به سایر فرمت ها
- ارائه گزارش های پژوهشی در قالب پاورپوینت
- اجرای پروژه هایی در نرم افزار PowerPoint
- مروری بر سایر نرم افزارهای آفیس شامل Outlook، OneNote و Access

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*	*	*		*

برخی از منابع مفید:

- ✓ گروه مولفین آبدوس (۱۳۹۷)، آموزش کاربردی آفیس، نشر آبدوس
- ✓ علیپور، مظاهر و ایرج صالحی (۱۳۹۴)، آموزش آفیس ۲۰۱۳، نشر توسعه دهندگان، آمل
- ✓ و بهره گیری از سایت آفیس در یادگیری از طریق:

[/https://www.office-learning.ir](https://www.office-learning.ir) ✓

دروس پیش نیاز: مبانی جمعیت‌شناسی	نظری ■	تعداد واحد: ۲	تکنیک‌های تحلیل جمعیت Techniques of population analysis
	عملی □	تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □			
بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □			

اهداف درس:

این درس به معرفی روش‌ها و تکنیک‌های مورد استفاده در تحلیل‌های جمعیتی می‌پردازد. هدف این درس کسب مهارت و آشنایی دانشجویان با منابع داده‌های جمعیتی، مفهوم‌سازی و اندازه‌گیری شاخص‌های جمعیتی و نحوه بکارگیری روش‌های مستقیم در برآورد شاخص‌ها و فرایندهای جمعیتی (مرگ و میر، باروری، مهاجرت، ازدواج و طلاق) است.

سرفصل درس:

- مقدمه و معرفی درس
- داده‌های جمعیتی: کیفیت و ارزیابی
- مفهوم‌سازی و اندازه‌گیری شاخص‌های جمعیتی: مفاهیم اولیه و کلیدی
- تحلیل‌های دوره‌ای و کوهورتی در جمعیت‌شناسی
- مدل‌های جمعیتی: ایستا و پویا
- مرگ و میر: تعریف، مفاهیم، سنجش و شاخص‌ها
- جداول عمر: مولفه‌ها و نحوه ساخت
- باروری و تجدیدنسل: تعریف، مفاهیم، سنجش و شاخص‌ها
- ازدواج و طلاق: تعریف، مفاهیم، سنجش و شاخص‌ها
- مهاجرت: تعریف، مفاهیم، سنجش و شاخص‌ها
- اندازه‌گیری تغییرات جمعیتی، رشد و کاهش جمعیت
- پیش‌بینی‌ها و برآوردهای جمعیتی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اسمیت، استنلی، جف تیمن، و دیوید سوانسون (۱۳۹۸). روش‌های پیش‌بینی جمعیت، ترجمه حاتم حسینی و میلاد بگی، تهران: انتشارات موسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور.
- ✓ زنجانی، حبیب اله (۱۳۹۷) تحلیل جمعیت شناختی، تهران: انتشارات سمت.
- ✓ سرایی، حسن (۱۳۹۱). روش‌های مقدماتی تحلیل جمعیت، چاپ ششم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ میرزایی، محمد (۱۳۹۸). گفتاری درباره جمعیت‌شناسی کاربردی، چاپ هشتم، تهران: دانشگاه تهران.
- ✓ یوسف، فرحت، جو مارتین، دیوید سوانسون (۱۳۹۶). روش‌های تحلیل جمعیت‌شناختی، ترجمه حسینی، حاتم و میلاد بگی، همدان: انتشارات دانشگاه بوعلی سینا.
- ✓ Rowland, D. T, (2003). Demographic Methods and Concepts, Oxford: Oxford University Press.

تعداد واحد: ۲ تعداد ساعت: ۳۲	نوع واحد: تخصصی - اختیاری (۲)	نظری ■ عملی ■	دروس پیش نیاز: روش های تحقیق کیفی / روش های تحقیق کمی	تکنیک‌های خاص تحقیق Special techniques of social inquiry
روش یاددهی- یادگیری : کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/ سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس :

هدف از این درس آشنا کردن دانشجویان با انواع تکنیک‌های خاص تحقیق و چگونگی انتخاب و کاربرد آن‌ها برای کسب مهارت در گردآوری داده‌ها و افزایش اعتبار علمی پژوهش‌های اجتماعی است. در این راستا، تشخیص جایگاه تکنیک در روش‌های کمی، کیفی و تلفیقی، آشنایی با محدودیت‌ها و نقاط قوت و ضعف آن‌ها برای انتخاب تکنیک‌های متناسب با مساله پژوهش، تناسب آن‌ها با شرایط بومی و دینی جامعه، آشنایی با ویژگی‌های اخلاق پژوهش برای جلب اعتماد پاسخگو و نیز چگونگی پرهیز از سوگیری در روند تحقیق، امری ضروری است.

سرفصل درس :

- معرفی اجمالی جایگاه و نسبت تکنیک‌های خاص تحقیق با روش‌های کمی، کیفی و تلفیقی
- آشنایی و بحث در مورد ویژگی‌های اخلاق پژوهش و رفتار اخلاقی و نیز مهارت‌های کسب اعتماد و تنش زدایی از پاسخگو در ابتدای رجوع به آنان در تکنیک‌های همدلی، همدردی، انواع مصاحبه، مشاهده، مطلعین کلیدی، بحث گروهی، گروه‌های متمرکز، مشاهده مشارکتی، روش‌شناسی مردمی، شیوه‌های پرس و جو و نظایر آن
- معرفی تکنیک‌های تحلیل محتوا، دلفی، تکنیک بدون عکس العمل، تحلیل روایت و هرمنوتیک، تحلیل گفتمان، پژوهش تاریخی و بررسی اسناد
- معرفی تکنیک آزمایش، تکنیک تحقیق آنلاین، سوسیومتری
- آشنایی با انواع پرسشنامه و تنظیم آن برحسب متغیرها، نحوه کدگذاری و ثبت داده‌ها، آشنایی با انواع مقیاس‌ها (همانند مقیاس گاتمن، لیکرت و غیره) و شیوه مقیاس سازی
- آشنایی با تکنیک‌های تحلیل مقایسه‌ای تداومی، مقایسه منظم، تحلیل کلمه، عبارت، یا جمله، تکنیک تکان دادن پرچم قرمز و نظایر آن در رویکرد روشی نظریه بازکاوی (Grounded theory approach یا نظریه زمینه‌ای یا مبنایی)
- آشنایی با تکنیک‌های تحقیق در منابع اسلامی با تاکید بر تکنیک‌های علم حدیث (علوم نقلی)
- بررسی مقایسه‌ای محدودیت‌ها، نقاط قوت و ضعف تکنیک‌های کمی و کیفی
- آشنایی با شیوه‌های افزایش اعتبار یافته‌ها در انطباق بیشتر آن‌ها با واقعیت‌های اجتماعی
- تشخیص جایگاه تکنیک‌ها در چالش‌های روش شناختی پوزیتیویستی، رئالیستی، تفسیر گرایی، انتقادی و اسلامی
- بحث درباره امکان مفهوم سازی و فرضیه سازی برحسب داده‌های بومی و چگونگی بهره برداری از تکنیک‌ها

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ اتسلندر، پتر. (۱۳۷۱) روش‌های تجربی تحقیق اجتماعی. ترجمه بیژن کاظم‌زاده. مشهد: آستان قدس
- ✓ استراوس، انسلم و جولیت کرین. (۱۳۸۵) اصول روش تحقیق کیفی. ترجمه بیوک محمدی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ استراوس، انسلم و جولیت کرین. (۱۳۹۰) مبانی پژوهش کیفی (فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای). ترجمه ابراهیم افشار. تهران: نشر نی.
- ✓ ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی. (۱۳۹۳) روش شناسی علوم انسانی نزد اندیشمندان مسلمان (ارائه مدلی روش شناختی از علم اسلامی). پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی و احمد کلاته ساداتی. (۱۳۹۷) روش شناسی تحقیقات کیفی. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ ایمان، محمد تقی. (۱۳۹۰) مبانی پارادایمی روش‌های کمی و کیفی تحقیق در علوم انسانی. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ✓ بیبی، ارل. (۱۳۹۵) روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (جلد اول: نظری - عملی). ترجمه رضا فاضل. تهران: سمت.
- ✓ پارسانیا، حمید. (۱۳۹۵) روش شناسی انتقادی حکمت صدرایی. کتاب فردا.
- ✓ توحیدی نسب، زینب و مرضیه فروزنده. (۱۳۹۲) رئالیسم انتقادی: هستی‌شناسی اجتماعی و امکان‌وارسی تجربی در علوم اجتماعی. بوستان کتاب قم.
- ✓ حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۹۵) مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: سمت.
- ✓ خسروپناه، عبدالحسین. (۱۳۹۴) روش شناسی علوم اجتماعی. موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران.
- ✓ دواس، دی‌ای. (۱۳۹۴) پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایی. تهران: نی.
- ✓ دورکیم، امیل. (۱۳۶۸) قواعد روش جامعه‌شناسی. ترجمه علی محمد کاردان. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ✓ رفیع‌پور، فرامرز. (۱۳۹۴) تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ✓ ساعی، علی. (۱۳۹۵) روش تحقیق در علوم اجتماعی: بارهیافت عقلانیت انتقادی. تهران: سمت.
- ✓ عالی‌زاده، عبدالرضا. (۱۳۸۵) اجرای تحقیق به روش دلفی. ناشر: یوسف.
- ✓ فلیک، اووه. (۱۳۹۳) درآمدی بر تحقیق کیفی. ترجمه هادی جلیلی. تهران: نشر نی.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ کرسول، جان و ویکی پلانوکلا رک. (۱۳۸۷) روش‌های تحقیق تلفیقی. ترجمه عباس زارعی و محسن نیازی. تهران: ثامن الحجج - علم و دانش.
- ✓ محمدپور، احمد. (۱۳۸۹) ضد روش (منطق و طرح در روش شناسی کیفی) جلد ۱. تهران: جامعه‌شناسان.
- ✓ محمدی، بیوک. (۱۳۸۷) درآمدی بر روش تحقیق کیفی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ✓ مک نیل، پاتریک. (۱۳۷۶) روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: آگاه.
- ✓ میلر دلبرت. (۱۳۸۷). راهنمای سنجش و تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایبی. تهران: نی.
- ✓ میلز، سی. رایت. (۱۳۹۴) بینش جامعه‌شناختی: نقدی بر جامعه‌شناسی امریکایی. ترجمه عبدالمعبود انصاری. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- ✓ هولستی، ال آر (۱۳۹۵) تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی. ترجمه نادر سالارزاده امیری. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.

دروس پیش نیاز: کاربرد نرم افزارهای کمی و کیفی در جامعه شناسی	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری(۲)	تعداد واحد: ۲	پژوهش مجازی و تحلیل کلان داده ها Virtual Research and Big Data Analysis
	□ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

عمده ترین اهداف درس عبارت اند از:

- آماده سازی دانشجویان با پژوهش مجازی و کلان داده ها
- آموزش روش های تحلیل کمی و کیفی کلان داده ها

سرفصل درس:

- کلان داده های مجازی: شالوده ها
- کار عملی تحلیل کلان داده ها
- آماده سازی محیط آزمایشگاهی
- کار با هادوپ
- استفاده از اسپارک
- استفاده از آر
- استفاده از اسپارک اس کیوال
- تحلیل های پیش بر روی کلان داده ها
- یادگیری ژرف با آر
- تحلیل متنی
- چالش های روش شناسیک
- چالش های اخلاقی پژوهش مجازی و کلان داده ها

- مطالعه موردی ۱
- مطالعه موردی ۲
- مطالعه موردی ۳
- گرفتن خروجی و تهیه گزارش

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع مفید:

- ✓ کلنگ، ب. (۱۳۹۹). کلان داده. ترجمه پری آزرمنوند. تهران: نشر نو.
- ✓ چن، م، ماو، ش، و دیگران (۱۳۹۴). کلان داده ها. ترجمه رحمانی و توکلین. تهران: علوم رایانه.
- ✓ Rezzani, *Big data. Architettura, tecnologie e metodi per l'utilizzo di grandi basi di dati*, Apogeo Education, 2013
- ✓ Karau, Konwinski, *Learning Spark: Lightning-Fast Big Data Analysis*, O'Really, 2015
- ✓ Karsten Donnay. (2017). Big Data for Monitoring Political Instability. International Development Policy 8.1 (Online).
- ✓ Pablo Barberá and Thomas Zeitzoff. (2017). The New Public Address System: Why Do World Leaders Adopt Social Media? International Studies Quarterly doi: 10.1093/isq/sqx047.
- ✓ Viktoria Spaiser, Thomas Chadefaux, Karsten Donnay, Fabian Russmann, and Dirk Helbing. (2017). Communication Power Struggles on Social Media: A Case Study of the 2011-12 Russian Protests. *Journal of Information Technology & Politics* 14(2): 132-153.

دروس پیش نیاز: ---	■ نظری	نوع واحد: تخصصی- اختیاری (۲)	تعداد واحد: ۲	اصول و شیوه های نگارش جامعه شناختی Principles and Methods of Sociological Writing
	■ عملی		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کفرانس کلاسی □ بازدید/سفر علمی □ کارگاه ■ سمینار □				

اهداف درس:

هدف کلی این درس ارایه آموزش های عمومی مهارت های نوشتن در حوزه علوم انسانی به ویژه علوم اجتماعی است. دست یابی به مهارتهای نوشتن در |موضوعات پژوهشی و پیرا پژوهشی در کنار مهارت های روش تحقیق در علوم اجتماعی . در کنار در طراحی این واحد درسی به این نکته توجه شده که دانشجوی پیش از آموزش مهارت های به نگارش در آوردن یک نوشتار پژوهشی در قالب های گوناگونی چون مقاله علمی-پژوهشی، مقاله مروری، گزارش های تحقیقاتی و ... می بایست توانایی تشخیص و چگونگی طراحی یک چارچوب درست برای نوشتار پژوهشی، یعنی بخش ها و اجزاء تشکیل دهنده آن (پارادایم پژوهش، معرفت شناسی و روش شناسی) و همبستگی منطقی میان آنها را داشته باشد .

بنابراین اهداف ویژه این واحد درسی در آموزش و توانمندسازی دانشجویان و مهارت یابی ایشان در به نگارش در آوردن یک پژوهش جامعه شناختی عبارتند از:

- ۱- آشنایی با طراحی چارچوب کلی تدوین یک گزارش جامعه شناختی
۲. آشنایی با مفهوم همبستگی میان اجزا یک گزارش جامعه شناختی
- ۲- فراگیری مهارت ها و اصول نگارش یک تحقیق جامعه شناختی

سرفصل درس:

- ✓ پاراگراف نویسی و انواع پاراگراف
- ✓ تلخیص کتاب، گزارش و نقد کتاب و مقاله
- ✓ اصول و روش های نگارش مقاله مروری
- ✓ اصول چکیده نویسی و ویژگی های مهم یک چکیده علمی
- ✓ فراگیری و تمرین مهارت های نوشتاری گزینش، تبیین و تفهیم یک مسأله جامعه شناختی
- ✓ اصول فنی گزینش و نگارش عنوان یک تحقیق جامعه شناختی
- ✓ مولفه های طراحی پرسش ها و فرضیه های یک نوشتار جامعه شناختی

- ✓ مهارت‌های گزینش، بررسی و به نگارش در آوردن ادبیات پیشینی موضوع پژوهش
- ✓ مولفه‌های نوشتاری تعریف روش‌شناسی پژوهش (روش‌های گزینش میدان، گردآوری و تحلیل) و همبستگی آن با دستگاه فکری و معرفت‌شناسی پژوهش
- ✓ مهارت‌های نگارش و چگونگی مفصل‌بندی یافته‌های یک تحقیق جامعه‌شناختی
- ✓ چگونگی نوشتن نتایج یک پژوهش در قالب ادبیات و اصطلاحات علمی جامعه‌شناختی
- ✓ نگارش کاربردها و سیاست‌گذاری‌های مبتنی بر نتایج پژوهش جامعه‌شناختی
 - نگارش پیشنهادهای سیاستی
- ✓ ویراستاری علمی و ادبی در نگارش جامعه‌شناختی
- ✓ ارجاع به منابع با استفاده از Endnote در نرم افزار word
- ✓ آشنایی با اصول منبع‌دهی در یک نوشتار علمی جامعه‌شناختی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
	*	*	*	*

برخی از منابع مفید:

- ✓ ادواردز، مارک (۱۳۹۹) چگونه به زبان جامعه‌شناسی بنویسیم؟، مارک ادواردز، ترجمه مهدی فرهمندنژاد، تهران: نشر ثالث.
- ✓ -بلیکی، نورمن (۱۳۹۳) پارادایم‌های تحقیق در علوم انسانی، ترجمه حمیدرضا حسینی و دیگران، تهران: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۳.
- ✓ ذکایی، محمد سعید (۱۳۹۹) هنر انجام پژوهش کیفی. از مسأله یابی تا نگارش، محمد سعید ذکایی، تهران: آگاه،
- ✓ شرون بی مریام (۱۳۹۴) تحقیق کیفی: راهنمایی برای طراحی و اجرا، ترجمه: نورالله پاشا، تهران: نشر جامعه معاصر.
- ✓ -حسنلو، حمیدرضا (۱۳۸۸) اصول و مبانی نگارش مقالات ISI، نشر آذر کلک
- ✓ بلیکی، نورمن (۱۳۹۷)، طراحی پژوهش‌های اجتماعی، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته جامعه‌شناسی

- ✓ - کرسول، جان (۱۳۹۶) پویش کیفی در پژوهش اجتماعی (انتخاب از میان پنج رویکرد: روایت پژوهی، پدیدارشناسی، نظریه داده بنیاد، قوم‌نگاری، مطالعه موردی)، ترجمه حسن دانایی فرد و حسین کاظمی، تهران: صفار.
- ✓ - کیوی، ریمون (۱۳۸۵) روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه عبدالحسین نیک گهر، نشر
- ✓ صفری شالی، رضا (۱۳۸۶) راهنمای تدوین طرح تحقیق، رضا صفری شالی، تهران: انتشارات جامعه و فرهنگ.

دروس پیش نیاز: ---	نظری ■	نوع واحد: تخصصی-اختیاری	تعداد واحد: ۲	جامعه‌شناسی موعودگرایی Sociology of Promising
	عملی □		تعداد ساعت: ۳۲	
روش یاددهی-یادگیری: کلاس درس ■ کنفرانس کلاسی □				
بازدید/سفر علمی □ کارگاه □ سمینار ■				

اهداف درس:

بحران معنا، اضطراب اجتماعی، اعتراض به وضع موجود، الگوی رفتاری مقاومت و دعوت به وضع مطلوب، استراتژی بسیاری از جنبش‌ها و انقلاب‌ها در تاریخ جهان بوده و مطالعه آن موضوع جامعه‌شناسی بشمار می‌آید. در این راستا، دکترین مهدویت شاخصه بومی جامعه شیعی و دربردارنده استراتژی مذکور بوده است. مصون بودن از دعاوی دروغین، عوام‌زدگی و آشنایی دانشجویان از منظر جامعه‌شناختی با ریشه‌های تاریخی، مبانی نظری و عملی مهدویت با رویکرد تمدن‌سازی اسلامی آن در مقایسه با سایر دیدگاه‌های اجتماعی و موعودگرایی، هدف اصلی این درس است.

سرفصل درس:

تعریف و نسبت مفاهیم: موعودگرایی، مهدویت و انتظار از منظر جامعه‌شناختی

۱- علل گرایش به مهدویت

الف- مبانی دینی و معرفتی:

مبانی خداشناسانه (ربوبیت الهی، حکمت الهی و عدل الهی)

مبانی انسان‌شناسانه (فلسفه بعثت و وظایف انبیا، امامت - ضرورت استمرار امامت نبوت - کمال‌جویی و سعادت طلبی فطری انسان)

مبانی جهان‌شناسانه (فلسفه خلقت، فلسفه تاریخ، لزوم انکشاف باطنی در دنیا)

ب- علل جامعه‌شناختی:

- ظلم و فساد
- نیاز جامعه به قسط و عدل (اقامه عدالت اجتماعی)
- آرمان‌خواهی و کمال‌طلبی
- دست‌یابی به حیات طیبه (برخورداری از امنیت، آرامش و رفاه در عین امکان دست‌یابی به مراتب معنویت)

۲- نگاهی تاریخی به مهدویت

الف- مهدویت و انتظار در ادیان

- هزاره گرایی، منجی گرایی، موعود گرایی (هندو، بودایی، زرتشت، یهود و مسیحیت)
- ب- ادوار تاریخی حرکت جامعه شیعه به سوی جامعه مهدوی در زمان غیبت
 - احتراز: (تقیه و اقسام آن)
 - اعتراض (قیام): سرداران و ...
 - سازندگی: تشکیل حکومت و نظام سازی از صفویه به بعد
 - انقلاب اسلامی ایران و زمینه سازی ظهور

ج- مدعیان دروغین مهدویت

۳- کارکردها و پیامدهای اجتماعی مهدویت در جامعه اسلامی

- امیدآفرین
- ارائه تصویر مطلوب و آرمانی از حاکمیت دینی و الهی
- اصلاحات اجتماعی، و ارائه شاخص های جامعه مطلوب
- تغییر مبادی میل در زمانه استقرار امیال نفسانی به واسطه غلبه اومانیسیم و لذت گرایی
- تکامل روحی و خود سازی اجتماعی
- کارکرد مهدویت در اصلاح و تغییر رفتارهای فردی و اجتماعی
- ظلم ستیزی
- نشاط و پویایی اجتماعی
- انسجام بخشی و ایجاد همبستگی اجتماعی
- هویت بخشی
- تمدن نوین اسلامی
- مقاومت و انقلاب و نجات و رستگاری
- عدالت و امنیت اجتماعی
- سرمایه اجتماعی
- آزادی ، اخلاق و تکلیف و...

۴- جامعه پذیری مهدویت و جایگاه آن در سیاست گذاری ها و برنامه ریزی های اجتماعی

- چگونگی جامعه پذیری مهدویت
- مهدویت و تحکیم نظام اجتماعی عصر غیبت
- مهدویت و سیاست گذاری اجتماعی
- مهدویت و سبک زندگی

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
		*	*	

برخی از منابع کهن:

- ✓ قرآن کریم
- ✓ کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۸ یا ۳۲۹ ه. ق) (۱۳۶۵) الکافی. ۸ جلد، چاپ چهارم: تهران: دارالکتب الإسلامیه
- ✓ ابن بابویه (شیخ صدوق) کمال الدین و تمام النعمه، ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین، (م ۳۸۱ ه. ق) (۱۳۸۰) ۲ جلد، تحقیق و تصحیح: علی اکبر غفاری، ترجمه: منصور پهلوان، چاپ اول: قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث
- ✓ نعمانی، ابن ابی زینب محمد بن ابراهیم بن جعفر (از علمای قرن چهارم هجری قمری) (۱۳۷۶)
- کتاب الغیبه. تحقیق و تصحیح: علی اکبر غفاری، ترجمه: محمدجواد غفاری، چاپ دوم: تهران: صدوق.
- ✓ شیخ طوسی، محمد بن حسن طوسی (م ۴۶۰ ه. ق) (۱۴۱۷ ه. ق). کتاب الغیبه. تحقیق: عبدالله طهرانی و علی احمد ناصح، چاپ دوم: قم، مؤسسه المعارف الإسلامیه

برخی از منابع مفید:

- ✓ امانی توانی، فاطمه (۱۳۹۳) مهدویت در ایران معاصر. مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- ✓ پارسانیا، حمید (۱۳۹۰) روش شناسی انتقادی حکمت صدرایی. قم: کتاب فردا
- ✓ پرهیزکار، غلامرضا (۱۳۹۳). انقلاب اسلامی و رشد مهدویت در ایران. انمشتاران موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- ✓ دائرة المعارف موعود آخرالزمان: مأخذشناسی جامع مهدویت (۱۳۸۶) زیر نظر اسماعیل شفیعی سروستانی، ۷ جلد، چاپ اول: تهران، موعود عصر (عج)
- ✓ راشد محصل، محمد تقی (۱۳۸۱). نجات بخشی در ادیان. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۹۰۴). درآمدی بر مبانی روش تفکر اجتماعی در اسلام. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید (۱۳۹۸). بنیان‌های فکری جامعه‌شناسان غرب و متفکران اجتماعی اسلامی. آفتاب توسعه
- ✓ زاهد زاهدانی، سعید و محمد علی سلامی (۱۳۹۴). بهائیت در ایران. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی
- ✓ سلیمیان، خدامراد (۱۳۹۸). بررسی تحلیلی روایات نشانه‌های ظهور. پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامیان معنوی

- ✓ شاکری زواردهی، روح الله (۱۳۸۷). منجی در ادیان. قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)
- ✓ شاکری زواردهی، روح الله (۱۳۹۸). ضرورت طرح مباحث مهدویت. قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)
- ✓ شاکری زواردهی، روح الله (با همکاری دانشگاه معارف اسلامی) (.). مهدویت و آینده جهان؛ مبانی اعتقادی موعودگرایان در ادیان. نشر معارف
- ✓ شفیع سروستانی (۱۳۹۰). معرفت امام زمان (ع) و تکلیف منتظران. تهران: موعود عصر
- ✓ قندی، مهدی (۱۳۹۸) آسیب شناسی موعود گرایی؛ با تاکید بر آسیب گستره مسیح نمایان و مهدی نمایان. انتشارات گوی
- ✓ کلباسی اشتری (۱۳۸۸). هزاره گرایی در سنت مسیحی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ✓ گیدنز، آنتونی (۱۳۹۱). تجدد و تشخص: جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، ترجمه ناصر موفقیان. نشر نی
- ✓ مهری، سید محمد جواد (۱۳۹۸). روایت آخرالزمان و ظهور منجی موعود (عج). مکتب اندیشه
- ✓ طاهرزاده، اصغر (۱۳۹۰)، آخر الزمان شرایط ظهور باطنی ترین بعد هستی، لب المیزان
- ✓ طاهرزاده، اصغر (۱۳۹۱)، مبانی معرفتی مهدویت، لب المیزان
- ✓ طاهرزاده، اصغر (۱۳۹۸)، بصیرت و انتظار فرج، لب المیزان
- ✓ طاهرزاده، اصغر (۱۳۸۹)، امام خمینی و خودآگاهی تاریخی، لب المیزان
- ✓ میرباقری، سید محمد مهدی (۱۳۹۶) ولایت الهیه (جلد ۱) (جایگاه امام در نظام خلقت)، نشر تمدن نوین اسلامی
- ✓ میرباقری، سید محمد مهدی (۱۳۹۶) ولایت الهیه (جلد ۲) (جایگاه امام در نظام پرستش)، نشر تمدن نوین اسلامی
- ✓ صفایی حائری، علی (۱۳۹۵) تقیه، لیله القدر
- ✓ صفایی حائری، علی (۱۳۹۵) قیام (از دگرگونی انسان تا دگرگونی جامعه)، لیله القدر
- ✓ صفایی حائری، علی (۱۳۹۷) انتظار (از دگرگونی انسان تا دگرگونی جامعه)، لیله القدر
- ✓ عبدالهی یحیی (۱۳۹۳) فلسفه تاریخ شیعی، کتاب فردا
- ✓ همایون محمد هادی (۱۳۹۸) تاریخ تمدن و ملک مهدوی، دانشگاه امام صادق ع
- ✓ ملکی راد، محمود (۱۳۹۷) کارکرد اجتماعی اعتقاد به مهدویت، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

۴- سرفصل واحد درسی کارورزی اجتماعی (پروژه)

دروس پیش نیاز: ترم آخر	نظری ☐	نوع واحد: پروژه	تعداد واحد: ۳	کارورزی اجتماعی Social Internship
	عملی ☒		تعداد ساعت: ---	
روش یاددهی-یادگیری: ☐ کلاس درس ☐ کنفرانس کلاسی ☐				
بازدید/سفر علمی ☐ کارگاه ☐ سمینار ☒				

اهداف درس:

دانشجو در ترم آخر تحصیلی، یک موضوع مرتبط با مسائل و نیازهای اجتماعی روز را از میان فهرست موضوعات پیشنهادی که ترجیحاً توسط گروه آموزشی (و در صورت موافقت گروه توسط خود دانشجو) مشخص شده است، انتخاب می‌کند. این موضوع باید خصوصیتی مانند کاربردی بودن، به روز بودن، متناسب با مسائل بومی و متناظر با فرهنگ و هویت ایرانی اسلامی را داشته باشد. پس از انتخاب موضوع، کار با یکی از اعضای گروه دنبال می‌شود و در پایان به صورت پروژه‌ای کوتاه و مفید در یک سمینار ارائه می‌شود. دانشجویان موظف به ارائه راهکار، پیشنهاد و راه حل در پروژه خود هستند؛ به گونه‌ای که از مباحث صرفاً نظری عبور کرده و جنبه‌های عملی لحاظ شود.

بنابراین می‌توان گفت مهم‌ترین اهداف این درس عبارتند از:

- آشنایی با کاربست جامعه‌شناسی در حل آسیب‌ها و مسایل اجتماعی ایران
- تمرین به کارگیری روش‌های جامعه‌شناسانه در حل آسیب‌ها و مسائل اجتماعی
- شناخت حوزه‌های جامعه‌شناسی عملی
- شناسایی فرصت‌های شغلی برای دانش‌آموختگان جامعه‌شناسی

سرفصل درس (معیارها برای انتخاب موضوع توسط گروه‌های آموزشی یا دانشجو):

- شیوه به کارگیری آموخته‌های خود در فهم و حل یک مسئله متمرکز و خاص
- چگونگی کاربردی کردن جنبه‌های نظری و روشی رشته با استفاده از خلاقیت و ظرفیت‌های دانشجویان جوان
- نحوه پژوهش درباره مسائل و موضوعات بومی (متناسب با هویت ایرانی اسلامی)
- کاربرد رشته در فهم و ارائه راه حل برای موضوعات و مسائل

روش ارزشیابی:

پروژه	آزمون‌های نهایی		میان ترم	ارزشیابی مستمر
	عملکردی	نوشتاری		
*				